

O R I B A S I I L I B. III. De generi-
bus Pomorum & Herbarum.

D E M A L I S dulcibus. C A P. II.

M A L O R U M G E N E R A S U N T M U L-
ta: tamen boni saporis, quæ sunt dulcia, uix egeruntur:

Flegma nutriunt. Fellis ardorem mouent. Et cocta, obuoluta in farina, cinere obruta, trita, oculorum tumores tollunt.

Ad oculorum
tumores.

D e M a l i s a c i d i s. C A P. II.

M A L A acida natura omnibus comoda, et bene digeruntur. Si magrestia mala sunt, restringunt. Cocta, bene digeruntur. Succus eorum suspiriosis prodest.

D e P i r i s. C A P. III.

P I R O R U M quæ sunt natura stiptica, genera multa. Quædam dulciora: quædam austera: quædam acida. Vnde pleraque quæ dissoluunt stomachum, inhærentia flegmata dentibus sedant. Dulcia, quæ sunt aquati & soluti saporis, nihil inde neque frigidum, neque calidum possunt continere. Ex quibus singulis, pro discrimine, & certis causis, ordinanda etiam subsidia medullarum. Austera & acida in cibo sumpta, stomacho conueniunt, sitim mouent. Dulcia omnibus contraria, ante cibum sumpta, uentrem stringunt: post cibum sumpta, uentrem mouent.

D e C i t o n i j s. C A P. IIII.

C I T O N I A plurimum stomacho commoda sunt. Stiptica, comprimunt urinam, propter austeritatem suam: cruda, austeriora. Cruda, & matura, coeliacis & dysentericis profunt, & sanguinem reijicientibus in cibo sumpta. Cocta, in cinere calido, obuoluta farina, dantur laborantibus febre. Urinæ, & stomacho commoda sunt, incisa. Cocta in aqua, dato stomacho dolentibus. Vinum eorum dysentericos, coeliacos, nauseantes stringit, & sanguinem expuentibus. Cocta in melle, trita, stomacho imposita, defectiones tollunt.

D e P e r s i c i s. C A P. V.

P E R S I C O R U M succus stomacho est inutilis: quoniam cito desiccatur: & caro eius indigestionem facit: tamen post cibum utiliter datur. Nec non et cocti in iure, cum pullo gallinacio sumpti, nauseam stringunt. Folia eorum trita, cum calda potata, ualent contra lumbricos. Similiter folia trita, umbilico imponuntur. Nuclei eorum cum aceto & oleo fronti liniti, capitis dolorem tollunt. Gummi eorum in pulsa solutum, et potatum, sanguinem reijicientibus prodest. Succus foliorum eius cum aceto instillatus, aurium uulnera uermes habentia sanat.

C De Armoniaca. CAP. VI.
A R M O N I A C A C A L I D A & stiptica, stomacho ualde utilis in cibo sumpta.

P De Prunis. CAP. VII.
P R V N V M pomum recens, uentrē soluit, stomacho cōtrarium iudicatur: siccum non tam molestum est q̄ in mulla coctum.

M De Mespilis. CAP. VIII.
M E S P I L A hyemalia maiora, deducunt, & uentrem purgant. Asperior in mespilis fructus, uentrem fortiter detinet: stomachum dissolutum stringit. Viscida & constrictiua sunt inmatura.

S De Sorbis. CAP. IX.
S O R B A E, precipuæ poma, uiscida, et constrictiua.

F De Ficibus. CAP. X.
F I C V V M natura calidissima. Ficus aridæ humectant, & deducunt, & calefaciunt. Humectant quidem, quia pingui succo sunt: calefaciunt autem, propter succum. Egeruntur etiam, dulcedine eorum.

D Primi ergo qui fuerint, pessimi sunt, propter nimium succum. Sequentes meliores, sicci & calidi sunt, sed egerant. Sicci cocti in aqua cum hyssopo, omnia pulmonum uitia cum tussi curant. Triti cum melle, carbunculos curant.

V De Vua. CAP. XI.
V V A calida est & humida, & egeritur. Maxime tamen alba quæ fuerit, calefacit fortiter, ideoq̄ multum caloris habet. Quæ autem in maturior est, minus calefacit. Sed mustum totum purgat.

V De Vua passa. CAP. XII.
V V A passa egeritur quidem, & exurit. Eucleata, & trita cum ciminio, omnes indigestiones et tumores uerendorum, siue carbunculos curat.

M De pomis Mori. CAP. XIII.
M O R I P O M A ad præsens stomacho utilia: quod refrigerent. Quod si alius cibus non superueniat, inacescunt. Fit ex succo pomorum mirificum medicamen contra omnia uitia oris, faucium, arteriarum, uel etiã dentium. Succus pomorū maturissimorum lento igne coctus, ad mellis crassitudinē, mittito aluminis scissi singulas drachmas: simul commisceto, & de penna ungit.

Oris, faucium,
& dentium
uita.

A De Basilisca. CAP. XIII.
A D P V S T V L A S. Herbam Basiliscam dabis bibere, & ipsam tunsam supraponis.

A D E A S D E M. De Cerui lingua. C A P. XV.
Herbæ Cerui linguæ radicem manducet.

A
Ad pustulas.

M I X O R I De Mixoro. C A P. XVI.
uirtutem frigidissimam suspicamus. Id namq; ma-
nifeste stipticum apparet, & frigidum: quamuis plurimū illi de
rigore siccitatis decoquatur. Verum & ardores febricitantium extin-
guit, ore compressum, ut succus glutiat. In cibo sumptum, stomachū
erigit, solutioni uentris obsistit. Tritum cum fabæ polline, impositum,
collectiones suppurare nō patitur. Ossa combusta, & trita, cum buty-
ro mixta, combusturis medentur.

C E R A S I V M De Cerasijs. C A P. XVII.
uiride pomum, uentrem humectat, & prouo-
cat: aridum, siccatur & detinet: unde uiride stomacho contrarium
est, siccum utile. In hoc pomum tres inesse uirtutes manifestū est. In qui-
busdam sapor austerus, sapor in alijs acidus, in quibusdam dulcis. Au-
sterus, uentrem restringit, stomachum confortat. Acidus, iudicatur fle-
gmate abundante stomacho opportunus: nam magis siccatur, & crassitudi-
nem densioris humoris incidit. Dulcis, stomacho contrarius, cibus tamē
per intestina fluit. Gummi eius ore detentum, & glutitum, arterias le-
nit, uetustissimam tussim compescit: cum mero potatum, calculos in uesi-
ca frangit.

Tussim.
Calculus.

T U B E R A De Tubere. C A P. XVIII.
uirtutem habent stipticam. Poma ipsa comesta,
stomachum nauseantem, & fluxum uentris constringunt. Ut
liter dantur sanguinem reijcientibus.

B

A U E L L A N A E De Auellanæ Prenestinæ nuce. C A P. XIX.
Prenestinæ nuces uirides stringunt: coctæ autē
minus. In cibo sumptæ, capiti dolorē incutiunt: stomachi infla-
tiones distendunt: corpori sano pinguedinem conferunt. Nucleus ear-
um tritus, cum mulsâ potatus, ueterem tussim compescit.

C A S T A N E A E De Castanea. C A P. XX.
ex omnibus nucibus fortissime, suauem cibū,
difficilem digestionem faciunt. Virides stringunt, coctæ minus.
Coctæ in cinere, uel in fictili uase assatæ, & tritæ cum melle, ieiunis
tussientibus datæ, profunt. Aqua in qua coctæ fuerint, datur cæliacis,
dysentericis, & sanguinem conspuentibus.

B A L A N O R V M De Balanorum glandibus. C A P. XXI.
glandes uirides stringunt: coctæ minus. In
digestionem faciunt. Fluxum omnem constringunt.

X

C

De Pistaciorum uirtute.

CAP. XXII.

PISTACIORVM uirtus austera, stiptica. Stomacho, ad comanda est, & pulmonem purgat in cibo sumpta. Trita cum uino, contra omnes morsus prodest.

De Nucibus rotundis.

CAP. XXIII.

NUCES iuglandes rotundæ, uirides, utpote adhuc aquationis humoris, stipticæ, & frigidæ uirtutis, stomacho aliquid uigoris adquirunt: uentrem molliunt. Mature nutriunt, & egeruntur. Cum fuerint mundæ, inflant. Cortices uero earum stringunt. Noces siccæ dug, cum totidem ficibus, & .xx. folijs rutæ, addito salis grano, simul conteruntur: et a ieiunis comesta, cōtra omnia uenena pugnant. Trita cum corio suo, umbilico imposita, lumbricos excludunt. Folia ex aceto trita, auribus instillata, auditum præbent.

Contra uenenum,

De Amygdalis dulcibus

CAP. XXIII.

AMYGDALARVM dulcium uirtus calidissima est, & nutrit. Calida est ob pinguedinem: nutriunt quæ carnosæ sunt.

D Amygdalæ recentes stomachum onerant. Siccæ, cum pellicula sua comestæ, stomacho utiles, uentrem mouent, ebrietatem marcidant, somnum faciunt. Tritæ cum mentarum succo, sanguinem reñcientes iuuat. Nuclei tosti, triti, dati cum melle, tussientibus medentur.

De Amygdalis amaris,

CAP. XXV.

AMYGDALAE amaræ fortiores sunt quã dulces. Spleni, iocinori, et morbo regio, nucleus tritus cum mero potui datur.

Tritus cum oleo, instillatur auribus, surditias tollit. Cum mero potatus, tussim tollit. Tritus cum aceto, uulnera in mento nata, & impetigines tollit. Gummi eius ex pulca datum, sanguinem reñcientibus medetur.

Sanguinem excreantes.

De Malis punicis.

CAP. XXVI.

PVNICORVM hoc est, malorum granatorũ multæ uirtutes sunt. Dulcia, Frigida, Vinolenta, Acerba. Dulcia habent aliquid caloris: & ideo inflationes stomachi commouent: egeruntur, & partim nutriunt. Febricitantibus nō dantur. Acida frigidiora, stomacho accōmoda, urinā mouent, pulmonem refrigerant, iocinore laborantibus succurrunt. Vinolenta in usu erunt meliora suprascriptis: quia mediæ uirtutis. Acerba illa sunt, quibus folia curuantur. Frigida, quæ siccant & stringunt, præ his omnibus a paria nominantur. Succus malorum gra

atorum acidorum, stomachum nauseantem constringit. Mala cum **A**
granis suis in duas partes diuisa, in aqua cocta, potui dato cæliacis, & dy
sentericis. Integra cocta in uino, potantur contra lumbricos, & tineas
uentris. Cortices sicci, cum galla æque triti, uitia dentium curant.

Cocta in uino, ac trita, perniones, & tumores omnes curant, & gingi
uarū tumores. Aqua in qua cocta fuerint, gargarizatur contra uua
rum tumores. Flos eius arboris, siccatus in umbra, tritus in puluerem, **Ad Vuæ**
omnibus uulneribus medetur. Cum melle tritus, uulnera oris curat. **tumorem.**

De Balauatio. C A P. XXVII.

BALAVSTION, hoc est, Centifolium. Flos eius siccus,
tritus, uulnera quæ humorem, aut sanguinem nutriunt, siccant.

Cocturas oculorum, & faucium cum melle mixtus, tollit.

De Pinorum nucleis.

C A P. XXVIII.

PINORVM nuclei calidissimi sunt. Ventrem fortius commo
uent. Stomachum & renes excalesciunt, urinam purgant. Ex
uino dulci potati, uentrem mouent. Fit ex eisdem oxyporium utile.

Nucleos purgatos, laser, nitrum, ciminum palmulis admisceas, cum
melle dati, flegmaturas purgant.

De Dactylis. C A P. XXIX.

PALMARVM Thebaicarum, uel Nicolaorum poma hæc **B**
sunt. Dactyli habent aliquid caloris. Cocti in uino, dati, stoma **Stomachi**
chi dolorem tollunt. Palmarum cibi nutriunt corpus. Recentes som **dolorem.**
num faciunt: tamē capitis dolorem mouent. Qui sunt sicci, stomacho
commodi, tussim cum sanguine compescunt, in cibo sumpti: aut eorum
decoctionem bibant. Triti cum mastice, stomacho appositi, defectum
& sudorem nimium tollunt. Ossa eorū combusta, trita cum maligra
nari sicci cortice, sanguinem de naribus fluentem sistunt. Membranæ
quæ ossibus inhaerent, scissa labia glutinant. Carbonibus fumantes, ex
trahunt partum. Fit ex eis emplastrum mirificum, quod Finicon ap
pellatur. Cortex eius uiridis, & tener tunsus, resina & cera pari pon
dere confectus, uulnera in neruis, & podagras desiccant, & claudit, &
omnem sordiciem purgat. Sed & poma recentia facilius egeruntur, quæ
illa quæ fuerint sicca. De eorum uirtute dicimus, quod ut mora cale
faciant.

De Piris maturis. C A P. XXX.

PIRA matura calefaciunt: Immatura restringunt. Omnia autem
pira acria, digestibilia, approbantur.

De Pulegio. C A P. XXXI.

PVLEGIUM, Galinia, Herbascus, Strignus, id est, Vua canina,
X 2

C quæ & Salutaris uocatur, frigida est & retinens. Succus eius ignem facrum curat. Trita autem in emplastro, tumores tollit omnes. Folia trita cum sale, parotidas discutunt. Cum cerusa, & spuma argenti succus eius combustus, sanat. Sic & succus eius cocturas in angulis oculorum refrigerat. Succus eius cum rosaceo, aurium tumores & dolorem tollit. Folia eius trita cū pane, in aqua macerata & rosaceo, omnes tumores & rubores mammaram tollunt. Contra stomachum posita, febres tollunt cum ardore. Trita, cum uino potata, feminis lapsum constringunt.

De Hyoscyamo. CAP. XXXII.

HYOSCYAMVS, hoc est, Nigar, alij Symphoniacam, uel Calicularem uocant. Folia eius cum farina tritici, & axungia trita, omnes tumores & duricias soluunt. Folia item trita cum butyro, podagræ feruorem compescunt. Folia trita cum caricis, carbunculos sanant.

De Trifolio. CAP. XXXIII.

Fœtum extra
hendum.

TRIFOLIORVM succus cum uino mixtus, potui datus, fœtum extrahit. Succus eius aurium dolorem tollit, & uermes necat. Semen eius in uino potatum, cum papaueris semine, tussientibus succurrit. Succo eius ad umbram siccato, collyria facta, oculis dolentibus profunt, & fistulis. Semen eius carbonibus fumigatum, sanguifugam proijcit. Simili modo & dentium uermes. Radix in uino decocta, os colluendo, dentium tollit dolorem.

De Gligano. CAP. XXXIIII.

GLIGANVM, hoc est, Pulegium. Masculus flore rubeo, fœmina flore albo, calefacit, & deducit, extenuat, purgat, & digerit. Decoctio eius potata, menstrua deducit, fœtum & secundas extrahit. Coctum in melle & aceto, gargarizatum, humorem capitis deducit. In uino coctum, potatum, torsiones uentris & intestinorum, & tussim cum flegmate deducit. Ex catarro male habentibus, flore trito cum aceto, nares perungito. Tritus cum polenta, tumores compescit. Folia trita cum sale, spleneticos curant.

De Origano. CAP. XXXV.

Epar.
Tussim.

ORIGANVM, hoc est, Cunila, calidum est: & mingitur: deducit etiam flegma omne: sanguinem & choleram compescit. Elixatura eius in aqua cocta, epaticis, & tussientibus prodest. Ex uino albo coctum, potatum, scorpionum, & araneorum ictus tollit. In oleo, & aceto coctum, in lana succida ponitur, luxata & fracturas sanat.

De Pegamo. CAP. XXXVI.

PEGAMON, id est, Ruta agrestis, calida est: & mingitur, & deducit flegma. In uino tritum, datum potui, urinam, & menstrua

mouet. Semen eius cum uino datum potui, omnia uenena excludit. **A**

Folia uiridia trita, cum ficu in oleo cocta, per clisterem iniecta, omniū intestinorum do'orē tollunt, & lumbricos expellunt. Folia uiridia cum ficu trita, hydropicos curant. Succus eius cum melle agapino, & felle perdicino, oculorum caligines tollit. In oleo coctus, lanis uaporatus, omnes dolores tollit. Trita folia cū cimino, & uino potata, stomacho profunt, & matricum, uel calculorum doloribus. **Ad caliginem oculorum.**

De Asparago. CAP. XXXVII.

ASPARAGI in cibo sumpti, stomacho profunt, calidi enim sunt. Radices eius in aqua coctæ, uesicę caussas omnes curant, & calculum frangunt. In uino cocta radix eius, quartanicis prodest, dentium dolores tollit, & agitados confirmat; renum dolores, urinarum suffocationes purgat. Semen earum tritum, cum uino potatum, uentrē stimulat.

De Absynthio. CAP. XXXVIII.

ABSYNTHIUM elixatum, cum marrubio, & lupino tritū, simulq; in umbilico positū, lumbricos excludit. Succus eius potatus, contra fungorū suffocationes prodest. Folia eius trita cum melle, percussuras tumentes, & liuores compescunt, et stomachi extensionem & inflationem. Turiones eius uirides, citoniorū poma in uino coquito, et in lana stomachum uaporato. Semen eius tritum, in puluerē redaetum, dato potatū cocleare, id est, cum calda, contra stomachū nauſeantem, & tumorem, malefactionemq; uertigines capitis, & somnū, uel oculorum caligines, & dolorem neruorum. In oleo coctum, oleo percolato, totum corpus perungito, corporis resarcit laborem. **Lumbricos.**

De Lapatio agresti. CAP. XXXIX.

LAPATII genera sunt quatuor. Agreste efficacissimum. Succus eius cum melle scrophas curat. Folia trita, imposita, collectiones spargunt, & fastidium tollunt. Semen eius tritum cum aqua dato; radix autem ex uino bibitur.

De herba Mercuriali. CAP. XL.

MERCVRIALIS herba, et ozymum cocta cum pullorum carne, uentrem soluit. Succus eius cum resina, aurium dolorem tollit; et si quid in aures introierit, statim expellit. **Aures.**

De Pastinaca syluestri. CAP. XLI.

SYLVESTRIS pastinacę radix in aqua mulsa cocta, menstrua purgat. Radix eius trita, testiculis adposita, eunuchos facit.

De Gramine. CAP. XLII.

GRAMEN in aqua coctum, tritum, spleni cataplasma impositū, dolorem tollit. Radix eius cocta in aqua, pota, urinam soluit.

C De Irios. CAP. XLIII.

IRIOS, id est, Gladiolus, quod est Liliū agreste, uel Liliū cœli-
cium, calefacit: non tamen egeritur. Ad tussim siccam. Radicem in
mulsa coctā potui dabis. Item ad tussim cum dolore. Radices eius sic-
cæ tunfæ puluerē cum melle dato cocleare. Puluis radicis eius in mul-
sa potatus, somnum facit. Similiē sic datus, torsiones tollit. Puluis ei-
us ex pusca potatus, feminum lapsus spontaneos curat, hoc est, gonorr-
rheam. Elixatura radicis eius, per clisterem sciaticos curat. Radix ei-
us cocta, trita, parotidas, & pañiculos curat, cataplasmata. Puluis radi-
cis eius cum melle, ardorem oculorū tollunt: lentigines, et maculas e fac-
cie pręnantium aufert. Puluis radicis eius in mulsa potui datus, urī-
nam soluit.

De Costro. CAP. XLIIII.

COSTROS, id est, Betonica, quam quidā Lactariam uocant,
tunfa, cribrata, in mulsa potat contra urinarum difficultates, uel
calculū. Puluis eius cum pusca, hęmoptoicos curat. Cum uino et mel-
le, hydropicos desiccatur. Folia eius trita cum sale, uulneribus recentibus
medentur. Folijs eius in uino tritis, foueto tumores, siue uulnera uere-
trorum, & puluerem eius imposito.

D De Thymo. CAP. XLV.

THYMVS uirtute calida, ut hyssopus, caliginem discutit, lum-
bricos eijcit, urinā compellit, menstrua prouocat. Fœtū mor-
tuum extrahit, & secundas, si puluis eius ex uino potatur. Puluis eius
cum melle mixtus, tussim tollit.

Fœtum mor-
tuum extra-
hendum.

De Cimino. CAP. XLVI.

CIMINVM uirtutem ualidam & desiccatiuam habet. In oleo
coctum, clistere iniectum, torsiones intestinorū tollit. In uino
potatum dolores stomacho aufert.

De Hyssopo. CAP. XLVII.

HYSSOPVS calefacit, & flegma deducit.

De Samsuco. CAP. XLVIII.

SAMSUCVS hoc est, Cassia. Decoctio eius potata, principium
hydropicorum, urinarum difficultates eijcit, intestinorum tormen-
tis succurrit, menstrua prouocat. Tritus cum sale, ut emplastrum im-
positus, ictus scorpionum sanat. Cum ceroto mixtus, luxis prodest.
Cum polenta tritus, feruoribus oculorū. Cataplasmatum, difficulta-
tes partus, & secundarum tarditates accelerat.

Oculorum
feruorem.

De Saxifrica. CAP. XLIX.

SAXIFRICA, hoc est, Titana, nascitur in montibus, & saxis.
Tunfa, cum pipere ex uino potata, calculos frangit, urinā soluit.

menstrua prouocat, renum, matricis, & coli dolorem tollit.

A

De Chamæpyti. CAP. L.

CHAMÆPYTIS .i. Cucurbitularis. Folia eius cū radice trita, ex uino potata, ictericos, epaticos, urinarum difficultates, torsiones uentris, & intestinorum tollit. Trita, cum mulla potata, uentrem mouet. Tunsa cum radice sua, somnia, uulnera antiqua & saniosa magnopere curat, & uulnera in tibijs, siue pedibus.

De Dictamno. CAP. LI.

DICTAMNVS .i. Pileus Martis. Succus eius in lana maritima suppositus, mortuos fetus extrahit. Si qd corpori inhererit: folia trita imponuntur. Potatum ex uino, partum & secundas excutit. Folia eius trita, uulnera recentia sanant. Succus eius omniū morfus, & uenena expellit cum uino potatus.

Ad fetus extractionem.

De Anagallide. CAP. LII.

ANAGALLIS, hoc est, Auricula muris. Succus eius cum uino potatus, suspirium tollit. Succus eius cum melle agapino, uulnera oculorum curat, & caligines tollit. Succus eius naribus infusus, dentium dolorem tollit.

De Arnoglossa. CAP. LIII.

ARNOGLOSSA, id est, Berbicina lingua. Cocta cum lenticula, uentris cursum constringit, & dysentericos curat. Succus eius cum pusca datus, sanguinem expuentes curat. Vulneribus ueterinis, trita cum axungia, sine sale imponitur, et parotidis. Succus eius infusus, fistulas uulnerum curat. Tunsa, uulnus recens curat.

B

De Hierobotane. CAP. LIIII.

HIEROBOTANE, id est, Plantago, siue Neruosa. Folia eius trita cum butyro, uulnera recentia curant. Trita folia cum sale & aceto, omnibus morsibus succurrunt. Radix eius cum pipere trita, ex mulla potui data, colicos sanat. Folia eius trita cum axungia, strumas, & parotidas curant. Surcus foliorum eius ex uino potatus, epaticos curat.

Colicam.

De Centaurea maiore. CAP. LV.

CENTAUREA maior cocta in aqua, potui data, epaticis prodest. Folia eius trita cum axungia, uulnera recentia & chronica curant. In uino cocta, partum excutit, & secundas. Potui data, splenetis prodest.

De Centaurea minore. CAP. LVI.

SUCCVS eius cum melle agapino commixtus, oculorum caligines extergit. Ad stomachi & epatis dolorem, in aqua ad tertias decocta, potui datur. Ad morbum regium, & quartanas, soluit

C similiter, & suffocationes oculorum curat. In uino cocta, potui data, lumbricos, & tineas uentris sanat.

De Polygono. CAP. LVII.

POLYGONOS, hoc est, Sanguinaria, Centinodia, Sansur. Succus eius ex pulca potatus, sanguinē reijciētes sanat. Tunsa cum butyro, tumores mamillarum mulierum sanat, & lac prouocat. Succus eius cum rosaceo, aurium dolorē, & uulnera sanat. Succus eius cum calda potatus, dysentericos stringit. Radix eius commasticata, dentium dolorem tollit.

Ad dolorem
dentium.

De Polygonorum generibus CAP. LVIII.

POLYGONORVM genera sunt quatuor. Primum genus Sansur, quod & Sanguinaria dicitur, fruticosa, serpens terra, stiptica: omnes fluxus uentris, siue sanguinis stringit. Secundū genus Centinodia, minor, ut gramen, folijs a priore, nigra, et geniculis densior. Semeneius urinam mouet, & uesicæ dolorem tollit. Tertium genus Orion uocatur: in montibus nascitur. Hæc sciaticis commoda. Quartum genus Helicum, fruticoso, ac lignoso stirpe, similitudine cedri, rubicundo, binorum palmorum. Coctum in uino, gingiuarum uitia, & os colluito, & ulcera oris sanat.

De Chelidonia. CAP. LIX.

CHELIDONIA hyrundinina. Succus eius cum mellea gapino, & uetere uino, & puluere piperis albi, caligines, & albugines oculorum antiquas curat. Experimentū. Tolle pullum hyrundinis, & acu oculos eius punge: & uidebis matrē eius florem huiusmodi herbæ oculis imponere, et statim lumen ei reparabitur. Succus ad umbram siccatus, ut collyrium oculorum impetus sanat. Radix eius cum aneto in uino cocta, ictericos sanat.

Oculorum
albugines.

De Flomo CAP. LX.

FLOMOS, id est, Verbascū. Eius sunt genera duo, album, & nigrum. Masculus habet folia densa, & angustiora. Fœmina, alba, lanuginosa, hirsuta. Folia eius cocta in aqua, & trita, tumores omnes & dolores tollunt. In uino & melle cocta, uulnera eunuchorū curant: uel cum aceto trita, uulnera recentia curant.

De Calamite. CAP. LXI.

CALAMITES, hoc est, Nepeta, uel Menta agrestis. Folia eius trita cum calda, potui datur ante horā accessionis, quotidiana, siue tertianis. Folia eius ex uino potata, contra omnes morsus uenoforum, uel serpentium profunt. Et folia eius trita, uulneri imposito. Folia trita cum sale, ad percussuras, & liuores, & sanguinolentos profunt. Folia itē eius trita cum uua passa, tumores testium tollūt: primo folijs in uino coctis foueto. Nepeta calidissimæ uirtutis est: unde

Morsus uene
ficos.

ex ea fit antidotum, quod diacalamites uocatur. Vrinam citat, menstrua mouet. Succus eius aurium uulnera curat. Succus eius potatus, sanguinem reijcientes curat. A

De Teleo. C A P. L X I I.

T E L E O S, id est, Fenum. Semen eius in puluerem redactum, furfures capitis radit cum uino & nitro. Seminis eius decoctio in aqua potata, difficultates partus excludit. Semen eius in aqua ad tertias coctum, adiecto melle, potui datū ad raucum in balneo: mox incipit et sudare. Et contra tussim uetustissimam datur. Semen eius, & lini semen ex æquo trita, in mulso cocta, stomacho imposita, febres acutas compescit.

Ad partus
difficultatem.

De Pentaphyllo. C A P. L X I I I.

P E N T A P H Y L L O N, id est, Quinq; digitorum, uel Quinq; folium. Succus eius cyathis tribus, strangul. suffocationes curat. Succus eius cum uino, serpentium morsus tollit. Folia eius trita cum uino & adipe, sine sale, cancri uulneri imposita, exsecant. Folia eius trita cum axungia, articulorum uitia & laxaturas sanant.

De Platofio. C A P. L X I I I I.

P L A T O F I O N, id est, Guldubbal, quæ & Pteleonis dicitur. Frutices, vii. sine radicib, coquito in aqua nymphali, luna crescente, & fumigabis de radice eius domum, contra illusiones & maleficas, & qui maleficijs abutuntur. B

De Botratio. C A P. L X V.

B O T R A T I O N, id est, Apium agreste, alij Apium risum dicunt. Ad collectiones omnes, uel si quid uolueris sine ferro incidere. Radices eius tritas in corio nucis impone. Folia eius trita cum axungia sine sale, uulnera ueterrima curant. Folia eius cum melle modico, itrumas & parotidas curant. Radix eius commasticata, dentium dolorem tollit. Radicem eius tunfam in corio nucis, sciaticis, & arteticis impone de pannatio, & tumorem deducit. Ideo aliqui Sideritim uocant: & sic carnem incidit, ut ferrum.

Dentium
dolorem.

De Artemetia. C A P. L X V I.

A R T E M E T I A, hoc est, Gibber, genera habet tria. Monoglossam, Tacantem, Leptaphyllon. Monoglossæ folia tunsa cum axungia, pedum dolorē tollunt, & podagram mitigāt. Trita, ex mulsa potata, contra intestinorum tormenta prodest. Tacantes trita cum folijs, datur ad uesicæ dolorem: si febrit, ex calda: si non febricitat, ex uino. In oleo coctam inungito, contra neruorum & coxarum dolores. Leptaphyllos trita cum uino, potui data, matricis dolorem tollit. Cocta in aqua, cum absinthio, uapore eius matricis caussas, ac partus dolorem tollis, encathisma factum.

Y

C De Satyrione. CAP. LXVII.

SA T Y R I O N, quæ & Tentaticon dicitur, id est, Magicinon. Si quis uenerem non poterit adire: testiculum dextrum, qui maior est, teres cum piperis granis. xlvij. melle ÷ tribus, uini ÷ l. simul tere, & potui dato per triduum. Legis eam mense Iulio. Radix eius trita, cicatrices nigras tollit.

De Aristolochia. CAP. LXVIII.

Contra uenenum bibitū.

AR I S T O L O C H I A E, id est, Raia, genera sunt tria, Nodosa, Longa, & Rotunda. Radix eius trita cum mero, potui data, si quis uenenum biberit, liberat. Et contra omnium uenenorū morsus, radix eius sicca in puluerem redacta, uulnera omnia sinuosa curat.

Ad infantum pauores, uel ægri tudines. Radicem eius in carbonibus fumigato. Ad fistulas. Radices eius siccas, tritas adijcito. Ad carcinomata, & polypum in naribus. Radicem eius cum cypero, & dracontee semine, ex melle canniæ mixtam inijcito.

C De Cardamonagrion. CAP. LXIX.

CA R D A M O N A G R I O N, id est, Nasturtium agreste. Folia eius cū lomento trita, strumas, & parotidas discutunt. Semen eius tritum cum aqua in charta inductum, duriciam panniculorum spargit. Semen eius tritum cum aqua, prodest. Succus colatus, naribus iniectus, sanguisugas eijcit.

T De Triduca agria. CAP. LXX.

TR I D U C A agria, id est, Lactuca syluatica. Succus eius cum melle agapino, & uino uetere mixtus, & felle uulturis, omnes caligines & suffocationes oculorum curat.

B De Buglossa. CAP. LXXI.

BV G L O S S A, id est, Lingua bouina. Si uis nosse tertianas, siue quartanas: quæ habet tres ramos, ad tertianas ex mulso potata: quæ quatuor habet ramos, quartanarijs similiter. Folia trita, tumores tollunt. In uino potata, hilaritatem bibentium prouocant.

Ad Collectiones & tumores.

A CAP. LXXII.

AL L I V M cum adipe mixtum, impositū, omnes tumores suspectos soluit. Item, Cerifolium tritum cum axungia, tæra resoluta impositū, bene facit. Item, Menta cum lomento fabæ, pulegio, ac sale, pari portione aqua conspersum & impositum, collectiones quilibet facillime soluit. Item farina ordeacea in aceto discocta, cū fumo columbino, & ficu sicca, simul trita, et cocta, imposita, discutit.

V Ad Strumas. CAP. LXXIII.

VR T I C A E radices in aceto coctæ, & tritæ in modū ceroti, positæ, discutunt, maturas aperunt, & omnes radices extrahunt.

atq; ad certissimam sanitatem perducunt.

Ad Cardiacos, id est, malum sudorem.

C A P. LXXIIII.

R V T A ex aceto, & melle, cum farina ordeacea mixta, et pectori imposita emendat. Item caprini cornu, & ceruini cinis, oleum myrtinum cōmiscis, omne corpus perungito. Item Ruta decocta, adiecto allio, cum oleo peruncto, sistit sudorem.

Ad Somnum. C A P. LXXV.

M Y R R H A E, thuris, hyssopi, spicæ, piperis longi, mellis spumantiana cōmiscis: hæc omnia trita, naribus, auribus, & fronti illinas. Item myrrham, & thus, & ceram mixtam umbilico imponas.

Ad morbum regium. C A P. LXXVI.

S A L S A M E N T V M in cibo ex pipere sumitur, seruata carnis abstinentia.

Ad Carbunculos. C A P. LXXVII.

C V C V M E R I S agrestis, uel syluatici succum superinfusum, & alligatum. Item mel cum lomento fabæ mixtum imponitur, & folium lactucae desuper, hoc ad sanitatem usq; perducit. Item Nasturcium fermento mixtum, utiliter medetur. Item acerrime cepæ sub cinere bene coctæ, melli miscentur, & in locum ad modum emplastri admouentur. Item nitrum cum oleo tritum, & impositum, carbunculos ardentis sanat. Item porri succum cum cinere mixtum, imposito. Item guttam ammoniacam ex aceto teris, infundis, frequenter rumpit, & foras pertrahit.

Ad Papulam noxiam. C A P. LXXVIII.

P A P V L A noxia est, quæ die tertia occidit. Bulbos crudos teris mollissime, addis coriandrum uiride, mel atticum, simul teris & imponis. Item fel porcinum siccas in fumo, & inde tantam partem incidis quantum spacij ipsa pustula tenet in capite: quam calefactam ad focum, in modum ceroti inducis, & sic ponis: cum hæserit, non dimittas nisi secum papulam extrahat. Signum autem morituri est, si medicamentum non hæreat. Item Galbanum per se imponitur, & aperit, atq; extrahit: postea uulnus factum curatur alio medicamento. Hæc omnia certa sunt.

O R I B A S I I L I B. III. F I N I S .

Y 2

D E		D E		D E	
1	Agno	20	Abfinthio	81	Creti, id est, hordeo
2	Agrosteo, i. gramine	21	Abrotano	82	Crino, id est, lilio
3	Agarico	22	Amaraco	83	Croco
4	Adianto, i. capillari	23	Apio	84	Cromeo, id est, cepa
5	Aegilope	24	Asplenio	85	Ciamo, id est, faba
6	Aizo, i. louis barba	25	Ambrosia	86	Cunino
7	Aegiro, id est, populo	26	Ampelopraso	87	Cypresso
8	Acatia	27	Ampelonagria	88	Cypero
9	Agalifi, id est, enido	28	Balsamo	89	Ciclamine
10	Acanthe leuki, i. spina alba	29	Balaustia	90	Cytiso
11	Acero	30	Bato, id est, rubo	91	Conocarpo, puni. nuc.
12	Acti, id est, Sambuco	31	Bdellio	92	Dauco
13	Aloe	32	Bleto	93	Daphni, id est, lauro
14	Ali, id est, sale	33	Bulbo	94	Dermata, id est, corio ueteri.
15	Alofanto	34	Butyro	95	Defrige
16	Ameu	35	Buphthalgo	96	Dictamno
17	Amurca	36	Bratea, id est, sauina	97	Dracontea
18	Ampelo leuki, quæ & brionia.	37	Bromo, id est, auena	98	Dryo, id est, robore
19	Amygdalis	38	Calamite	99	Euisco
20	Ammoniaco	39	Calamo fragmito	100	Elea, id est, oliua
21	Amomo	40	Canabe	101	Eleo, id est, oleo
22	Anagalli	41	Capneo	102	Elleboro
23	Andragni	42	Cappare	103	Elxine, id est, intragi.
24	Animone	43	Cardamo	104	Elino, siue meleno
25	Anito	44	Cardamomo	105	Erebintho, i. cicere
26	Antemi, i. cannimula	45	Cassia	106	Erpelio
27	Aneso	46	Caria, id est, nuce	107	Eria, id est, lana
28	Aristolochia	47	Castoreo	108	Eupatorio
29	Arnoglossa	48	Cedro	109	Euforbio
30	Aro	49	Centaurea maiore	110	Echnide, id est, serpente
31	Arsenico	50	Centaurea minore	111	Facu, i. lenticula
32	Artemisia	51	Cursumfacitis, id est, galla asiana	112	Finico, id est, dactylo
33	Arspalatio	52	Cera	113	Ficu
34	Asparago	53	Cisso, id est, hedera	114	Gala, id est, lacte
35	Argimonia	54	Coloquintide	115	Geresere
36	Astafisemero, id est, u- ua domestica.	55	Comi, id est, gummi	116	Gepasa
37	Affodillo	56	Coliandro	117	Gigarta, i. semine uuxæ
38	Artafaxi, i. a triplice	57	Copro	118	Gleuco, i. musto
39	Afronitro	58	Costo	119	Gligonio, i. pulegio
		59	Cotilidone	120	Gliciryza
		60	Carambria, i. brassica	121	Gleuci, id est, peonia

D E

D E

D E

122	Gonnilido .i. rapio	160	Melipelo .i. plumbo	200	Seri
123	Gypso	161	Moro arbore	201	Sifeleo
124	Galbano	162	Medulla	202	Sifamo
125	Gemi .i. fermento	163	Myrsino .i. myrto	203	Sici, id est, cucumere
126	Hydiosmo .i. menta	164	Melanteria	204	Siciagrio, id est, cucu
127	Hirigeronto, qui et se-	165	Nardostatio .i. spica		mere agresti.
	netion		nardi	205	Siltio
128	Hyringio	166	Nymphæa	206	Spongia
129	Hera, id est, colio	167	Oxo, id est, aceto	207	Spondilio
130	Hippure .i. cauda ca-	168	Oxyacantho	208	Stear .i. adipe porcina
	ballina	169	Opopanace	209	Scandice
131	Ixo, id est, cuiusco	170	Opio cineraico	210	Stella
132	Iu, id est Viola	171	Origano	211	Scolimbo, id est, car-
133	Iuscalco .i. squama gris	172	Orobo		do syluatico
134	Isatide	173	Osteri	212	Scordio, id est, allio
135	Itea .i. salis arbore	174	Oo .i. ouo	213	Scorodo
136	Lapatio	175	Paliuro	214	Smirna, id est, myrrha
137	Leucoio .i. Viola alba	176	Pentaphyllo	215	Smirmo .i. olusatro
138	Lybano thure	177	Pipere	216	Siderite
139	Lybanotide .i. rorem.	178	Petroselino	217	Sitibi
140	Lithosematide	179	Pegano, id est, ruta	218	Storaote
141	Lapidibus q in spon-	180	Pessa, id est, pice sicca	219	Sycaxyra, id est, ficu
	gia inueniuntur.	181	Pini filio .i. pini cor.	220	Scinu
142	Litargyro	182	Platano arbore	221	Squinanto
143	Lini semine	183	Pomfilice	222	Strigno
144	Litro	184	Prasso, id est, Porro	223	Tapfia
145	Lice	185	Propoleo	224	Thermo .i. lupino
146	Loto, id est trifolio	186	Pteleo, id est, ulmo	225	Thiu, id est, sulphure
147	Lotho arbore	187	Pterio, id est, filice	226	Thlaspeo
148	Licia	188	Piretro	227	Tridace, id est, lactuca
149	Malaci .i. malua agresti	189	Pane triticeo	228	Thymbra .i. satureia
150	Mandragora	190	Pythia, id est, coagulo	229	Termento
151	Maratro .i. foeniculo	191	Psimitio	230	Theutotne .i. beta
152	Mastice	192	Raphano	231	Tili, id est, foenugræco
153	Melantio	193	Reupontico	232	Titimallo
154	Melle	194	Resina	233	Tytano
155	Meliloto	195	Rosa	234	Tragaganto
156	Mespila	196	Ripo	235	Tribulo
157	Micono .i. Papauere	197	Sandaraca	236	Hidropipere
158	Melia, id est, persico	198	Satyrione	237	Hyoscyamo
159	Mela	199	Seleno, id est, apio	238	Hyssopo

C

O R I B A S I I D E S I M P L I C I O
um descriptionibus, naturis, & effectibus.
LIB. III.



D E A G N O . C A P . I .

G N V S, A L I A S, L I G V S. **M** A G N I
parui stirpes sunt. Cuius folia, & flores, & semen calida
& sicca sunt uirtute: & in ipsa substantia subtiliandi humorū qualitates,
habet facultatem. Eius uirgulta non cito franguntur. Et folia eius sunt uel
ut oliuę, sed molliora. Flores albi sunt. Sementa similia piperi. Dicitur aut
em Agnus: quod dum calida sit uirtute, castitatem conseruat membrorū.
Ligus aut uocatur: quia uirgulta eius ligant, & non faciler umpunt. Hęc
libidinem reprimat, cum sola in cibo est sumpta. Sed et potata castitatem
corporis præstat. Sic & in lecto strata. Ad epar autem, & splenis crimi
constipationem magis semen eius iuuat quam ruta.

Ad epar, &
splen.

D E A G R O S T E O . C A P . I I .

A G R O S T E V S, dicitur Gramen. Cuius radix mediocriter
est sicca & frigida: & propterea glutinat ulcera, & plagas recen
tes, & cruentas. Eius quoque folia in modum cataplasmatibus imposita, non
quidem fortiter sunt sicca & humida, sed media.

D E A G A R I C O . C A P . I I I .

D **A** G A R I C V S digerit, & pingues extenuat: humores purgat,
etiam in uisceribus constipationes. Propter quod et ictericos curat,
qui ex constipatione, uel infraxi epatis consistunt. Iuuat autem epile
pticos, et rigmata. Sed et cibus, qui ex spisso, et pingui, uel glutinoso fiunt
humore, cum mulsu potatus, aut cum oleo frictus, & totum ex eo corpus
perfricatū, iuuat: & eos qui ex frigore leduntur. Ad serpentium uero
morsus, extrinsecus super plagas impositus, æquabit uulnera: & potata
potione uino temperata, resoluit. Catarticum est enim.

D E A D I A N T O . C A P . I I I I .

A D I A N T O S, quam latini herbam Capillarem uocant, desicc
cat, extenuat, & digerit humores, et intima capitis purgat: densat
capillos, & ciradas digerit: & apostemata, ita ut ad pus non perueniant:
& lapides in uesica comminuit. E thorace, & pulmone, quibus glutin
osi & pingues oumores sunt constituti, educit per ora. Et reuma uentris
reprimat. Media est enim inter calidam, & frigidam distemperantiam.

D E A E G I L O P E . C A P . V .

A E G I L O P S diaphoreticam habet uirtutem. Facit ad eos
qui duras habent inflammationes. Et ægylopas & tineas ca
pitis sanat:

De Aizo. C A P. VI.

A

AI Z O N, quam latini Iouis barbam adpellant, et maior, & minor desiccatur quidem intus, continetur enim in ea magis aquosa substantia, & in frigidat nimis. Hæc ad herisypelas, & herpetas, & ad eos qui ex flegmatico humore inflammationem patiuntur iuuat. Ad herisypelam.

De Agiro. C A P. VII.

AG I R V S, id est, Populus, calefacit nimis, & pene proxima est acredini, humectat autem mediocriter. Est autem & liptomeris. Resina ex eo, adhuc calidior est uirtute.

De Acacia. C A P. VIII.

AC A C I A desiccatur fortiter, in frigidat abundanter, si fuerit lota: non lota autem, mediocriter. Nam lauata, iam acredinem in lauitura deponit. Et si de acacia inungatur aliqua pars corporis, animus mox rotus sentit & intensior inuenitur. Et caloris sensibilitatem nuncupat infert. Frigore enim manente, æstum non ualde nimium ostendit. Manifestum est ergo, quia frigida est, & terrestris naturæ, admixtam habens aliquantum aquosam substantiam primo gradu, secundo uero gradu est frigida lauata, non lauata autem tertio gradu. B

De Agalisi. C A P. IX.

AG A L I S I S, id est, Cnidion. Folia eius & semen diaphoretica sunt, & liptomeris ualde uirtutis est, absque calefactione nimia. Curat igitur phymata, et parotidas, et de thorace & pulmone educit humores pingues & glutinosos. Habet autem in se aliquam naturaliter inflationem ad uenereos motus excitandos, et maxime quando cum sapa potui datur semen.

De Acantha leuki. C A P. X.

AC A N T H A leuki, id est ægyptia, uel arabica, id est, Spina alba. Radix eius desiccatur mediocriter, & stiptica est: propter quod et cæliacos, & stomaticos iuuat: & sanguinem iactantibus reprimit data. Et in tumoribus ut cataplasma superposita, reprimit tumores. Et dentium dolorem iuuat, si quis apozima eius in ore contineat. Semen autem eius extenuat & calefacit. Menstrua mouet. Radix item eius decocta iuuat uuam.

De Acoro. C A P. XI.

AC O R V M, id est, Aphrodisia. Quam Romani Veneream uocant. Radix eius calida est, & sicca uirtute est nimis, & extenuandi habet uirtutem. Et inde urinas, et splenis sciron iuuat proiciētes: & subtiliat pingues, uelut cornu duros humores extenuat et educit relaxando. Succus autem ipsius desiccatur omnino posita, tertio gradu.

De Ampeloleuki. CAP. XVIII.

AMPELOLEUKIS, quæ & Brionia uocatur, quã rustici Cucurbitam syluaticam appellant. Cymę eius si edantur, urinam mouent mediocriter. Radix aut̃ eius purgatoriam, siccatoriã, & extenuatoriam habet uirtutem: sed mediocriter siccatur: propter quod & splen releuat, & sciromina, potui data. Extrinsecus apposita cum fecibus, & scabies, & liuore sanat. Nigra autem similis est ad hæc omnia, præter q̃ imbecillior est.

A

Ad scabiem.

De Amygdalis. CAP. XIX.

AMYGDALAE autem amaræ manifeste extenuandi habent uirtutem, & fellis purgandi. Et ex thorace, uel pulmone per sputum glutinosos et pingues humores abundanter sine labore educunt. Sed & constipat loca epatis, & splenis, & renum: at colum ad aparit & purgat. Et ipsa arbor eadem præstat omnino. Et radices eius coctæ, ac cataplasmaræ, fel purgant. Amygdalæ autem dulces amaræ amygdalis sunt inbecilliores.

De Ammoniaco. CAP. XX.

AMMONIACVM malagtica est uirtute, ut etiã in articulo poros dissoluat, & splenis sciromina sanat, & ceradas digerendo curat.

De Amomo. CAP. XXI.

AMOMVM similem habet uirtutem acori: propter quod siccius est: digestibilius autem, præsertim cum uiride est.

B

De Anagallide. CAP. XXII.

ANAGALIDES, ambę æque purpureos flores habent, siue dactylicos. Purgatoria sunt uirtute, habentes in se aliquid subcalidum, et ad se trahentem uirtutem: ita ut surculos, et spinas infixas extrahant. Succus autem eorum de naribus purgat humores ex capite. Et omnino siccandi habent uirtutem sine mordicatione: unde & uulnera glutinant, & putridis subueniunt.

Vulnera.

De Andragne. CAP. XXIII.

ANDRAGNES, uel Porcada, quam græci Andragonem appellant, frigida est nimis, & humida abundanter. Modicũ quiddam habet austerum: propter quod reprimit reumata, & maxime cholericæ, & calidæ: & post modicum transmutat, & digerit, in sua qualitate minus infrigidans. Hac ergo causa febricitantes iuuat plus quam aliæ quæ infrigidare ualent materiæ. In stomacho posita, uel in præcordiis, & ad stuporem dentium propria est sanitas. Succus autem eius simile præstat, & non solum extrinsecus adpositus, sed & potatus infrigidat. Hæc autem si comedatur, perficit simul omnia: propter quod in se habet stipticam uirtutem. Dysentericis utilissimus est cibus, & fluxui sanguinis mulierum, uel hæmoptoicis satis utilis. Sic & ipsius herbæ succus.

Z

De Animone. CAP. XXIII.

Ad oculorū
cicatrices.

C **A** N I M O N I S omnis acri, proiectiua, & apertiuā est uirtute. Vnde radix eius masticata, flegma per os educit. Et succus eius in naribus missus, similiter purgat. Et in oculis cicatrices extenuat. Et uulnera sordida, superimposita purgat. Lepras abstergit, menstrua prouocat apposita, & lac multiplicat.

De Anito. CAP. XXV.

A N I T O S multum calefacit & desiccāt, propter quod merito decoctus in oleo diaphoreticus est, & digestibilis, ita ut crudū & indigestum tumorem euacuet, & digerat. Vt uero fortius calefacit, & desiccāt: & ideo humidis uulneribus supersparsa prodest, & maxime quæ in ueretro generata fuerint. Nam et in testiculis diuturna sanat, et cicatrizat bene humidiora. At minus calida est quanto plus uiridior fuerit, et digestibilis minus.

De Antemi. CAP. XXVI.

D **A** N T E M I S, id est, Carnimula, quam Romani Leneolentiam uocant, calefacit et desiccāt mediocriter. Est autem et extenuatoria, et idcirco diaphoretica, et calastica uirtute. Vnde oleum ex ea factū, rarefacit corpus. Propter quod doloribus subuenit plus alijs herbis, et mitigat, et laxat tensuras, et mollit mediocriter dura. Et febres quasi lenis, absq; uiscerum inflammatione molestas soluit: et maxime si ex cholericō humore, aut ex spissitudine oclusi pori cutis fuerit generata. Est autem et hypocondrijs plus apta quam aliquid aliud. Exantima igitur a febribus facta in capite, Cannimula herba uiridis cocta in oleo, et exinde uncta, sanat. Si uero sicca, in aceto infusa, et trita, utilis est etiā in quibus non perfecte durata pausant: anaphoras consistentes in capite digerit, et alias non attrahit: propter quod nullo alio medicamine soluit. Et apozima eius ad epatis inflammationem potui data, multum iuuat.

De Aneso. CAP. XXVII.

A N E S V S calefacit et desiccāt nimis. Hæc utiq; et urinas mouet, et diaphoretica est, ita, ut uentositatem circa uentrem et stomachum natam, componat, et amputet.

De Aristolochia. CAP. XXVIII.

Matricem.

A R I S T O L O C H I A longa, extrahit, et carnes nutrit. Et in fomentatione adhibita, ad matricem utilissima est. Vbi autem pingues humores sunt, et fortiter opus habet ut extenuentur, optime facit rotunda aristolochia. Et si ex constipatione pinguiū humorū, aut spissa, indigestaq; uentositate dolores fuerint generati, magis et plus rotunda sanat. Surculos infixos, aut spinas extrahit: et putrida curat, et sordida ulcera purgat.

Dentes, & gingiuas clarificat. Iuuat autem & asthmaticos, & singultus tollit. Et epilepticos, ex acris humoribus, & epitagricos, uel arreticos cum aqua potui data. Ad rigmata & spasmata quam alia medicamenta utilior est, potata.

De Arnoglossa. CAP. XXIX.

ARNOGLOSSA, quam Romani Plantaginem uocant, sufficienter infrigidat & desiccatur, stiptica est: propter quod & ulcera pessima & rigmata, & putrida iuuat. Propterea & dysentericos curat, & hæmorrhoidas reprimat, & quicquid exardescere potest, refrigerat & glutinat. Est autem & aliorum uulnerum recentium, simul & uiscerum sanabilis. Desiccatur enim absque aliqua mordicatione quæ nondum stupida sunt. Nam & semen, & radix simili sunt uirtute: propter quod sicciore sunt, & minus frigida: quamquam semen eius plus extenuat, radix uere impinguat amplius. Folia autem eius siccata, extenuatoria sunt, & minus frigida uirtutis. Eius itaque radicibus ad dentium dolores utuntur masticatis, aut decoctione earum gargarisata. Ad epatis autem, & renum infraxionem, & radices, & folia, & adhuc magis plus & semen potui datur. Ad dentes.

De Aro. CAP. XXX.

ARON in Syria nascitur, & Syro uocatur uocabulo. Projiciendi habet uirtutem, non tamen nimiam, sicut dragontea. Desiccatur autem abundantius, & calefacit. Radix autem eius extenuat pingues humores mediocriter, si edatur: ut ex thorace per ora expuant spissos humores, utilius. B

De Arsenico. CAP. XXXI.

ARSENICON causticum est uirtute, ustum, uel non ustum. Utuntur autem hoc in psilotris: & si diu super cutem fuerit, in ipsa cute aquificatur.

De Artemisia. CAP. XXXII.

ARTEMISIA calefacit, & desiccatur nimis. Est autem & extenuatoria mediocriter. Et hæc, si in renibus lapides generantur, iuuat mediocriter. Sic & in fomentationibus matricem. Renu lapides.

De Aspalatino. CAP. XXXIII.

ASPALATINON ex dissimilibus partibus est compositum, ex acredine, & stiptica uirtute. Acredine quidem, eo quod calefacit austere: stiptica pro eo, quia infrigidat & desiccatur utraq;: & propterea ad putrida, & reumata utilis est.

De Asparago. CAP. XXXIIII.

ASPARAGVS, id est, Marantinus, proiectoriam, uel purgatoriam habet uirtutem, nec enim nimis calefacit, nec infrigidat. Hæc ergo & epar, & renes constipatos adaperit, & proijcit inde hu-

C mores: et maxime radices eius, aut semen eius. Sic et dentium dolorem amputat: quia absque calefactione desiccatur.

De Argimonia. CAP. XXXV.

A R G I M O N I A, quam rustici Lappam inuersam appellant. Radix eius sicca, cum uino ut cataplasma imposita, et uiridis trita, et potata, antraces, et serpentium morsus, et carcinomata, et omnes passiones liberat.

De Astafisemero. CAP. XXXVI.

Ad scabiem,
& flegma.

A S T A F I S E M E R O S, quam latini Vuam domesticam dicunt, digestibilis est mediocriter. Syluestris autem acris fortiter. Si quis apoplegmatizetur, proicit fortiter: et scabiem iuuat. Participat autem aliqua uirtute caustica.

De Affodillo. CAP. XXXVII.

A F F O D I L L V S, quam Romani Hastulam uocant regiam. Radix eius uirtutis est quemadmodum aros, et dragontea, proiettoriam habens uirtutem. Vsta autem, et cinis ex ea factus, calidior et siccior est, et liptomeristera, et diaphoretica est: propterea hac alopitias sanant.

De Artafaxi. CAP. XXXVIII.

A R T A F A X I S, quam latini Atriplicem uocant, humida quidem est multum, frigida autem mediocriter. Stipticam in se autem nullam admixtam habet partem, sed est aquosa, similis maluae. Est quidem humidior de hortis, multum autem frigidior syluestris: propter quod et inflammationibus in inito utilissima est. Instante uero declinatione, syluestris expeditior est. Semen autem eius proiettoriae est uirtutis, et ictericis, qui ex parte infraxin patiuntur, utilissima est.

De Afronitro. CAP. XXXIX.

A F F R O N I T R O S proiettoriam habet uirtutem, ut non solum educat, uerum etiam diaphoresin faciendo, humida quae fuerint consumat.

De Absynthio. CAP. XL.

A B S Y N T H I V M calidum quidem mediocriter: siccum autem nimium. Succus uero eius multum ab ipsa herba est calidus. Proicit autem humores, et confortat: propterea et in uentre cholericos ad inferiora per uentris usum deducit: et magis qui in uenis est cholericus humor purgatur per urinas. Propter hoc ipsum, et flegma quod in uentre collectum sedatur, nihil iuuat. Stiptica igitur existens uirtute, amaritudines habet fortissimas, simul et acredines aliquas. Et plus calida est, quam frigida. Calida enim est primo, sicca autem secundo gradu. Succus autem herbae ipsius multo calidior est.

De Abrotano. CAP. XLI.

A B r o t a n ū. De herba hac, neque proprietates eius scribere oportet, apud tantos et tales uiros dispositas, neque particularitatis officia. Illi

utiq; nihil inconsideratū dereliquerunt, sed manifeste scripserūt. Et a nobis sunt inuentę usq; quaq; de his in confectione librorū medicaminum qualitates. Nunc igit̃ opere isto de uniuscuiusq; uirtute, omniū herbarū consideratione habita, nobis dicendum est. In uirtute Abrotanū tertio quidē gradu calidum, aut siccum ponitur. Contemplandum est id in gustu. quia amara est nimis. Succus autem eius gliodes est, & subcalidus. Extenuat autem abundantius, & calefacit, et desiccatur, non tamen fortiter. Cuius si tundis comā, & flores eius, & supspargas ulceribus, mordicationem facit, & irritat. Quod si infundas in oleo, & fomentare uolueris caput & uentrem, manifeste calefacit. Et qui per peryodos comprehenduntur rigoribus, si de hoc confricentur anteq; fiat accessio, minus patiuntur rigoris. Sed & nec ipsam sentiunt accessionem interdum. Et quia lumbricos occidit, merito est amarum. Nam & si simul cum cocto melle cottonio cataplasma ex eo fiat, aut cum pane mixtū sit, inflammationes oculorum sanat. Et digerit flegmata cum ordeī farina tritū, coctum & impositum. Virtus uero abrotanum, calida et sicca uirtute est, et plusq; cucurbita sicca et uista, et radices aneti uistę. Hęc enim uulnerebus humidis simul, et sine inflammatione existentibus iuuant. Abrotani autem cinis mordicationem facit in omni uulnere: et propterea in capite adhibitus, cum oleo subtili, aut cicino, aut sicionio, uel ueteri, uel sabino, et hoc maxime iuuat. Et in capite pilos cadentes restituit, cum supra dictis oleis: et melius hoc, si cum sicionio oleo infusus imponatur.

De Amaraco. CAP. XLII.

AMARACVS calefacit, non tamen fortiter: et siccatur, non tamen satis. Nam calidus tertio gradu est, siccus secundo.

De Apio. CAP. XLIII.

APIVM, Folia eius, et extremę cymę austerę sunt. Fructus autem ipsius habet aliquam dulcedinē aquosam: ex qua causa temperantiam ostendit inæqualem. Habet etiam in se & terrenum aliquid, & frigidum: & propterea manducantibus apta est stomacho: & sine siti est. Cataplasma autem ex his impositum, desiccatur, & mediocriter infrigidat. Vnde & ego glutinare ex eis uidi plagas, nullo alio medicamento superposito. Acria autem, id est, inmatura plus stiptica sunt quam matura, & sicciora: propterea plagas maiores glutināt, & reuma reprimunt.

De Asplenio. CAP. XLIIII.

ASPLENIVS liptomeris est quidē, non tamen calida uirtute. Hęc ergo & lapides frangit, & splen soluit.

De Ambrosia. CAP. XLV.

AMBROSIA in cataplasmatibus uirtutem habet stipticam, & repressoriam.

C

De Ampelopraso.

CAP. XLVI.

Ad urinam &
menstrua.

AMPELOPRASO inter porri & allij existimant uirtutem. Est enim syluaticus porrus: unde & acrior est, sed siccior: sic ut et alia omnia quæ syluatica, sunt domesticis acriora: & propterea caco stismata sunt. Et pingues humores & glutinosos compurat, & constipata adaperit uiscera. Hæc etiam menstrua, & urinam multam effundendo cauet: quando & frigidus & pinguis, & spisso humore constipatio fuerit facta. Quarto enim gradu est calida.

De Ampelonagria.

CAP. XLVII.

AMPELONAGRIA, iactatoria est uirtute, echelas, spinulos, & his similia tollit, & in cutis summitate amputat.

De Balsamo.

CAP. XLVIII.

BALSAMVM calidum est, & siccum in secundo ponitur gradu. Est autem & liptomerum, et aromatizat. Succus autem eius extenuandi habet uirtutem: secundum quod in tantum est calidius, in quantum possibile est ut ab ipsa subtilitate tangatur. Semen autem eius similiter quidem secundum quod in ipsius est uirtute, minus est longe, secundum balsami subtilitatem.

De Balaustia.

CAP. XLIX.

DBALAVSTIAE flores sunt de malogranatis syluestribus, seu domesticis arboribus. Fortiter autem stiptica est, uirtute in gustu de siccatiua, & frigida. Caloris autem nullam habet qualitatem: & propterea infrigidandi, & siccandi habet difficultatem. Quod si ad scorticatorum ulcera superspargas, cito ducit cicatricem: & propterea si ijs adhibeatur qui sanguinem expuunt, aut dysenteriam patiuntur, aut per uentrem reuma, aut matricis profluuium patiuntur, iuuantur puluere, ieiunis potui dato.

De Bato.

CAP. L.

Dysenteriam

Lapidem.

BATVS, latine Rubus dicitur. Folia eius, aut cymæ masticatorum, apta sunt, et omnia oris ulcera sanant. Sed et uulnera facta glutinant. Fructus autem, quem mora uocant, si fuerit maturus, habet in se caloris medietatem. Quod si adhuc cruda fuerint, subfrigida sunt et eandem substantiam possident, ideoque & minus desiccantia sunt. Quod si in matura colligantur, & siccentur, & puluis ex eis reponatur, similiter & flos eius siccus repositus, ubi opus fuerit ad dysentericos, & ad reuma uentris, uel ad defectionem ipsius datur. Ad eos qui sanguinem expuunt: puluis ex ijs potui datus, fortiter iuuat. Radix autem rubi non solum stiptica est, adhuc insuper & extenuandi humores habet uirtutem: propter quod in renibus lapides creatos comminuit.

De Bdellio. CAP. LI.

A

BDELLIVM scyticum. Bdellium malacticum, minus est operatiue uirtutis. Alterum autem quod est arabicum, lucidius est, & magis desiccatur quam malaxet. Quantum est ergo adhuc nouellum, molitur facilius, & utilius est quam scyticum. in quantum enim uetustius est, amarior satis in gustu, et acre, & siccum est. Utuntur autem quidam, et maxime Arabici ad branchocælicos, id est, gutturosos, et hydrocælicos, cum ieiuni hominis sputo malaxatur, aut in emplastri modum fit impositum. Sed indigestam uentositatem currenti homini generat. Sanat et dolores laterum, et rigmata. In renibus lapides frangit, & urinam prouocat potatum.

Ad renum lapides.

De Blito. CAP. LII.

BLITVS manducabilis est: et olera eius humida sunt, & frigida temperantia. In secundo enim sunt posita gradu.

De Bulbo. CAP. LIII.

BVLBVS, id est, Lappa Iouis. Bulbus inflat, & luxuriam excitat, & siccus uirtute est.

De Butyro. CAP. LIIII.

B

BVTYRVM digestibilis est uirtutis, habens in se modice diaphoreticam uirtutem. Et parotidas, & inguina, sed & oris inflammationes, uel omnium locorum sepius ipsum solum sanabit, puerilis ætatis frequentius, & mulierum, sed et de nascentibus infantes unctos. Nihilominus extenuat gingiuas. Et si inglutiatur recens, iuuat nimis de pulmone sputantes, ut facilius egerant et projiciant. Et inflammationes pulmonis iuuat.

Pulmonem

De Buphthalamo. CAP. LV.

BUPHTHALMVS herba acris est, & propterea diaphoretica est, quod duricias sanet admixto ceroto.

De Brateo. CAP. LVI.

BRATEVS, id est, herba Sauina, calefacit & desiccatur nimis, et diaphoretica est. Unde liptomeres, & mulierum menstrua plusquam alia species educit: & per urinam sanguinem extrahit superfluum: et uiuum in utero corrumpit foetum pota, & mortuum extrahit. Aliqui etiam pro cinamomo duplum eam in confectionibus mittunt.

De Bromo. CAP. LVII.

BROMVS Avena dicitur. est enim inter legumina Bromus, quæ inter medicamenta similes hordei habet uirtutes, si ex eo cataplasma fiat. desiccatur enim & digerit medioeriter, & sine mordicationibus. Est autem & frigidior, non satis stipticus. Iuuat diarrhas uentris.

C

De Calamente.

CAP. LVIII.

Ad sciaticos

CALAMENTIS, id est, Mentastrum, extenuatoria est, substantia cal. et sic. temperantia tertio posita est gradu, secundum utramque qualitates. Manifesta est autem eius cognitio per gustum apparens, & experimentis agnita. Gustu igitur acris est, & calida, & modice subamara. In calefactione quidem extrinsecus corpori adducta, uel imposita, nimis calefacit et mordicat, et ruborem inducit cuti: et nouissime ulcera facit per se ipsam, sicca, trita. Et in mulla data, calida est manifeste, & sudores mouet per omne corpus. Propterea ergo ea aliqui utuntur ad periodicas febres in rigoribus positi, coquentes cum oleo, & totum corpus perungentes cum fricatione forti. Intrinsicus autem, ut dictum est, potui datur. Sed & scia laborantibus, cataplasma ex ea imponentibus fortissimum adiutorium est. etenim extrahit de profundo humores foras in cute, & calefacit atticulum omnem, et superurit pellem. Sed & menstrua educit potata: & apposita, nimium hæc adperitiua est. Optima autem est elephantiosis. Hæc ergo herba non solum quia digerit humorem, et extenuat fortiter pingues humores, & proijcit qui ipsam generant passionem, sed etiam cicatrices magnas, claras, & suo colori reddit, & hypopia digerit. Magnifica autem est in his passionibus, cocta in uino, & cataplasmata: & magis uiridis quam sicca. Fortius enim desiccatiua est, & incendit ipsa loca. Ascarides autem, & lumbricos succus eius per clisterem iniectus, & potui datus, occidit, & proijcit. Hæc herba ad serpentium morsus, uel uenenum prodest, accepta sit ut cauterium, & quæcunque acria sunt, & calida medicamenta, facile de profundo imposita ad se ipsam omnia extrahens. Iuuat autem et asthmaticos, et ictericos. proijcit enim & purgat epatis infraxin. Est autem in his plus omnibus operatiua, quæ in montibus fuerit collecta.

C

De Calamo fragmito.

CAP. LIX.

CALAMI fragmiti radix proijcientem participat uirtutem, & non modice minoris est acredinis. Folia autem eius uiridia mediocriter infrigidando participant. Et hæc stiptica sunt uirtute. Cortex autem eius ustus, liptomeris est nimis, & diaphoresin facit. Virtutem item habet proiectoriam, sic & desiccatiuam, & nimium est calefaciens.

C

De Canabe.

CAP. LX.

CANABIS semen sine inflammatione est: & desiccatiuum in tantum est, ut si satis manducetur, desiccet generandi facultatem, & ita, ut nec semen remaneat.

C

De Capneo.

CAP. LXI.

CAPNEVS acres simul & amaras participat qualitates, non amittens autem omnino stipticam qualitatem. Pro quare urinam cholericam producit multam, & epatis infraxin, & atonias sanat.

Malaxat autem & uentrem, sicca, trita, & in mulso data.

A

De Cappare. CAP. LXII.

CAPPARIS radicis cortex proijcere potest, purgare, & extenuare, digerere acredine sua: simul autem conducere quæ stricta sunt, & inflata relaxare: & propterea splenis seirosin plus alijs speciebus poterit extenuare medicaminum. Iuuat autem, si extrinsecus imponatur cataplasma, competentibus mixta rebus. Intrinsecus autem, cocta in aceto, aut in oxymelle, siccata, trita, & admixta. Euacuant enim ambo uiscosos, aut pingues humores, si accipiantur, non solum per uentrem, sed & per urinam. Sæpius autem & qui sanguinolentum per uentrem deponunt, & qui splenē dolēt, iuuat etiā si bibatur acceptus, & qui sciaticū patitur dolorē. Sed & catamenia, id est, menstrua mouet: & apoflegmatizat. Aspersus autem puluis, maliciosus ulceribus optimum medicamen est. Dolores dentium iuuat interdum quidem cum aceto coctus, interdum cum cimino. Habet autem in se primo amaritudinis qualitatem: secundo autem acredinem: deinde est & stiptica. Et rigmata, & spasmos sanat. Sæpius autem ipse solus masticando dolorem dentium amputauit. Alsos aut cum aceto digerit, & cheradas, & duros humores digerit: utilibus ad hæc medicamentis admixtis, nihil est de eo mirandum. Si in aure uermes fiant: succi ipsius amaritudo in aure occidit ipsos.

Ad dentes.

De Cardamo. CAP. LXIII.

CARDAMI semen causticā participat uirtutem, quemadmodum & sinapi: & propterea sciaticis, & cephalicis, & ubicumque est rubor oportet imponere. calefacit enim ut sinapi. Quando adponendum est, cum pane poni oportet.

B

De Cardamomo. CAP. LXIII.

CARDAMOMVS calidus satis uirtute est, & incendit superpositus sicut sol. Habet autem aliquantum & amaritudinis: & ideo datus, lumbricos occidit, & scabies fortes. Cinerem tere cum aceto, purgat & sanat.

De Cassia. CAP. LXV.

CASSIA calefacit uehementer, est aut & liptomeris abundanter, & acris est, & modice aliquid stipticitatis habet. Extenuat enim et digerit in corpore superfluitates, et uirtutem imponit uisceribus. Utillimum autem ad eas, quibus menstrua proueniunt ex plenitudine: & pinguißimam superfluitatem prohibet.

Menstrua.

De Carijs. CAP. LXVI.

CARIÆ, id est, Nuces, habent aliquā in folijs stipticam uirtutem, ac in corticibus nucum uiridium. Exprimitur enim & succus eorum similis ut succus de moris, aut de moris rubi. Coctum cum

Aa

C melle, ad os optimum medicamen est. Cortex autem ipse nucis ficcus & uftus, liptomeris fit & siccatuus, & sine mordicatione medicamentum. Noces autem, quas greci liptocarion uocant, nos auellanas appellamus, frigidiores, & austeriores sunt: alia autem similes sunt maioribus nucibus.

De Castoreo. CAP. LXVII.

Ad pulmonē

CASTOREVM calidum est & siccum, & nimium liptomeris status. Et his qui ex plenitudine spasmos patiuntur, aut tremorem incurrunt membrorum, utilissimum est. Quibus autem de inanitione fiunt spasmi, contrarium est. Iam autem eis qui ex plenitudine spasmos patiuntur, & intrinsecus potui datum in mulsa cocleari uno, & extrinsecus cum oleo sicionio, aut uetere oleo, & impositum, & illitum, prodest. Qui autem amplius calefactione opus habent, confractione peruncti iuuantur. Iuuat etiam si super carbones impositum suffumigetur cum tractorio, ita ut ad se trahat fumum per os, pulmonibus prodest. Et cerebri infusionem, & frigidam ibidem passionem incurrentibus, & maxime lithargicam, et cataphoricas omnes passiones, cum febris si sit, melius: si non, cum supradictis oleis adhibeatur, sed cum roseo magis inliniatur: uel imponatur capiti & collo cum lanis.

D

De Cedro. CAP. LXVIII.

CEDRVS calefacit & desiccatur ualde. Ex ea uero oleum ualde liptomere est. Molles igitur carnes habentibus paratum est morere: dura autem corpora, in multo tempore, & maxime mortua corpora desiccatur, & non permittit putrescere. Non est enim mirandum, quod pedunculos, & lendines, & ascaridas, & in auribus uermes occidere solet.

Pecus de utero mortuum extrahit, & uiuum occidit, & educit. Illitus uero ueretro, sterilem facit mulierem, hoc utentem. In cauis etiam dentibus si mittatur, dolorem tollit, & dentem minutat.

De Centaurea maiore. CAP. LXIX.

CENTAUREAE maioris radices acres sunt: et calida et stiptica cum terrea austeritate est. Quod enim acris est, menstrua mouet, et pecus mortuum extrahit, et uiuum corrumpit et educit. Quod autem stiptica est, plagas glutinat, et sanguinem expuentes iuuat. Dandum est autem eius pensum febrientibus cum aqua: sine febris cum uino. Iuuat autem et rigmata, et spasmata, et suspiriosos, et ueteres, uel antiquas tusses.

De Centaurea minore. CAP. LXX.

CENTAUREA minor fortiter desiccatur sine mordicatione, et grandes plagas glutinat. Cataplasma impositum, recentia si sint, et quae antiqua sunt, et difficile cicatrizantur ulcera secat, et ad cicatricem ducit. Aqua uero qua centaurea minor decocta fuerit, si iniiciatur sciaticis, educit cholericos et pingues humores. Et quando uehementi

clistere utuntur, etiam si sanguinolentum deponant humorem, magis iuuantur. Succus autem ex ea similem habet uirtutem, & quaecumque praedicta sunt, operatur: & menstrua appositus educit, & pecus extrahit.

D E C V R S V M F A C I T I S.

C A P. LXXI.

C V R S V M F A C I T I S, id est, Galla asiana, stiptica est nimium, inter medicaminum substantias, terrenum in se frigidorem quam plurimum habens. Utimur autem ea ubi nimis in frigidare necesse est. Altera autem galla Xantis, & Cauni. Desiccatur autem galla sanguinem & haec, sed minus ab illa. Usta autem, fluentem habent reprimendi uirtutem. Oportet autem super carbones positas, incendere, & uistas cum aceti, aut uiri extinguere substantia.

De Cera. C A P. LXXII.

C E R A M E D I A est inter calida et frigida, humida et sicca. Vnde et materia est aliorum medicaminum. Sic autem ex ea ipsa constringitur, uel colligitur epithima.

De Cisso. C A P. LXXIII.

C I S S O S, id est, Hedera, ex contrariis composita uirtutibus, et stiptica, et frigida, et acris et calida est. Aquosam autem substantiam participat tepidam. Folia igitur uiridia cocta cum uino, imposita plagis, magna uulnera glutinant, et maliciosa uulnera sanant. Cicatrizat autem de igne ulcera facta. In aceto autem folia eius cocta, spleneticos iuuant. Flores uero ipsius fortes sunt: sed cum ceroto triti, ac igne uisti, impositi, sanant. Succus autem eius si in aures missus fuerit, diuturna reumata sanat, et ulcera antiqua in auribus, et in naribus, quia acrior est, cum oleo rosae mixtus, et adhibitus, curat. Lachrymae autem eius pediculos occidunt, et capillos nutriunt.

De Coloquintida. C A P. LXXIIII.

C O L O Q V I N T I D A E, id est, Cucurbitae, humectant, et in frigidant nimium. Vnde rasurae ipsarum, aurium dolorem qui de calidis inflammationibus fiunt, mirifice amputant. Cum oleo rosae instillatae, et hoc modo in omni inflammatione calida in frigidant, et curant.

De Comi. C A P. LXXV.

C O M I, id est, Gummi, desiccatiuum est, et in caustica uirtute et aspera sanantium, caustica est et calida, et liptomeris substantia, et sine dolore incidit, calefacit, et siccatur. Cocta igitur in oleo, a periodicis rigoribus humida liberat perunctos. Flos autem eius cum folijs cum uino tritus & potatus, menstrua purgat.

De Coliandro. C A P. LXXVI.

C O L I A N D R V M, quod et Corion, contrariis uirtutibus in se est

Compositum: multum quidem habens amaram substantiam, aut aliquā liptomerian. Alijs autem non modice est aquosa, humida, tepida, secunda uirtute. Habet enim et aliquid stipticæ uirtutis modice, ex quibus etiam iuuat uarie.

De Copro. CAP. LXXVII.

Stercus caprinum.

COPRI, id est, stercora. Stercus caprinum acre, et diaphoreticæ est uirtutis. Chironijs igitur tumoribus expediens est: nō tantum in spleneticis solis, sed et in alijs membris. Ego ergo in genibus habentes tumores diuturnos hoc usus sum, cum pulca factum cataplasma, cum farina hordei superponere iussi, et sanatus est homo. Et in alijs locis hoc modo iuuare potest. Acrius autem est, ita, ut in mulieribus ex hoc, et pueris non adhibeatur curatio, nec eis qui mollibus sunt carnibus. Si autem ustum fuerit, et tundis, tetrum quidem, et non iam acre manifeste fit: propter quod ad alopitias bene facit, et ad omnia quæcuncq; pronicienda sunt medicaminibus, lepras, et impetigines, et scabies, et ijs similia. Boum stercus desiccatiuæ uirtutis est. Habet autem abstractoriam partem manifeste. Iuuat autem ad apum, grafonum, et uesperarum ictus. Hydropicum autem si quis illinit cum eo, et in sole facit eum iacere, multum desiccatur. Columbarum autem stercore ad cale-

Bouinum.

Columbinū.

D faciendum aliquod membrum, frequenter in multis usi sumus, cum cardami semine, pro sinapi, ad ardorem corporibus faciendum. Pullino autem stercore utuntur aliqui ad eos, qui fungos malos comederunt, et suffocantur, potum dantes: liberauerunt et uomentes hos qui accæperunt flegmata spissa, et mox pausauerunt. Oportet autem tritum super spargere cyathis tribus, aut quatuor in pulca, aut oxymelle. Est autem a columbino stercore minus calidum. Crocodyli autem stercus effalas, et alfos, et impetigines curat.

Pullnum.

De Costo. CAP. LXXVIII.

COSTVM MORDICAM quidem habet amaritudinē, amplius autem acredinem, et calidam participat qualitatem, ut etiam trahat. Vnde extrinsecus cum oleo tritum, fricat corpus omne, ante accessionem in peryodicis rigoribus. Hoc autem et paraliticis, et sciaticis, in quibus aut calefieri aliquod membrum opus est, aut de profundo in cutem trahere aliquem humorem, expetit. Est autem et diureticum, et menstrua educit, et ad rigmata et spasmata, et dolores laterum iuuat: et lumbricos occidit. Ad epilepsiam utuntur, cum aqua trito, aut cum mulla. Facit etiam ad inflammationes humidas: pro qua re et luxuriam excitat, cum uino et melle potatum.

De Cotilidone. CAP. LXXIX.

COTILIDON mixta est uirtute, humida et frigida, et aliquam non claram stipticam habet uirtutem, et modicā amaritudinem.

Vnde in frigidat, & reprimat, proijcit, & digerit inflammationes. Ergo **A** herisypelatodes, et herisypelata, et flegmonodas curat: et in stomacho causion habentibus utilissimum est cataplasma.

De Carambria. CAP. LXXX.

CARAMBRIA, id est, Brassica, desiccatiua est uirtute. Non quidem in ea manifesta est acredo. Nam & plagas glutinat, & maliciosa uulnera sanat: & inflammationes iam induratas, & que difficile soluuntur, herisypelas induratas simul, & herpetas sanat. Habet autem aliquam in se proijcientem uirtutem, per quam & lepras curat. Semen autem eius potatum, & lumbricos curat: & effalas, & lentigines iuuat. Caules autem eius usti, pro quantitate desiccant: sic & cineres: ut etiam aliquid caustice in se habeat uirtutis. Mixtus cinis brassicæ, cum adipis ueteris porcini quarta parte, aut laterum percussura, aut ex alijs caussis dolentes diaphoreticos, fortes efficit.

De Creti. CAP. LXXXI.

CRETI, id est Hordeū, desiccatur, & in frigidat mediocriter. Habet autem aliquid quod proijcere possit modicum. Alsita autem multum ab hordeo, plus desiccatiua est.

De Crino. CAP. LXXXII.

CRINOS, id est, Liliū flos. Liptomeris est, oleū uero ex eo diaphoreticum sine mordicatione, & malactica est uirtute: & utilissimum est ad duriciam matricis. Radix autem eius, & folia per se ipsa trita desiccant, & proijciunt, & digerunt mediocriter: hæc ergo uisturas sanat. Radix ergo eius sub prunis cocta, & trita, simul cum oleo roseo superposita, prodest uisturis, donec cicatrizen. Est em̄ & illud medicamen omnibus uulneribus, & ad cicatricem ducendā optimum. Sed & uentrem malaxat, & menstrua prouocat. Et folia ergo liliū ante cocta cum aqua, & trita si fuerint, superposita ad hæc ualent usque adeo donec cicatrizen ulcus: & non menstruis solum, sed etiam ulceribus. Si autē aliquis de folijs eius factum succum coquat cum aceto et melle, ita ut

B
Ad uentrem
laxandum, &
menstrua.

quinque partes sint succi, utraq; mittens: probatū habebit

medicamen in omnibus, quæ nimium desiccare

fuerit opus sine mordicatione: quemadmo-

dum et quæcunq; sunt plage maiores,

& maxime, in capite facte, uel in

musculis, & quæcunq; sunt infusa, & diuturna, et

uix ad cicatricem ulcera uenientia.

De Croco. CAP. LXXXIII.

CROCVS calefacit quidem nimis, desiccatur autem mediocriter: & propterea ad digerendum habetur aliquis consensus in hoc: & modicum in se habet stipticum.

C

De Chromeo. CAP. LXXXIII.

Ad hæmor-
rhoidas.

CHROMEON, id est, Cepa, nimium est calida. liptomeris autem est substantia. Vnde & hæmorrhoidas adaperit apposita: & cum aceto illita in sole, alfos purgat. Et contrita, alopitias cito cum alcionio purgat capillorum.

C

De Ciamo. CAP. LXXXV.

CIAMVS, id est, Faba, mediæ proximata est temperantiæ: participat aliqua in parte proiectoriam uirtutem, & stipticam: & extrinsecus superposita, sine molestia desiccatur. Stodagricis igitur cum aqua cocta, & sic admixta adipi recenti anserino, aut porcino, illinis ulcera cum oxymelle, farina fabæ cocta, & superponis cataplasma. Sin autem ex percusso iam inflammatio est facta, cum alfua facis cataplasma. Et istud ad testieulos & mammillas optimum est. Amant enim hæc loca ipsa mediocriter infrigidari quæ sunt inflammata: & maxime quando de lacte mammillæ coagulato fuerint inflammata. Etenim lac extinguitur ex hoc cataplasmate. Quemadmodum & puer ephœbus cataplasmatur farina fabæ, donec sanus permaneat.

C

De Cimino. CAP. LXXXVI.

CIMINI semen calidissimum est uirtute: sed inflammationem tollit, ac urinas mouet.

D

De Cypresso. CAP. LXXXVII.

C

CYPRESSI folia, & cymæ & pilæ ipsius teneræ & molles, grandis plagæ in duris corporibus sunt glutinatoriæ: ex quo manifestum est, desiccatiuam eorum esse uirtutem. Nihil aperit in se, ut acridinem habeat: plurimam autem habet amaritudinem, & amplius adhuc stipticam, & ad hæc est amara: propterea de profundo humectationem infusionis in putredines uulnerū, absq; molestia simul et cautela depascitur, & alios non permittit accedere humores, sed intro halitus iuuat, desiccando & confortando loca, quæ per humectationem laxant corpus, ut ipsa stiptica uirtus in profundum penetret, admixto calore.

C

De Cypero. CAP. LXXXVIII.

Ulcer.

CYPERVM. Cyperi utiliores maxime sunt eius radices. calefaciunt enim, et desiccant sine mordicatione. Vnde infusum, multū, ulcera quæ difficile cicatrizantur mirabiliter iuuat. habet enim aliquid stipticum: & propter hoc quæ in ore ulcera fiunt, utilissimum est ad detergendum. Aliquam uirtutem habet, per quam & lapides in renibus habentes iuuat: & urinam, ac menstrua mouet.

C

De Ciclamine. CAP. LXXXIX.

CICLAMEN, Terræ malum, Ciclaminus proicit, & incidendo extenuat, et diaphoresin facit, et adaperit, et extrahit. Succus autem eius hæmorrhoidas aperit, et relaxata prouocat uiolenter: & ad difficultatem

uentris, eius succus introcedit. Idem in flocco lanę susceptus, et ano **A**
impositus, stercora deducit. Vehemens autem est eius uirtus, ita ut si
ex ipso succo subuentralis totus fuerit illitus, uentrem relaxet, & educat.

Et pecus mulierum in utero corrumpit in pello adpositus. Radicis
autem eius succus est imbecillior. Vehemens autem et ipsa est. Menstrua
enim mouet, potata, & adposita, et ictericos potata iuuat. Non solum
uim habet purgandi uiscera intrinsecus per sudorem, sed & de toto cor-
pore choleram purgat. Oportet autē esse in potione pensum ÷ iij. cum
sapa, aut mulsā. Projicit autē, et purgat optime philidas, & alopitias, &
omnia exantimata curat. Iuuat autē & eos qui duriciam splenis habent, **Ad splen.**
potata, & cataplasma de uiridi, aut sicca superpositum.

De Cytiso. C A P. XC.

CY T I S I F O L I A diaphoretica sunt uirtute, admixto ma-
gno tepore.

De Conocarpo. C A P. XCI.

C O N O C A R P V M. Cono n, pinum appellant: Carpos autē
em, nucleos, seu fructus. Nuclei pini ergo uirides, habent aliquā
cum humectatione amaritudinem, & acredinem: & propterea qui empī-
yci sunt, eos opus habent accipere: & maxime qui in thorace & pulmo-
ne habent uulnera, ut facilius per ora reddendo spuant, utilissimum est.

De Dauco. C A P. XCII.

D A V C V S, qui & Istafilinus, quod latine Pastinacę semen uo-
cant, calida est uirtute, & liptomeris, id est, extenuatoria. Radix
autem eius inflat, & uenereos actus excitat. Semen autem eius, & pastina-
cę domesticę habet aliquam partem ad commouendam libidinem. Syl-
uaticę autem pastinacę semen omnino absq; inflammatione est: & pro-
pterea diureticum est, & menstrua educit. **B**

De Daphni. C A P. XCIII.

D A P H N E, id est, Laurus arbor, cuius folia & baccę desiccant,
& calefaciunt nimis: & magis baccę ipsius. Succus autem de ei-
us radicibus minus est acris, sed magis amarus, & aliquam partem stipti-
cam habet in se: propter quod lapides minuit, & epar iuuat. Siccatus qui-
dem bibitur cum uini obolis. iij. **Lapidem.**

De Dermata. C A P. XCIIII.

D E R M A T A, id est, Palea corij ueteris dicitur. Catimata autē
em, uocant calciariū. Vetera igitur calciamēta uista, ulcera post
inflammationes etiam mitigata sanant: uel etiam ea quę sine inflamma-
tione sunt, desiccatiuus enim est eius cinis: & merito ab igne uisto, ulcera
postea, quę uocantur paratrigmata, id est, coxas, de itinere scilicet scor-
ticaturas & fissuras factas, sanat.

C **D** **D** **E** **F** **R** **I** **G** **I** **S**. De Defrige. **C A P. XCV.**
D **E** **F** **R** **I** **G** **I** **S**. Mixta est qualitas eius, stiptica, & aeri uirtute: propter quod ad maliciosa, si defrigis confricetur, uulnera, optimi est medicamenti actio. Et non est unius generis defrigis, sed mixta, & ex quatuor metallicis speciebus fit. Conficitur autem hoc modo. Calcarum, calcitricum, calcuce, caumenu, et misium, si equali pondere pensata, & sigillatim trita cum aceto siccauerint: commisces simul pulueres in uno mortario totas. iij. species, & teris cum uino, donec glutinosę sint pinguedine mellis, quã græci gliodes adpellant: & colligis de mortario, & in ollam nouam mittis, et cooperculum superponis, & de creta molli circumlinis, & in furnum aredentem mittis, & assas, donec intra ollam carbones fiant. Tollis de furno, & iterum cum uino teris, & facis mandalea. Et iterum secunda uice ut supra in ollam missa, uris in furno: & sic postea trito puluere uteris.

D **I** **C** **T** **A** **M** **N** **V** **S**. De Dictamno. **C A P. XCVI.**
D **I** **C** **T** **A** **M** **N** **V** **S** est liptomeris. Substantia uero eius secundum pulegium est, & per omnia similis ei. Qui autem uocatur pseudo dictamnus, imbecillior est in omnibus.

D **D** **R** **A** **G** **O** **N** **T** **E** **A**. De Dragontea. **C A P. XCVII.**
D **R** **A** **G** **O** **N** **T** **E** **A** acrior est Aro, et amarior, & calidior, & liptomeris stera. Habet autem in se et stipticam aliquam qualitatem paruam, cum acredine & amaritudine. Plus enim operatiua est radix eius ad purgandum. Extenuat enim pingues & glutinosos, uel uiscosos humores: & ad maliciosa uulnera optimum est medicamen. Purgat, & mundat fortiter uulnera quæ purgari opus habent. Sed & alfos, cum aceto trita et illita tollit. Folia autem eius uulneribus et plagis habent decenter exerceri.

Ad uulnera.

D **D** **R** **Y** **O** **S**. De Dryo. **C A P. XCVIII.**
D **R** **Y** **O** **S**, Robur. Dryus roboris arbor, totam in se stipticam habet uirtutem: sed amplius interior cortex ipsius, quæ pars glandem tegit subtilior. Hęc ergo ad fluxum sanguinis mulierum, et ad eos qui sanguinem expuunt, et ad dysentericos, et ad reuma uentris diuturnum utilis est. Et probatur fortior esse et stipticior succus et primus esse roboris. Igitur si ut cataplasma folia imponant circa locum, in omnibus incisuris plagas recentes glutinant.

E **E** **U** **I** **S** **C** **V** **S**. De Euisco. **C A P. XCIX.**
E **U** **I** **S** **C** **V** **S** est quam græci Althæam appellant. Est enim Malua syluatica, diaphoretica, calastica, ad flegmones mitigatiua, & digestoria ad omnia fimata indigesta. Radix autem eius, & semen simul omnia iuuant. Sunt enim & liptomera, et desiccatiuam possident uirtutem

ut & alfos tollant. Semen autem eius in renibus lapides rumpit, & pro
ijcit. Radices uero eius si decoquantur in aqua, & potui dentur, ad dy
sentericos, & dyarriam patientes, & ad sanguinem reijcientes datae, mul
tum iuuant: habentes in se quandam stipticam uirtutem. Cicatrisant aut
chironia ulcera, cum melle tritae his qui mollibus sunt carnibus, id est,
pueris, mulieribus, & eunuchis. A

De Elea. CAP. C.

ELEA s, id est, Olea arbor. tales sunt uero tenerae oliuae. Cymae tan
tum participant frigore, quantum et stipticae sunt. Fructus autem eius
maturus calidus est mediocriter: crudus autem, stipticior & frigidior est.

De Eleo. CAP. CI.

ELEON, id est, oleum ex oliuis factum, humectat mediocriter: ca
lescit quod ex maturis fit oliuis, & dulce dicitur oleum. Quod autem
de semicrudis oliuis fit oleum, quod graeci Omoteribos uocant, hoc con
densat cutem: & quantum stipticum est, intantum & frigidum est. Ve
tus autem oleum, quod ex dulci inueterauerit, calidius est, & diaphoreti
coteron. Quod autem de omoteribos oleum fuerit inueteratum, admit
tit perfectius stipticam uirtutem, & simile fit illi. Hoc ipsum tenue est, quod
bonum, pellucidum est, quod penetrat amplius cutem.

De Elleboro. CAP. CII.

ELEBORVS uterque projectorias simul & calidas habet uir
tutes: propter quod & alfos, & scabies, & lepras, & impetigines sa
nat: callositatem in duas, aut tres partes fissus, & impositus aufert. Et
ad dentium dolores facit, cum aceto coctus singulus: exinde in parte ipsa
in ore tentus aufert dolorem, calefaciendo, & desiccando. B
Ad dentes.

De Elxine. CAP. CIII.

ELXINE, id est, Artraginis, Alij Perdiciadon, Romani uero Pa
ritariam, alij Vitraginum uocant: uirtute est projectoria, cum hu
mectatione subfrigida. Propterea sanat omnes inflammationes in initio,
& in augmento imposita, usque ad statum, & maxime quoniam calidae sunt, ut
cataplasma impositum. Succus autem cum oleo roseo mixtus, ad auri
um dolores, qui cum inflammatione sunt, facit mediocriter.

De Elino. CAP. CIIII.

ELINVS, seu Meline, desiccatiua uirtute est. Reprimit igitur reu
mata uentris. Quod si extrinsecus ut cataplasma imponatur, desic
cat & infrigidat.

De Erebintho. CAP. CV.

EREBINTHVS dicitur Cicer. Hoc lactis & sementis generat
multum. Producit autem & menstrua. Est autem & genus quod
uocatur graece Cru, hoc est, latine Cicer arietinum: hoc ab omni cicere
plus diureticum est. Cuius decoctio ex aqua, lapides rumpit in renibus,
Bb

C & maxime qui nigri. Aliud uero genus ciceris, quod uocatur Orobus. uirtute stipticum est, calidum est em, & mediocriter humidum. Participat aliquantū et amaritudinē: propter quod et splen, & epar, et renes purgant, & scabies & impetigines sanant, & parotidas, & testiculos de his induratos: diaphoresin, & mala uulnera sanant cum melle imposita.

De Erpelione. CAP. CVI.

ERPELION, quod Romani Cicer erraticum uocant, calida in tantum est, ut menstrua & urinas moueat.

De Eria. CAP. CVII.

ERIA. Græci eam uocant Lanam. Lana igitur cum succo suo, id est, cum lana succida imposita, rupta et cōtrita loca iuuat in embrocis adhibita. Lauata autem, & uista lana munda, uirtutem habet acrem & calidam: simul extenuatoria est, ita, ut infusas carnes in uulneribus desiccet uelociter. Vstulatur aut̄ quemadmodū & alia plurima in olla rudi impleta, cooperculo supposito, foramina plurima habente: itaq; utunt̄.

De Eupatorio. CAP. CVIII.

EUPATORIUM herba extenuatoria, uel amputatoria est, uirtute proiectoria, absq; calore manifesto. Vnde infraxin epatis, id est, constipationem in eo factam purgat. Participat autem & stipticā paruum partem, per quam corroborat uiscera, & maxime epar.

De Euforbio. CAP. CIX.

EUFORBIVM causticum est, & liptomere uirtute.

De Echnide. CAP. CX.

ECHNIS, de serpentibus dicitur. Carnes ergo Echnidis, id est, serpentum condiuntur, sicut anguillæ, oleo & sale, & aneto, & porro, & aqua mediocriter. Quæ commixta si comedantur, omne purgant corpus: siccant ita, ut elephantiasos sanent. Et quia aliqui ex manducantibus accendunt̄ siti nimia: ideo tales serpentes fugere oportet eos, qui seos maritima loca ex salsamentis nutriuntur, quia salsas habent carnes, et uocantur Dipsaci. Est ergo caro serpentium desiccatiua nimium, & diaphoretica uirtute, cum calefactione mediocri. Propterea euacuat de corporibus superfluos humores corruptos, et de ipsa cute aufert, & proijcit quemadmodū quasdam squamulas, quib. melancholici & spissi humores sunt generati, ex quibus scabies, & lepræ, elephantiq; efficiuntur.

De Facu. CAP. CXI.

FACVS, id est, Lenticula, stiptica quidem non fortiter, sicca autem & calida, & humida in medio consistit, sicca autem nimis. Vnde ipsorum qui sicci sunt natura constringit uentrem: aqua uero in qua cocta est, prouocat uentrem. Facus autem, uel Lenticula quæ in stagno super aquam est, humida est nimis, & frigida temperantia.

Caro serpentum.

De Finico. C A P. CXII.

A

FINICOS, Dactylos dicunt. Dactyli ergo dulces, non modicum participant calore. Non solū enim extrinsecus impositi corroborant & desiccant, uerum etiam et conducunt, & obdurant, & condensant, quæ ijs opus habent.

De Ficu. C A P. CXIII.

FICUS humida adhuc & uiridis, leuata de mari, satis infrigidat & desiccatur, habet etenim aliquam stipticam mediocritatem.

De Gala. C A P. CXIII.

GALAM græci Lac dicunt. Est autem acida multum, et contra acres & mordicantes reumatismos aptissima, et ad nutriendum magna; & maxime quando continetur in ea calida uirtus, id est, mox ut mulgetur, de præsentibus accipiatur. Et magis mulierum lac quæ fuerit mediæ ætatis, et bene, uel bonis cibis nutrita. Post hæc scrofinum, aut caprinum, aut equinum, aut uaccinum, aut asininum. Omne lac ad oculorum reumata acre expedit, et ad hypofagmata, et ad hypopia. Etenim si extrinsecus apponatur cum oleo roseo, et oui uitello, somnum facit, et inflammationes mitigat. Muliebre lac recens mox mulgetur, iniicitur intra matricem ulceratam, et ad omnes inflammationes. Qui paragonizare opus habet, adhibetur.

De Geresere. C A P. CXV.

B

GERESERES purgatoriam habet uirtutē, et ducit per uentrem humores. Per clisterem iniicitur: mordicationem in intestinis facit ex acredine: et ulceratis locis altera adhibetur cura. Habentibus delauat dysenterias, et in omni uentre acridinis reuma consistens, prius cocta cum ignitis lapidibus, et sic data, ita ut omnis ex ea consumatur subtilitas. Si quis etiam cum laminis ferreis decoquat, meliori efficitur uirtute. Ad dysenteriam.

De Gepasa. C A P. CXVI.

GEPASA, id est, Terra omnis, græci Terram dicunt, disiccationem habet uirtutem: et quando pura, aut igni de furno ignita sine commixtionis substantia, sine mordicatione desiccatur. Consentit enim his, si lauata fuerit ea quæ ab operarijs colligitur terra, et lippara et mollis. Omnis terra utilis in curatione est omnibus, quos desiccare opus est. Unde ea quæ in Alexandria, uel in Aegypto est, hydropicos, et spleneticos iuuat. Aliquos usos fuisse Aegyptios dicunt terra ad liniendū loca ipsa quæ dura et tumida sunt. Et secundum ipsum modum, antiquas inflammationes, et extorsiones tumorum factas iuuat, multo luto ex ea facto. Aliquos scio et hemorrhoidas sanguinis fluentes, dū euacuarentur, de præsentibus fuisse liberatos. Alios uero diuturnos dolores habentes, luto hoc inlito perfectius fuisse sanatos. Lemnia autem terra, ex alia humoris specie resoluta, utilissima fit ad uulnerum glutinationem, et diuturna

C uulnera, et quæ uix cicatrizantur, et quæ mala sunt, et quæ uix sanantur, optime facit. Terra aut quæ Giffanea uocatur, et magis quæ Samia dicitur, utilius facit ad eos qui sanguinem expuunt, uel uomunt, sic datae quemadmodum et Lemnia. Iuuant etiam fluxum sanguinis ex matrice, si dentur, et ad dysentericos, & ad ulcerationes, præsertim si absque putredine sunt. Samia aut terra mitigat inflammationes, maxime in mammillis generatas mulierum, et in testiculis uirorum, et in omnibus uenenosis locis. Oportet autem eam soluere cum aqua, et sic postea admiscere oleum roseum tantum quantum non permittat medicamen siccari. magnificum enim est. Hoc modo confecta, ubi mediocriter infrigidare uolumus ad mitigandum dolores, uidetur samia terra esse utilis. Chia autem est terra alba. Eam aliquæ mulieres ad faciem illuminandam inducunt.

De Gigarta. CAP. CXVII.

G I G A R T A dicitur semen uuæ: desiccatur quidem abundanter, frigida mediocriter. Stiptica aut nimium est. Propterea omnibus passionibus uentris commoda, fluxum quoque multum iuuat.

De Gleuco. CAP. CXVIII.

G L E V C O N, id est, Muscum, frigida et stiptica est uirtute manifeste. Herisypelas curat quæ non sunt multum fortes.

De Gligonio. CAP. CXIX.

D G L I G O N I O N quod Pulegium dicunt, calefacit quidem, sed extenuat multum. E thorace et pulmonibus humores pingues et uiscosos facile per os spuere facit, et mulierum menstrua extrahit.

De Glicirya. CAP. CXX.

G L I C I R Y Z A E succus, asperos, efferosque humores reddere solet. Non in arteriam solum traicitur, sed et scabiosam uesicam sanat. Et ergo omnis temperantia eius tepida, et ideo humida, et sitim amputat.

De Gleuci. CAP. CXXI.

G L E V C I S idem quæ et Peonia. Radix eius menstrua mouet multum. Cum amygdalis uero in mulsâ potata, purgat e par constipatum, et renes. Et quia stiptica est, reuma uentris retinet, cum uino austero cocta, et potata. Hæc aut herba desiccatiua uirtute est fortiter, ita ut suspensa pueris ad collum radix eius, epilepticos sanet. est enim uirtus eius liptomeris, et desiccatiua: calida autem non manifeste.

De Gonnilido. CAP. CXXII.

G O N N I L I D O S, id est, Rapa. Semen eius libidinem excitat, inflammationes mouendo. Radix uero eius, id est, rapæ, infanti semen generat.

De Gypso. CAP. CXXIII.

G Y P S V S desiccatiuus est, et emplauisticus uirtute. Virtus eius emplausticen non solum habet, sed et liptomeristera, et desiccatur

tiua efficitur, et reprimi, maxime quando cum pusca teritur.

A

De Galbano. CAP. CXXIII.

GALBANVM malactica est, & diaphorica uirtute: desiccatur autem nimis, & calefacit fortiter.

De Gemi. CAP. CXXV.

GEMI, id est, fermentum, liptomeris est, & mediocriter calefacit: propterea igitur sine mordicatione, et sine molestia iuuat, extrahit de profundo, & digerit.

De Hydiosmo. CAP. CXXVI.

HYDIOSMON, id est, Menta. Calida est uirtute uehementer. Hortulana quidem humidior est. Ad libidinem excitandam mediocris est. Habet autem in se aliquam amaritudinem, per quam lumbricos occidit potata. Est etiam & stiptica: propter quod cum pusca potata, recentis sanguinis sputum reprimi. Et liptomeris est substantia plus quam aliarum species.

Ad lumbricos.

De Hirigeronto. CAP. CXXVII.

HIRIGERONTVS, qui & latine Senetion dicitur. Folia eius uirtute sunt frigida, cum floribus suis. Cataplasma cum uino dulci confectum, et impositum, inflammationes tollit: et in ano factas inflammationes. Similiter autem cum manna plagas sanat, ac uerorum incisiones. Et si cum aceto fiat cataplasma, similiter operatur. nam ipsa herba potui data, suffocationem facit.

B

De Hyringio. CAP. CXXVIII.

HYRINGIUS calida est natura. Propterea menstrua educit, & urinas prouocat, & scrophas, & uentositates soluit. Epaticos, & a serpentibus percussos, & uenenum acceptum iuuat, cum uino potui data.

De Hera. CAP. CXXIX.

HERA, id est, Loliū herba siccatur, calefacit: & actiua est, ita ut proxima sit herios acedini, non est autem sicut illa liptomeris. In tertio gradu ponitur calor ipsius: in quarto gradu siccitas eius.

De Hippure. CAP. CXXX.

HIPPURIS, id est, Cauda caballina, stipticam habet uirtutem, & cum amaritudine qualitate, & ideo desiccatiua fortiter, simul & sine mordicatione. Plagis etiam magnis si cataplasma ex ea imponitur, glutinat. Neros incisos, & introcellicos iuuat. Sed & ad eos qui sanguinem uomunt, ad sanguinis fluxum mulierum, & maxime qui rubrum sanguinem infundunt, & adhuc etiam ad dysentericos, & ad omne reuma uentris fortissimum est adiutorium, herba ipsa potata cum aqua, aut cum uino. Succus autem herbe huius presentaneo remedio, sanguinis

Nota.

C fluxum de naribus iuuat. Sed & uentris fluxum constringit, cum uino austero potatus. i. stiptico. Febrientibus uero cū aqua dandus est.

De Ixo. CAP. CXXXI.

I X O S, id est, Euisus, putridos de profundo extrahit uehementer humores, non subriles tantum, sed & pingues: & eos effundit, & digerit. Est autē non mox calefaciens medicamen, sed et tempore opus habens diuturno, quemadmodum et Tapsia.

De Iu. CAP. CXXXII.

I V, I D E S T, Viola. Folia eius aquosa, & subfrigida sunt substantia: & propterea & per se, & cum alfitā cataplasma impositū, calidas inflammationes mitigat.

De Iuscalco. CAP. CXXXIII.

I V S C A L C V M, quod Squamam æris adpellamus, aerem in se habet, et diaphoreticam, & purgatiuam uirtutē absq̃ mordicatione.

De Isatide. CAP. CXXXIII.

I S A T I S domestica, est qua in tincturis utunt̃, & uocant eam herbam uini, desiccatiuam habet nimium uirtutem, non in mordicantē. Est autem amara, simul est stiptica. Hæc ergo grauida uulnera in fortissimo corpore glutinat: & in musculis capitis facta si sint, sanguinis fluxum iuuat mirabiliter. Cataplasma superpositum, inflatos tumores ualde fortiter desiccāt, & digerit, & reprimat. Et ad omnia maliciosa uulnera mirabiliter ualet et sanat.

De Itea. CAP. CXXXV.

I T E A S, Salix arbor dicitur. Cuius folijs utuntur medici ad uulnera cruenta, ut glutinentur. Est autem ipsa, et flos eius sine mordicatione, desiccatiua uero, & modice stiptica. Interdum etiā & succus ex ea factus, desiccatiuus est, similiter ad multa utilissimus. Sed & cortex arboris ipsius similis, præter desiccationem. Quem si intercidas, & cinerem ipsius cum aceto inducas, tollit callos pedū impositus, & alfos. Simul et uerucis imposita, tollit et emundat locae, expertum est.

De Lapatio. CAP. CXXXVI.

P A P A T I V M diaphoreticam habet mediocriter uirtutem. Oxylapatium autem & diaphoretica est uirtute, & participat reprimentis uirtutem. Vtriusq̃ autem semen habet in se manifestam stipticam uirtutem, ita ut dysenterias, & diarriam sanet, et maxime si oxylapatium fuerit.

De Leucoio. CAP. CXXXVII.

L E V C O I O S, id est, Viola alba, tota herba proiectoriam et extenuatoriam habet uirtutem. Adhuc autem & magis participat

flos de ea, et sicciior est magis: ita, ut decoctio eius prouocet menstrua, & **A**
 post partum si decedant secundinas educit. Aut si in utero pecus mortuū
 sit, expellit. Sed & uiuum corrumpit & educit. Istius ergo decoctio in
 matrice flegmones sanat, si ex ea fomentetur, & maxime hijs quæ fortes
 sunt adhibita. Semen eius, si potui dentur 3. ij. uel in pessario imponat,
 menstrua mouet, pecus occidit, & mortuum extrahit.

De Libani thure. C A P. CXXXVIII.

L I B A N I thus, calefacit quidem multum, desiccat autem medio
 criter: habet autem & substipticam modicam qualitatem, & ma-
 gis quod album est. Cortex autem eius stipticam manifeste possidet uir-
 tutem: propter quod desiccat fortiter. Est autem & pacimeris, minus par-
 ticipans acredinem.

De Libanotide. C A P. CXXXIX.

L I B A N O T I D I S tria sunt genera. Romanis Rosmarinus, et
 semen eius cacti dicitur, similiter habens uirtutē malacticam. Cu-
 ius succus, seu de radicibus, seu de folijs eius cum melle mixtus, caligines
 oculorum quæ de pinguibus humoribus fiunt, sanant.

Ad oculos
 caligantes.

De lapide Hæmatite. C A P. CXL.

L I T H O S Hæmatites in quantum frigus participat, in tantum &
 stipticus est. Solo ergo usi eo sumus ad asperas factas palpebras. **B**
 Quod si simul & inflammatio in oculis fuerit facta, cum oui albore in
 cote resoluiamus, et unguimus: aut cum foenugræci succo. Si autem sine in-
 flammatione oculorum asperitas fuerit palpebrarum, cum aqua resoluta
 cum spatomeli inungitur, uel infunditur. Quod si fuerit uirtute medica-
 minis qui curatur spissus factus, inungis, & adhuc melius magis opera-
 tur: et postea ex eo pinguiorem inungis leniter: aut retorques palpebras,
 & sic illinis. Ipsum autem lapidem simul cum aqua in cote oclaria fri-
 catum, das qui sanguinem expuunt bibere, satis iuuat. Et omne ulcus
 superillitus sanat. Puluis autem ex eo subtiliter tritus, reprimit super-
 crescentes uulnera carnes. Secundum hæc & in oculis uulnera cicatri-
 zat solus ipse incimatizatus, ut supra, cum cote in aqua resolutus: aut cer-
 te cum spatomeli inunctus.

DE LAPIDIBVS QVI IN SPON-
 GIA INVENIUNTUR.

C A P. CXLII.

L A P I D E S qui in spongia inueniuntur, proiectoria uirtute sunt,
 ut etiam in uesica lapides rumpant & prouocent.

De Lithargyro. C A P. CXLII.

L I T H A R G Y R V M, quemadmodū & omnia metallica, quæ
 in terris crescunt, lapidosum est, sed mediocriter, & scd'm alteras

Cualitates uirtutis. Media ergo est uirtute, neq; in frigidās manifeste, neq; calefaciens: & proiectoriam et stipticam uirtutem participat mediocriter. Propter quod & ipso utimur, admiscentes quæ forti sunt uirtute, mordicantia, & stiptica.

De Lini semine. CAP. CXLIII.

LINI semen calefacit quidē mediocriter, humectatione autem & siccitate melius est.

De Litro. CAP. CXLIII.

LITRON, quod & Nitrum, desiccatur, & diaphoresin facit: & si intra corpus per os accipiat, minutatur & extenuatur pingues humores & glutiuosos: plus magis ab affronitro siccitate existens utile: sed est cacostomaticum, & ideo magis est nitro amputatorium, quia contra fungos usus est eo aliquis rusticus, & probauit, & mox sanus factus est. Nitro autem usto, & non usto nos usi sumus.

De Lice. CAP. CXLV.

LICEN, quod in petris est, proiectoriam simul & mediocriter in frigidantē, stipticamq; habet uirtutē, & siccam. Nihil est ergo mirandum, quod afflegmaton sit.

De Loto. CAP. CXLVI.

DOTOS domestica, quam Trifoliū nominant, stiptica est mediocriter uirtute, & desiccatiua, media secundum calefactionem & in frigidationem.

De Loto arbore. CAP. CXLVII.

LOTOS est quædam arbor, quam caligarij Rorem marinū uocant: stiptica quidem est mediocriter. Est autem liptomeris, et desiccatiua. Semen autem eius uellitur maturum ab ipso ligno. Ad fluxū sanguinis mulierū, ad dysentericos, & celiacos decocta in aqua, aut in uino ubi usus exigit, non solū ad iniiciendū, sed & potui data sanat. Nam & cadentes capillos proijcit, si ex eo lauas.

Ad menstrua
& dysenteria.

De Licio. CAP. CXLVIII.

LICIVM desiccatiua est uirtute, et alijs generibus duobus cocta contraria est composita. Vna quidem pars liptomeris est, & diaphoretica uirtute, & calida fortiter. Alia autem terrestrem, frigidam modicum habet, & stipticam uirtutem: propter quod ad diaphoresin faciendam utendum est hoc medicamine, ut proijciat, aut purget. Datur autē celiacis, & dysentericis, & ad fluxum sanguinis mulierū. Utimur autē eo ad oppopia, & ani oris inflammationes, & ad ulcera, et ad herpetas, et putrida ulcera, & ad maliciosa uulnera, & ad aures purulentas, & ad paratrinitata, & paronitia, id est, in digitis urbicalos. Indicū autem licium fortius est omnibus.

De Malaci. CAP. CXLIX.

A

MALACIS, id est, syluatica Malua, diaphoreticam modice participat uirtutem. Hortulana uero imbecillior est. Semē autē eius intantum fortius est, in quantum & siccius. Anadendron autem malacis, id est, quę in arboribus crescit, quam Euisum uocamus, ipsius etiā genus est, sed diaphoreticatera est plus ab istis.

De Mandragora. CAP. CL.

MANDRAGORA infrigidat quidem fortiter, participat autem & caloris aliquid. Mala autem eius humida sunt: unde et somnum ministrant. Radicis autem eius cortex fortiter desiccatur. Interiora autem imbecilliora sunt.

De Maratro. CAP. CLI.

MARATRON, id est, Feniculum, calefacit quidem manifeste, desiccatur autem mediocriter: propterea & lac generat, & urinas prouocat, & menstrua educit.

De Mastice. CAP. CLII.

MASTIX contrarie sibi est composita. Eius uirtus stiptica est, & malactica: & stomacho, uentri, intestinis, & epatis inflammationibus expediens est, calefaciendi uirtute.

De Melantio. CAP. CLIII.

MELANTION, id est, Gith, calefacit quidem, & desiccatur uehementer. Liptomeris est: quod & catarros sanat calefaciendo. In lintheo ligatus puluis, & naribus applicitus, ut frequenter odoret, inflationes tollit patientibus. Occidit autem lumbricos comestus: sed & extrinsecus uentri appositus, similiter operatur. Lepras autem, & hylas, & myrmetias amputat, & menstrua educit, et pingues humores, et glutinosos constipat.

B

Ad lumbricos.

De Melle. CAP. CLIIII.

MEL calefacit, et desiccatur abundanter. Est ei una et maxima uirtus proiectoria. Coctum autem minus est acre, et repticum, id est, proiectorium: unde et saniosa uulnera glutinat.

De Meliloto. CAP. CLV.

MELILOTVM mixta est uirtute. Habet enim aliquid in se digestorium, et diaphoreticum, et multa est in ea caloris substantia quam frigoris.

De Mespilis. CAP. CLVI.

MESPILA multum frigida sunt, et comesta uix egeruntur, et uentres constringunt.

De Miconio. CAP. CLVII.

MICONIVM, id est, Papauer, omnino satis est frigida uirtute. Habet autē semen album: hoc utiq; in panem superspargunt,

Cc

C & cum melle infundentes, digitis manducant. Flores autem eius frigidiore sementibus sunt, ita, ut non aliquis solis utatur sine molestia, quemadmodum hortensibus.

Ad lumbricos.

MELIAS, id est, Persicus. Folia eius, & cymæ amaram possident qualitatem. Propter quod & lumbricos occidunt, trita, & in umbilico posita. Totum diaphoreticum est medicamen. Poma autem eius humida sunt, & frigida.

De Mela. CAP. CLIX.

ME L A calefaciunt quidem, sed nō nimis: desiccant aut abundanter: propterea urinam mouent, & menstrua. Cephalargicos, & inflammationes facit.

De Melipolo. CAP. CLX.

Plumbi medicamen.

MELIPOLVS, id est, Plumbū, humectationem habet multā, subfrigidam. Si ergo aliquis plumbeum mortarium cum tritorio suo faciat, & mittat in illud oleum omphacinū, aut oleum roseum, aut aquam, aut aliquam aliam humidam speciem, multo melius est medicamen. Sed stipticus herbarum succus fiet, qualia sunt spuma, cotilidon, intyba, lactucæ, psilium, & omphacus. Quod si uis ut multum colligat de plumbi materia: contra ignem, aut solem ardentem teris. Facit autē hoc medicamen ad ani ulcera, aut illi uitia ex inflammatione facta, & inflammationes ueretri, et testiculos, cum ulceribus pectoris, uel mammillarum, inguinum, & omnibus articulosi uulneribus, seu ulceribus malignis, ita, ut ad carcinomata mirabiliter operetur. Lamina plumbi facta, & bene superposita super ganglia, perfectius sanat.

De Moro. CAP. CLXI.

MO R V S arbor est. Mora matura deducunt uentrem, immatura uero constringunt multum: ita, ut ad dysentericos, & celiacos expediant, si siccata, & contusa, & cibus si fuerint ministrata. Cortex autem ex radicibus ipsius arboris, purgatoriam participat uirtutem, cum quadam amaritudine: ut etiam latos lumbricos data occidat in portione.

De Medulla. CAP. CLXII.

MEDVLLA malacticam habet uirtutem. Facit autē & duris, & scirominis corporibus. Vtilior aut probatur esse omnibus medullis, cervina. Secunda uero de bubus iuuenibus. De thauris & hircis acrior est, desiccatiua, ut possit dissoluere duricias sciroadis.

De Myrsina. CAP. CLXIII.

MYRSINON, id est, Myrtus, cōtraria sibi constat esse substantia. Dominatur autem in ea terrestris frigor. Habet autem extenuatoriam calefactionē: unde fortiter desiccatur. Sunt aut folia, & semē, &

cymę ipsius, uel succi non multum aliquid differentes ab stiptica substan- **A**
tia. Faciunt ex ea trocis, terentes cum uino. Sunt autem & sicca folia
uiridibus sicciora.

De Melantheria. CAP. CLXIII.

ME L A N T E R I A proxima uirtute est ad glutinandas plagas ma-
iores, aut si etiam in musculis tendones incidantur. Habet etiam aliquā
proiectoriā & tractoriā uirtutem.

De Nardostatio. CAP. CLXV.

NA R D O S T A T I V S, id est, Spica nardi, calefacit mediocri-
ter, desiccatur autem sufficienter. Composita est igitur ex stiptica suf-
ficiente substantia, & acredine. Calorem non multū, sub aliqua modica
amaritudine habet in se. Rationabiliter ergo ad epar, & stomachum **Ad Epar,
Stomachum,**
expedit, potata, & extrinsecus apposita. Sed & urinas, & mordicationes
sanat stomachi: & uentris reuma desiccatur, & adhuc capitis & thoracis.
Melior est autem qui Nardus indicus appellatur.

De Nymphæa. CAP. CLXVI.

NY M P H E A E radix, & semen uirtutem habent desiccatiuam
sine mordicatione. Reprimit enim et uentris reuma. Semen
uero eius potatum, reprimit feminis fluxum. Iuuat etiam et dysenteri-
cos. Quæ autem albam habet radicem, fortior est uirtute. Potatur autem **B**
cum uino nigro, stiptico. Participat autem aliquantum proijcientem uir-
tutem, ita ut alfos sanet, infusa aqua: alopitias autem cum pice liquida.

De Oxo. CAP. CLXVII.

OX O S, id est, Acetum, mixtæ substantiæ est, frigidæ, et calidæ:
utraq; liptomeris. Obtinetur autem calor a frigore. Desiccatiuum
autem est nimium, quando fortiter acre est acetum.

De Oxyacantho. CAP. CLXVIII.

OX Y A C A N T H V S, id est, Carpus, commixtus, aut potatus, **Ventris flu-
xum.**
utilissimus est ad omnem uentris fluxum.

De Opopanace. CAP. CLXIX.

OP O P A N A X malaxat, digerit, et calefacit nimium, desiccatur quoq;
uehementer.

De Opio. CAP. CLXX.

OP I V M cyrenaicum est omnibus calidius et subtiliatius, et pro-
pterea diaphoreticum. Nam alia, s. Indicum, ex Syriacum, sunt
calida multum, et per pneumatica.

De Origano. CAP. CLXXI.

OR I G A N A omnia amputatoria, et extenuatoria, et calefacto-
ria, et desiccatoria nimium uirtute sunt. Tragoriganum autem
participat et stipticam uirtutem.

De Orobo. CAP. CLXXII.

OR O B V S desiccatur quidem abundanter: calefacit autem mediocriter,

C & incidit, et projicit, et adaperit. Amplius enim acceptus, sanguinem per urinam deducit.

De Ostreis. CAP. CLXXIII.

OSTREAE, uariae sunt, et Ostreorum testae. Ostreae autem ustae, desiccatiua sunt uirtute. Sed et ostreorum testae ustae simili sunt uirtute. Ego autem usus sum ad reumaticos, et diuturna, ac quae difficile carnantur uulnera, et quae caua et fungiosa sunt, et profunda in alto. Apponis extrinsecus cum ueteri adipe porcino, et similiter quae carnem nutriunt. Huic similis est scincus, proiectoriam habens uirtutem. Addas substantiam quidem quae est aspera, qualis pumex est. In tali ergo usu non satis teri necesse est. Ipsa autem usta, uulneribus maliciosis superaspergitur diligenter trita, et eas quae in uulnere crescunt carnes reprimat. Cum sapa autem haec omnia usta et mixta facit. Is puluis ustus nimium ad dentes utilissimus est, ita ut infusiones gingiuarum desiccet et sedet. Putrida uulnera curat.

De Oo. CAP. CLXXIII.

OON, id est, ouum. Albumine ex eo quod est tenue, ad oculos utimur sine mordicatione est medicamen nobile. Est autem recens temperantia frigida modice. Vtendum est autem hoc non solum ad oculos, sed et in alijs omnibus, ubi sine mordicatione opus est medicamine, ut est in ano, in ueretro ulceratis, et ad maliciosa omnia uulnera. Est autem et **D**uitellus ouorum sine mordicatione elixus, aut assus. Toto autem utimur, admixto oleo roseo, ad palpebras, et aures, et ad mamillas inflatas, et quae cuncta percussa sunt loca: aut cum alio modo fiunt flegmones in neruosis locis, qualia sunt cubitus, uel circa digitos tenentes: ad articulos in pedibus et manibus: et ad usturas, confestim crudus superpositus utilissimus est. Siue ergo cum lana molli ponatur albumen, aut solum, siue cum uittello, mixto albumine infusas lanas, uel intinctas adhibeas, etenim infrigidat mediocriter, & sine mordicatione desiccet.

De Paliuro. CAP. CLXXV.

PALIVRVM, alij succum Paliuri, alij Cicer doronicum uocant. Folia eius, et radix stiptica sunt uirtute, ita ut fluentem stringant uentrem. Diaphoreticam autem intantum participat uirtutem, ut in uellica lapides constringat, et ex thorace & pulmonibus sputamina educat.

De Pentaphyllo. CAP. CLXXVI.

PENTAPHYLLON, Quinq;folium dicitur. Radix eius calida quidem abundanter est, minus autem acris: propter quod utilissima.

De Pipere. CAP. CLXXVII.

PIPER quod initio emergit, florescit. Piper longum dicitur eo, quod humidius. Quod autem non permaturum colligitur, album piper uocatur. Id uero quod maturum colligitur, piper nigrum uocatur. Nigrum piper albo acrius est. Istud enim uelut assatum est ad solem, & exiccatum. Ambo fortiter calefaciunt, & desiccant.

De Petroselino. C A P. CLXXVIII.

PETROSELINUM. Semen eius acre cū amaritudine est: propterea & menstrua mouet, & urinam prouocat abundanter. Est em̄ & aschmon. i. inflationes minuit, calefaciēdo & desiccādo fortiter.

A
Ad menstrua
& urinam.

De Pegano. C A P. CLXXIX.

PEGANON, Ruta dicitur. Sed ruta syluestris fortiter calefacit, & extenuat, & diaphoresin facit: & desiccāt plus quā domestica. Est autem non acris solū, sed & amara. Extenuat, & digerit pingues humores, et glutinosos, & per urinam euacuat. Est autem & non inflans, et extenuans: ideoq; et ad inflationes expediens est: et libidinem infrānat et reprimat, et consumit semen et desiccāt fortiter.

De Pessa. C A P. CLXXX.

PESSA, id est, Pix sicca, calefacit. Humida autem pix, id est, liquida, calorem habet, et aliquantulum liptomeris est. Et propterea asthmaticos, & empyicos iuuat, uno cocleari cum mellis cyatho uno mixta, & sic data. Sed & proiectoriam habet aliquam uirtutem, & digestoriam, et diaphoreticam. Hæc ergo propterea et unguium scabiem excorticat, mixta ceræ: & impetigines expurgat, & digerit duros & indigestos humores, superposita. Fortior est in omnibus liquida pix.

De Pini filio. C A P. CLXXXI.

PINI filius, id est, Pini cortex. Pitius dicitur arbor, filius uero cortex. Pini ergo cortex abundantius habet in se stipticam uirtutem: ut in patina siccatus, cataplasma sit: impositusq; sanat magnifice. Et uentre constringit potui datus: & usturas in cicatricē ducit. Picę autem cortex tollitur similiter, & ipse mediocris est secundum uirtutem. In folijs autē ambarū arborum uirtus est glutinatoria plagarum. Si autē ex tēda usta sub testa, & de fumo ipso attramentum collectum reponatur: ex puluere ipso tangantur palpebrę, in quibus pili non sunt, uel medisis angulorum, qui commixtus est angulis, uel scabies: et lachrymantibus oculis est utilissimus.

B

De Platano. C A P. CLXXXII.

PLATANVS arbor est humida & frigida substantia: & propterea folia eius uiridia trita, et ut cataplasma imposita, in geniculis inflammationes iuuant. Cortex autem eius, & pilæ ipsius cum sepo, aut adipe usta, ulcera sanat.

De Pomfilice. C A P. CLXXXIII.

POMFILIX si lauata fuerit, pene omnibus prima est ad ea quæ siccanda sunt uulnera. Vnde ad carcinomata ulcera est utilissima, & ad omnia ulcera pessima.

De Prasso. C A P. CLXXXIII.

PRASSON, id est, Porrus, calefacit & desiccāt ualde. Epar & Cc 3

C splen adaperit quæ sunt constipata, & thoracem & pulmones purgat, & mouet menstrua. Et cataplasma ex eo impositum, proijcit, & digerit, & per nares ictericos purgat, & ad aurium dolores diuturnos facit.

De Propoleo. CAP. CLXXXV.

PR O P O leus calefacit nimis. Reptica, & liptomeris est substantia.

De Pteleo. CAP. CLXXXVI.

PT E L E V S, credo quia Ulmus sit. Folia eius recentes plagas glutinant. Stipticam & proiectoriam habet uirtutem. Cortex autem eius adhuc plus, ita ut & le pram sanet cum aceto. Sed & radices eius ipsam habent uirtutem, ut si ex decoctione eius fomententur, fracturas sanent.

De Ptereo. CAP. CLXXXVII.

Ad lumbricos.

PT E R E V S est, quam latini Filicem dicunt. Radix eius occidit latos lumbricos, si 3. iiii. in mulla bibatur: & conceptus mulierum uiuos occidit, mortuos proijcere facit, tam mascula uirtus ei inest.

De Piretro. CAP. CLXXXVIII.

PI R E T R I radix causticam habet uirtutem, pro qua re dentes ex dolore frigoris sanat. Et in typicis febribus quando rigores patiuntur, si cum allio trita fricetur, rigorem tollit: & membrorum stuporem tollit: ac paraliticos iuuat.

De Pane triticeo. CAP. CLXXXIX.

Amili confectio.

DE P A N E triticeo cataplasma factum, diaphoreticon est uirtute plus quam triticum. Fermentum autem de passo sublatum, & factum, acedonica, epispastica, & diaphoretica est uirtute. Pyrus est Triticum. Extrinsecus adhibitum, mediocriter calefacit: neque enim humidare, neque desiccare aperte solet. Habet autem aliquid in se glutinosum et inflacticum. Amilum autem ex eo factum, frigidius est, & desiccatiuum: & ex eo quodammodo conficitur. Infundis triticum diebus tribus, ita ut per singulos dies mane et sero fiat, mutata aqua munda donec perfundat: & cum bene fuerit infusum, sublata aqua triticum, manibus malaxas, & premis, succum eius ad solem siccas, & eo uteris.

De Pythia. CAP. CXC.

PY T H I A dicitur coagululum. Omne coagululum acre est, & diaphoreticum, ac extenuantem habet uirtutem, & desiccatiuam. Lac igitur in uentre coagulatum soluit: sed coagulatum, uel congelatum sanguinem in uentre, uel in uesica, similiter potata facit. Magis pene omnibus coagululum, leporis etiam si fumigetur facit.

De Psimitio. CAP. CXCI.

PS I M I T I O N emplastrum est, & in frigidat. Ficus autem frigidior est psimitio.

De Raphano. CAP. CXCII.

A

RA P H A N V S calefacit nimis, & desiccatur ualde. Semen eius plus est ab ipso operatiuum. Diaphoretica in his est uirtus, ita ut & hypopia, & omnes liuores tollat, si imponatur.

De Reupontico. CAP. CXCIII.

RE U P O N T I C V M, seu barbaricum, mixtam habet temperantiam. Habet enim in se quidem altius terrestrem frigidore: simul etiam est ei calor. Participat autem & liptomeras. Spasmatata ergo, & rigmata, & optemia iuuat, potatū: & liuores, & impetigines sanat, cum aceto illinitum: & emptoicos, & celiacos, & dysentericos iuuat. Ad spasmatū.

De Resina. CAP. CXCIII.

RE S I N A omnis desiccatur & calefacit, ac diaphoretica est: alia quidem plus, alia autem minus. Præcidit autem merito omnes cinifes. Mastichen autem eam nominant propter hoc, quod media stiptica est, ut & stomachum, & uentrem, & epatis defectum sanat. Et flegmonas desiccatur sine molestia. Aliquantum etiam acredinis habet, & pro hoc liptomeris est. Alias uero omnes terebinthina præcellit. Diaphoretica est, & magis plus domestica: ita ut proijciat, & scabiem sanat, & profundas plagas, & uulnera magis ab alijs repleat, & purget.

De Rosa. CAP. CXCIV.

B

RO S A aquosa calore mixta est. Duæ igitur in ea alterne qualitates sunt, stiptica, & amara. Flores autem rosæ magis sunt repticij manifeste. Et propter hoc desiccatiui sunt.

De Ripo. CAP. CXCVI.

RI P V S. i. sordes quæ statuis tollitur. Diaphoreticus est, et malacticus, ut indigesta fimata digerat. De palestra autem ripus qui tollitur, optime sanat flegmonas. Mammillarum etiam ruborem extinguit, & quod supercurrit reprimat, & quod iam intus continet digerit. Mammillas.

De Sandaraca. CAP. CXCVII.

SA N D A R A C A caustica est uirtute, quemadmodum & arsenicum, & auripigmentum. Merito ergo diaphoretica uirtus eius mixta est, reptica, & eadem proiectoria.

De Satyrione. CAP. CXCVIII.

SA T Y R I O N humida est, & calida temperantia: libidinem excitat, & maxime radix eius.

De Selino. CAP. CXCIX.

SE L I N O N, Apium dicitur, intantum calidum est, ut urinam & menstrua moueat, et inflationes stomachi tollat: & magis ipsa aqua sementis.

De Seri. CAP. CC.

SE R I S, quæ dicitur Intyba, sicca & frigida est, temperata mediocriter.

De Sifeleo. CAP. CCI.

C Sifeleos. i. Sili. Semen eius calidū est intantū, ut ualde sit liptomeris, id est, extenuans humores: pro qua re epilepticos, & orthopnoicos iuuat.

De Sisamo. CAP. CCII.

SISAMVS emplasticus est, simul & malacticus, mediocriter calidus. Virtus autem eius, et oleum ex ipso factum, uel decoctio herbæ ipsius una est.

De Sici. CAP. CCIII.

SICIS, id est, Cucumis maturus, liptomeristera substantia est, & proiectoriam & amputatoriam habet uirtutem. Vnde et diuturnus est, & clarificat membra. Et magis si siccatum fuerit semen eius. Et radix deficcatiua est: quia non est humida natura, sed mediocriter siccatiua.

De Sitiagrío. CAP. CCIII.

SITIAGRIVM, & Cucumer syluaticus est: de cucumere illo fit Elaterium. Non minus radix, aut folia eius utilia sunt ad sanandum.

Elaterij uis.

Elaterium enim menstrua prouocat, & partus corrumpit, adpositum.

Optimum est autem & ictericis, in nare cum lacte inmissum. Sic etiam utentibus, & capitis dolores diuturnos sanat. De radice ipsius succus, uel folijs, imbecillior elaterio est. Radix autem eius reptica, diaphoretica, malactica uirtute est. Siccior autem in eo est cortex uirtute.

De Silfio. CAP. CCV.

SILFIVS calidissimus est: & non solum succus ipsius, sed & folia & fructus eius, et radix calefaciunt fortiter. Sunt enim inflatiuæ substantiæ omnia ista. Propter hoc indigestis, cocta & potata cum modico mellis, et urinas difficile facientibus subuenit. Succus autem eius cum lacte resolutus, et in aurē infusus, hemicraneon curat. Extrinsecus autem herba adposita, plus actiua est. Et maxime omnium opus ipsius elicticā ualde habet uirtutem, & purgatiuā: propter prædictā eius temperantiā.

De Spongia. CAP. CCVI.

SPONGIA usta, acri & diaphoretica est uirtute. Facit enim ad sanguinis fluxum ex uulneribus, admixta aspalto sicco: quod si non adsit pix noua, spongia per seipsam manifeste deficcet. Si quis autem uatur ea super uulnera, ea sola cum aqua, aut pusca, aut uino, glutinat ea. Similiter autem cruentis medicamen subuenit.

De Spondilione. CAP. CCVII.

SPONDILIONIS semen acri uirtute est. Facit autem ad stomachos, & ad epilepticos optimum medicamen est: iuuat & ictericos.

Radix item eius similem habet uirtutem, & ad hæc omnia facit: ex syringia callositatē aufert. Oportet autem radere eam, & sic imponere.

De Stear. C A P. C C V I I I.

A

ST E A R, dicitur Adeps porcinus: propter hoc proximum est adiuuamen: quia de oleo malacticotos est, & digestibilior. Propterea ad inflammationes in cataplasmate admixtus, expeditior est. Quibus autem mordicationes in ano sunt, aut intestino coli, inijcimus caprinum magis adipem: propter quod densat facile pinguedine sua. Quod si non fit propter caprinum, simili eo oleo utimur. Paragorizat mordicationes dysentericis, & tenasmon patientibus. Si autem in profundo sunt mordicationes ex tenui facte humore: adipem anserinum inijcimus, aut certe pullo- rum inijcimus adipem. Omnes ergo adipem uirtute sunt humida & ca-
 Adipum uis.

De Scandice. C A P. C C I X.

SC A N D I X calefacit, & desiccatur uehementer, & diureticus est. Me-
 rito ergo, quod uiscidior & purgator.

De Stella. C A P. C C X.

ST E L L A medicis amputatiua nimis est uirtute, non autem est for-
 titer calida. Melior est autem assa, aut elixata: resoluitur igitur fortis quae
 in ipsa est uirtus.

De Scolimbo. C A P. C C X I.

B

SC O L I M B V S Cardo creticus, syluaticus. Radix eius calida est
 nimium, & abundantius educit urinas male olentes, si quis in uino
 eam coctam bibat. Et ubicumque in corpore malus odor fuerit, sanat, sub
 ascillis sint, uel in alio quolibet membro.

De Scordion. C A P. C C X I I.

SC O R D I O N dicitur Albium, et ex diuersorum est uirtute com-
 positum. Etenim amarum habet in se aliquantum, & stipticum, &
 acre. Purgat etiam simul, et calefacit uiscera: et menstrua, et urinas mouet,
 et spasmoda, et rigmata quae cum infraxi fiunt iuuat. Et magna cruen-
 ta uulnera imposita ex uiridi allio, cataplasmate glutinat. Purgat etiam
 et sordida ulcera uulnerum: et ad cicatricem ducit maliciosa uulnera, sic-
 cus puluis supersparfus.

De Scorodone. C A P. C C X I I I.

SC O R O D O N calefacit et siccat fortiter, et sanguisugas proijcit, ut
 alio meliori nihil opus sit.

De Smyrna. C A P. C C X I I I I.

SM Y R N A, Myrrha dicitur. Calefacit multum, et siccat. Supersparsa
 igitur super plagas in capite factas, glutinat, id est, unit, et sanat.
 Occidit autem et lumbricos, et pecus in uentre occidit, et educit mor-

Dd

C tuum. Habet enim in se prosectoriam uirtutem.

De Smyrnio. CAP. CCXV.

SMYRNION, id est, Olusatrum, ualde calidum et siccum est, ac diureticum: & menstrua educit.

De Siderite. CAP. CCXVI.

SIDERITIS, quæ & Myriophyllos, Iparinon, Romani uero Ferrariam uocant, diuturna, & quæ uix ad cacatricē ueniunt uulnera sanat.

De Stibio. CAP. CCXVII.

STIBII semen, & folia, stipticam habent uirtutem absq; mordicatione, & siccatiuam satis. Propter quod eius decoctiones dysentericis injiciuntur: & de auribus manans pus sanat inmissa: et glutinaria est magis uulneribus cruentis. Utiliter autem plagas glutinat, si cum uino coquatur nigro, austero, uel stiptico. Desiccatur enim fortiter omnia quæ contra naturam sunt humida. Folia autem eius uiridia trita, & pro cataplasmate imposita, hæmorrhoidas reprimunt. Et ex percusso oculis incisiones factas, superposita iuuant.

De Storace. CAP. CCXVIII.

STORAX calefacit, malaxat, digerit: propter quod tussim, & catarum, & corizas, & branchos iuuat. Menstrua extrahit potata.

De Sycaxira. CAP. CCXIX.

D**S**YCA XIRA, id est, Ficus sicca, calefacit mediocriter. Habet autem et liptomeriam, et extenuandi, uel subtiliandi partem aliquam, ex quibus abundanter digestibilis est ad duros tumores: et mox eis diaphoresin facit. Ficus autem hæc quæ syluestres appellantur, acres sunt, et diaphoretica uirtute, sicut illæ quæ Caprifyci dicuntur.

De Scino. CAP. CCXX.

SCINVS, ex aquosa substantia paulatim calida est, et terrestri frigore nō multū composita est. Desiccatur igitur satis, et secundū calorem suum, uel frigus, differentia media est. Similiter autem et omnes partes ipsius habent partē stipticam: et si ex uiridibus folijs succū exprimas, simili est uirtute. Vnde potata, sanat dysenterias, & cœliacas passiones, & sanguinem exsputantibus, et ex matrice fluxum sanguinis patientibus: et anum foras prorumpentem, uel matricem utilissima est.

Ad dysenteriam.

De Squinanto. CAP. CCXXI.

SQVINANTVM calefacit mediocriter, & stiptica est nō satis, nō separatum a liptomeri natura: propterea & diureticum est, & menstrua educit. Iuuat autem ad epatis, & uentris, & stomachi inflammationes.

De Strigno. CAP. CCXXII.

STRIGNVM, id est, Vua canina, uel Cuculus, qui comedit, et nascitur in hortis, oēs sciunt, et utuntur. Facit ad ea quæ infrigidatione opus hnt.

De Tapsia. CAP. CCXXIII.

TAPSIA acerrima est fortiter, & calidissima uirtute, cum humecta

tionē. Extrahit ergo de profundo niolenter humores. Sic diaphoresin **A** facit. Quod extrahit, diu tempore operatur hæc.

De Thermo. CAP. CCXXIII.

THERMVS, Lupinus dicitur: cōmixtus ergo, plasticum est medicamen. Habet aut̄ innatam in se amaritudinem, proiectoriam, & diaphoreticam. Occidit aut̄ lumbricos, si ut cataplasma imponatur, & per os cum melle in electuarij modum detur; aut cum pusca potatum. Non solum aut̄ hoc, sed et decoctio eius lumbricos educit. Sed & fomentatione adhibita ex ea extrinsecus, iuuat alphos, achoras, exantimata, scabies, gangrenas, ulcera pessima. desiccatur enim sine mordicatione. Purgat aut̄ et epar, & splen, cum ruta, & pipere potui datus. Extrahit autem et menstrua, & pecus de matrice cum myrto & melle matrici appositus. Sine mordicatione est diaphoreticus. Farina aut̄ ex eo facta, apostemata diaphoretica, ut cataplasma coctum cum oxymelle sanat. Etiam grandes plagas, sed & uulnera non solum liuida, item chiradas, et fimata dura curat. In aceto aut̄ coquenda est, aut aceto et melle, aut pusca. Diaphoresin facit, non solum quæ limpida sunt, sed & omnia quæ supradicta sunt, decoctio ipsius, uel farina operari solent.

De Thiu. CAP. CCXXV.

TH I V, sulphur dicit̄. Omne ergo sulphur uirtute est calida, et liptomeri, ut etiã ad plurima resistat uenena. Et scabies, et lepras, et impetiginos sanat cū resina et terebinthina mixtū; purgat etiã tales passiones oēs. **B**

De Thlaspo. CAP. CCXXVI.

TH L A S P V S calidam habet uirtutem, et quæ intrinsecus nascunt̄ uulnera, id est, apostemata rumpit potata; et menstrua educit, et pecus in utero corrumpit et expellit; et in anum iniecta per clisterem, sciaticos sanat; sanguinolentum educit humerem.

De Tridace. CAP. CCXXVII.

TR I D A X, Lactuca dicitur. Humida et frigida est, non quidem nouissime. Propterea ad calidas inflammationes iuuat, et ad modicas ac leues herisypelas facit. Comesta sitim tollit. Semen aut̄ eius potatū, reprimit gomorrhæã. Vnde et eis qui per somnū semen proijciunt, datur bibere.

De Thymbra. CAP. CCXXVIII.

TH Y M B R A, Satureia dicitur. Calefacit, et desiccatur satis, et extenuat manifeste. Propterea et urinas, et menstrua mouet, et pecus extrahit, et uiscera purgat, si potui detur; et thoracem, et pulmonem per sputum purgat.

De Termento. CAP. CCXXIX.

TE R M E N T V M, Cortex, et folia, et fructus habent aliquid in se stipticū; sed et calefaciunt satis. Desiccatur quidē radix, humectatur aut̄ mediocriter, et adhuc magis fructus eius; et diaphoreticus est, et splen iuuat.

De Theutone. CAP. CCXXX.

TH E V T O N, Beta dicit̄. Nitrodis in se aliquas participat uirtutes.

C Propter quod digerit, & proijcit, et per nares purgat. Elixatū uero, quod in se nitrosum habet, amittit. Fit autē apoflegmatos. Virtus eius modice diaphoretica est: fortissima autē fit ad proijciendum. Est em̄ et alba Beta, & nigra. Habet aliquid stipticæ uirtutis, & magis in radicibus.

De Tili. CAP. CCXXXI.

TILIS, dicitur Fenumgræcum. Calidum est nimium, siccū mediocriter. Et propterea ignitas inflammationes exaceruat, minus autem calida: et est scirodistera, diaphoretica.

De Titimallo. CAP. CCXXXII.

TITIMALLVS omnis abundantem continet in se acredinem, & calidam uirtutem. Est autē in eo & amaritudo fortissima. Est & in eo opos, id est, succus eius, deinde sementis, & folia. Participat autē & radix prædictas uirtutes. Quæ acta cum aceto, dentium dolorem tollit: & maxime comesta, uel minuta, ad dentes adhibita, mire ualet.

Opos autē eius capillos aufert, si illiniatur. Nam fortior oleo mixta fit: si sæpius hoc fiat, perfectius radices capillorum depereunt, & nudus efficitur locus. Secundum autē ipsam uirtutē acrocodones, & myrmetias, et ptyrigia, et tineas aufert. Purgat autē & impetigines, & scabies.

De Titano. CAP. CCXXXIII.

TITANVS, qui & Asbestus latine dicitur. Calx uiua, id est, non extincta, mox scaram facit: extincta autem, confestim quidem non scarā facit, sed post unam diem, aut alteram. Post autem multum tempus nullo modo calefacit: leuiter autē amittit mordicationem in aqua, et fit quæ uocatur coman, et desiccat fortiter.

De Tragaganto. CAP. CCXXXIIII.

TRAGAGANTVM similem habet uirtutem emplasticem aliquam, et acredinem stuporosam. Hæc similiter desiccat.

De Tribulo. CAP. CCXXXV.

TRIBVLVS, Cerseos, infrigidat: & stipticus est, et desiccatus, nitrode acutior: utriusque ad nascentes inflammationes, et ad ea quæ supercurrunt expediunt. Cerseos autem liptomeris est: cuius semen lapides de renibus expellit potatum.

De Hydropipere. CAP. CCXXXVI.

HYDROPIPER calefacit, sed non æqualiter quomodo piper: quoniam et uiridis ipsa herba, simul et sementes, cataplasma ex ea factum, et impositum, hypopia tollit, et duros tumores digerit.

De Hyoscyamo. CAP. CCXXXVII.

HYOSCYAMVM utile est ad sanitatem, quod semen, et flores albos habet, et frigidum nimis est. Dicitur autem latine, herba Dentauria.

De Hysopo. CAP. CCXXXVIII.

HYSOPVS calefacit, et siccatur nimis. Est enim et liptomeris, id est, extenuatoriam habens in se partem.

CAPITA LIB. V. ORIBASII.

212

D B

D E

D E

1	Aere usto	23	Butracio	85	Calchanto
2	Agatia	22	Brionia	86	Crano
3	Aerugine	25	Croco	87	Cornu ceruino
2	Ammoniaco	26	Cadmia	88	Cöagulo
5	Aloe	27	Cerusa	89	Diptamno
6	Amilo	28	Gumi	90	Diffrigi
7	Alumine	29	Calcite	91	Driorteri
8	Auripigmento	50	Conio	92	Dauco
9	Afrontiro	51	Castoreo	93	Dorgnio
10	Alofanto	52	Calchanto	92	Elidro
11	Alcyonio	53	Crocomagmate	95	Euforbio
12	Aspalto	52	Coloquintide	96	Eueno
13	Aphroselino	55	Centaurea	97	Elea drachi
12	Agrimonia	56	Chelidonia	98	Elaterio
15	Apio	57	Cetro	99	Erificio
16	Aniso	58	Cinnabare	100	Elenio
17	Agarico	59	Cera	101	Eruca
18	Absynthio	60	Careo	102	Edera
19	Amurca	61	Cypero	103	Elelisphaco
20	Aristolochia	62	Coccognidio	102	Epithimo
21	Atramento	63	Cyclamine	105	Erpillo
22	Aconito	62	Costo	106	Eritrodano
23	Artemisia	65	Cantharidibus	107	Elatine
22	Asparago	66	Chryfocolla	108	Ebulo
25	Amygdalis	67	Calce uiua	109	Erice
26	Anagallide	68	Coliandro	110	Ficu
27	Amei femine	69	Comino	111	Foeniculo
28	Adarce	70	Chamglæa	112	Folio
29	Amomo	71	Cardamomo	113	Fecula
30	Asaro	72	Chamæmilo	112	Filice
31	Acoro	73	Calamo aromatico	115	Fu
32	Auena	72	Chamedry	116	Fimo
33	Andragne	75	Cassia fistula	117	Fæce
32	Affodillo	76	Cifi	118	Glaucio
35	Abrotano	77	Cinnamomo	119	Galbana
36	Aneto	78	Cucumere erratico	120	Gith
37	Agresta	79	Coniza	121	Galla
38	Arminio	80	Colcioni	122	Gliciryza
39	Alofacine	81	Cumati	123	Gentiana
20	Bdellio	82	Cnico	122	Gladiolo
21	Balauftia	83	Corallo	125	Gessamia
22	Butyro	82	Cuculo	126	Gypso

D E		D E		D E	
127	Gyampelone	152	Lentisco	177	Lapide batrachite
128	Gyeretria	153	Lenticula	178	Lapide cimeritis
129	Gichia	152	Lupino	179	Melle
130	Giremlofa	155	Lapatio	180	Myrrha
131	Græco fenu	156	Lilio	181	Mandragora
132	Gimilia	157	Ladano	182	Melibdena
133	Gichimolia	158	Loncite	183	Malogranato
132	Herba	159	Lauare	182	Medulla
135	Herba Sauina	160	Lactosa	185	Menta
136	Indico	161	Linozote	186	Mastiche
137	Iufcolli	162	Lapide hæmatite	187	Marrubio
138	Irio, et irio illyrico	163	Lapide scisto	188	Myrto
139	Iuifco	162	Lapide afio	189	Meu
120	Iunipero	165	Lapide pyriti	190	Malobatro
121	Ictiocola	166	Lapide magnete	191	Marrubiaftro
122	Inante	167	Lapide gagate	192	Millefolio
123	Chamæpythi	168	Lapide trachio	193	Myrica
122	Chamædaphni	169	Lapide quadrato	192	Moro
125	Chamomilla	170	Lapide phrygio	195	Nepula
126	Lepida	171	Lapide galactite	196	Narciffo
127	Licio	172	Lapide militino	197	Nafcatimo
128	Lafere	173	Lapide morochio	198	Opio
129	Leuiftico	172	Lapide foligino	199	Omphacio
150	Lauro	175	Lapide Cryftallo	200	Opobalfamo
151	Lixiuia	176	Lapide iulapi	201	Opoponace

Descriptionibus et Cognitione.

L I B. V.

D E A E R E usto. C A P. I.



AES VSTVM FIT MAXIME de clauis cupreis et uetustis, qui in olla fictili cruda missi, in furno incendantur, & asperso sulfure, uel sale, uel alumine coquuntur. Probamus autem aes quod est optime ustum, strictum in cute, rubrico colore, capitula in se habens combusta. Virtus et efficacia Aeris usti simile Lepidę: sed tamen fortior est.

De Agatia. C A P. II.

AGATIA fructus est arboris spinosę, qui maxime in Aegypto nascitur. Hic igitur fructus uelut oliuę premitur, et succus eius in sole siccat. Erit ergo optima agatia, quę est penitus leuis, leuiter subrubra, suauitate odoris sui subacida, & gustu ualde stiptica. Hęc maxime de immaturo fructu præmitur: coctura tamen eius inbecillior est. Omnis tamen agatia uiscide stringere potest.

De Aerugine. C A P. III.

AERUGO, quemadmodum notum, aliquantisper alba, in quibusdam speleis lente & uelut stillicidium manare dicitur. Conficitur hac ratione. Granula interiora uuę, quę gręce sunt nuncupata gigarta, substernuntur in uase operto, et asperguntur salemoria, & aceto: deinde supponitur lamina ærea lata, & iterum oportet eiusdem gigartis similiter aspersis lamina alia superponi & hoc alternis uicibus, fitque hoc tam diu uas capit. Deinde opilatur diligenter, ne aliquid habeat spiramenti: et sic die septimo aperitur: et prolatis laminis ærugo quę traxerint leuiter abraditur: & rursus intinguuntur, & hoc fit usquequo totum consumatur. Alij super acetum acerrimõ has ipsas laminas suspendunt, & diebus. x. relinquunt: deinde proferunt, & æruginem quantum inueniunt abradunt. Alij massulas ex ea quasi limenta decidunt, & in acetum mittunt: & quotidie bis, aut ter commouent, usquequo ærugo euadat. Est ergo optima ærugo, quę est leuis tactu, nullam asperitudinem habens. Vires autem habet quas aes ustum, uel lepida, & maxime acutiores.

D E A M M O N I A C O.

C A P. IIII.

AMMONIACVS est quasi lachrymum herbę quę gręce Asiaos appellatur, similis allio, sed uiscidior, & folijs uelut pinguioribus, quibus contritis tam glutinosa est ut gumi. Nascitur autem in terris Amõnię, Colligitur Amõniacus sic. Maximis aestibus, huius herbę radix & thyrus inciditur, & lachrymum fundit: & postea in terram cadit, unde & sordem capit. Optimum autem est amõniacum, quod est permundissimum,

C & recentissimum, colore candidū, & quasi pingue, et penetrans, spissum, et splendidum apparet, odore sub simile castoreo. Potest igitur efficaciter mollire, et relaxare.

De Aloe. CAP. V.

A L O E, succus est herbæ quæ est similis scillæ: cuius incisa radice, hic ipse promanat succus: et colligitur uel tota herba, & confusa exprimitur, & siccat. Aliqui dicunt de petris colligi tam in India, q̄ Asia. Qui in India, optimum iudicamus: qui est fragilis, mundus, pinguis, splēdidus, et subrufus, odore pene subuisoso, et gusto amarissimo.

Virtus Alœe.

Effectum autem habet duplicem. Si enim bibatur, & deglutiatur, uentrem soluit & purgat, putredinem, et choleram, & flegma educit. In oxymelle datus, stomaticis, & epaticis magnum est adiutorium. Alij post coenā, bina, uel terna grana, ciceris magnitudine, deuorant: quoniā corpus procurat, escas non corrumpit: et si sitis fuerit, extinguit. Conteris cum succo culiculi, & facis ad ciceris magnitudinē: misces coloquin- tid. interior, et scamoneam, et dabis ad typos, uel uarias infirmitates. Si uero corpori extrinsecus illiniatur, efficaciter stringit.

De Amylo CAP. VI.

D A M Y L V M est omnibus notum, est enim quasi medulla frumenti: quod infunditur et tunditur donec furfur suum dimittat. Deinde cum aqua mittitur in sportellas, & cum pressura percolatur: & tunc in imo ipsū uelut fæx descendens, aqua infusa, in sole siccat, et Amylum cognominatur. Cuius est optimum quod est recentissimū et candidū, & leue, sine ullo acore, sine aliquo inquinoso odore. Potest autem leniter stringere. Propter quod collyrijs ad lachrymum facientibus miscetur: et ad profluuium uentris prodesse probatur.

De Alumine. CAP. VII.

A L V M E N dicitur Rotundū, dicitur & Scissum, dicitur & Liquidum. Inuenitur autem omne Alumen in Insula quæ dicitur Melos: sed & in Aegypto, & in Macedonia, et pluribus locis. Verum est optimum Scissum alumen, quod illius Rotundi ueluti flos est. Hoc ergo ad simile est albis capillis uexatis, et quodammodo carpinatis. Liquidum deinde, quod est leue, perlucidum, & aliquid in summo in modum florū lateris habet, hoc ipsum probamus, succidum, et liquorosum. Syncerum autem si sit, non perficitur ab illo. Rotundum quoq̄, quod est subalbidum, aliquo pallore uelut pinguinatum, fragile, mundum, et colore mutatur asperso succo quem diximus. Potest autem omne alumen uehementer stringere.

De Auripigmento. CAP. VIII.

A U R I P I G M E N T V M, quod aliqui Arsenicon dicunt, extrinsecus calore est aurosum: tenuissime funditur, & in modū

auri fulget. Inuenitur in montibus Asiæ, & Armeniæ, Ponti, & Cappadociæ. Verum est quod in Amista, et Ciclis e Ponto affertur. Hoc enim est optimum, sincerissimum, ex aurigino colore limpidissimum. Vires quoque habet quæ similiter ut ignis deurere possunt, & alienationes consumere. Si cum calce uiua commistum corpori fuerit, illitum pilos tollit. Vnde Græcis hæc ipsa mixtura Pfylotrum dicitur.

De Afronitro. CAP. IX.

AFRONITRVM optimum est leuissimum, & candidissimum, latum, & fragile. Potest enim calefacere cum aliqua mordicatione, relaxare, & omnem sordem de corpore abstergere.

De Alosanto. CAP. X.

ALOSANTVS est ueluti pinguiamen quod aquam supernat. Cuius quod optimum est, in Nilo flumine colligitur. Hoc enim & coloratissimum est, et cum aliqua pinguedine aquosum, et bene putridum. Potest igitur acriter et uiscide excalefacere, et quasi sal aliena consumere. Item collyriorum, et malagmatum usui prodesse.

De Alcyonio. CAP. XI.

ALCYONIVM species habet duas. Videtur autem et siccū, et liquidum. Aliqui dicunt utrumque lachrymū esse arboris, quæ in Italia et alijs locis nascitur. Aliqui, quod est certius, ueluti pinguius, unctuosum esse dicunt, ualde glutinosum, aquis paludibus supernatant. Hoc igitur scafulis imponi, et impletis muscarijs recondi: in terra positum siccat: et maxime in Iudæa, sed et in alijs locis fieri dicunt. Colligitur et in Babylonia.

De Aspalto. CAP. XII.

SICCVM Aspaltum, quod est optimum, fragilissimū, et colore rufum, ueluti purpura splendens. Quod nigrescit, pice adulteratur liquida. Deinde quod est lucidū, et glutinosum. Vtrumque odore grauissimo. Vires autem habet uiscidas, et efficaciter relaxantes.

De Afroselino. CAP. XIII.

AFROSELINON in Aegypto tantummodo inuenitur. Quod ita creatur. Ros cœlestis positus, a lunæ claritate in speciem lapidis, quem spicclarem uocamus, cōagulatus constringitur. Vnde nomen sumpsisse uidetur. Eius color ceruleus, et lucidus. Potest autem omnia uitia capitis potatum emendare, et cephalargijs, et epilepticis unice prodest.

De Agrimonia. CAP. XIII.

AGRIMONIA herba est pluribus nota. Cuius uires faciunt contra uenena, et diuersas compositiones. Huius igitur radicem Græci Eupatorium dicunt: et est diaphoretica ualde.

C De Apio. CAP. XV.

AP I V M herba est quæ in hortis inuenitur, omnibus notum, & eius semen facile nouerunt: magis tamē usibus medicinæ ipsum semen aptum est. Mittitur & in purgatorium, & in antidotum. Est autē uiribus acre, & excalfactorium, & diaphoreticum.

De Aniso. CAP. XVI.

AN I S V M optimum est Creticum, deinde Aegyptium: Gallicū nouissimum. Veruntamen uires habet acriter excalfactorias & diaphoreticas, & ad usum medicinæ idoneas. Semen autē eius simile est cicutæ. Si a nutricibus bibatur, lac prouocat: & magis odore est suaue.

De Agarico. CAP. XVII.

AG A R I C V M ab arboribus excrefcit, prout tubera, uel bolizatus: & est tactu leue, & quasi uanum, ac frigidum ualde, aspectu subrubrum, penitius albedini non dissimile: furfuris gustu: in initio uis detur dulce, sed ex lento euadit amarissimum. Quod autem est optimū, in Ponto maxime inuenitur. Verum quod alijs locis nascitur, multo est inertius. Vires habet, acriter relaxare, & uenenosis moribus, & putentibus resistere. Sic & uentrem purgat aliquatenus, & choleram, & flegma deponit. Ideo neq; dolorem, neq; uomitum facit.

DE ABSINTHIO.

CAP. XVIII.

DA B S I N T H I V M omnibus notum est, tam Santonicum, & Gallicum, et Marinum, quod et Ponticū: quod ipsum ex omnibus optimum est, et in succo. Contusa tota herba, et succus eius expressus, et siccatus, uel in aqua usq; ad tertias decoctus, et sic ipsa aqua recocta ad mellis spissitudinem: usui reseruat ad lumbricos expellendos, quod nemo ignorat.

De Amurca. CAP. XIX.

AM V R C A fex est olei cum premitur, nigra, et aquosa. Coqui solet ad mellis spissitudinem. Cuius est optima, quæ de recenti coquitur, et sic uetustatem accipit. Vires habet stipticas ualde: propter quod in emplastra mittitur, et in alias multas compositiones.

De Aristolochia. CAP. XX.

AR I S T O L O C H I A rotunda est, et longa. Magis tamen ad usum medicinæ eligitur rotunda: & hæc ipsa quæ non est uetusta, grauis, sicca, et quodammodo spissa, et gustu amara. Hæc igitur in emplastris mittitur, et caua uulnera replet: et ad uiperarum morsus, et ad alia uenera intrinsecus facit.

De Atramento. CAP. XXI.

AT R A M E N T V M sutorium est quod foditur in metallis, et quod quasi adglutinatur circa foueas in quibus æs inuenitur: et

est quod in summa terra metallorum colligitur. Aliqui & parari ipsum **A** dicunt de ferro rubiginosissimo, quod in aceto acerrimo multo tempore maceratur: & sic feculentum quod subsederit, siccatur. Optimum uero est, quod est colore quasi sulphureo, et aliquatenus subuiridigans, et optime denigrans, si aqua spargatur. Vires autem habet acriter et uiscide stringentes, et refrigerantes, et inficientes, unde lanas cito, et alia denigrat.

De Aconito. C A P. XXII.

ACONITVM herba est quę folia habet a sua radice duo, uel tria, similia cucumeris: et thyrsus non altum, radicem oblongam, et ad ima magis tenuiorem et minutiolem. Speciem autem habet et colorem ad similitudinem scorpionis pusilli in pedibus. Vires autem habet quasi tapfia, et ualde uenenosa esse dicitur.

De Artemisia. C A P. XXIII.

ARTEMISIA est subsimilis absinthio, folijs latior, ramis altior et fortior, sed aspectu et colore fere talis, et odore et gustu quoque ac ipsa amara. Nascitur locis humidis. Potest acriter relaxare menstrua, et urinam prouocare, et partum expellere.

De Asparago. C A P. XXIIII.

ASPARAGI et semen, et radix urinam prouocat. Potest autem duriciam relaxare. Vires autem habet aliquatenus calefactio- **B** rias, et diureticas.

De Amygdalis. C A P. XXV.

AMYGDALAE et suaves sunt, et amarę. Vtręque habent uires stipticas. Magis tamen sunt in usu, et medicinę aptiores amarę; eo quod stringunt magis.

DE ANAGALLIDE.

C A P. XXVI.

ANAGALLIS nascitur locis humidis: et ipsa species habet duas. Est enim una ceruleo flore: altera quasi roseo. Verum utraq; herbę sunt thyrsus humili, et folijs mollibus et pusillis, quasi rotundis, habentes circa ramulos suos radículas minutas, et subdulces. Stringentis efficaciam quidem habet cerulea, quę in emplastris mittitur. Et succus illarum cum melle attico, ad oculorum claritatem facit.

DE AMEI SEMINE.

C A P. XXVII.

AMEI semen est pene Aethiopicum Cuminum, minutius quidem et exalbidum, et quodammodo spissius. Cuius est optimum quod est recens, et non furfurosum. Vires habet acres, et excalfactorias, et relaxantes: unde profus inflationes sedat, et urinas, ac menstrua prouocat.

C De Adarce. CAP. XXVIII.

ADARCIS nascitur locis humidis, circa calamos, quibus adhaeret: & est spuma quæ habet speciem spongiæ ad similitudinem alcyonij, sed asperior, & siccior, & leuis ualde. Est acris ad modum ignis, & calefaciens: & si corpus fricatur de ea, cum magno calore punctiones densitate natas facit.

De Amomo. CAP. XXIX.

AMOMVM est genus herbæ odoratissime, quæ habet ramulos siccos & duros, uirgulis colore subrufo, circa quas foliola tinctoria & copiosa, & in speciem racemorum implecta. Floscellum quasi uiosam, gustu acri, et calefacientem. Cuius optimum dicitur Armenum: sequens Ponticum: quod ipsum asperius est, et durius. Nam Medum omnium inertissimum: eo quod locis humidis nascitur. Vires autem habet omne Amomum calefacientis et stringentis. Eligere tamen debemus, quod ab una radícula omnes ramulos suos excrescentes et integros habet, folijs et floribus ut diximus. Reprobare debemus, quod glutinatur ut gumi inunctum cum amomo herba quæ est similis, sed caret odore, et florem habet Origano similem.

De Asaro. CAP. XXX.

DASARVM radícula est minuta, et nodosa, quasi transuersa, sua uiter olens: quæ et in Gallia, et in Phrygia inuenitur. Verum optimum est Asarum Ponticum, et huius quod est recentissimum. Vires autem habet calefacientes, et cum arrimonia relaxantes: unde et urinam, et menstrua prouocat, et totum corpus excalfacit, cum oleo et uino inunctum, attamen leuigatum.

De Acoro. CAP. XXXI.

ACORVM, HERBA EST quæ thyrsum emittit, et folia lata et oblonga, et exalbida, in summo tensa et acuta quasi gladiolus. Flos aurosus. Radice quoque implicata, nigriore, nodosa, et gustu acri, et aliquatenus odorata. Semen plenum, spissum, integrum ad ipsum odorem: et stringit ut et Meu, et per omnia est efficacius, et magis calefacit. Et extrahere splenem uidetur, sumptum et potatum. Succus radicis illius claritatem oculis præstat mirifice.

De Auena. CAP. XXXII.

AVENA CRESCIT in segetibus, et est tota similis folijs et culmo frumenti. Hæc igitur uires habet leniter, sed efficaciter relaxantes. Et ad omnem tumorem facit.

De Andragne. CAP. XXXIII.

ANDRAGNE omnibus nota est, & uiscide stringit. Proprie tamen masticata, dentibus offensa: quæ ab immaturis pomis fit quam Græci limodiam dicunt, sanat.

De Affodillo. CAP. XXXIII.

AFFODILLVS nascitur in molli terra, & habet folia similia Porro, capita circa terram diffusa: thycsum lenem, rotundum, & oblongum, in summo ramulos excrecentes, habentes florem exalbidum: fructiculum nigrum: radices quoque oblongas, & rotundas, quæ sunt potentiores. Combustæ enim, & in cinerem redactæ, alopitias emendant, & albidas maculas. Decocta, & in aqua ipsa bibita, ad renum dolorem prodest. Vrinam, & menstrua prouocat: & ad tussim ueterem facit. Nam tunsæ et impositæ, radices duricias emolliunt.

De Abrotano. CAP. XXXV.

ABROTANVM omnibus notum est, et amaritudine & acritate sua ut absinthium proficit: sic & lumbricos occidit.

De Aneto. CAP. XXXVI.

ANETVM uires habet acres, & calefactorias, & diureticas, aptas & idoneas ad omnes inflammationes intestinorum.

De Agrosti. CAP. XXXVII.

AGROSTIS herba est quæ in campis nascitur, & habet folia quasi auena, pusilla, & ueluti uiticulas in terra repentes, nodosas. Radiculas quoque longas, spissas, nodosas. Faucium uulnera glutinat: & potata urinam prouocat. Canes etiam cum uolunt purgari, hanc herbam manducant.

De Arminio. CAP. XXXVIII.

ARMINIUM optimum dicimus, quod est leue, cæruleum, fragile, sine lapillis. Vires habet chryfocollæ, etsi ineriores, proprie tamen genas siccat.

De Alosacine. CAP. XXXIX.

ALOSACINE est ueluti spuma maris, quæ in petris insidet & remanet. Vires habet quas & sal, & omne nitrum.

De Bdellio. CAP. XL.

BDELLIUM lachrymum est arboris quæ in Arabia nascitur in modum resinæ. Optimum quod est pellucidum, cum aliqua pinguedine pro ut chryfocolla: & gustu est amarum, mundum, & nihil in se stercorosum, aut alienum habet, ad ignem odorem suauem emittens. Potest autem, eo quod penitus excalescit, duricias neruorum remollire, & stricturas relaxare, et ea quæ collectiones habent euaporare. Sed adulteratur gumi. Quod ipso gustu, saporeque deprehendimus: amittit autem suam mordicationem.

De Balaustio. CAP. XLI.

BALAVSTIUM flos est syluatici malogranati. Cuius floris aliquot sunt species. Inuenitur enim album: & purpureum simile rosæ: quod & ipsum uires easdem habet.

C

De Butyro. CAP. XLII.

BUTYRVM fit ex lacte bubulino, & ouili. Est autem optimū ouile: quia & calore subrufo, & amplius est pinguius. Quod ita conficitur. Mittitur in cuppā longam, & cum uirga quæ habet in capite rotulam, quæ intra cuppam capere possit, agitur diutissime: hoc ipsum lac, sicut quod est illius pinguius, superne colligitur, & in uasculum reponitur. Optimum ergo est butyrum, quod est pinguius, & ex ouili lacte æstate factum. Vires autem habet leniter relaxantes: unde ad uulnæ tumorem, et loca neruofissima, & deligata: prodest & siccitatem pulmonū proprie uidetur iuuare.

B

DE BVTRACIO.

CAP. XLIII.

BVTRACIUM herba est in modum cicute, similis apio, crescens ueluti ferula: & in summo florem habet aurosum, & splendidum ualde: radices subalbidas, et longas. Nascitur in locis humidis. Vires habet causticas, & exulcerantes.

D

De Brionia. CAP. XLIII.

BRIONIA herba est. Radix eius plerumq; habet uastitudinē prope & longitudinem pastinacæ, Viribus autem acribus, & excafactorijs: propter quod oleum in quo cocta est, ad acopia & malagmata facit.

C

De Croco. CAP. XLV.

CROCVM nascitur pluribus locis: flos mire odoratus. Cuius est optimum, quod cum bona longitudine, æqualem habet uastitudinem, & in summo ueluti apicem albientem, recens, & aspectu ipso prout succinum, perlucens, & ad tactum non humidum, & ad linguam gustum submordens, & saliuam diu, multumq; inficiens. Huiusmodi enim erit optimum. Vires habet omne crocum leniter stipticas: mitigat omnem dolorem, commixtum collyrijs, antidotis, alijsq; pluribus corporibus. Adulteratur uero oleo rosaceo perunctum, atque de fructu leuigato, coneo, spuma argenti, aut malabosiana, aut lapide pasto: sed dinoscuntur ista.

C

DE CADMIA.

CAP. XLVI.

CADMIA FIT IN METALLIS VBI EST cuprum, & argentum. Est ergo optima Cadmia & quasi prima, quā greci Butricen appellant, quæ extrinsecus quasi ramulos habet, & intrinsecus subuiridicant. Secunda, quam Moniticem appellant, os erraticū, quæ est tenuissima & aspectu testæ assimilis. Omnis autem Cadmia stiptica est, et uehementer stringit propter quod ad collectionem ad-

miscetur: & uulnera sordida expurgat, & munda ad cicatricē perducit. **A**

De Cerusa. CAP. XLVII.

CERUSA sic fit. Acetum acerrimum fundito in amphoram ut impleat quasi dimidiam. Deinde plumbum delatum & extenuatorum super acetum suspenditur: & sic ipsum ui aceti remissum, in amphora ueluti fæx subsidet. Qua fæce delimpidata, aceto leuigamus, & in sole siccata terimus, & ex aqua tamdiu lauamus ut nihil habeat asperū: & leuigatam aquā in sole siccamus. Cuius est optima quæ est candidissima, & non grauiissima, & quæ lingua gustata non denigratur. Vires habet stipticas, sed ex aqua, uel uino potata, uenenosa esse dicitur.

De Gumi. CAP. XLVIII.

GUMI lachrymum est plurimarum arborum, omnibus notū. Cuius quasi optimum eligimus, quod est candidum et mundū, & glutinosum. Præstat autem quod Tragagantum dicimus

De Calciti. CAP. XLIX.

CALCITIS gleba est naturalis, quæ in Cypro insula inuenitur, colore subaurosa, intus uenas habens defissas, ut alumen scissum, & in modum stellarum fulgentes. Cuius est optimum quod recentissimum, & mundissimum, et æqualiter fragile. Potest igit sine mora uehementer stringere. Ad profluuium sanguinis, & uenarum habetur uti-
lissima. **B**

De Conio. CAP. L.

CONIVM herba est nota. Cuius semen est simile anisi: & in usus medicinales colligitur. Refrigerat autem, & stringit. Sed & succus illius expressus seruatur. Nam & ipse eadem præstat. Verum optimum conium quod habetur, id est Creticum.

De Castoreo. CAP. LI.

CASTOREVM animalculi quadrupedis est, quod Castor appellatur. Testiculos huius animalis Castoreū uocant. Circa flumina capitur. Optimum est Castoreum Ponticum. hoc enim plurimum inuenitur, coherentibus suis testiculis, penitus siccū, colore renio, odore grauiissimo. Potest igit firmiter excalfacere, & relaxare, et similiter limare longa uitia neruorum, quæ nimis dolentibus contrahuntur.

DE CALCHANTO.

CAP. LII.

CALCHANTVM IN METALLIS INVENITUR: cuius quod foditur optimum dicimus, quod est colore cæruleo potius quam pallido. Est & aliud quod ex hoc quidem fit, admixta aqua, qd coquit in plumbino uase satis amplo, in quo & Calchantū inuenitur in glebas dispersitū, & adglutinantum. Verū optimum, quod est

C colore, prout diximus, eceruleo, graue, mundum, perlucidum: & uiscide stringere potest.

De Crocomagmate. CAP. LIII.

Crocomagma fit expressis aromatis crocinis unguenti, et est quasi globata, & oblonga. Cuius optimum dicimus, quod croceum habet colorem, & siiniliter redolet ut myrrha, & gustatum linguam submordet, dentes quoque, & saliuas, & manus inficit, graue & minime assulosum. Vires quoque ut ipsum crocum representat stipticas, nam et hoc leniter stringit. Plures autem in compositiones mittit, propter precij distantiam pro croco, crocomagmate utentes.

De Coloquintide. CAP. LIIII.

Coloquintis est Cucurbita syluatica. Nascitur maxime in Aegypto, magnitudine infantilis pedis: gustu amarissima, notaque pluribus. Hæc igitur amaritudine & acredine sua, uiscide, & conuexatione totum corpus comouet. Sic & uentrẽ purgat, et in antidotis comiscetur.

De Centaurea. CAP. LV.

Centaurea herba est origano similis, alia maior, alia minor. Verum folia habet magis sublonga, & rotunda, incisa quasi ferula. **D**Ramulos ab ipsa radice longos, & plures: in quorũ summo est floscellus purpuraster. Vires habet cum aliqua exasperatione relaxantes: unde totum uentrem purgat, & nigram bilem prouocat, & menstrua admouet, & partũ expellit. Radix eius est candens uelut ignis, mollis, fragillis. Succus acris cum magna amaritudine, colore subrufo: & prodest suspiriosis, tussientibus.

De Chelidonia. CAP. LVI.

Chelidonia herba est omnibus nota, quæ succum quasi crocatum emittit: qui collyrio admixtus, ad caliginem oculorum facit.

De Cetro. CAP. LVII.

Cetrum lachrymum est arboris eiusdem nominis, solidum, uiscide, efficaciter, & cum uexatione refrigerans, et stringens: propter quod maxime catosiricis admiscetur.

De Cinnabare. CAP. LVIII.

Cinnabar non est sanguis draconis, sicut aliqui putant. Optimũ est quod in Hispania fit. Hoc enim splendidissimum est, & coloratissimum, colore sanguinis, ueluti coccinum. Potest igitur leniter stringere: quapropter collyrio adhibetur, sed & coloris gratia. Inficit enim et colorea adhuc magis quam hæmatites. Aliqui dicunt idem esse Miniũ, cum Cinnabare.

De Cera. CAP. LIX.

Cera omnibus in locis inuenit. Sed optimã dicimus, quæ aliqua tenus pinguis est, munda, odore suauis, & quasi melleo. Verũ

omnis cera molliter relaxat duricias : propter quod in emplastris mittitur, & acopa, & malagmata. A

De Cicere. CAP. LX.

CICER semen est omnibus notum. Cuius efficacia fere talis est, qualis & apij: hoc tamen aliquatenus uenosius inuenitur esse, & magis ad cōpositionem idoneum: uerū in antidotia, et purgatoria mittit.

De Cypero. CAP. LXI.

CYPERI radicle sunt pusilli, nō dissimiles longis oliuis. Quarum eligimus quæ sunt grauiores & pleniores, sed & duriores, & ueluti lanuginem habentes similem spicæ, ac colorē fortiorem habentes, redolentes suauiter, & gustu acri, & subamaro. Viribus excalfaciētib; & aliquatenus stringentibus.

De Cocognidio. CAP. LXII.

CO COGNIDIUM fructus herbæ, quæ in montuosis locis crescit: hic uero colligitur, ac in sole siccatur. Et duos habet ueluti cortices, unum extrinsecus rubrum, alterum quasi nucleum habet album. Purgat uehementer, & si sincerus glutiat, nimio suo calore urit ut ignis ore, & fauces calefacit.

De Cyclamine. CAP. LXIII.

CYCLAMEN herba est quæ radicem habet nigram, corticē in specie rapæ: habens thyrsulum pusillum: circa quem folia similia hederæ, sed nigriora, tria, uel quatuor: & floscellū roseum in specie uiolæ. Hæc igitur radix quo tempore tota herba florescit conciditur, et in pilam mittitur, et sic pressuriolo succus eius exprimitur, et in patella fictili siccatur: uel etiam coquitur, usq̄ dum mellis habeat spissitudinem. B

Vires habet acres, et excalfactorias: unde et uentrem purgat, ipse succus potatus, et caput. Cōmixtus cum lacte, aut melle, aut cum aceto, et per nares infusus, suffusiones super oculos inunctus dissipat.

De Costo. CAP. LXIIII.

CO S T V M. Radiculæ sunt non ignoratæ, subalbidæ, planulæ, spissæ, et siccæ, non uermiculosæ. Tale est enim optimum Costum. Sed et gustu submordet, et excalfacit. Hæc omnia in se habet q̄d ex Aegypto adfertur. Sequens est Arabicum, hoc enim leuius est, et odore suauius. Deinde Indicum, quod est uastum, et nigrum, & leue uelut ferula, infirmissimum. Est et aliud colore buxæ, et graue ualde, et odore acre. Verum omne Costum uires habet acres, stringentes, et excalfacientes.

De Cantharidibus. CAP. LXV.

CANTHARIDES animalcula sunt. Quorum sunt efficacissimæ quæ in specie frumenti adhuc florentis inueniuntur, uariolæ, et quasi stricte circa pennulas suas, uiolaceo colore, oblongæ, et uas

Cstæ. Inertiores em̄ sunt, et minores, et latiores, quæ circa rosas colligunt, et adhuc infirmiores, quæ unius coloris sunt. Hæc aut animalcula uapore acuto suffocantur, et in uas non picatum reponuntur. Faciunt in aliqua antidota, et in aliqua caustica: sed uenenosa esse dicuntur.

De Chryfocolla. CAP. LXVI.

CHRYSOCOLLA est quasi puluis uiridis ualde. Cuius optimam dicimus Armeniam, est enim leuis, et sine ulla asperitudine, et omnium uiridissima. Sequens est Macedonica. Post quas Cypria, ærugini similis. Verum omnis Chryfocolla uires habet acres, et stipticas: unde et collyrijs ad lachrymam facientibus miscetur: et in cæteris carnes laxantes restringit, et siccat.

De Calce uiua. CAP. LXVII.

CALX uiua fit ex lapide, et est uiscidissima quæ est recens usta. Mittitur autem in emplastris, et est caustica. Vires habet acerrimas.

De Coliandro. CAP. LXVIII.

COLIANDRVM notissimum est omnibus. Huius igitur succus uiscidæ uirtutis est, refrigerat, et stringit. Propter quod ad ignem sacrum proprie facit, si ipsa folia trita, et imposita. Item semen eius tritum, et potatum cum oleo, lumbricos occidit.

De Comino. CAP. LXIX.

DCOMINVM, id est, Ciminum. Verissimum uidetur Ethiopicum: sequens Aphricum. Verum omne ciminum leniter relaxare, et calefacere potest. Sic et inflationibus, et torsionibus prodest.

Chamæleonte. CAP. LXX.

CHAMÆLEON herba est. Inuenitur aut nigra, et alba. Verum alba folia habet circa radicem in terra, uaria, densa, aspera, quali spinosa, et in medio quasi acute furculata. Florem purpureum, densum, et minutum, qui et ipse albescit. Semen eius quasi Cnici. Radicem albam, et uastam, mollem, grauiter redolentem, gustu subdulcem, quæ cum passo urinam mouet, hydropicos siccat, lumbricos occidit. Nigra deinde quæ est, folia habet teneriora et pauciora, et subrubicunda. Thyrsulum oblongum, ad crassitudinem digiti, et ipsum rufum: in quo summus culmus et flos spinosus, hyacinthino colore. Radicem uastam, et nigram, et uariam, spissam, subrufam, mox submordentem si masticeatur. Quæ facit ad maligna uulnera quæ Græci cacœete dicunt. Item maculas et lentigines cum alijs commixta rebus tollit. Vtræque tamen in quibusdā locis circa folia sua dicuntur uiscum emittere.

De Cardamomo. CAP. LXXI.

CARDAMOMVM semen est quod nascitur in Arabia, & in alijs locis. Optimum quod est flauum, plenum, graue, durum, & quasi lentum, non rugosum, & totum conclusum: & si frangatur,

pulnerosum, gustu subamarum, & excalfaciens, odore graui. **Vires A** habet acres, & calefactorias, & relaxantes: unde torsiones, & inflammationes uentris sanat, & urinam & menstrua prouocat, & partum expellit, & ad tumores uentris facit.

De Chamæmilon. CAP LXXII.

CHAMÆMILON herba est omnibus nota. Cuius uirtus et efficacia est cum suauitate calefactoria, & cum omni dulcedine temperata, sudorem prouocans.

De Calamo aromatico.

CAP. LXXIII.

CALAMVS aromaticus optimus est qui in India crescit, sub³rufus, & nodosus, maxime iuxta radicē, intus exalbidus, & quasi aranea, habens cum frangiē, plurima festacia sicca & minuta, odore suauissima: gustu et uiribus stipticus et glutinosus, acris, et excalfaciens. Re³probamus autem qui aut exalbidus est, aut nigricans: et nodos raros et paucos habet.

De Chamædry. CAP. LXXIIII.

CHAMÆDRYS herba est oblonga: cuius folia sunt similia quercui, sed minora, gustu amara: thyrsulum & florem ex parte habet rubicundum. Nascitur locis asperis. **Vires** autem habet acres, et relaxantes: propterea ad tussim ueterem facit, et menstrua. Et urinam **B** prouocat. Sed et partum expellit: et hydropicis prodest.

De Cassia fistula. CAP. LXXV.

CASSIA FISTULA plures habet species, et uarijs locis colligitur. Optima est, quæ in Arabia colligitur. Est enim aspectu gratissima, colore rufo, tenuis, leuis, longa, fistula maior, tactu leuissima. Huic cortex est uirgularum tenuis, quæ sibi crescunt tenues et oblongæ. Qui cortex tempore certo a uirgulis suis recedit, et quasi tabulas abducit, prout dracones squamis exui dicuntur. Verum omnes cassiæ fistulæ uires habent acriter excalfacientes, et stringentes: unde ad omnia uitia thoracis facit: et in antidotis mittitur, aliquando pro cinnamomo, duplicatis ponderibus eius.

De Cifi. CAP. LXXVI.

CIFI EST quasi suffimenti genus. Quod ex his rebus conficitur. Calami aromatici cymas, aspalti ana lib. 1. smyrnis lib. 1. cyperi, uini ueteris, et uuæ elapidatæ pulueres, qui ut possunt tunduntur, et cribrantur, et siccum relinquis: in uino macerantur uno die: dein³ de aspaltum comburitur, et leuigatum aspergitur, et tūc mellis decoctio admiscetur: et sic omnia diligenter in unum commouentur, et in uase fictili reponuntur. Hoc antiqui ad eos utebantur, qui a pestilentiosis causis laborabant. Medici autem illud in aliquam compositionem mittunt. Potest autem acriter relaxare.

C De Cinnamomo. CAP. LXXVII.

CINNAMOMVM. Sunt quasi ramuli & uirgulæ, quæ habent radices plures, et crescunt recte, minutæ, longæ, colore subrufo & extenso, cortice succoso, qui cortex ungue non facile abraditur, nodulos plures ex interuallo habentes: & in medio leues: & si franguntur, quasi puluerem emittant, odore omnia uincentes. Fere enim hæc maxima probatio est, quod est omnium rerum odoratissimū. Gustu quoque et uiribus est acre, et excalfactorium, et extensum: stringit, et submordet: propter quod in multis compositionibus, mittitur: tum in antidoto preciosa.

C De Cucumere erratico. CAP. LXXVIII.

CUCUMER erraticus nascitur locis maxime fabulosis, & est per omnia dulcis, cucumeri similis, sed illo longe asperior, et multo breuior, & minor. Radice igitur uastissima, iamque leuigata, et pro fomento imposita, ad olitanas, duricias neruorum, et podagram facit. Eadem tunsa, et tribrata, omnes maculas de corpore tollit.

C De Coniza. CAP. LXXIX.

CONIZA omnibus nota est. Cuius folia pro acrimonia sua uiperas, et serpentes fugant: et ad morsus earum faciunt: sed et uulnæ uitia remediunt.

D De Colciconi. CAP. LXXX.

COLCICONIS hirsutesphemeris est. Hanc ipsam herbam aliqui Bulbum erraticum dicunt. Effert autem florem album. Deinde folium emittit quasi bulbi fructum, thyrsus rubrum. Radicem subrufam et nigricantem, intrinsecus albam et mollem, dulcem, lacte plenam: quæ dicitur molestæ et graui strangulationi occurrere, et præciosos ferro sanare.

C De Clematide. CAP. LXXXI.

CLEMATIS. Aliqui hanc Vitem dicunt. Habet autem flexibilia, subrufa, et quasi circumplexa folia acria, et exulcerantia: fructumque similem. Hæc flegmata deducit: et purgat.

C De Cnico. CAP. LXXXII.

CNICVM thyrsulos habet bene longos et spinosos: capitula et folia habens oblonga, aspera, et incisa, et ipsa spinosa. Flos quasi crocum: semen oblongum, et quasi arnoglossæ, rubrum, et album.

Quod totum uentrem purgat, flegma et choleram deponit, sed modiciter. Tunditur ergo semen eius, et exprimitur succus eius, datur in ptisana, aut in iusculo pulli. Alij mel, uel anisum, et amygdala miscent: et faciunt dysentericis magnum adiutorium.

C De Corallio. CAP. LXXXIII.

CORALLIUM est colore rubrum, et quasi arborosum. Vires habet stipticas: unde sanguinem exscreantibus mire prodest.

De Cuculo. CAP. LXXXIII.

A

CV C V L V s græce Croconon dicitur. Alij Strignum uocant. Est herba facile nota. Nascitur & in hortis, ramulos habet plurimos, & diffusos: folia maiora & latiora: fructum fert rotundum: qui uiridis primum similis uuæ, deinde cum maturuerit, niger efficitur & dicitur Vua lupina. Vires igitur stringentis, & bene refrigerantis habet.

De Calchanto. CAP. LXXXV.

CA L C H A N T V S in metallis fit. Optimum est quod est rotundum, graue, & aliquatenus splendidum, siccum, fragile si leuigatur. Adulteratur uelut scrua æris quæ frangitur. Verum æris floris uires habet uiscidas, et stringentes. Sic enim cicatrices deducit, & factas in oculis extenuat.

De Ciano. CAP. LXXXVI.

CI A N V M optimum habetur, quod et ualidissimū est, cæruleum. Inuenitur autē in metallis in quibus æs conflatur, et quibusdam littoribus maris. Habet uires acriter stringentes, & quodammodo causticas.

De Cornu ceruino. CAP. LXXXVII.

CO R N V ceruinum uires habet stringentes. Vnde ad omne profluuiū facit. Sed & limatur, & raditur, & in ouo in potum datur, lumbricos expellit. Itē suffumigatū, uiperas & serpentes fugat. B

De Cōagulo. CAP. LXXXVIII.

OM N E Cōagulum stringere potest: unde ad omne profluuium & aptissimum & utilissimum habetur.

De Diptamo. CAP. LXXXIX.

DI P T A M V M herba est mollis, quæ quasi ramulos emittit rotundos, & exalbidos, & oblōgos, nodulos copiosos habentes: circa quos folia excrescunt similia mentæ, sed exalbidiora, & angustiora, & in summo ramulo floscellum roseum. In hoc ipso uelut semen nigrum producit odore pene artemisiæ, sed suauiore, & gustu lente excalesciens, & leniter stringens. Proprie tamen urinas mouet, & menstrua prouocat: sed & partū moriuū expellit. Et odore suo uipeas, et serpentes interficit.

De Diffrigi. CAP. XC.

DI F F R I G I S est ueluti fæx aquæ: conficitur et in uino, et aqua extinguuntur: aut de lapide pyrite conficitur similiter ut calx uiua. Virtus quoque eius robusta est, & quod naturalit̄ in metallis lutosum & liquidum inuenitur, primum in sole siccatur, deinde coquitur. Potest igitur uiscidissime stringere, & in modum niuis refrigerare. Vnde optimam dicimus, quæ gustu ualidissima, & stiptica est.

De Driocteri. CAP. XCI.

DR I O C T E R I S Filix est quæ in arbore crescit, quam græci Polypodion uocant, Aluū mollit, Per omnia illius terrestris species.

C **D** **A** **V** **C** **V** **M** optimum est Creticum. Hoc igitur radiculam ha-
bet longam, grossitudine digiti: thyrsulum eadem longitudine,
in cuius summo floscellum exalbidum, in medio quasi semen pelorū ma-
gnitudine mellei. Et est aliud, cuius semen oblongum uidetur, & ciminio
similatur. Tertium uero quod cumulum habet quasi coliadrum. Ve-
rum omne daucū vires habet acres, & excafactorias. Sic protinus ad gu-
stum linguam remordet, & excafacit. Vrinam quoque & menstrua
prouocat, & partum deducit. Et ad tussim ueterem, et omnia uitia tho-
racis quaecumque fuerint idoneum est.

D **O** **R** **I** **G** **A** **N** **V** **M**, quod Alicacabū aliqui dicunt. Folia habet
colore similia oliuæ, longiora tamen, & asperiora: florem albū,
semen quasi orobi in folliculis: quod aliqui quasi amatorium descri-
bunt. Verum tota herba uenenosa est.

E **L** **I** **D** **R** **V** **M** radícula est magnitudinē digiti: cuius eligimus quod
est spissum, et siccū, non uermiculosum, gustu excafaciens. Vires
habet acriter relaxantes: & maxime ad oculorum claritatem facit.

D **E** **V** **F** **O** **R** **B** **I** **V** **M** lachrymū arboris est quæ in Mauritania nas-
citur: & ut aliqui uolunt, in partibus Italiae quæ Galliae iungitur.
Optimum Euforbium quod est recens, subalbidum, et glutinosum ad si-
militudinem minuti thuris, gustu lento, linguam uehementer mordens,
& excafaciens. Potest autem purgando humores stringere, & exca-
facere aquatos humores, prout sinapi alexandrinum, quia est nimis acu-
tum, & igneum, maxime hydropicis datū, & colicis, & omnibus qui fri-
gidi sunt uentris. At cholericos turbat, & sitim grauem facit: quia nimis
exsiccat. Commisceat autem ei petroselinum, aut anisum, aut ciminum.

E **B** **E** **N** **V** **M** genus est ligni quod in Ethiopia nascitur. Cuius o-
ptimum, quod est nigrum, et æqualiter leue, simile sua leuitate cor-
ni. Est & aliud in India subrufum, uerum melius est ad usum medicinae
quod prius diximus. Vires habet gustu acres, & aliquatenū stipticas.
Vnde in collyriū miscetur, & ad uulnerum olitana facit.

E **L** **E** **A** **D** **R** **A** **C** **H** **I**. Oliuæ lachrymum est, et gummi assimilatur. Simi-
liter ab ipsa matrice oliuæ manat, maximeque in Ethiopia inuenitur,
Cuius optimum quod recens, mundum pingue, rufum, gustu submor-
dens. Vires habet non leuiter excafactorias, & ad oculorū caliginē facit.

E **L** **A** **T** **E** **R** **I** **V** **M** succus est erratici Cucumeris, qui hac ratione con-

ficitur. Collectis pluribus cucumeribus prius quam ad plenam maturitatem ueniant, ipsos omnes incidimus, & in colum mittimus, supponentes aliud uas, quod succum excipiat illorum: & sic mittimus illos, & subprimimus: ut non solum humorem exprimamus, sed etiam ipsius cucumeris, quicquid est carnosum. Deinde sicut fieri potest siccamus in patella fictili, atque paulatim delimpidamus. Si quid uero aquosum supernat, et quod est inmundum, quasi fæculentum, in mortario leuigamus, et in pastillos redigimus. Aliqui & aquam admiscunt pluuialem, aut marinam, & rursus delimpidant, deinceps cætera similiter faciunt. Optimū est Elaterium quirinaicū, hoc enim candidissimū est, & leuissimū, & maximam habet amaritudinē: & gustu aliquatenus excalescit, & saliuā eicit in modū ueratri. Quod autē quasi pallidū, & fuscius, & asperū, & grande, uilius est. Vires habet similes, Elleboro, uel etiā uastiores, totū enim corpus permouet. Sic & uentrē uiscide purgat, & uomitū suscitatur. Et si plus sumatur, uenenosum esse dicimus. Sed et adulteratur amilo: propter candorem, & leuitatem, & ipsius pollinem. Item orobi farina, uel succo ipsius radice. Hæc tamen intelliguntur, eo quod amaritudinis & candoris quem diximus aliquid admittit, & aliquid grauedinis assumit, nec ad gustum sic excalescit.

De Erificio. CAP. XCIX.

ERIFICIUM herba est quæ in summis montibus inuenitur, quæque folia similia habet apio: & thyrsulū oblongum, in cuius summo floscelus quasi uiolaceus. Habet & semen in medio. Radicē quoque et magnitudine, & uastitudine in specie cepæ oblongæ. Quæ radix alias radículas minutas e lateribus mittit nigras, cortice clausas. Viribus est aconito & tapsiæ similis: propter quod gustu omnes illas probare deuitant.

De Elenio. CAP. C.

ELENION est herba omnibus nota. Nam & in hortis nascitur: & est similis Lapatio syluatico. Folia ipsius asperiora & latiora habet, thyrsus albidus, in cuius summo florem aurosum. Alij sine thyrso describunt. Radicem bene olentem, uastam, subrufam, amaram. Huius igitur folia ex uino cocta, et imposita, renium uitia emendant. Item succus ipsius cum ruta, tussientibus & ruptis prodest. Urinam quoque, & menstrua, & partum expellit.

De Eruca. CAP. CI.

ERUCA omnibus nota est. Vires habet excalescentes & diureticas: & ob id pro sua uirtute ad uenerem proritat.

De Edera. CAP. CII.

EDERA nascitur diuersis arboribus, parietibus, petris, & terra: omnibus nota. Huius folia potata, dysentericos remediunt. Bene trita, & pro fomento imposita, ad cōbusta, & uulnera cancrosa faciunt.

C De Elelisfaco. CAP. CIII.

ELELISFACVS herba est exalbida, et oblonga: habet uasta, & quadrata folia, aliquatenus aspera: odorem suauem, fructum in summis ramis quasi orminij gerentē. Nascitur locis asperis. Potest autem acriter stringere, propter quod ad dysenteriam facit. Et succus foliorum eius capillos generat, & urinam prouocat.

De Epithimo. CAP. CIIII.

EPITHIMVM flos est herbæ subuiridis, nauseam prouocans: quod & uentrem temperat, & uomitum facit. Sed thymi flos exalbidus est, & asper, & plurimum in Pamphilia inuenitur. Ambo igitur æquali uirtute purgant per os flegma, & per aluum choleram nigrā.

Fortiter tritum, & cum uino dulci, aut cum mellicrato misce, & modico salis, dabis quibus præcordia ab inflatione uexantur, & epaticis, & qui suspirium patiuntur.

De Erpillo. CAP. CV.

ERPILLVM herba est quæ in hortis seritur, & campis sabulosis et lapidosis crescit, lacet, serpens ramulis tenuibus, & oblongis: folijs, densis, pusillis, odore suauis in modum samfuci. Flosculum habet in summo rubicundum. Inuenitur autem aliquando et stans. Potest autem urinam, et menstrua prouocare. Et in fomentationē capitis phreneticorum, & lethargicorum aliqui illo utuntur.

De Eritrodano. CAP. VI.

ERITRODANVM ramulos habet tenues, et quasi nodosos, & folia ex interuallo, & iuxta singula ueluti stillulas. Fructum rotundum, uiridis rubicundum, & in maturitate nigrum. Radiculam tenuem, pusillam, rubicundā, Est autem diureticum, cuius usus ad eadem proficit, ad quod & alia diuretica diximus.

De Elatine. CAP. VII.

ELATINE herba ramulos quinq; habet, uel sex, tenues et oblongos: folia quasi elxine pilosa, & stiptica. Vnde pro fomentis imposita lachrymam oculorum stringit. Cocta deinde, & manducata, ad dysentericos facit.

De Ebulo. CAP. CVIII.

EBVLVS, & sambucus uidentur quasi magnitudine differre, similitudinem & foliorum & granorū habent, & fere easdem uirtutes. Proprie tamen ebuli radix hydropicos exinanit & purgat. Sed & ipsa folia cocta & manducata, uentrem purgant.

De Erice. CAP. CIX.

ERICE ACRIS est ualde, propter quod & serpentes & uiperas fugat.

De Ficu.

CAP. CX.

A

FICUS fructus eiusdem arboris. Qui nimium comestus, stomachum conturbat, uentrem deponit, feruorem nutrit, sudorem prouocat, sitim prohibet. Siccae uero, quae caricae uocantur, stomacho utiles sunt, sitim operantur, & uentrem malaxant: faucibus, arterijs, renibus, uesicae utiliter profunt: & eos qui tarde spiritum recipiunt, iuuant. Hydropticis profunt: thoracis sordicem purgant. Decoctae uero cum hyssopo, & cornu ceruino potui datae, tussibus antiquis profunt, et pulmonum uitia emendant. Cum aqua uero mulsa decoctae, arterijs, & pulsellis tumetibus optimum gargarisma est. Duricias, parotidas, & feruores soluunt, si cum irio, & nitro decoctae imponuntur. Crudae similiter nitro & calce permixto, duricias, & omnem reumatismum emendant.

Caricae.

Si cum fenugraeco in aceto coquantur, & cum eodem succo permixtae imponantur: impetigini, & maculis utile est.

De Foeniculo.

CAP. CXI.

FOENICULVM est omnibus notum: de cuius radicibus contusis in pila lignea, lintheo succus exprimitur. Idoneum est ad multam medicinam.

AD Lectorem.

Ne tibi Lector optime, imponat, quisquis ille sit, qui Autoris nostri hucusque fragmenta mordicus tenet, dum omni conatu, operaque id laboris impendimus, ut integrum Oribasij opus habeas, ecce in plerisque hic mutilus & detruncatus apparet, si Capitem seriem praescriptam suspexeris. Vnde tu boni consulas, res saltem quae ob oculos posita sunt, deliciarum. Reliqua uel ex Simplicium descriptoribus uenari facile liceat: haec uero non delituisse pulueribus obsita, longe pulcrius uisum.

Vale.

Gg

C

Hordei natura	Pigmentorum, et Herbarū aliquot uirtute	Pomis uarijs, Nymphaea, Medullis. &c.
Tritici natura	Oleribus diuersis	Dulcibus
Lacte diuerso	Casei natura	Lauacro
Leguminibus uarijs	Vini uarij natura	Vomitu
Fabæ natura	Aceto, et Oleo	Exercitio
Animalibus uarijs	Aquæ natura	Potione admirabili.
Volatilibus		
Piscibus diuersis		

I N D I E T A M Theodori Medici, Præfatio.

NE frustra mortalium deficiat genus, ad regendam nostrorū corporum sanitatem, officia ciborum scientiam nostram nō lateant: ut & salubria appetere, contraria cautiùs uitare possimus: hac monitione diligentī, quam semper salutī humanæ debui, nunc etiam Dietam uitæ præscribere libuit, bona ualeitudinis conscientia, ut delectet in ea ratio, per quam sani esse possimus.

De Hordei natura, & ijs quæ ex illo parantur. C A P. I.



D

HORDEVM natura frigidum est, & humectum. Succus eius si candidus fuerit, uentrē purgat, corpus infundit, & infrigidat. Pisana pinguis & matura, nutrit, & infundit, & uentrē procurat: sed ipsa ptisana frigida est, & infrigidat, & uentrem constringit. Succus ex cantabro & lenis est, & uentrem procurat. Succus polentæ, quam græci alfitam appellant, infrigidat, & uentrem constringit, & uires acquirit. Succus alicæ, infundit, & nutrit, & uentrem procurat. Succus hordei omnis infundit, & uentrem stringit, & uires acquirit ac nutrit.

De Tritici uirtute, & uarijs generibus Panis. C A P. II.

TRITICI uirtus solidior est quàm Hordei, plus nutrit, sed uentrē stringit: similiter & succus eius. Panis qui mundus siccatur, & uentrem procurat. Panis ex fermento leuior est, & uentrem satis procurat.

Panis azymus, id est, sine fermento, plus nutrit, & minus uentrem deducit. Panis de hordeo stringit, et uires continet. Panis de alfitâ plus nutrit quàm cæteri, & minus uentrem procurat. Panis de adore, id est, frumento, fortis est, nutrit, & uentrem minus procurat. Omnis panis qui minus coquitur, plus nutrit. Panis calidus corpus exiccat. Buccellatus exiccat, & corpora extenuat. Panis frigidus minus desiccatur.

Pultes ex farina cōmuni, plus nutriunt, & uentrem stringunt. Pultes ex farina candida, plus nutriunt, & uentrē plus procurant. Pultes ex lacte coctæ plus nutriunt, & plus uentrem procurant: multo magis si ex sero fiant. Pultes ex melle & oleo coctæ, nutriunt quidē, sed lædunt,

& uentrem non procurant. Siligo alicæ fortiter cocta, nutrit simul, & uentrem procurat: succus eius infundit & in frigidat. Tritici farina recens siccior est, & minus uentrem procurat.

De Lacte diuerso. CAP. III.

LAC omne quidem nutritorium est, excæpto bubulo: quoniam graue est ad digestionem, & uentrem stringit fortiter. Lac caprinum recens leue est, & uentrem procurat. Lac ouillinum similiter. Lac equinum magis utilius est. Lac asinæ plus omnibus superioribus nutrit, & uentrem purgat: sed & uires multum acquirit.

Lac caninum infantibus magnum est tutamentum, maxime si ab infante ipse canis fugatur.

DE LEGVMINIBVS uarijs.

CAP. IIII.

LVPINI calefaciunt, & nutriunt, & sunt digestibiles, & uentrẽ deducunt. Cicer uentrem & urinam procurat. Pisum uentrem procurat. Sisamũ siccat, inflationem facit, & uentrem stringit, membra impinguat. Sisamũ infusum non tantũ uentrem stringit, sed inflationem & pinguedinem corporum facit. Fasiolum uentrem & urinam procurat. Lenticula stomachum mouet, & uentrem stringit.

Cicercula uentrem procurat, & stomacho inflationem facit. Papauer nigrum uentrem stringit. Papauer album nutrit, & uentrem procurat.

De Fabæ natura. CAP. V.

FABA integra nutrit corpus, & uentrem stringit. Inflationem facit, & flegma desiccant. Faba fracta nutrit, & uentrem procurat: tumoribus oculorum magnum remedium est.

DE ANIMLIBVS uarijs.

CAP. VI.

OVNIA animalia, diuersa, agrestia et syluestria, sicciora sunt his, quæ in domibus nutriuntur. Cætera uero quæ uino condiuntur, & siccant, & nutriunt, & calefaciunt. Oxyzoma uero nutriunt cõpetenter, sed minus calefaciunt. Carnes sale conditæ & coctæ, minus corpora nutriunt, & desiccant, et tenuant, uentrẽ sufficienter procurant.

Bubula fortis est, et nimium uentrem stringit, et stomachi humores superfluos abstergit et consumit, fortitudine et grauedine sua. Vitulina minus quidẽ, sed tamen similiter. Caprina leuior est, et minus uentrem procurat. Porcina plus nutrit, et minus uentrem procurat.

Porcellina minus nutrit, et plus uentrẽ procurat. Veruecina, Ouillina, et Agnina digestibiles sunt, plus uentrem procurant. Hædina similiter, ut Caprina. Porcellina garimatia minus nutrit, et uentrem et urinam prouocat. Caprearum agrestium caro, siccior est domesticis, et uentrem stringit. Ceruina similiter, sed uentrem stringit.

C Aprina plus nutrit, et plus siccatur. Leporina plus stringit uentrem, membra desiccatur, et urinam mouet.

D E V O L A T I L I B V S.

C A P. VII.

OMNIA Volatilia natura sicciora sunt quadrupedibus: eo quod neque uesicas ad urinas segregandas concessas habeant, neque salis uas emittant. Fasianus siccae naturae est, uentrem stringit. Parix similiter. Perdix, et Turtur sicciores sunt, urinam mouent. Palumbus mansuetus, uentrem stringit, plus nutrit. Galli, Gallinae, Pulli minus sunt sicci, uentrem procurant, nutriunt competenter. Gallinae rusticae & Anseres humidiores sunt, & uentrem procurant. Turdus similiter ut Perdix. Ficedula minus siccatur, uentrem procurat. Anates, circicula, fulica, uel butiones, humidae sunt, & uentrem procurant.

Strutio minus infundit, & uentrem procurat.

D E P I S C I B V S diuersis.

C A P. VIII.

PI S C E S aliqui natura sicciores sunt: ut est scorpius, conchilia, draco glaucus. Omnes asperi semper leuiores sunt, & delicati: quia ociosi sunt. Omnes qui fluctibus & tempestatibus caeduntur, solidiores carnes habent, & sunt digestibiles. Pulpus, & Sepia uidenter esse leues, neque nutriunt, neque uentrem procurant: et oculis obscuritatem adijciunt; sed iuscella eorum uentrem deducunt. Anguilla grauior est omnibus. Tinnus siccatur mediocriter, uentrem deducit. Lupus uentrem, & urinam procurat, Mugila & Solia similiter. Mullus siccior est, & urinam procurat. Afellus leuior est, et uentrem deducit. Aurata siccior est, uentrem stringit, sed interiora eius uentrem deducunt. Murena humidior est, et uentrem procurat. Locusta et Rombus sicci sunt. Sardinia corpus et dentes siccatur, et urinam prouocat. Umbra humescit, et uentrem procurat. Higynus similiter uentrem soluit. Acerina siccior est, et urinam procurat. Scaurus et Torpedo similiter. Cancrici siccant, et urinam procurant. Ostrea humida sunt, leniter uentrem et urinam procurant.

De uirtute Pigmentorum, et Herbarum.

C A P. IX.

CA S T O R E V M calidum est, et diureticum. Dragantum frigidum est. Croctum frigidum est, et scalticum. Melilotum aequale est. Sampfucum calidum et calasticum est. Adarce calidum est. Liquiricia frigida est, et dulcis. Spica nardi calida est, et diuretica. Spica celtica, et cassia aequalis est, et stiptica. Aloë calidum est, et diaphoreticum, intus catarticum. Myrrha calida et glutinosa, et scaltica est. Piper calidum est, et catarticum.

Meu æquale, & diureticum est. Gutta ammoniaca calida, & diuretica est. Thus calidum, et glutinosum est. Mastix intus catartica, foris tonetica. Hyssopus æqualis est, sed plus est calidus. Zinziber calidum, & catarticū est. Foliū frig. & toneticū est. Costum cal. est, & catarticū. Agaricū cal. est, foras purgationi æquale est. Ros syriacus frigidus, & scalticus est. Galbanum calidum & calasticū est. Sagarinum calidū est. Petroselinum calidum est & diureticum. Daucus creticus calidus & diureticus est. Squinantū calidū et thermanticū est. Iris æqualis omnibus est. Semen balsami calidū est, & aromaticum. Euforbiū igneū, & catarticū est. Cardamomum calidum est. Garyophyllum calidum est. Panaci radix calida est. Opium frigidum est. Iris illyrica amara & purgatoria uulnerum est. Storax æqualis est. Opobalsamum calidum est. Spuma argenti frigida est. Chamepitys herba est cal. & diuretica. Tripsaca herba calida, & diuretica est. Aristolochia herba calida est. Hediosmus herba est calida. Centaurea herba est amarotica. Peucedonum herba est calida. Betonica herba est plus omnibus habens uirtutem. Resina terebintina calida est. Resina picuina cal. est. Resina colophonla calida atq; frigida est.

D E H O L E R I B V S diuersis.

C A P. X.

QUAE C V N Q V E genera holerum in ore ueluti calidi & boni odoris sensum habent, ut est apium, sinapi, uel eruca, calefaciunt, & urinam procurant, Ruta calida est, uentrem & urinam procurat: Pinguis & uiscosus humores per urinam ea deducit: et non inflat, sed extenuat. Ideoq; ad inflationes expediens est: Nam et libidines infrēnat, & reprimit, & consumit semen, & siccat omnino. Allium calidum est, flegma & uentrem deponit, inflationem prouocat, & oculis contrariū est: & odor eius pro filacterijs est collo suspensus. Cepae calida sunt, & oculis utilia sunt, uirtus earum liptinctica & uiscida: comesta inflationem præstant, fastidium tollunt, uentrē molliunt, sitim prouocant, & foetorem oris tollunt, caligines oculorum detergunt: sinanticis utiliter adhibentur. Radices utiles sunt, flegma dissoluunt, & inflationem procurant. Folia uero earum omnibus articulis dolentibus imposita proderunt. Quæ radix a ieiuno, uel post balneum si fuerit comesta a quocunq; a nullo ueneno potest noceri. Nasturtium calidum est: corpora extenuat, & urinæ difficultatem facit. Anetum calidum est, et calefacit, & desiccant, & urinam prouocat. Ozymum calidum est, inflationem uentris commouet, & diureticum est. Percussum scorpionis, & draconis maritimi mitigat, cum uino bibitum: dolorem oculorum tollit:

C succus eius inunctus, caliginem oculis detergit, reuma prohibet.

Semen eius bibitum, melancholicis maxime prodest: naribus applicatum, sternutamenta prouocat. Beta frigida est, uentrem procurat, & iuuat contra ueneni suspicionem: propter quod & egerit, et per nares purgat frigidum humorem: Elixata uero, quod in se nitrosum habet emittit, & fit flegmatica: modice diaphoretica est: sed fortissima fit, aut ad proficiendum, aut digerendum. Est alba Beta, est et Nigra: hæc habet aliquid stipticę uirtutis, & magis in radicibus quæ nigra est. Blitum calefacit, & uentrem procurat. Bulbi, id est, lampadones, inflationem faciunt, & uentrem citant, & desiccatiui sunt. Caules calefaciunt, et uentrem procurant: radices uero eorū nimis uentrē procurant. Cucurbita calefacit, infundit, et uentrem deducit. Rapa corpori uaporem mouet, & uentrem inflat. Elixatura eius fomentum est podagricis, et per nionibus opitulatur, Cyma eius elixa & comesta diuretica est, uenenosis potionibus occurrit, uentrem stimulat. Incisa partibus, & in aqua salsa & aceto composita & comesta, digestionem & orexin faciunt. Puleium calefacit: uentrem, et urinam procurat, partum expellit, et nauseam prohibet. Origanum calefacit, & uentrem procurat. est autem amputatorium, & siccatorium: et extenuatorium, & calefactoriam nimiam uirtutem habet. Origanum itē participat aliquantum stipticę uirtuti. Satureia calefacit, et desiccatur nimis et extenuatur manifeste, pro qua re urinas mouet in potu data, et thoracem, et pulmonē purgat, et ore sputa expellit. Thymus calefacit, uentrem & urinam procurat, & flegma deponit. Malua humida est, & uentrem procurat. Cardus calefacit, & urinam procurat. Intyba minus calefaciunt, et epaticis profunt. Porrus calefacit, et desiccatur nimis: epas et splen curat, quæ in eis sunt constipata mouet: thoracem et pulmonem purgat, & per nares ictericos purgat: & ad aurium dolores diuturnos facit. Porri sectiui leniter uentrem procurant. Lactuca comesta multam habet uirtutem: eustomacha est, somnū præstat, uentrem mollit, lac mulierib. prouocat. Elixata comesta plus eustomacha est. Non lota comesta, stomachis medetur. Semen eius si bibitur, superflua somnia prohibet, uentrem abstinet. Ipsa uero frequenter comesta, caliginem oculis infert. Sparagus uentrem & urinam procurat, sciaticis subuenit, ictericis prodest, percussos a phalangionibus compescit. In uino elixa, ore diu retenta, dolores dentium compescit. Semen eius ad hæc omnia facere perhibetur. Vrtica similiter ut sparagus: sed calore suo nimis flegma deducit, et dissoluit. Portulaca fortiter nauseam stringit, et dentium obligationes dissoluit. Portulaca frigida quidem nimis est, humida autē abundanter, modicū aliquid austeri habens. Propter quod reprimit reuma, et maxime cholericam et calidam transmutat et alienat, secundum qualitatem suam nimis infrigidando. Propter quam causam febrientes iuuat plus ab omnibus stomacho imposita, uel in totis hypochondrijs: etiam stuporem dentium sanat ipsa masticata, et succus illius

similiter. Et non, si extrinsecus apposita sit, expurgat, infrigidat. Hoc autē **A**
 ipsi herbæ contingit, atq; datur. Per hoc autem quod stiptica est, dysente-
 ricis prodest cibo, et ad mulieris fluxum sanguinis, et sanguinē reijcien-
 tibus solis. Ergo oportet multum uti ipsius succo. Bulbi calefaciunt,
 et flegma per uentrem deponunt. Anisus calefacit & desiccatur nimis.
 Hic enim diureticus est: eo quod uentositatem in uentre amputat, et sine
 dolore esse facit. Ameos semen calefacit, et desiccatur nimis, & extenuat:
 diureticum est, & diaphoreticum. Acori radix calidam & siccam ha-
 bet uirtutem nimis, & leptomeriam. mouet enim urinam, et scyrosin
 splenis habentes curat. Absinthium quidem calidum est mediocriter,
 siccum autem nimis. Succus eius ipsa herba calidior est. proijcit enim &
 corroborat. Pro qua re & in uentre cholericos humores si in uino infusus
 fuerit, purgat per urinas: propter quod in uentre flegmate existente nihil
 iuuat. Habet etenim stipticam uirtutem, quæ in eo est amara. Virtus est
 fortior, quæ acedini quandoq; participat multo tempore. Plus calida est
 quam frigida. Actis, et Chamæactis. Actis dicitur Sambucus, & Cha-
 mæactis Ebulus, desiccatiuæ uirtutis sunt, et glutinatoriæ, et mediocriter
 diaphoreticæ. Cardamomū calidum est uirtute. Habet aliquid et ama-
 ritudine: quare lumbricos occidit, & scabiem fortiter sanat, et expur-
 gat cum aceto. Cassia calefacit & desiccatur uehementer. Est autem & li-
 ptomeris satis. Hæc extenuatoriam habet partem, & dura est, et modice
 aliquid in se habet stipticum: et extenuat simul et dterit quæ in corpore
 superflua inueniuntur, et robur imponit uisceribus. **B** Coliandrum in
 uirtutibus est contrarium, et in se compositum. Multā quidē in se habet
 substantiam, et aliquas tenuitates. Modice autem est acris, humida, et tepidā
 uirtute. habet enim aliquantū modice de stiptica uirtute. Hediosma,
 id est, Menta, calida est uirtute uehementer. Hortulana quidem humidior
 est, et ad libidinem excitandam mediocris est. Habet aliquam autem
 in se amaritudinem, per quam lumbricos occidit potata: est autem stipti-
 ca. Propter quod cum pusca potata, reijcientem et exspuentem sangui-
 nem reprimat. Substantia uero eius liptomeris est plus ab alijs quibuslibet
 speciebus. Maratrum calefacit quidem, et siccatur mediocriter: propter
 ea et urinas prouocat. Eruca calefactoria est et diuretica, et obiter per
 suam uirtutem uentri prodest. Daucus creticus uires habet acres, et ca-
 lefactorias. Hic et ad gustum linguæ remordet, et menstrua prouocat, et
 partum deducit: et ad tussim ueterem, et ad omne uitium stomachi, quod
 cuncq; fuerit, idoneus est. Butyrum habet uires leniter relaxantes. Vnde
 ad uulua tumores, et loca neruofissima, uel delicata, et siccitatem pul-
 monum proprie uidetur iuuare.

Ouum natura humidum et forte est. Humidum est eo, quod lenem **De Ouis.**
 uicē habeat. Nutrit eo, quod forte ex natura sit animantis. Oua sorbilia
 nutriunt et infundunt, et uentrem procurant, sed inflationem faciunt.

Ouum molle plus est eustomachū q̄ sorbibile. Oua dura, id est, per-

Cocta, minus nutriunt, & non infundunt, sed uentrē stringunt. Oua cruda plus infundunt. Crudi etiam oui uitellus affus, ad dolorem oculorum, mixto cerotario, & oleo roseo medetur. Medicaminibus recte miscetur, ac dolores, uel condilomata ani ad sanitatē perducit. Frixus cū galla aut rore syriaco, abstinet uentrem, & si solus frequenter recte adhibetur.

Albor etiam oui, oculorum dolorem & tumorem compescit, & faucibus prodest, & ad uoces clarificandas: eo quod lene sit. Oui uitellus crudus efficaciter refrigerare et stringere potest illitus.

De Casei natura. C A P. XI.

CA S E V S nutrit, & ardorem facit, et uentrem stringit: eo quod cum cōagulo constringatur. Cōagulatus plus nutrit, & minus uentrem stringit. Cōagulatum lac bubulum, omnibus tumoribus medetur superimpositum, maxime oculis. Sic et uentrem stringit. Caseus caprinus similiter stringit, ut bubulus, & plus ardorem facit: quia siccus est. Caseus ouillinus plus nutrit, & minus uentrem stringit: eo quod pinguis sit.

De Vini natura. C A P. XII.

VI N V M O M N E natura calidū est. Vina recentia uetustis calidiora sunt: plus nutriunt, & uentrem procurant. Vina alba & dulcia, nutriunt, & urinam procurant. Vina nigra, sanguinem nutriunt, & neq; uentrem, neq; urinam procurant, sed & capiti & oculis contraria sunt. Vina nimis uetusta, corpora siccant, & choleram nutriunt, & uentrem stringunt. Vinum, maxime si cum modica aqua bibatur, salutis corporis maximum auxilium præstat, & urinam procurat.

Defrutum uinum, id est, sapa quæ de musto coquitur, calefacit, infundit, & uentrem procurat. Carenum similiter ut defrutum assum, calefacit, siccant, et urinam procurat, et faucibus medetur. Conditū ex melle, calefacit, et uentrem procurat. Conditum ex passo similiter: plus tamen humectat, et stomachum iuuat. Conditum ex mastice, stomachum corroborat, et refrigerat. Sambucatum, & Rosatum, refrigerat, et uentrem et urinam procurat. Absinthiatū stomacho utile est, et uentrem procurat, et choleram emundat. Violaceum urinam procurat, umbricos excludit, et stomachum corroborat. Vuæ passæ uirtus est stiptica, maxime albæ. Tussientibus subuenit, et uesicæ. Dysentericis subuenit, maxime cum nucleo suo comesta. Clauos corporis tollit, uulnera humerosa siccant, uulnera item in nodis nata ad sanitatē perducit. Vinum uetus de nimietate uirtutis suæ plus bibitum, neruis et sensibus contrarium est. Pro suauitate modice bibitum, bonum est: unde ægrotis dandum non est. Mustum recens factū, uentrem inflat, digestibile est, somnia nugatia inducit. Medium uero uinum, musti et ueteris excedit uirtutem: unde caussis et usui nostro necessarium est. Album uero uinum et lene eustomachum est, et digestibile, ac sanguine citius di-

geritur. Nigrum uero & spissum, indigestibile est, citius inebriat, & ardorem addit. Rufum uero uinum medium est, cuius uirtus media est, sanitati, & ægritudini utile est. Dulce uero uinum citius acescit, stomachum inflat, intestina & uentrē similiter, uelocius ebrium facit, uesicæ fertilitatem procurat. Austerum uero, id est, forte, urinā prouocat, citius inebriat, caput tenens. Stipticum uero digestibile est, citius escam coquendo uentrem stringit, & omnia reumata intestinorū. Molle uero uinum nimis est neruis contrarium, urinam mediocriter procurat.

Salsum uinum caput scotomat, sitim incitat, uentrem mollit, neruis contrarium est, humores desiccans. Multi uero uuas ipsas in uitibus seruant, ex quibus seruatis uinum exprimunt, & uinum dulce faciunt: quod & Creticum appellatur. Multi uero mustum coquunt, & faciunt dulcores. Quod si nigrum exit & spissum, bonum ad usum sanitatis, & male habentibus necessario datur. Virtus est illi stiptica, incitans pulsum uenarum. Quammaxime causticis cum oleo dandum est, uti acetetur: conio & miconio accæpto occurrit, lac cōagulatum soluit. Vesicæ, & renum morsus uulnerationis tollit, inflationes facit. Caco stomachum est, reuma uentris prohibet. Album uero uentrem mollit sine læsione melius omnibus. Gypso accæpto, uinum neruis contrarium est, caput & omne corpus similiter grauat, & calidum est, uesicæ inutile, uenis omnibus contrarium.

Vinum Pituinum, quod resinam pituinam habet, admodum calidū **B** est, & digestibile. Vomitibus & hæmoptoicis contrarium est.

Vinum Paracitum quod dicitur dulcorem sibi cōmistum habere, calefacit, & caput grauat, similiter & omne corpus, citius hominē inebrians, inflationem præstat.

Vinum Nitalum, Falernū, dicitur utilius esse, maxime uetus: digestibile est, pulsum incitans, uentrem abstinentes. Eustomachū est, uesicæ contrarium, caliginē oculis inducit: multum bibitū omne corpus ledere potest.

Vinum Albanum fortius est Falerno, gustatu dulce, uentrem & stomachum inflans, uentrē mollit, digestionibus utile, neruis omnibus contrariū est, maxime capiti. Quod cum ueterauerit, austerum ualde efficit.

Vinum Quibium Albano fortius est, & carnes, & colorem bonum præstat, digestioni contrarium est, caput grauat inflando.

Vinum Surrentinum austerum est ualde: unde stomachi et intestinorum reumatismum abstinet. Caput non ualde tangit: quia satis leue est. Quod cum ueterauerit, suaue & eustomachum efficitur.

Vinum Adrianum, & Mamertinum in Sicilia nascuntur. Non ualde stipticam uirtutem habēt, citius ueterascunt, & bona fiunt, minus caput grauant.

Vinum Prætuntianum in his locis nascitur ubi & Adrianum. Odo-
raturum est, & ualde lene. Quod multi bibentes, non se dicunt uinum
bere pro lenitate ipsa: nimie tamen bibitum ebrium facit.

C Vinum Strium simile est Prætumtiano: sed hoc bibitū diureticū est. Vinum Chium, & Salutiū molliora sunt omnibus suprascriptis & leuiora: carnes corpori addunt, & cum in suauitate sunt, non ualde ebrios faciunt. Reuma stomachi bibita abstinent. Vtilia uero in confectionibus collyriorum.

Vino Lesbiano citius sanguis miscetur, & leuoratus uentrē mollit.

Vinum Asianum quod epithymi loco deponitur, bibitum caput granat, neruis contrarium est.

Vinum Chóacum & Glandiomenium, aqua marina admixta accipiunt. Quæ uina citius acescunt, uentrem inflant, neruis contraria sunt.

Vinum uitis agrestis nigrum est, uirtutem habet stapticam. Vtile est & reumatismo uentris, & stomachi. Et omnibus caussis, quibus stiptica & scaltica medicamina necessaria sunt, utiliter adhibetur.

De Aceto & oleo. C A P. XIII.

A C E T V M natura frigidum est: uentrem stringit, eo quod acidum sit: & non nutrit. Oleum calidum est, & nutritorium: & uentrem procurat, sed accepta rosa refrigerans, & stipticum inuenitur.

De Aquæ natura. C A P. XIII.

D A Q V A omnis natura frigida est, & humecta. Aqua quæ de lapide emanat, leuior & limpidior est, & uentrem & urinam procurat. Aqua quæ de paludibus argillofis emanat, grauior est. Aqua cocta salutē corporis medetur multum. Aqua maritima uirtutem habet uiscidam, & thermanticam, & caco stomacha est, uentrem turbat, flegma deponit. Calefacta uero, fomento adhibita, de alto apostema adducit, & maturescit duriciam, spargit omnem diaphoresin, caussas neruorū componit, Pernionibus non uulneratis opitulatur. Cataplasmatibus necessarie miscetur, malagmatibus, & medicaminibus nobilibus adhibetur. Diaphoreticis, quam maxime impetiginibus adhibetur. Tepida ad loturam turbonibus accepta præstolatur. Scabies, pernas, & pruriginēs fomento adhibita tollit, capita purgat, tumorem amarum compescit. Liuores corporis fomento adhibita, emendat: morsibus uenenatis occurrit, frigoribus opitulatur. Phalangionum & scorpionum ictus, uel aspidum uenenum curat, in calda adhibita. Corpus attenuatum efficit, lauacrum utiliter adiectum. Quod lauacrum hydropicis, & cephalargicis, & surdis opitulatur. Multi uero coquunt, & sic reponunt, ad purgationem dantes solam, & cum pusca, & cum musto, & cum oxymelle: & post purgationem datur ius gallinæ, aut piscium, uel temperet uicissitudine eius.

DE POMIS uarijs, Nymphaea, Medullis, Nardostatio. &c. C A P. XV.

P O M A omnia quæ cum seminibus sunt, uentrem procurant. Citonia immatura indigestionem faciunt stomacho, uires ad

ducunt, & nutriunt. Succus uero eorum stomachi euerfiones procurat, **A**
 & nauseam inhibet. Mespila, sorba, pira, & his similia, uentrem strin-
 gunt, & humorem corporis siccant, maxime si immatura accipiantur.
 Mespila dilatant, multum frigida sunt, & comesta uix digeruntur, & uen-
 trem cōstringunt. Mela persica, folia, & cymæ amaram possident qua-
 litatem: propterea & lumbricos occidunt, trita, in umbilico imposita. Et
 hoc totum est diaphoreticū medicamen. Virtus autem eis humida & fri-
 gida est. Mela, nos Mala uocamus, calefaciunt quidem, & non nimis;
 desiccant autē abundanter, propter quod urinam mouent, & menstrua,
 cephalargicis inflationem faciunt.

Morus est arbor. Mora matura desiccant, uentrem molliunt. Imma-
 tura uero constringunt multum, ita ut dysentericos & coeliacos expense
 desiccant. Pulueres ex eis fiunt, et cum cibo et cum potu sumuntur. Cor-
 tex uero, aut radix ipsius arboris, participat eandem uirtutem. Purgat
 urinā cum quadam amaritudine, ut etiam sublatis doloribus, et lumbric-
 os occidat. Nymphææ radix, et semen eius uirtutem habet desiccatiuā
 sine mordicatione, reprimit enim reuma uentris. Semen uero eius pota-
 tum, reprimit feminis fluxum, uel si plus a ratione fluat, rebibat. Et dy-
 sentericis quæ albam radicē habet, fortem uirtutem prestat. Potatur autē
 cum uino nigro, et stiptico. Participat aliquantum proiectoriam uirtutē,
 ita ut alfos sanet infusa aqua. Alopetias uero cum pice liquida curat.

Medulla uero malacticam habet uirtutem, facit ad duriciam et sciro-
 minas in corpore consistentes. **B** Utilior omnibus probatur ceruina. Se-
 cunda bouina, et maxime de iuuenibus. Nam tauri iuuenis acrior, et
 plus desiccatiua est, ut possit dissoluere duriciam scirodis. Nardosta-
 tius, spica nardi dicitur. Calefacit enim mediocriter, desiccant autem abun-
 danter. Composita igitur de stiptica abundanter substantia, et acredine
 caloris non multa, quandam amaritudinem, sed modicā habet in se: et
 ad epar et stomachum potio bona est, et extrinsecus apposita facit. Nam
 et urinam mouet, mordicationem stomachi sanat, et reuma uentris de-
 siccant, & humorem capitis & thoracis similiter cōercet. Melior autem est
 Nardus indica, syriaca.

Amygdalæ amaræ natura manifeste extenuatoriam habēt uirtutem, et
 fel purgant, & de thorace et pulmone per tussim iactare faciūt, et citius
 purgāt. Succus earū pinguis et glutinosus est, sed et aperit constipata et
 purgat epar, et splenem, et renes et colum. Et ipsa arbor per totum simi-
 lem habet uirtutē, ut etiam eius radices coctæ, cataplasmatæ, purgent fel.
 Amygdalæ autē dulces imbecilliores sunt amaris. Dactylus Phœni-
 cius dulcis, non modico participat calori: et non solum extrinsecus im-
 positus corroborat, et desiccant, uerum etiam adducit et obdurat et con-
 densat. Huius in Chio est fructus acceptus.

Amygdalæ uirides nutriunt, et uentrem procurant. Siccæ uero simi-
 liter, sed non uentrem procurant.

- C** Timnicus humida ac uiridis leuata de mari, satis infrigidat, et desiccatur, & habet aliqua stiptica mediocriter.
- Mala granata apha uentrem stringunt, & oculis profunt.
- Botrus uuarum calidus est, infundit, et uentrem procurat, maxime si albus sit. Immaturus nimis calefacit, et uentrem stringit.
- Vua passa ardorem facit, siccatur, & uentrem procurat.
- Ficus uirides infundunt, & uentrem procurant.
- Ficus siccae siccant, & urinam mouent.
- Nuces uirides & siccae similes sunt amygdalis.
- Castaneae uentrem purgant, sed inflationem faciunt. Coccae inflationem minus faciunt.
- Nuclei nutriunt, ardorem faciunt, uentrem purgant.
- Duracina infundunt, & uentrem procurant.
- Pistacia nutriunt, & uentrem stringunt.
- Damascena similiter uentrem stringunt.
- Vinacia infundunt, sed uentrem non procurant.
- Cerasa uiridia uentrem procurant, sicca uero uentrem stringunt.
- Acrimia similia damascenis.

De Dulcibus.

CAP. XVI.

- D** **D**ULCIA omnia cum lacte mixta, plus nutriunt, & uentrem procurant, sed capiti contraria sunt, stomacho frequentius insuauia sunt. Dulcia omnia ex oleo cocta, nutriunt, & uentrem & urinam procurant. Dulcia omnia quidem inflationem praestant, & indigestionem procurant: ieiuno stomacho, & post cibum non exhibeantur: medijs uero cibus debent ministrari. Dactyli nutriunt, uentrem stringunt, sed stomacho contrarij sunt. Similiter & de omnibus alijs rebus ordinauimus praecipua sanitatis ita disposita: quae si quis forte sanus et sapiens obseruare uoluerit, minores imbecillitatis molestias sustinebit.

De Lauacro.

CAP. XVII.

- L** **L**AUACRUM cum fluuio, corpus infundit, & infrigidat. Lauacrum maris salsum, aut aquarum sulphurearum, aut aluminosarum, siccatur corpus & calefacit. Lauacrum uero balnei calidi ieiunum, infundit, & infrigidat. Nimis uero calidum, & neruos subuertit, & oculis nocet. Lauacrum solum in recente, corpora siccare consueuit. Lauacris oleum adhibitum calefacit, infundit, & uentrem procurat, maxime si oleo aqua misceatur.

De Vomitu.

CAP. XVIII.

- V** **V**OMITVS aliquando corpora infundit & relaxat, aliquando stringit & desiccatur. Si quis relaxare corpus, aut mollire uentrem uoluerit, post cibum unius uel duarum horarum interstitium dimitatur, ut totum corpus infundat, acceptis dulcibus, & humidioribus ci-

bis: deinde uomitū exerceat competenter. Si quis uero desiccare corpus, & stringere uentrem uoluerit, statim post cibos iactare se non differat, priusq̄ eorum succus ad interiora uentris descendat, ita ut tunc uiscidiores & saliores prius cibos cogatur accipere. A

De Exercitio. CAP. XIX.

EXERCITIUM omne, uel labor naturaliter corpora siccat, et fortia facit. Similiter etiam animæ prodest, & sensus auget.

Exercitium lene post cibū, uel deambulatio, corpora desiccant, & uentrem pinguescere non permittit. Matutinū exercitium, uel deambulatio corpora temperat, & infundit, capiti multum prodest & oculis, & sensibus omnibus, sed & uentrem facilem facit. Post exercitium uero uel laborem mollis deambulatio multum iuuat. Laboris etenim uexatione siccitatē sui, uel molli, uel blanda iniectione retēperat. Exercitiū in puluere corpus infrigidat, & tumorem nudis pedibus tollit. Puluīs etenim frigidus est. Exercitium cum oleo calefacit corpus, natura enim olei calida est. Hyemis tempore oleo perunctum corpus nutritorium est. Arcendo enim cum frigore, corpus crescere & pinguescere facit.

Potio mirabilis. CAP. XX.

POTIONEM hanc optimam & saluberrimam parato, totum enim corpus saluum reddit, caput deniq̄ & pectus, & omnia interiora illæsa per se custodit. Per omne etiam tempus suum opprimit & detergit humorē. Cuius compositio isto modo conficitur. Primitus in mense Martio mittis herbę saluię ÷ 15. piper 3. ij. ciñamomi 3. ij. garyophylli 3. i 5. mellis optimi despumati fialas . iij . uini fortis quantum plus opus fialas . xxx . conficis ut mos est, ut præclara & suauida sit portio ad bibendum: & die inter diem ieiunus bibe, uel post cibum multam salutem operatur in corpore. In toto mense Martio sic peragis. In mense autem Aprili mittis in hanc potionem herbam quæ nominatur absinthium, sicut superius ponderatam, & pigmentum & mel, siue uinum addis,

ut supra

Hh 3

F I N I S.

COSMAS.

DAMIANVS.



obseruanda.

MENSE Ianuorio, Zinziber, et rheuponticum bibat sanitati
studens. Sanguinem non minuat, & potionem contra frigora
bibat. Electuarium ad calefaciendum stomachum sumat. Mense Fe-
bruuario semen apij eum condito bibat, & de pollice sanguinem minuat.

Mense Martio ceruisiam bibat, & conditum dulce. Acrimoniam, ra-
dices confectas, & carnes assas manducet. Balneum uisitet, sanguinē mi-
nuat. Solutionem uentris non accipiat. quia frigora generat ipsa solutio.

Mense Aprili betonicam, & pimpinellam bibat. Sanguinem minuat,
& solutionem uentris accipiat. Carnes recentes manducet. Calida usitet:
et propter dolorem stomachi, unguentis calasticis purgetur. Mense

Maio, absinthium, et semen maratri bibat: uenam epaticam incidat, po-
tionem ad soluendum accipiat, cataplasmata capiti imponat, et oculos a
turbulento fanet, urinam curet. Oleribus frigidis utatur primo: post ca-

lida bibat. Consuetis autē frigidis, licet nec de ullo animali capere, nec
pedes manducare. Mense Iunio de aqua frigida bibat ieiunus calicem
plenum: propter cholera reprimenda. Ceruisiā non bibat, aquam coctā
usitet. Lactucas nō manducet, saliuā et sauinā bibere debet. Mense Iu-

lio apium bibat, longe sit a Veneris actu: quia a cerebro humorem **B**
producit. Sanguinem non minuat, nec potionem ad uentrem soluendū
accipiat. Saluia, ruta, & apio utatur. Mense Augusto puleium bibat et

acetum. Selinū, maluas, & caules non manducet. quia cholera nigra nu-
triunt. Mense Septembri costum et masticem, lac caprinū,
uel ouillinum ieiunus bibat: propter sanguinem dulco-

randum, & pulmonem curandum. Mense O-
ctobri conditum garyophylli bibat. Racemis
& musto utatur, quia per solurionem
corpus sanat. Mense Nouem-

bri cinnamomum bibat. Bal-
neo non lauetur:
quia tunc sanguis cōagulatus est, et de calore humoris mo-

uetur. Venam epaticam incidat, Ventosarum generi-
bus utatur. Mense Decembri spicatum condi-

tum bibat, et studia bona corpori adhibeat,
ut omnes escæ eo tempore con-
fectæ sint.



DIETA HIPPOCRATIS
singulis Menses anni
observanda.

CAPITA LIB. ESCVLAPII.

D E		D B	
1	Cephalica	25	Trombis
2	Scotomia	26	Catalepticis
3	Epilepsia	27	Bolimo
4	Mania	28	Tyriasi
5	Melancholia	29	Lumbricis
6	Enthusiasme	30	Tenesme
7	Ephialte	31	Dysenteria
8	Vocis amputatione	32	Lienteria
9	Arteriicis	33	Epaticis
10	Dentium uitijis	34	Spleneticis
11	Aurium uitijis	35	Ictericis
12	Quid sit Podagricis sequendum	36	Cacexia
13	Catarro	37	Hydropicis
14	Vua	38	Diabite
15	De tussicula	39	Elephantiasis
16	Hæmoptoicis	40	Renum caussis, & Nephreticis
17	Phtificis	41	Vesicæ caussa
18	Tylicis	42	Veretri caussa
19	Empycis	43	Veretri caussa in ori ficio ani.
20	Anhelitu	44	Sciaticis
21	Stomachi caussa	45	Scialgis
22	Paralisi	46	Artriticis
23	Coeliacis	47	Podagricis.
24	Colicis		



V E T V S T I S S . De Morborum,
Infirmorum, Passionumque corpo-
ris humani origine, descriptio-
nibus, & cura, LIB. unus.

D E C E P H A L I A .

C A P . I .



CE P H A L I A, id est, capitis dolor, commoti cum cere-
bro & temporibus. Vnde eum apprehendis? Extat do-
lor capitis cum temporibus & fronte, quam Græci tritasion uocant.
Quod si medium caput dolet, hæmigranium dicunt. Aliquoties fit
magnus dolor, aliquando autem paruus, aliquoties per calorem solis cale-
factum, aut ex nimio frigore, aut ex clamore turboris, aut uini plenitudi-
ne, aut ex uigilijs multis in magnos dolores ueniet. Mulieribus autem
opertiones capillorum, si diligentiam non habuerint, & sordes illis dolo-
res præstant. Quando autem totum caput dolore mouetur: tunc & oculi
concauantur, quando radices oculorum transeunt ad platoneuron post
cervicem. Nam aliquoties uertigo, & caligo nascitur, aliquoties sponte
dolor transit, aliquoties subito: & admodum magnus est capitis dolor,
quando uertigo, uel caligo nascuntur. Malfactio ex narium, siue in
initio ex stomachi collectione, frequenter fit. Isti perconantur uomi-
tum, & per magnitudinem causæ rubescunt, & pene exeunt oculi, &
supprimuntur palpebris: uisus subtorquetur, lachrymantur, uel caligi-
nem præstant. Aures ingrauescunt, uigilias patiuntur, aliquoties & den-
tes dolent. Quando impetus maiores ueniunt, sanguis eis de naribus cur-
rit: tunc dolore releuantur. Iacent autem supini. Alij præ dolore iacere
non possunt. Quando autem causa per impetum uenit, facies illis torque-
tur sine sensu. Quando autem febris eos dimiserit, citius ad sanitatem ue-
niunt. Quando uero sine febribus comouentur, ipsa est chronica pas-
sio, & diuturna, quæ multis temporibus remoratur. Tunc scimus, si ex
stomacho anatimasis, hoc est, uentositas est in cerebro, repercussisse
miningas per membranarum caluariæ ciuitatem. Cognoscimus tunc eam
passionem in statu esse. Nam si febris fuerit cum dolore capitis: requiren-
dum erit, ne forte uentrem non purgent. quia & is cephalum stomachi
opprimit, & dolor capitis nimium præstat, & uenter eius subito euacuat.

Causæ ce-
phaliæ.

B

Curationi eorum medebimur sic. Iacere debent in cubiculo medio-
criter temperato, obscuro, capite obuoluto. Silentium habeant, ut iracun-
diam non patiantur usque ad diem tertium. Quod si cum febre fuerint ardor
& dolor capitis: oleo rosaceo, aut uiridi caput infundi iubemus. Si hye-
mis fuerit tempus, cum calida: si æstas, cum frigida. Si cum uigilijs, cum
aceto, et mulla calida gargarizent. Quod si et temporibus et fronte simul
cõdolescunt: cimolia, aut agatia trita cum calda, de penna linito frontem

Cura.

Cet tempora. Quod si sine febris dolor fuerit magnus, et in ambobus cornibus capitis, & hyems fuerit, & ex frigore natus fuerit, succurri debet sic. Oleum Anetinum, aut Chamæmelinon, aut rutaceum calidum, ad mansionē infundi iubemus. Quod si dolor in summo fuerit: saccellamus loca dolentia, ex farina triticea, cum furfuribus suis cocta in uino: et uaporamus: & in nares ambas injici iubemus piper tritum in oleo, aut euforbium. Si uires permiserint, balneis uti debent, & fomento capitis, ex decoctione papaueris, aut hederæ in aqua ad tertias coctæ, aut puleñ, uel aneti, uel rutæ. Quod si ex stomacho fuerit ananimasis in cerebro, cum calefactione & uertigine capitis, & dolore graui, & sonus, uel aurium tinnitus: oxyrhodinum infundi placet capiti, uel ptarmicum: nares ungi ex nasturcio, & pipere: dato potu absinthij pontici cum aceto.

Quod si intercedit & sitis: apium cum radice ammisci placet, uel oxymelle, aut pigræ, aut oxyporium diamilon. Quod si pars una capitis in dolorem acutum uenerit, quod nupathiam Græci dicunt: & si oculū simul cōmouerit, hæmigranium dicitur: si hyemis tempus fuerit, piper, aut euforbium, aut laser unius oboli, modice tritum cum oleo modico in aliam regionem auris ubi dolor nō est, infundi iubemus. Ad ipsam partem ubi dolor pulsat, adhiberi piperis grana. x. gelastras nouem, simul trita: & locum dolentem linito: aut sinapi seminis coclear unum, piperis grana. xx. Columbino fimo albo, siccoq; trito, & ex aceto consperso, frontem et tempora linito. Quod si maior fuerit dolor, saccellato locum, ut diximus superius. Quod si diuturnus, uel magnus remoratus fuerit dolor, & oculi partes euerterit, & uires, uel ætas permiserit, ex alia parte flebotomare iubemus: & troiscaria adhibeto locis dolentibus quæ hæmigrania dicuntur, ex peucedano, opio cyrenaico, lasere, euforbio, et opio mæconis, id est, papaueris: ex æquo cum aceto confecta: et alia similia (ut scriptum est) et antidotum hiera dari iubemus: et arterias, tum et uentrem, uel caput purgent. A uino, uel balneo abstineant usq; in dimissionem. Et cauterizetur uena, quæ ipsam regionem frequenter dolore molestat. Quod si ambas partes capitis dolor pulsauerit cum oculorum molestia, et dolore temporū, uel aurium, uel frontis tensione, cum nimio pruritu, et dentes doluerint, et feruor sit in facie: inter utraq; scapulas scarificationem cucurbitæ cum emissionem sanguinis fieri placet: et postea caput purgent, ex gargarismate, stafisagria, piretro, et pipere. Organum Lucanum ex æquo tritum, cum oxymelle gargarizent canicularibus diebus. Quod si ambo cornua capitis dolebunt, et ceruicis dolor est cum tensione, et grauedine posteriorum partium capitis: ex uena quæ in fronte est erecta, flebotomari iubemus: et balneis utantur: et accipiat potum elixaturam aneti et apij. Quod si ex recenti potu bibito, aut indigestione ciborum fuerint: ex oleo rutaceo, aut chamæmilino caput infundatur: et potum accipere debent e lixatura aneti, uel absinthij, aut oxymelle ex calda: et cibo leuiter utantur. Quod si ex sole caput

dolct, oxyrhodino caput infundi iubem9, aut strichni succo curatio fiet. **A**

De Scotomia. C A P. II.

SCOTOMATICORVM passio nascitur in uinosi8 hominib8, & qui frequenter caput ad solem purgant, & per ipsam calefactionem uenæ capitis aperiuntur; et postq̃ uinum biberint, chronica ualitudine capitis onerantur hæmorroidæ quæ in capite sunt. Et ut caussa agnoscat, signa nos dare oportebit. Oculorum enim caligines cum capitis uertigine conspiciuntur, ut omnia secum moueri sentiant: & ante oculos transitus quasi lanæ, uel aranearum texta similiter transire putant: & ea quæ uident, duplicia ab illis fiunt. Frequenter se collidunt, murmurant quasi fabulentur: cum torsione oculorum grauedinem capitis patiuntur: aliquoties sedent, aliquoties iacent: frequenter se uertunt: sudant, subito expauescunt, exurgunt, aut cadunt: aliquoties febriunt. In ipso timore repentino, omnia secum putant impelli, magis cum se inclinauerint, aut ex alto aspexerint, aut circulatim ambulauerint, ueluti rotæ figuli uertiginem conspiciunt. Dolor est in capite, subglutiunt, & circum patiuntur, & oculi eorum obtenebrescunt. Ideo et nomen accæperunt Scotomatici, quoniam Græcæ σκότος, tenebra dicitur: quoniam ex stomacho in cerebrum fumositas ascendit, et consentiunt partes meningarum, ac cerebro uexantur. Aliquoties se de subitant, et se attrahunt cū grauedine capitis. In dimissione caussæ lumen eis tollitur, solum tenebras cernunt: et post quicquid uiderint, in rotundo ante eos uoluitur, in modum cursus rotæ. Quicquid respiciunt, uel si ad aquam attendant, similis uertigo ante eos apparebit cum sonitu aurium. Aliquoties eis sanguis de naribus currit sua sponte, et nihil eos iuuat. Ex stomacho (ut sæpe diximus) fiet eis conlusio cholera, non exeuntium in medianas partes uiscerum, cum uentositate. Tunc intelligimus, quando uomitus nascitur, aut cibos uomunt, aut cholera reijciunt. Et tristitiam patiuntur, et difficiles respirationes cum iracundia ex melancholia illis ueniunt, & tabescunt corpore, & fastidiunt. Primo ad hæc signa stomachum oportet curare, uel omnia stomachi adiutoria adhibere. Quod si non curati fuerint, ad maniam, aut epilepsiam ueniunt. Curam eorum diligentissime prosequi debemus. Accessionis tempore quando subito cadunt, ut ad sensum ueniant, fricare oportebit, aures, mentū, labia, nares: & circa frontem capillos euellere: & fomentare faciem, hyeme calidis, æstate uero frigidis. Mulieri autem mammillas fricato, & odores naribus opponere, puleium cū aceto, thymū, aut piper, aut sinapi, & alia similia, quæ eam possint commouere. Et pro dolore capitis, infusiones holerum capiti infundantur: uel inductiones frontis, quas iam superius scripsimus in capitis cura. Cibari autē debent leuibus cibis. Si sine febribus fuerint, sanguinem de fronte oportet tollere usq̃ ad libras ii. Nam si plus tulerint, malsiunt. Et post hoc antidoto, hiera: et cufis in stomacho: ad quæ

Signa scotomiae.

B

Cura Scotomiae.

C accipiant & ligationes articulorum: & ptarmico nares ungit, et sternu-
tamentis prouocetur. Et naribus infundi iubemus mentę succū, aut ana-
gallidos, aut cyclaminos: & purgentur de catartico diaelleboron. Suc-
curri debet in passionibus ipsis secundum tempus, aut ætatem, & uirtu-
tem. Semoti debent esse de uoce. Quod si inueterauerit passio: dropa-
ce utantur, & sinapismo: & a lauacro abstineant, usq; dies. 20. & in di-
missionis tempore, cibos leues accipiant, & poma: similiter & uinum al-
bum, & leue, aues, siue uenationes: & post cibum dormiant, siue silenti-
um habeant.

De Epilepsia. CAP. III.

EPILEPTICORVM genera sunt tria, Analepsia, Epile-
psia, & Anatemia, ipsa est analepsia. Hoc initium epilepticorum
creatur (ut diximus) ex analepsia stomachi in cerebri superiores partes,
qua omnes regiones capitis, cerebri, & meningarum, membra uexantur.

Analepsia.

Analepsia dicta est, eo q̄ scissa, una parte capitis sensum præbet. Et uel
nascitur ex negligentia stomachi, aut ex nimio cibo, aut potus frigidus
bibendo, aut ex luxuria, aut nimium cogitando, uel ex indigestione ci-
borum. Primo caput dolent, uertigines capitis patiuntur, cum malfactio-
nibus, ut in cephalargicis, uel stomaticis exposuimus: & non curantes in
principio stomachū, ad epilepsiam ueniunt: aut si se non abstinent a cibo
uel potu, uel eis quæ superius memorauimus non temperauerint. Epile-
psia uero dicta est, a sensus atq; mentis oppressione. Quibus si occupa-
tis etiam corpus possidetur, est passio grauis & tarda. Græci enim epile-
psiam, apprehensionem uocauerunt. Hanc passionem alij morbum Co-
mitialem dixerunt, alij Sacram passionē. Quam significationē magnā,
referunt Græci, latius exprimentes, hieram noson uocauerūt, ut Demo-
critus. Siue quod diuinū morbum comitalē dicunt, siue q̄ animę miscea-
tur, siue q̄ ex capitis fiat causa, quod templū animi, ac sacras partes cor-
poris ueteres narrauerunt: alij autem puerilem morbum dixerunt, q̄ in
ipsis abundet ætatibus. Alij Caducum appellauerunt, q̄ subito cadant.

Epilepsia un-
de dicta.

D Nascitur hæc passio ex nimietate ciborum, uel uinolentia, uel ex fer-
uore nimio, uel ex cerebri commotione. Veteres aiunt ex aëris infusio-
ne fieri, aut iracundia immitti. Ideo (ut superius memorauimus) hieran-
noson, hoc est, sacrum, seu sacerdotalem morbum uocant. Catale-
psia passio est epilepticorum, cum uno signo epilepticorum, & febre.
Quoniam epilepticis febris non est, sed spumas per os & per nares di-
gerunt. Cataleptici uero non spumant, sed passio ipsorum a pedibus
& tibijs inchoat: quando gressum, uel tiliarum dolore, uel frigore &
grauedine, non reddunt. Fit autem uel ex nimio sanguine, uel chole-
rum feruore, concluso in stomacho: unde non habentes exitus natura-
les, caput grauant, & sensu priuant. Ex quibus epilepticos appræ-
hendimus: Ex accessione quæ eos ita conturbat, ut homines sensu
priuet, & omnem motum adimat, ueluti alto somno compræhensos:

Signa epi-
lepsiæ.

cum pallore, atq; oris laxamento, ut mentum laxum uideatur, cum respi- **A**
 ratione tarda, & pulsibus magis palpitantibus membris, ut pulsum cerebri
 & motum magis conuertat. Vultu, atq; oculis tortis, uel stupore uultus,
 uisu stridorem pectoris, singultum, ruborem per membra paulatim insi-
 nuat. Palpebrarum suspensionem, & respectus stupidos, & stridorem
 dentium, & linguam procidentem, hebetudinem membrorum, cum fre-
 quenti raptu præcordiorum, suspensa ductione, uocis amputatio sonat,
 cum extensione experimentorum atq; pulsus. In ultimo per os, atque
 nares spumarum emissio consequitur. Post accessionis aut terminum, nihil
 se passum reminiscitur ægrotans, sed mœsticia confusus, pigro motu con-
 surgit, oculis rubentibus: atque pulsus perseverante turbore, cum pro-
 minentibus uenis, & fronte, & oscillatione frequenti. Epileptico-
 rum genera sunt duo. Vnum genus cum tremore & somno: uel stertunt. **Epilepticorum**
 Aliud genus sine tremore, & sine somno. Qui cum spasmo sunt, hoc est, **genera.**
 tremore, non curantur: qui sine tremore sunt, curantur. Subitat eos hæc
 passio aut in balneo, aut in foro, aut tecto, aut in itinere, & subito cadunt si-
 ne sensu, & sine noce, & non uident, neq; audiunt: torquent oculos, ut albor
 tantum oculorum uideatur, & spumas per os agunt, squibala non red-
 dunt, qui cum tremore totius corporis, dæmonem dicuntur apprehen-
 dere. At eorum inmissa passione, difficilis exclusio fit, quod eius causa
 sit chronica, hoc est, ueterana. Fit autem ex uentositate, occlusionem ue- **B**
 narum omnium, corporis suffocatione. Ex crasso humore uentositatis,
 foramina conspissantur, a naturalium exclusionem, ex pulmonibus & sto- **D**
 macho: in cerebro meningarum non habentium rectam concursionem,
 purgantem exitus uentositatis organis primis, cum tremorem facit ex ui-
 ni liquore, & ex indigestione, & ardore. Exinde solent incitari in acutas
 passiones. In infantibus solet inmutari usq; ad annos uicesimum quintum,
 uel uicesimum octauum passio: & tum recessionem facere, quia omnis
 feruor ætatis usq; ad hoc spacium temporis sæpe fit. Quod si non recesserit, **obnu sine M**
 cum eodem remorantur curæ passionis, uel ibidem moriuntur. **Cur.**
 Curari autem debent sic. Mox ut cadunt, spumas quæ per os, & per nares
 currunt, spongia iubemus extergere, expurgato ore, uel gutture, flegma
 item crassum depurgare, tincto in ea laneo fune cum laxatiuo. Post hoc
 ptarmicum, hoc est, sternutatorium adiutorium naribus apponimus: id
 est, ex pipere, siluio, castoreo, sulphure uiuo, piretro, & his similibus. Et
 clistere fortiori uti debent. Et si uires, uel ætas permiserint, flebotomari
 in ipsa accessione, & contineri tremebundæ partes ligaturis, & diu frica-
 ri & perungi. Et ex sabano limpido fortiter fricato, ut sentiant fricatio-
 nem musculi, uel manus, aut pedes, ubi tremor fuerit. Ex penna un-
 gis interius intra os ex oleo, aut ex nitro intra faucium partes, ut uo-
 mitum prouoces: aut post cibum reijciant, ut flegma magnum, uel spissu-
 m, quod uertit, uel concludit omnia uiscera, purgetur. Vel aquam
 salis, cum oleo mixtam bibat, & sic uomitum prouocet, & flegma

Cma, uel melancholiã. Inundato saccello calido, & farina in uino cocta, stomachum uaporari dicimus. Et fricatio articularum adhibeatur ex oleo siccionio. Et tertio, uel quarto die, quando digestus fuerit cibus, leui, uel digestibili cibato, & ex aqua potaro. Abstineat & a balneo, a uenere, a clamore, siue ab iracundiã: & potum dato elixaturam absynthij pontici, uel oxymelle, castoreum, & pigrã. Quod si passio tardauerit, de antidoto pigra purgẽtur, & in scapulas cufas impone, et uentositas a pulmone fugetur. Et si ætas permiserit, scarificentur, aut flebotoment. Et in declinatione, uomitus ex radicibus prouocetur. Et post cibum exercitentur leuiter, & sinapismum in potu, uel toto corpore diureticas potiones accipiant, et stomachi quoq; cibos digestibiles et leues. Et capita uel chirurgia pertundes, uel cauterizabis, sicut ueteres chirurgici scripserunt. Et purgentur ex elleboro catartico: & potioncs accipiant, epilepticorũ quæ scriptæ sunt: uel antidotum adrianum. Maxime sollicite curare debent infantes. Quos hæc passio frequentauerit, celerius moriuntur. Infantibus lac caprinum cum melle post accessionem dari debet. Iuuenes autem oxymelle, cum castoreo cum calda potentur, & caput, collũ, mentum, uel articuli manus, uel pedes perungantur de acopo, uel myracopo. Si hyemis tempus fuerit, ex calidis adiutorijs ungentur: æstiuo uero tempore, refrigeratoria padiutoria, uel unguenta adhibeantur.

D De Mania. C A P. IIII.

Mania unde dicta.

HÆC EST infania, mentis alienatio, sine febris, uelut hilaritatem, aut bonitatem, aut timorem, aut ab antecedentibus furorẽ nunciãns, aut capitis dolorẽ, grauedinem, sonitum, atq; aurium tintum. Vnde infania dicta est: Græci quidem nominum argumẽta dicentes, uarias opiniones indicant. Maniam enim uocauerunt, ex quo nomine multæ possunt significationes ostendi. Nos autem a mentis turbata sanitate, cuius sub dominio corpus agens sanũ dici minime potest, Infaniam nuncupamus. Multæ enim species sunt maniacorũ. ut subito rideant, irascantur, plangent, timeant, cantent, saltent: fiunt & multum literis studentes; cum rhetoricis, philosophis, multum legentes, uel multũ nimium cogitantes: grammaticis, geometricis, caussatoribus se tradẽtes, memoria multa congregantes, lectiones diuinas requirentes. Inde et maniaci dicti sunt, quod diuina requirant. quia diuiniatio græce *μαντρία* dicitur. Subitat eos autem in exercitio cum operantibus, aut in balneo, aut in foro saltantibus. Ex his omnibus conditionibus memoria perit, ut nesciant quid faciant, uel qd loquantur. Per multa tempora hæc passio eos exagitat. Hæc passio sine febris fit: ideo in illis magna est. Multum loquuntur extra rationem, & delyrant ut frenetici. Frenetici febriunt fortius, isti maniaci sine febris sunt, ex corporali conditione. Fit autem ex nimio calore sanguinis, siue cholera; aut ex nimio frigore,

aut indigestione ciborum, siue potus, unde sanguinis plenitudo fit. siue **A**
 ex nimis uigijs. Subito arripiuntur, quasi qui a dæmone irriterentur, aut
 quasi qui uenenum biberint. Frequenter hoc patiuntur qui sanguinem
 de capite multum detrahunt, aut quibus sanguis de naribus multum fluit,
 aut de hæmorrhoidis: cum multæ eruptiones, aut subito reuelant, in sen-
 su suo, uel in corpore. Aliqui uexantur ut qui hyoscyami succum, uel opium,
 uel mandragoræ succum biberint, uel alias similes species, unde multi aut-
 ores scripserunt. Cerebrum item, & cor, pulmonem quoque extra suam na-
 turam plus noueris, aut stomachum oppressum ex melancholia: unde tur-
 bantur omnes spiritales motus, inclusa uentositatis copia: exinde uertigo
 in cerebro fit. Inquietatur passio autumnii tempore, uel hyeme, æstate ra-
 ro. Debriantur ex calore stomachi, uel sanguinis, uel cholerae abun-
 dantia, aut ex uini liquore: & inde irriterentur in audacia (ut dixi) sicut e-
 brius nescit quid faciat. Fit & infantibus. Mulieribus, ex matrice plerum-
 que. Fit in ætate iuuenili, plus habentibus feruorem sanguinis, Causa ista
 si in senibus fiat, difficile curantur. Pueri autem usque ad feruorem ætatis
 immutantur. Nam fortius exagitantur. Curæ diligentes, & obseruatio-
 nes his impendi debent, sicut in freneticis de ligatura, uel de iacentia (sicut
 superius scripsimus) & sic curentur leniter sicut in acutis passionibus. In
 accessione eorum leues curæ adhibendæ: in chronicis uero in dimissione
 fortia adiutoria adhibeantur. Saccellus calidus ex farina cocta in uino, **B**
 ubi coxeris absinthium, imponatur capiti, stomacho, pectori, & cordi, **Cura,**
 Hæc diu uaporamus, ut diu loca sudent. Et clystere uti debemus. Et si uis-
 res, uel ætas permiserint, uel cibos bene accæperint, flebotomentur cum
 multis apoferosis, pro uentositatis egestione: ut multus sanguis tollatur
 usque ad libotomiam. Et post tertium diem caput infundi debet ex oleo
 rosaceo, & aceto, aut hedera, aut polygonio, aut peucedano, quæ in oleo
 rosaceo & aceto excoquantur. Et ex multis superscriptis herbis coqui de-
 bent, & exinde caput infundi, & anodinis potionibus, uel trosciscis potan-
 ri debent, ex calida aqua. Aut in napticis unctionibus nares ungent, quæ
 somnum eis faciant. Accipiant opium meconium, sicut in freneticis admonu-
 imus: & uomitum prouocet ex raphano, ut flegma, uel melancholia, quæ est
 interius, digerant. Cibum leuem dato, quando est accessionis tempus: sorbilia,
 aut aliquem succum, et panem coctum modice dato: et postea aut sorbilia, et olera
 que uentrem soluunt. In dimissionis tpe modice fortiores cibos accipiant, et co-
 operiantur de lana tincta in oleo anetino cal. et silentium habeant. Et cufas in
 stomacho accipiant, & clystere prouocent, & post. 12. dies purgentur ca-
 tartico de antidoto hiera. Et caput pressum tondant & radant, et anterito-
 mia caput inscidant. Et sinapismo, et ptarmatico medicamine nares ungi-
 to, et sinapi cum elleboro, et ex cedrina ungi to stomachum, et hedera ca-
 put ungiatur, et ex cantharid. ut cutem capitis rumpat, et humor egeratur.
 Potum accipiant lactis. & elleborum in cibo dato 3. ij. non plus. Et ne plus
 paueant, aut insaniant, semper iaceant a confabulatione, in domo tenebrosa,

C & silentium habeant. Non legant, non fabulentur. Quod si iuueterauerint in eis caussæ, iubemus caput pertundi, aut cauterizari in occipiti loco. Ante omnia omnes rationes quas sæpe docuimus intueri debemus, ut si fluxus inest constringatur, constrictiora relaxentur, frigidor calefaciatur, calor temperetur, impetus mitigetur. Cerebri partes ex acopis seruent: si malfactionē sentiant, satis eos iuuat. Plus insaniunt quando meningæ eis infrigidantur. Curentur cycli cursu, in canicularibus diebus, donec Iulium mensem compleant, ita ut bis ordine innouent tempus cure. Acopo, diasamsuco, uel myracopo caput, uel stomachū perungant: ut hominis inquieta ualetudo in perpetuum expellatur, uel meningæ, quæ sunt in causa, ad statum sulum restituantur.

De Melancholia.

CAP. V.

Signa melancholix.

MELANCHOLIA dicta est ab eo, quod fel in nigredinem uertat: & est ex maniacorum specie. Cognoscitur autem ex crebra inmutatione sensus, ex ordine uitæ, atq; cōuersatione humanæ mentis, cum uultu mœstissimo, taciturnitate, ac pœna insidiarum sibi paratarum, cum fletu irrationabili: & nunc mortis, nunc uitæ cupiditate, inflatione præcordiorum, articulorum, frigido corpore, cum leui sudore, atq; cholericis, uel uiridis, cum corporis macie, leuitate cibi accepti, corruptionibus fumosis, ac spumosis, uel acido uomitu, fellium nigrorum, aut eorundem per uentres effusione, cum intestinorū tormento. Hanc passionem atrā bilem uocauerūt latini. Melancholicos dicimus, eo quod fel nigrum nomunt. In uiris frequenter, apud fœminas raro in añis constitutis. 20. in ætate iuuenili. Ita eos apprehendimus. Ex mentis uarietate euenit aliquoties cum febribus leuibus, plærumq; sine febribus. Iracundia irritantur, cum mentis peruersitate insaniunt, ut maniaci: in uociferatione solū differunt, Aristotele philosopho testante. Defecerat hac passione inaudita uirtute Metellus, offensus ex fellis nigri abundantia, frigidā uim habente. Alij dicunt, sanguinem nigrum, qui dicitur melancholia, spleni deseruire. Ipse humor accipit substantiā ex flegmatum cerebri infusione: unde plus infrigidantur, & grauescunt, et fiunt inde gustu acres & frigidi, atq; iracundiā acrem habent. Nam fel rubeum, sanguine temperatur: ideo est amarum, & igneum. Melancholia uero nigri coloris, frigida, et spissa, uel grauis (ut diximus) ex humor cerebri in ipsa melancholia uenit. Et plus accidit hyeme. Autumni etiam tempore plus mouetur. Nam æstate, & uerno minus: ubi sanguis & fel calefiunt. In accessionis tempore præcordia eorum inflantur, frequenter indigestionem ciborum patiuntur, et ideo frequenter cibum uomunt, cum oromiphagia, tanquam qui uenenū biberint, aut qui a cane rabido morfi fuerint. Talia signa aliquoties etiā patiuntur melancholici, ut homines fugiant, soli exercentur sine aliqua animi offensione. Est quando mortuos in mente habent, & exinde cogitant: per iracundiam oculi eorum nihil uident. Aliquibus

aures sonant, cum capitis grauedine. Corpus eius aliquoties infrigidat. **A**
 Post cibum inflationē patiuntur in præcordijs. Infrigidant illis brachia,
 et manus. Frigidum sudant. Morsum patiuntur stomachi, et inter scapu-
 las grauantur cum capite. Colorem habent in facie uiridem, aut nigrum,
 aut liuidum: aut corruptelam patiuntur. Corpus ipsorum non nutritur,
 sed marcescit. Ructant frequenter calidū, brumosum, fumosum, ut odor
 est piscium crudorum. Torquetur illis uenter, et uentositatem intestino-
 rum cōmouent, uel assellantur. Nigrum est in dimissione, si uenter eius
 soluatur. Melancholicis initio passionis stomachus dolet, cum uigilia-
 rum inquietudine, et fastidio. Maniaci uero initio passionis caput dolēt,
 cum mentis hebetudine. Si plus soluuntur, cōstringi debent. Si constri-
 ctione laborant, soluantur: ut ipsa melancholia quæ in uisceribus est, fo-
 ras descendat. Curari debent sic. Pro constrictione uentris, lactis ca-
 prini accipiant potum calidum ieiuni. Si autem uenter soluatur, potum
 accipiant elixaturam absinthij pontici in aqua cocti. Melancholici si
 non curantur, ad Maniam ueniunt. quoniā ex isto humore mania creat,
 quæ est passio grauis & tarda. Initio eorū cibum accipiant leuem, sorbi-
 lem & digestibilem. In cubiculo iaceant, non satis lucido. Et clisteri for-
 tiori uenter subducatur ex calda, ubi coxerint coloquintidarum sperulæ
 cum oleo & melle: ut squibala de alto prouocent. Si ætas permiserit, uel
 uires, flebotoment: ut extensio passionis soluatur. Vt in multis appræ-
 hendimus, secundum uires singulas curare debet stomachum, & præcor-
 dia ex embrocis. Si uentris constrictione fuerit, accipiant elixaturam absin-
 thij pontici, et post iera antidoto purgentur 3. iij. aut secundū uires ac-
 cipiant, ter in mense, intermissis singulis uicibus, x. diebus, uerno & au-
 tumni tempore. Post diem inter scapulas utraq; cum scarificatione cu-
 curbitent, ut sanguis tollatur, non multum, ut ÷ 1. amplius non. Et inci-
 suras ipsas coōperito linteolo intincto in oleo, & super loca carpinata po-
 nito (ut dixi) super plagas. Quod si inueterata fuerit passio: confecti-
 onem istam dabis. Ellebori nigri 3. ij. infundis per triduum in mulla.
 quarto die elleborum proijcis, & mittis ibi colloquintidæ interiores sic-
 cos nucl. 3. ij. scammoniam tritam 3. ij. epithimum 3. ij. Contra has pas-
 siones magnum medicamē. Omnem melancholiam purgat, aut ex iera
 (ut superius diximus) 3. i. Post potionem accipiant, succum ptisanæ,
 triduo intermisso, ita ut alia die balneis utantur: et fricari corpus debet ex
 adarce, aut euforbio. In dimissione caussæ, epithimata fortiora in pla-
 gas ponito, uel malagmata, quæ præcordia extensa, uel dura relaxent. Et
 uomitum prouocare debent post coenam: ita ut primū raphanum come-
 dant intinctum in oxymelle, & caldam bibant, & sic uomitum prouo-
 cent. Interuallum omnis tridui in admissis diebus adhibeto, ut corpus
 uti possit cōtra uirtutem adiutorio, aut secundum temporis qualitatem,
 aut secundum ætates, uel uires. Quod si passio per multa tempora uete-
 rata fuerit, dato de antidoto tyriacæ, diēchidnes, hoc est, quæ conficitur

Melancholici.
Maniaci.

Cura.

B

b

Cex uiperarum carnibus, aut antitodo mitridatis, aut iera dialoë. Quod si nimia solutio uentris fuerit, arnoglossæ feminis coclearia tria per triduum potionem dato, cum calida aqua, tria per tridua ieiuno. In dimissionis tempore cibos sapidos accipiant, & carnes minores: ut auium, aut gallorum, aut columborum, perdicum, & atagen, & aliarum similium: & agrestes uenationes, ungularum, uel interaneorum, capreolorum, hædinas, & uolatilium agrestium carnes. Pisces maritimos, aspratiles, albos, aut rubellos, epufucos, farcellos, solias, marmoriola, parcas, gabiones, ostreas, & cinomusculos, & alios his similes qui stomacho commoto fastidium tollant. Vinum accipere debent anniculum, album & leue, & bene temperatum. Holera uero, spargos, atriplices, sinapi, apia, lactucas, porros, omnia uiscellata. Poma finice, thebaicas nuces, amygdalas amaras, tostas et humectas ex aqua marina, ut amaritudine careant, nucleos pisteos, persica, cidonia. Dimittat uero falsum, raphanum, cepulas, allium. Et post exercitium equi deambulare: uenere uti in maio, erit aliquantum utile: exinde hoc morbo carent.

DE Enthusiasmonē.

CAP. VI.

ENTHVSIASMON species est Maniæ periculosa nimium. Irritantur ut maniaci, & in se manus iniiciunt. Isti subito arripiuntur, cum saltatione pedum, uel manuum, ut audiant sibi intra aurium cauernas uoces decentes diuinorum cantantium, tympanorum, aut cymbalorum percutientium sonos, et cum nimia delectatione resonant eis: sicuti uaccæ ad aram sacrificiorum solebant diuersitatem sonoram parare: aut sacerdotes quando libamina exhibebant, tunc istis sonis mouebantur. Sic istos sonos in cerebro repercutientes sibi audiunt, & auditos contestati, socij saltantium fiunt. Vel in cursu ueloci seduli sunt, ut subito rapiant gladium, uel macheram, & se percutiunt, et non sentiunt: aut moribus se attrectant, uel in alijs hominibus, nescientes quid faciant: quos latini Causarios uocant. Inmissione, uel iracundia aliquoties se in cursum uelocem dirigunt cum uociferatione. Alij dicunt dæmonis angeli legionem esse: ut dum eos arripuerit, aliquã partem corporis nexent, uel uulnerent. **Cura.** Diligentia eis impendi debet. Quando supra scriptos sonos audierint, includantur diligenter. Et post accessionem cum audierint, flebotoment: & uenter eis moueatur. Cibum accipiant leuem, cum calida aqua: ut omnes uentositates quæ in cerebro sonos faciunt, diuertantur. In ipsa accessione silentium habeant. Quod si spumã per se egererint, aut ex cane rabido morli fuerint, intra septem dies moriuntur.

De Ephialte. CAP. VII.

EX QVIBVS EOS apprehendimus? Cum in cibo uexantur, et difficili motu corporis, atq; somno, et iam soluto, graui, quo:

ties super ipsis grauantur: aut se præfocari dormientes putant: aut aliquē **A**
 sibi putant irruisse, qui eos premendo exanimare contendat. Vnde In- **Incubl.**
 cubi dicti sunt, a mentis, atq; sensus incubatione. Alij aut Incubos dixe-
 runt, q̄ ex indigestiōe cibi euenit Ephialtes, tanquam ascendisset aliquis
 supra dormientē. Fit hæc passio ex multo cibo. Ex indigerie item fre-
 quenter, ex alto nimioq; hoc est, malo humore, aut ex abundantia san-
 guinis, per somni fantasiam. Cum graui em̄ somno opprimuntur, dum
 dormiunt, plus suffocantur, ut loqui non possint. Aliquoties per somnū
 fabulantur, & quasi per diem disputent, sic sermo illorum prosequitur,
 dum quasi cum aliquot hominibus fabulentur, aut uarietatem somnio-
 rum diuersorum, uel fantasiam uideant, uel paueant, uel in somno cla-
 ment. Fit plærumq; (ut superius memorauimus) aut ex multo cibo, uel
 uino plurimo, uel ex paruo cibo, uel potu: hoc est, fit uel ex plenitudine,
 uel inanitate: sicut et singultus, uel oscellatio, uel tremor, fit ex plenitudine,
 uel inanitate cibi, uel potus. Sic ergo emendantur, ut ille cui ex nimio po-
 tu hoc contingit. Quibus euenit a nimio cibo uel potu, leuiter accipia-
 ant: hi autem qui ex inanitate hoc patiuntur, cibari debent, sicut ueteres
 dixerunt: iuxta quod corpus nimium, uel exiguum fuerit, eo plus, uel
 minus hac passione læduntur. Nam si pallidi fuerint, & pallido uultu,
 periculosum est illis: & si patiantur hoc frequenter per uigilias sine somno **B**
 ut cadant & suffocentur: pernicioſa eis hæc signa sunt: aut ubi oppressio-
 nem passi fuerint supini, ualde suffocantur. Et post accessionis horas, ad-
 hibe omnem oppressionem, uel pondus capiti. Ex perrectis ad primum
 sensum, corpus omne tremit, sudor frigidus in stomacho uel in capite, &
 pulsatio nimia cordis. Ventositas spiritus quæ solet in pulmonibus, &
 cerebri partibus habitare, concluditur ex calore cibi, uel uini, uel sangui-
 nis, uel cholæ abundantia, non habens exitum naturalem per nares,
 uel per os: & præclusis in pulmonibus fistulis, uel in stomacho conclu-
 sis, per uiscera discurrens hanc causam facit. Curari autem debent sic, **Cura.**
 quando admoniti fuerint. Si habuerint præfocationem, corpus mouea-
 tur, uel fabula excitentur, uel capillis capitis attrahantur, aut guttizen-
 tur: aut facies eorum de aqua leuiter aspergatur, ut corpus, uel sensus eo-
 rum ad pristinum sensum reuocetur. Quod si ætas, uel uires permise-
 rint, flebotomari debent, ita ut ante flebotomum primum stomachum
 curent. Et potum accipiant elixaturam absinthij, & sic flebotomum ad-
 hibendum: & post pigrę potionem accipiant. Et post hæc omnia pur-
 gentur, ex iera diacoloquintid. ut omnis humor malus, crassus exinde
 purgetur. Cibum accipiant leuem, & digestibilem, & exercitationes, &
 somniferas confectiōes. Nares ungamus ad mansionem ex dro-
 pace, ducentes. In dimissione cum uidemus uenisse securita-
 tem animo, præparandum, ut non iracundiam patian-
 tur: quia ex hoc inquietantur.

C

De Vocis amputatione.

CAP. VIII.

DEBILITATUR Vox aut per clamorem, aut per frigiditatem, aut per estum nimium, aut per ardorem febrium fauces inasperantur. Exinde feruores patiuntur & anhelitum. Vox inraucat aliquibus ex catarro, & ex pulmone solutio fit uocis, hoc est, raucedo. Si ergo sinochus & raucedo fuerit, tarde digerunt, ut clara uox reddatur.

Cura. Aliquibus & recenter frigida bibendo contingit. Vti debent cibis leuibus, & sorbilibus, & infusione capitis ex oleo aneti uo, & lana coöperato: & uaporationis fomento ex aqua calida cum spongijs. Et thoracem faccellabis, & de lana coöperies. Si tussis non fuerit, balneis utantur, & dragagantum sub lingua tenere debent, & humorem ipsum glutire, aut libanum, aut liquiritiæ succum. Et similiter gargarismatum intra fauces gargarizent: & ex mulsa, ubi coxerint palmulæ, aut caricæ pingues, albe, cantabrum, rosa, hyfopus, & liquiritiam (ut dixi) in mulsa coctam, tepidam mane uel sero triduum gargarizant: ut salua intra os foras proijciatur. Odoribus uero bene olentibus naribus apponentes, uel ptarmico uti debent. Quod si febres non fuerint, & suffocatio maior fuerit, flebotomentur: & postea accipiant electuarium ex semine lini, siselcos, amygdalas tostas, uuam passam: nucleatum, tritum, mixtum cum melle.

D Et uomitum cum raphano prouocent, & purgentur ex diacoloquintidis, iera. Accipiant antidotum beica, aut catapotias confectas.

De Arteriâcis. CAP. IX.

ARTERIACI SUNT, quibus fauces reumatizant, uel dentes, cum asperitate gutturis interius: aut quando exscreant, asperitatē faucium sentiunt, aut quasi aliquid in gutture acre: & uox eorum secundum naturam clara fit. Sequitur modica tussis, cum coctura faucium interiorum. Aliquoties exscreant flegma spissum, & tarde rediditur: aliquoties solutum proijcitur. Sequitur modica febris cum macie corporis. Fit autem ex humore capitis. Curari debent sic. Si sine febribus sunt, cibos accipiant leues, sorbiles cum melle coctos, cum farina similæ tenuissima. Lac caprinum sorbeant cum melle ieiuni. Cerebella, carnes minores manducent coctas in uino dulci: & granatū uinum bibant. Ieiuni gargarizent tepidum, aut diamoron, uel diacareon, aut diacadion confectioes. Vnum de istis gargarizent: aut de penna fauces ungant. Item post arteriarum asperitates, rosarum flores siccos, aut citronia matura in aqua cocta gargarizent: aut sapam, ubi coxerit puleium. Item dragagantum in melle infusum, tritum cum nucleis, addito melle despumato quod sufficit, datum coclear unum, transglutiendū mane, & ad mansionem per triduum. Quod si cum febribus os reumatizauerit, capiti diligentia est adhibenda. Caput condatur adpressum, & peccinet, &

omne reuma siccatur : & oxyrhodino caput iufundi iubemus, in æstate frigido , in hyeme calido : aut asperum infundendum, secundum qualitatem temporū; in hyeme thermatica, æstate refrigeriosa , sicut de his sæpe docuimus .

D E D E N T I V M V I T I I S .

C A P . X .

DE N T I V M uitia sunt multa. Aut dolor unius partis, aut ambarum, aut molarū, aut agitationes, aut frigidationes, aut tineæ, id est, denudationes gingiuarum, putredines, siue tumores, aut sanguinis emissio: dentium siue molarum dolor, siue cancellatio . Si obuenerit hoc ex reumate frigido capitis, descendit in radices dentium , & ossium naturalia loca commouet, quia humor est nequissimus capitis, & dentes uitiat, sicut comparationē ipsius legendo didicimus. Stillicidia guttando petram excauant, assiduo lapsu: sic humida gutta non pondere, sed sæpe cadendo disrumpit . Distillans humor frigidus capitis, dentes uitiat, hoc est, commouet, pertundit, priuat, depannat. Quibus subuenire debemus sic. Pro dolore dentium, uel molarum, si ulla comotio est, uel putredo, sacellum facito ex sale tosto, ut regiones dentium, hoc est, tonsillæ uaporentur: aut humor frigidus, qui inest ossibus, ipse calefactus temperetur. Et intra os collutionem adhibeant, uinum album ubi cocta fuerit rosa, intra dentes calidum teneant, uel colluant: a foris autem uapores sacelli supra scripti. Item in pusca coctas radices hyoscyami, aut strigni, aut sparagi, aut oleum calidum in ore teneant, ut omnis humor frigidus temperetur. quia & dolores mitigat, & agitados dentes confirmat. Item ad frangendum, tolle hyoscyami semen, aut radicis piretri non uetusti, euforbij, hederæ, gummi ana scrup. .i. lac de celsa quod sufficit, & in gyrum casulam facis. Item ad dentium dolorem, succum hederæ terraneæ in aurem mittis in ea parte quæ dolet, & miraberis effectum eius. Sane si commotus fuerit plurimum unus dens, siue mola cum tumore: primo radices eius scarificentur, ut humor, siue sanguis egeratur. Si comotio nulla fuerit, adiutoria suprascripta adhibeas. Nam si potuerit scarificationes operari, & multum commotus fuerit, ferramento dens, siue mola, euellatur, & post de pusca locum colluat. Quod si commotio non fuerit, non debet cum ferramento euelli. Quia contigit in insula quadam, philosophum molam dolere, & sine ulla commotione ab imperito medico euellata est, & statim mortuus est. quia præ nimio nisu eripuit medullam quæ illi intus est, quæ de cerebro principatum habens, recursu humoris sui in pulmonem descendit, & statim eum occidit. Quod si fricatio, uel putredo in ossibus dentium, uel gingiuarum fuerit: ex mulsa calida os abluendum, & hoc puluere spargendum, et antheræ confectio, aut thymi, aut origani, aut satureiæ seminis, cum uino melantio ex æquo tunsa, & cribrata, utraq; loca superius memorata spargenda sunt, & os

Nota.

Caperiendum, ut humor foras egeratur. Aut ex diamoron medicamento ungantur radices dentiū. Quod si antiqua fuerit putredo, radices dentium ex carbonibus calefacto origano cauterizamus. Quod si gingiua tumuerit, & sanguine fluxerit, in pusca interius lentisci decoctionē in ore teneat, et puluerem in ore similiter ponat ex anthera, uel usq; in diem quartum. Item admirabilē confectionem, quæ gingiuas sordidas, uel liuidas splendescat, & sanguinem constringat. Lentisci corticis radice sicca tunsa, & sale tosto ex æquo trito puluere utatur. Quod si ex gingiuis nimiū fluxerit sanguis, inter utrasq; scapulas scarificatiōe sanguis toleratur. Quod si uulnus intra os natum fuerit, aut buccam, aut circa uuam, rosa, & croco ex æquo tritis, cum melle de penna linito locū: aut puluere antherę curato, diamoron mixto cum melle similiter (ut superius diximus) de penna linito.

DE AVRIUM VITIIS.

CAP. XI.

AVRIVM uitia sunt multa. Dolores graues auditus, & soni, uulneratiōes, percussiones, humoris discussiones, sanguinis eruptiones, uermes, aut si aliquid intus irruerit, aut surditas, aut pruritus. Hæc omnia uitia in auribus fiunt. **Dolor aurium.** Dolor aurium fit aliquoties in una, aliquoties in ambabus per frigidorem, aut ex uento frigido. Periclitatur interius in ipsa cauerna auditus aut ex lauacro frigido, aut aqua interius recepta, aut ex reumatismo capitis subitaneo sine aliquo tumore dolorem sustinet uehementer. Quibus curam adhibere iubemus. Saccello cocto in uino calido uaporamus, et oleum nardinum tepidum, et piper tritum cum oleo, aut ruta, aut cum aneto: aut amygdalinum, aut cepam marinam quassatam, in oleo coctam, tepidam in aures stillamus. Si tardauerit, & febris non fuerit, neq; tussis, balneis utatur. Quod si dolor fuerit cum graui auditu, uaporationes fiant ex calda, ubi coxerit absinthium uiride in uase fictili: aures uaporabis, & interius raphani radices excuas, & oleum ibi mittens superiacetas, bulliat, tepidum auribus instillato, & de molli lana nares obturato. Item ad aurium dolores unguentum. Medulla ceruina, cæra, oleo de nucella, succo polygoniæ herbæ æquis ponderibus utere: & ungitō deforis aures in gyro, & miraberis. Quod si tarditas fuerit antiqua, sine ullo dolore: saccellentur, & uentrem purgent ex catapostis catarticis diacoloquintidis, & scammonia, aloe, mastice, & succo caulium. Et postea caput purgent ex gargarismo, stafisagria, pipere, sinapi, hyssopo, origano, puleio, nitro, ex eo in oxymelle mixta sapa, ad calidum solem, aut prope caniculares dies, aut post supinato capite gargarizent, ut omne reuma capitis fluat. Et auribus instillato oleum, ubi tritaueris amygdalas amaras Oleum laurinum cum pipere tritum, oleū cedrinum, aut

A balsamum, aut cepearum, uel raphani succum cum rosaceo, & piper, aut euforbium cum pipere ex æquo tritum cum rosaceo, aut afronitrū cum rosaceo, & succum porri. Hæc ubi, adiecto acri aceto tepida instillas auribus, si fueris non habens exitum uentositatis, sine grauedine & sine dolore stomachi anatis in his fit. Potum accipiant elixaturam absinthij pontici: & stomachum curent, et auribus instillet nitrum tritum cum rosaceo. Aliud etiam, Fœniculi, aut marrubij uiridis succum, cum rosaceo & aceto mixtum, instillato, aut granati sicci corium tritum, cum rosaceo, aut oleo laurino, aut ptarmico nares ungit, ut sternutent. Quod si tumor fuerit cum dolore ex reumate capitis, aut ex catarro, aut ex sanguinis impletura: uaporationes ex spongijs in calda tinctis, infundito interius porri succum, & ibi cum rosaceo, & melle, & lacte mulieris quæ masculum nutrit, instillato. Quod si uulnus fuerit cum sanierū squa-
B lore, uel foetore: infusio est ex alto humoris, aut sanguinis per clisterem tenuem syringæ. Colluantur ex mulsa tepida, & sic extergantur ex lana molli melodida. Et de præsentī infundi iubemus porri sectiui succū, aut coriandri, aut strigni cum rosaceo tepidum auribus instillato ad mansionem. Quod si uulnus fuerit longi temporis: curato ex trocisco andronio, aut musano: aut crocum des tritum cum rosaceo & melle. Id autē anteq̃ medicamentum inijcias, prima die lana molli in melodida uulnus extergas. Aliquibus uulneratio aurium plus crescit & claudit auditus foramina. Infundi iubemus raphani succum cum rosaceo, & puluere oxycro-
 am, piper, & elleborum, trita: & ex hoc puluere impones. Semotus esse debet a fabulis, a sonis. Cibis debet uti leuibus, sorbilibus. Et si percussa auris fuerit: & intumuerit cum dolore: butyrum recens, aut sine sale, cum melle mixtū super calda tepefactū, instillato tepidū: aut adipēs anserinos, aut gallinaceos super calda tepefactos, instillato tepidos: adiecto simul lacte mulieris, quæ masculū nutrit. Item porri sectiui succum, aut ozymitaut coliadri, aut strigni cum rosaceo, aut crocum sine rosa uiride, infusum in lacte mulieris quæ masculum nutrit, tritum, bene tepidum auribus instillato. Et pro tumore deforis cataplasmare debes sit. Panem mundum in uino infusum, tritum cum melle cataplasmato. Quod si duricia adfuerit, lenticulam coctam in aqua, tritam cum melle tepidani cataplasmato. Quod si humor nimius ex auribus fluxerit aliquoties ut lotura carniū, ex musculorū tonsilla manat, cum grauem dolorem in iuuent, temperari debet, ne multum fluat, nec constringatur. Multus si egeritur humor sine ullo dolore, uinum granati coctum, & spissum, cum colofonia puluere, tepidum infundito: aut absinthij uiridis succum, gallæ puluerem, aut andromacum cum melle, aut cum succo porri sectiui, aut sine eum hederæ cum rosaceo colluere debent, ex mulsa tepida, aut elixatura de lenticula in aqua cocta. Quod si ex auribus sanguinis eruptio fuerit, siue uulnerū causa, siue ullo dolore, siue alias cum ferro tunsum: cri-

C bratum puluerem per fistulam flato: aut colofoniæ puluerem, aut celticæ folia, granati sicci cortice m, nitrum, ex æquo tritum, flato: aut gallarum puluerem. Sed & si antiquis, hæc est cura. Si fuerit sanguinis eruptio, & ætas permiserit: circitent ex utraq; parte scapulas. Quod si intra ætatem fuerit, incidi iubemus capitis partes, id est, ambo cornua, hoc est, super utraq; partes capitis, quemadmodum supra dictum est, ut multus sanguis egeratur. Quod si uermes in aurium cauernis nati fuerint, absynthij pontici, aut cucumeris agrestis radicis succum, aut capparidis radicis succum, persicorum foliorum succum cum aceto instillato. Quod si nulla res eos iuuat: sulphur uiuum, cum calce uiua, trita cum melle instillato, aut sinapi semen, tritum cum hyoscyami succo. Quod si casu intra aures aliquid ceciderit, aut granum frumeti, aut stipula, aut arista, aut aliquid tale: sternutamentum subinde prouocet: aut butyrum, aut adipem anserinum, aut gallinaceum tepidum frequenter auri instillato: & balneis utatur. Quod si ex ordeo aures clausæ fuerint, & fuerit sanguinis eruptio, facito ut supra hic dicitur. Item si sordibus aures clausæ fuerint: oleum calidum frequenter instillato, aut nitrum, uel sale tostum, tritum, & rosaceum calidum instillato: aut in lana tinctum auribus iniiciatur, & sic de melotida sordes ipsæ ex auribus tollantur. Quod si pruritus aurium fuerit plurimus, acetum, & oleum rosaceum tepidum instillato, aut foeniculi succum, aut liliaceos flores tundis, & succum eius cum aceto & rosaceo tepidum

D instillato.

Q V I D Podagricis conducatur, uel non.

C A P. XII.

R A M O S betonicæ, & ramos ceruicæ taureæ qui plus ponderis habebunt, radices agrimonie, radices pentaphyllon, radices cannæ, radices sandicis, radices centurcapitum, uenæ citri. paragonie colliges mense Augusto, & sicca cum sole, & diligenter trita adseruabis. Quando uero bibendum est, ieiunandum est per dies, 15. Aut si non potuerit ieiunare, tota die quoad potuerit ieiunet, parcescat et potui, edenda necessaria sunt, facto balneo asso. Dum egreditur de caldaria, accipiat pulueres supra memoratos in aqua tepidatos, & obuolutus sabano iacebit usque ad sudorem. Et die ipso comedat pullos gallinaceos, aut anserinos, aut maluas rodat. Hinc per dies, 20. ipsum puluerem omni mane accipiat in potum sicut supra, & post dies, 20. in septimana bis, aut ter usque ad annum potabit quemadmodum supra. A quibus uero abstinebis usque ad annum: De carnibus uaccinis, carnibus ceruinis, porcinis, leporinis, cum hædinis. Piscibus qui squamam non habent, id est, sepia, & uliginibus (quos comedunt multi) abstinebit. Olera quæ non sunt utenda, id est, bletas, olorstordes, & betas. Legumen omne comedat, excepto lectigolas, quas cauebit, uel lactucas, intyba, cucumeres, uel opiopinos, & ficus usque ad annum non comedat. Tamen mente retinebit, quod de mense septembri, prædictos

pulueres in aqua bis potabit usq; ad mensem aprilem : & quando melius habet, tunc primum incipiat bibere Præter ficus, pomis omnibus, & balneo utendum. A

De Catarro. C A P. XIII.

CA T A R R I genera sunt tria, Catarrus, Coriza, & Catastignos. Catarrus fluens a naribus, aut una, aut ambabus, aut uno oculo, aut una aure, humor fluens capitis, in diuersas partes discurrit, & distillationem, ut superius diximus, per nares facit & pulmonem : unde catarrus dictus est. Fluorem enim græci Catarron uocauerunt. Quibus alijs speciebus nominabimus Catarrum : Catarrus nominatur a naribus factus, Coriza, a faucibus, Branchos, a rauedine pulmonum, unde & Tisis fit. Ex quibus apprehendis a naribus catarrum : Ex grauedine atq; constrictione narium, & frontis pruritu, cum iugi fluore, humore tenui, & crasso, & uiridi, cum sternutationibus continuis : neq; anhelitum inde reddunt nisi per os tantum, & nares præcluduntur : deiectionem frequenter conantur, & nihil emungunt. Aliquoties aquam per nares digerunt, quasi qui sinapi, aut cepulam acrem comedunt, ut lachrymas per oculos emittant. Aliquoties emungunt spissum, & colore sulphureum, uiride, aut fellitum, cum narium præclusionem. Aliquoties una pars capitis aurium per ipsum impetum condolescit, aliquoties partes capitis, siue temporum : et per nares mucilenta in modum sanierum egesta digerunt : ita ut capiti dolenti, & circumdolenti, sanies per nares soluitur. Aliquibus suffocatione capitis aures crepant, & humorem digerunt. Cura eorū diligentia capitis adhibenda. Caput ungetur ex oleo irino, aut daphnino, hoc est, laurino, aut melino, aut cyprino, aut anetino, aut rutaceo. Plantas ungetur de pice liquida, & de acopo thermaticeo. Ungant thoracem, & collum eorum. Lanam lotam capiti eorum apponito, conuenientia eauribus instillato. Ptarmico nares ungent. Piper tritum, & euforbium melantium, iris illyricæ radices, rutam, cuminum, tostum, puleium, ex his unum tritum in linteolum ligato : & moderato, ut sternutamentū prouocent. Cibos forbiles dato. Corizam faucibus catarron aduenisse inde cognoscimus. Pruritus quidē faciunt cū titillatu, et uoce obscura. Est & sternutatio assidua, cū sensus prouocatione, & transuorandi difficultate. His diligentia capitis adhibenda, ut superius in catarro diximus. Vel gargarismum dico adhibendum, ut in arteriacis diximus : uel electuaria quæ fauces asperas leniunt. Catastignos ut catarrus interius uiscerum distillationes ; uel percussiones in stomacho, tussim cū nausea prouocat. Si pulmonibus obuenerit, grauedinem thoracis uehementem facit cū sputis spumosis, aliquibus, cum rauedine : & si sanguinē exspuerint, ad tisis ueniunt, & tabidi moriuntur. Aliquoties exspuunt, uel exscreant ut pinguem saniem. Quod si tussis dura fuerit sine exteriorum fluore : ex mero calido dare debemus. Si item non febricit, in ficus siccum mittis puleium, & piper tritum : assas tres comedendum dabis,

Coriza.

B
Cura catarr.

Coriza cura.

C aut oxymelle, aut elixaturā fenugræci in mulsa coctam, aut hyfopi. Item in uino & melle coquere debes rutam, piretrum, & piper: potui dato: & gargarismatum fiat, ut reuma foras prouocetur: & irios radices siccas, hyfopum, aut thymum ex æquo tritum, cum melle mixtum dato bibere cōclear unum, ieiuno, & uinum postea. Et ptarmico nares ungitō. Edat oua sorbilia. Aliquoties totæ tres causæ simul ueniunt. Aliquoties singulæ: sic & cis succurri debet, ut dictum est.

V

De Uua.

CAP. XIII.

V A aliquoties ex catarro tumescit, aut inflatur: aliquoties ex sanguine, & humore laxatur. Et in faucibus iacet plus ad naturam suam, quæ humorem præstat, uel saporem ciborum lubricatione deuorandum: dum multa sunt in illa foramina: sicut ex māmilla mulieris emanat lac de foramine teuissimo: uel uti acus punctura perfricatione facta, foraminum obstructione opitulante, grauata nimis humoribus, malefacto iacere cogetur. Quæ primo destillando uua, tussiculam generat. Deinde negligentia sæpius facta, super pulmonem destillatio ruit.

Cura tunc periculum ubi tumet, & rubet, desiccare debet. Quæ autem est pannosa, tenuis, liuida, longa in capite, acumine incidi debet, et instrumento apte teneri primo, & sic incidi, & pusca frigida gargarizari. Nam si eam ex radicibus non inciderit, nec cicatricem fortem facit, nec bene paragorizat, ut foramina naturalia pacta fiant, deriuationē in pulmone facit: & tifici, uel tabidi moriuntur: aut si frequenter destillauerint, ad perniciem deducunt.

D Quod si uua tumuerit, & laxata iacuerit intra faucium spacia, et fauces ustulauerit, uel linguam: totum hoc sic emendabit. Palmulas, uel caricas pingues coctas in mulsa gargarizent. Quod si os omne reumatizauerit, & tussierit: caricas, rosas, furfura triticea, hyfopū, aut thymum, fenugræcum, puleium, lenticulas, ex æquo in linteolo ligatas, in mulsa coctas, colatas gargarizent, uel exinde ieiuni bibant tepidū.

Quod si uua iacuerit: de antheræ puluere eam leuato: aut hunc puluerem conficis, & eam leuabis. Corio granati ficci, balaustia, sale tosto, ex æquo trito, cribrato utere. Nam in coctura faucium, uel uuæ eis pulueres non conueniunt.

T

De Tussicula.

CAP. XV.

T V S S I C V L A aliquibus sicca uenit: aliquibus humectata, et cum plurimis flegmatibus: aliquibus cum anhelitu & suspirio: aliquibus ex nimio sputo, uel reiectione: quæ a tifi si uenerit, tabidi moriuntur. Quammaxime tisis excitať peripleumoniceis, pleureticeis, smanticeis, & empyiceis. Solita tisis his euenit humectio ex capitis humore, aut de catarro, aut ex faucium reumatismo in pulmonem, aut guttur. Sicca uero tussis fit in pleureticeis, peripleumoniceis, stomaticeis, ex diafragmate, uel epatis tensura, uel duricia ex faucium reumatismo, ex ciborum acridine, & falsa commixtione: uel ex frigido potu, aut ex puluere, aut ex

fumo, aut odore non bono irritantur, & ex sanguinis abundantia, intus **A** crepunt, aut ex proclufione epatis. Curantur autem sic tuffientes. Iacere debent in domo lucida, & bene olente. Et fi foluta fuerit tuffis, electuarium accipiant quod eos cōstringat, hoc eft, lini feminis tofti fcrup. viij. cumini tofti fcrup. xvi. finapi feminis fcrup. i. puleij fine fumo fcrup. iij. nucleos toftos fcrup. iij. amygdalas toftas fcrup. xxx. uuæ paffæ albæ enucleatæ grana. c. mel defpumatum quod fufficit, datum fecundum uires. Item piperis grana 30. baccarum lauri grana. 15. ireos radices ficas fcrup. iij. thymi. 3. i. tundis, cum melle mixto, dato coclear unum. Quod fi flegma plus fuerit cum tuffi: oxymelle accipiat, aut oxyporium, diacidoniten: ut flegmata frigida incidant, & calefaciant, et dimifragia comedant, uel falfamenta, & poma merata, uel cibos thermanticos, uel conditum. Item contra folutam tuffim, mel diutiffime coctū, paffilicato, admixto gummi, ut unum corpus fiant: & ad oliuæ magnitudinem dato, ad omnes duricias constrictiuas: aut trocifcum diaspermaton, aut catapotias becicon. Quod fi longa fuerit tuffis, & p̄mifcua, hoc eft, fubito foluta, et fubito ficca: dato antidon uesocon afclepiadeū. Aut hoc. Piper, rutam ficcā, ireon, hyfopū, finon, uel ultimū opium, & myrrhā ex æquo tritam cum melle mixtam, dato ad manfionem, aut mane fecundū uires. Quod fi ficca fuerit tuffis, et uifcera fiunt fine fputo sanguinis: **B** machum curent, et accipiant apozima, hoc eft, elixaturas: aut origanum, hyfopum, aut radices de iri illyrica, aut rutam: unum ex his in mulfa coctum potui dato. Quod fi cum uomitu, oxymelle accipiant. Quod fi cum anhelitu, fenu græcum aqua coctum adiecto melle dabis. Quod fi cum dolore, uel tonfura: ireon et hyfopum ex æquo tunfum, cum melle mixtū, dabis coclear i. fingulo mane, uel fero. Cibos forbiles, ut oua, piper tritum, aut rofmarinum toftum, aut ptifanæ fuccum cum melle. Quod fi antiqua fuerit tuffis: faccellare debemus thoracē ubi pulmones funt, & ungere thoracem ex acopis thermanticis. Et ficus ficas affas comedant ieiuni, & catapotias, ueciconiden, myrrham, caftoreum, galbanum, opium, piper, ftoracem, ex æquo tritum cum aqua: & facies catapotias in erui magnitudinem, dabis ternas poft cœnam in calda gutturre. Cibis uti debent humidis, & digestibilibus. Electuarium diaprafifion, aut diascyllis, caftoreum, prafium, cardamomum, & piper ex æquo tritum, cum melle mixtum, dato fecundum uires: & his fimilia.

De Hæmoptoicis. C A P. XVI.

HÆMOPTOICI, hoc eft, sanguinē exspuentes funt. Horū fignificationes plures. ut sanguinis de propria, & abufiua. Propria eft, quæ ex fupernis partibus labitur, ficut fluor fignificatur de capite per fenfuales uibras. Abufiua eft, quæ etiam ex inferioribus accedente fluore fignificatur, aut ex pulmone, uel ftomacho: naufea, tufficula exclusis. In propria eft enim fluorem uocare, id quod afcenfu quodam

non lapsum fertur. Sed græci uersa uice posuerunt, deriuationem nominis intuentes, id enim hæmagogam uocauerunt, quæ magis ex inferioribus affluere significat: quod fluor sanguinis sputum dici proprie potest. Paruam enim significationem sputum refert, fluor plurimam. Neque sputum sanguinis est fluor, supradicta ratione. Parua enim materia sanguinis ex gingiuis, uel faucibus emissa, sputum magis quàm fluor recte nuncupatur. Hypticum est quod spuitur: quod exscreatur hæmagoga, id est, quod reijcitur. Quot sunt differentiæ sanguinis? Tres: Eruptio, Vulneratio, Resudatio. Eruptio fit fluor ex fluente, repentino, atque limpido sanguinis fluxu, nulla antecedente querela uulneris effectum. Vulneratio ex humecta materia humoris purulenti, cum sanguine non limpido, & tussicula plurimorum dierum. Resudatio uero ex nullo sensu uulneris, sed quod magis ex accepto cibo uel potu, acriore liquore comprobatur.

Sanguinis
Eruptio.

Vulneratio.

Resudatio.

Qui sunt loci ex quibus fluor sanguinis efficitur? Ex supernis faucibus, hoc est, brancho, quod guttur: ex faucibus, pulmone, thorace, diafragmate: ex stomacho, & proximis locis, de capite, ex iecore, splene: & uena maiore quæ spleni coniuncta est.

Ex quibus apprehendo eas, quæ in supernis sunt faucibus partes, quod est branchus, quod ad guttur sanguinem proijciat? Ex sputo sanguinis, cum quadam manatione aquæ parue, et asperitate linguæ, atque imagine uenulæ ex loco de quo sanguis ipse fertur, apparet. Quæ apprehenditur ac si liquoris acrioris gargarismum acciperint ægrotantes, mordicationesque eius loci sentiunt.

Ex quibus eos qui de faucibus sanguinem proijciunt? Ex paruo fluore sanguinis, cum humore retinaci, & leui tussicula. Ex quibus exclusos? Ex quibus eos supra dixi, qui de pulmone sanguinem proijciunt plurimum, atque coaceruatum sanguine fluorem, & ipsum uti spumofum, rufum ac feruentem, sine dolore, cum uehementi tussicula, ex thoracis grauedine expulsus: aliquando cum stridore pectoris, & uocis in articulo obtusione, & rauedine, genarum rubore.

Ex quibus eos qui de thorace proijciunt? Ex supra dictis signis, & paulo mitioribus, cum dolore lateris, aut pectoris, aliquando etiã spinæ mediæ utrarumque palarum, quod græci metafremon uocant, per multum fluorem uti spumofum sanguinem, ex quibus & diafragma sanguinem proijcit.

Ex quibus qui ex stomacho sanguinem proijciunt? Ex uomitu plurimo, sanguis niger, uel coagulatus, aliquando autem cum cibo attestante animi defectus, cum corporis iactatione, atque fastidio, saliuarum fluentia, membrorum in frigido corpore pulsu paruo, dolore utrarumque palarum, magis si acrem liquorem biberint in siti, morsum in stomacho patiuntur, malsiunt, infrigidantur.

Ex quibus qui de uentre sanguinem proijciunt? Ex his quæ de sto-

nacho memorauimus, sed paulo uehementioribus. Nam plerumq; eti- **A**
am per uentrem quidem sanguinem emittunt, ægrotantes cum dolore,
atq; tormento, & mordicatione medijs præcordiorum.

Ex quibus qui de proximis locis exspuunt? Ex inspectione oris pa-
roidæ uenam apprehendimus, aut ex tonsilla uulnerata, aut ex gingiuis.

Ex quibus qui de capite per sensuales fibras sanguis exspuit? Ex ante-
cedente feruore faciei, aut capitis grauedine, uel dolore, & extensione,
uel narium, cum titillatu quodam eius partis qua sanguis effluit per na-
res, atq; ad eas deducendum ducunt. Hæc ut plæriscq; dormientibus in
quietudine accidit, ut ore impleto, atq; faucibus occupatis, cum quodam
excreatu putido excludantur. Et si ad stomachum, uel uentrem deflu-
xerint, permittite ægrotantem donec per uomitum excludantur, accæpto,
uel transuorato acriore liquore, nulla mordicatione loci sequente. Arte-
ria ascendit, tussicula excluditur, qua neq; ante fuerat uexatus ægrotus,
nec post exclusionem sanguis interpolatus. Quod de pulmone proje-
cientium signum est? Ex quibus de iecore sanguis projicitur. Ex tumo-
re capitis, cum dextera parte præcordiorum, ex colore uiridi, uel aquato
simili. Ex quibus ex splene dolor? Sinistris partibus capitis, uel præ-
cordiorum, colore plumbeo, simili lingua.

Ex quibus ex uena maiore, quæ spleni iuncta est sanguis projici-
tur? Crepat ex multis uocibus, aut ex multo uino, aut cibo, aut ex usu **B**
uenereo, aut ex nimio pondere, aut ex catarro, uel nimia tussi crepant ut
sanguinem uomant. Hæc si in cibo uenerit, cum spinæ dolore, uultu, lin-
gua pallida uel nigra. Quod si crepuerit in septimo uertebro spinæ, in sto-
machum fluit, & per os uomitur, ueluti cibus. Si in pede, uel manu, aut in
capite uenerit, aut in renibus: paralysin facit. Nam si in pulmonibus uene-
rit, statim eum occidit. Supra scriptas caussas hæmoptoicas uocant, id
est, sanguinẽ exspuentes, Sed tamen de his omnibus malignis sputis qui-
dam curari non possunt, ut ex pulmonibus, ex uenis, ex uulneribus, ex
iecore. Omnia enim sputa sanguinolenta, maligna. Cura autem eorũ, **Cura.**
medebitur sic. Iacere debent in domo lucida, refrigerato loco: immobili
lecto ideo, ne petra, uel sub diuo aut corpus uexetur, aut moueatur. nam
si moti fuerint, statim sanguinem projiciunt: uel si irascant, aut clament.
Iuxta tempus adhibere debent flabella, & folia pampini, myrti, aut cala-
mi, cum aspersione: ut omnia frigida habeantur. Similiter coõpertia le-
uiatissima, quæ eos non calefaciant: ne per calefactionẽ sanguis plus pro-
ijciatur. Quod si ætas permiserit, uel uires, initio pus sanguinis fleboto-
ment, quammaxime in omnibus doloribus, uel pleureticiis, cum sangui-
nem exspuentibus, ubicunq; tumor inde apparuerit. Post flebotomiam
mulsam decoctam accipere debent, interuallo remedij loco potius quam
potionis. Sanguine cū sputis sordidis ex uulneribus emisso, medicamini-
bus purgent sine corruptura uenę alicuius sanguinis. Pusca frigidam assi-
due bibere debent. Item ad saniẽ, Bolum (est aut species terræ candida,

C & glutinosa, quæ ualde huiusmodi curis debetur) adiuncto amilo, ex æquo tritum, datum cum pusca frigida, aut cum succo arnoglossæ, quæ latine plantago dicitur: aut succo cum pusca mixto, sanguinẽ mire stringit. Aut ipsam quoq; herbã coctã, et oleo et muria adiecta ad hoc comedant, symphiti succo ex pusca frigida potato, aut hippoquistidos: et omphacio & draganto, & alumine, et amilo, & alijs constrictiuis potionibus. Si ex pulmonibus fuerit, arnoglossæ succo cum hippoquistidos, & gummi, et amilo, & infusionib. thoracis, & oxyrhodino in lana succida utant. Cibos accipere debent constrictiuos, alicam coctam frigidam, & panem siccum ex uino stiptico frigido, & ptisanæ succum cum amilo, & arnoglossæ succum cum siseleo: & similibus succorum sorbitiones, adiunctis speciebus supra scriptis in ouis sorbilibus. Accipiant cerebella, & ungulas coctas, et rostrum ex porcello minore. Et potum accipiant ieiuni, ex aqua ubi coxerint citonia: aut palmulas, aut turiones rutę, uel rubi turiones comedendum dato, ieiunis: maxime uero citonia cocta, aut assa, aut granati durigrana. Et epithima conficis sic. Ex citonijs, amilo, thure, alõe, cum ceroto myrtino attollatur: & ex lemnijis fragitidos, aut ex trociscis diacoralli, aut dialectri confectis, & ex alijs antidotis quæ scripta sunt ad hæmoptoicos: et cucurbitam cum scarificatione sanguinis oportet detrahere. Obseruent se a balneis hæmoptoici in locis refrigerosis, a clamore, ab iracundia, a uenere, a uomitu, a uino et falfamentis, et puluere, et fumo. Et mulieribus fit hæc passio, quæ menstruis non purgantur. Curentur & ipsæ sicut in uiris scribentes docuimus.

De Phthificis, hoc est, Spuentibus.

C A P. XVII.

SI C phthificos apprehēdis. Ex febre cum tussicula, ex screationibus uarijs, sanguinolentis, uel liuidis, aut purulentis, aut pro quantitate exclusæ arteriæ, cum corporis macie, & uitæ, attestante uirium debilitate parua, aliquoties sicca tussi, aliquoties soluta cum flegmate, aliquoties cum catarro. Curentur electuarijs ex ireos, & hysopo, aut thymo, contusis ex æquo, mixtis cum melle: coclearibus singulis mane & sero. Et uuã desiccant ex anthera: & succum ptisanæ accipiant, & butyrum cum melle. Et curentur sicuti in sanguinis fluore diximus.

De Tifi.

C A P. XVIII.

TISIS VITIVM fit ex reumatismo gutturis, aut ex uua, & distillatione assidua, ex catarro distillate multo tempore, pulmones uitante: sicut in dentium caussa supra diximus. Hæc passio pulmonum periculosa, et maligna ualde, sine ulla sputatione sanguinis. Fit autem in ætatibus in decem et octo annis, usq; in tricesimum et quintum. Sequitur autem tussis cum sputaminibus uarijs, aut tenuibus, aliquoties similibus saniosis, aut spumosis. Sequitur et sonus respirationis, anhelitus pulmonum, febres leues, hebetudo corporis, et foetor, anhelitus oris. Si inueterauerit annum, et si non curati fuerint, moriuntur.

Plurimis modis cum facti uirtute diligentia est eis adhibenda: ut ante **A**
 accessionem febrium cibentur, aut post dimissionem. Solent enim ali-
 quibus & typicas accessiones facere. Aut die inter diem cibari debent, ex
 forbitionibus. Ante accessionis tempus fortissimos dato cibos, polentas,
 oua, cerebella, uolatilia, gallinaria, carnē, capita, pedes porcellorū, aut he-
 dorum in ptisana coctā, & allia cocta cum aneto & oleo ex aqua condita,
 & gallorum testiculos, ascellas columborum, anatum, columborum,
 & conchilia petrosa tincta in aceto, condita, ex pipere, libistico, costo, me-
 liloto, & his similibus si sine febre fuerint. Et lac comedant, uel bibant.
 maxime asininum statim mulctum, ne infrigidet, potum dato, ieiunioque
 manente, non de pastu ueniente. Melius dare lac de animalibus ieiunis:
 quoniam lac ipsorum constrictiuum est, & desiccatur dura natura. Conue-
 nit his ex dimifragia, & fricationibus totius corporis, plurimum capitis
 ad collum & thoracem, & omnem actionem eorum. Cura desiccatiua fi-
 at pro reumate, electuaria, et potiones multis utiles probatas. In nocte ad
 potionem danda confectio ex duobus, pipere, aut diaprasio, & alijs quæ
 calefaciant & desiccant: aut hyssopum in mulla coctum potum dato: aut
 irim illyricam. Et deambulatione mediocriter utatur, & odore bono.
 Habitatione conuenienti uti debent. In obscura domo iaceant. Circa ca-
 put & thoracem et collū unctiones mordaces, quæ cum tensione possent **B**
 fieri ex ulcere. Vel epithimo utant, quo reuma calefaciant, uel desiccant.
 Et si permiserint uires, hiearoticis medicaminibus, aut cauteribus caute
 rizen circa thorscem, nouissima cura ipsorum.

De Empyicis. C A P . XIX.

EM P Y I C I sunt saniosi. Eos apprehendimus ex antecedentibus
 signis quæ in interioribus collectionē denunciauerunt, dolore ma-
 gno, cum febribus & horroribus inordinatis, & consequentia repentina,
 & sanierum effusionem soluunt cum pulsus erectione. Item Empyici
 fiunt ab hæmoptico ex uaporatione singulorum. de alternis passioni-
 bus: & proprie sic noscuntur. Nam tificus fit non repentina effusione sa-
 nierum, febres etiam clemente temporis, accessionesque efficiuntur pulsu
 crebro, cum iliorum dolore. Empyicus autem repentina effusione sanie-
 rum cum febrium accessione, apostematum collectiones fiunt, interius in
 medio latere, aut in thorace, & in pulmone. Collectio & scissura sanierū,
 fit cum febre et tussi, et corporis macie, et sine uirtute empyici sunt. nam
 & quæ uisceribus eminent, collectiones uocantur. In alio latere fiunt col-
 lectiones, quæ si eruperint, empyici erunt, & spuendo saniem digerunt.

Fiunt autem empyici plurimum ex pleureticis: aliquoties aut ex ægri-
 tudine acuta non bene discutiente, aliquoties autem & febribus antiquis
 uix carente, & usque huc deducentes. In tempore commouentur, aut fri-
 gores, aut plagis, aut ponderibus aurium, & humoris plenitudine acerrima,
 aut ex uini liquore: quibus signa cōmunia sunt ab omnibus. Tumor

Cura empyi-
corum,

C est in collectione regionis. Sequitur autem (ut diximus) febris lenis, & frigidus inordinatus, & dolor pulsans eruptionem. Aliquoties autem super pulmones fertur ex thorace; aliquoties autem per intestina collectiones & digestiones fiunt. Aliquibus autem in uesicam, plenitudine ex renibus facta, apostema cadit. Aliquoties in eodem loco ubi nascitur maturatur, & crepat. Significantia futura hæc signa, cum iussu, & super impositionibus anhelitus obseruabimus. Omnes empyicos spissum habentes pulsum, neque dimissiones humorum, neque a febris desinentes, circumuenit passio. De his ergo conamur nunc in cura: sicut multoties diximus. Empyicis adiutorio utimur sicut in pleureticis. In acuta passione hoc non aliquando necessarium: aliquoties adbreuiat, aliquoties prolongat initium. Cura eorum. Detractione sanguinis utendum ex cubito contrarie partis dolentis lateris, contra plenitudinis grauedinem. Si autem uires permiserint, multoties in locis ipsis dolentibus. Imponere debent coopertorium factum ex lana, eum infusionibus glaucini, aut siccioni, aut ueteris olei, ubi coxerit ruta, aut anetum, & circumligetur. Si febris fuerit & nimius dolor, acetum & oleum imponitur, adiuncto nitro. Post infusiones adhibere debent cataplasmata, & uaporationes. Iuuat autem panis in mulsis coctus, & semen lini, & uaporationes ex milio, & ex sale tosto, aut ex cantabro: per saccellum calidum uaporato loca dolentia, ut multum sudent: aut ex oleo calido in uesicam fuso, obuoluto in linteo, locum circum calefacito, uel cucurbitato, raptum, ut diu constringat locum dolentis: & post infusionibus: & postea cerotarijs ex cyprino & rutaceo oleo confectis, & emplastro malactico Serap. et diamnasse, uel malagmate diasabato, quæ adductionem faciant. Quod si duricia fuerit in superficie, uel interius, & adhuc non crepuerit, neque ruptionem sanierum fecerit, ut maturet & deponat, hoc adhibeatur. Foenugræcum, semen lini, resina, manna, et libanum in simul cocta: aut thymum, & alteæ radices inductas imposito. Item folia abrotani, fimum columbinum, nitrum, caccios, piretrum: Quod si eruptio sanierum fuerit: oxymelle dato potum: & fiat cataplasma in oxymelle coctum: imposito & adiutoria quæ prouocent sanierum squalorem. Et cibos mellicos accipiant, uel potum, qui stomachum calefaciat, cibos coctos cum sale & aneto. Sorbitiones faciant, commixto aut puleio, aut hyssopo. Quod si eruptio sanierum creuerit, ut bene expurgetur, hoc accipiant. Amygdalas amaras, nucleos, urticæ semen, lupinorum farinam, tunsa, in melle mixto, dato cibos ptisanæ, ubi coxerit faba frixa, si febres non fuerint, & sinape comedant. Et si melius habuerint, carnes comedant hædinas, pedes porcellorum, rostrum, aures, coctorum succos, & maxime procellorum minorum lactentium, ut non sint dure: ne indigestionem faciant: unde & piper addant. Aliquibus autem & cepulas, & allium dabimus ieiuno comedere: ut orificium apostematis aperiat, & non claudat. Olera autem, betas, maluas, lapatium probauerunt bene purgata, quia & intestina mouent, &

purgant. Pastinacas autem, & porros, & sparagos coquito: ut urinam **A**
 moueant: sed stomachū grauant, & fastidium faciunt. Et post acceptos
 cibos poma accipiant, mala, cidonia cocta, & grauata, & acinos modicos
 digestibiles non multum: ut uulnus purgent, & claudant sinum eius.

Dandum erit eruum coctum sicut cicer: succus eius, aut lac potatū. Et
 cauteridiare thoracem debebunt, in dimissione: ne collectio iterum fi-
 at. quia ista causa fit de nimio potu & uino: ideo pro indigerie ciborum
 uel potus, aquam cum nitro, aut aquam falsam bibant, & uomitum pro-
 uocent: & malagma thoraci per stipticia, sulphur, & bitumē imponant,
 & malactica: & electuaria diuersarum uirtutum quæ eos purgent, uel sa-
 nies exiccent. In dimissione dimifragia, & exercitationes, & cepulas,

allium & sinapi accipiant, & bulbos coctos cum melle tritos, & commi-
 xtos: & uulnus cōglutinent interius. In multis locis apostemata fiunt:

quorum præ omnibus periculosa erunt quæ in pulmonibus fiunt: &
 dicunt peripleumoniaci. Acuta est hæc passio: quia & cito occidit. Nam

pulmo semel uiciatus, uel incisus, aut ruptus, curari nō potest: quia die et

Peripleu-
monia.

nocte incessanter a spiritu mouet. Exinde aut cognoscimus de pulmoni-
 bus esse: quando sanies & spumas proijciunt: ex saniebus diuerse appa-
 rescentibus, liquidis, & fetidis: ex raucedine uocis, cum tussi forti: genua

sunt rubicunda, et albores oculorū lucidi fiunt, uel albidī, et in circumitu **B**
 palpebrarum extensio, & pro dolore pondus est in thorace. Sed leue iu-
 dicamus, quando saniem proijciunt, & pondere leuantur. Vti ergo de-

bemus in thorace cataplasmate de hyfopo, & abrotano, & ficorum elixa-
 tura. Potum dato mulsam ubi coxerit puleium, aut hyfopus, aut origa-

num: & mel coctum dato: & pultes, & sorbitiones ex melle confectas, &
 coctum melle puluerem de ireos dato. Et pro purgando uulnere, iubeo

accipere lini semen tostum, ustum, tritum, & nucleos: & terbintinam cū
 melle, oliuæ magnitudinis ad mansionem glutendum dabis. Iuuat autē

eos ex duobus pipereorum antidotis. Desiccatur reuma & diaorobum, &
 crocum ex melle, & alia secundum uires quæ scripta sunt in dinamidijs

ad empyicorum curas, uel diligentiam. Et cibis uti debent empyici sicuti
 & tificos scribendo docuimus.

De Anhelitu.

CAP. XX.

ANHELITVS, & Orthopnoia aliquibus uocatur commu-
 niter. Quam passionem sic deprehendis. Ex difficili respiratio-

ne, cum præfocatione sensus, atq; thoracis grauatione, cum febre pluri-

ma, laterum cōductione ad superiores partes, cum uocis debilitate, uultu

rubeo, & extensione, tussicula cū sputo. Humores eius tenues, aut crassi:

supini iacent cum difficultate. Sudore etiā frequenti, pulsu magno, no-
 cturnarum accessione interpellante. Quid differt a Peripleumonia?
 Celerior passio est, cum febribus. Dicere autem debemus diuersitatem
 esse inter Anhelitum, Orthopnoiam, & Dispniam. Orthopnoia enim

d

C anhelitus rectus, ut quantum proijcit foris, tantum anhelet. Dispnoia autem semper interius ad se trahit anhelitum. Inuenitur autem & aliud genus anhelitus in ægrotis, in accessionibus multis, uel in febribus ceticis, quod multi medici anhelitum dixerunt, fetide anhelantes, calidi, seu frigidi, maligni. Communiter omnes anhelitus dicuntur in acutis passionibus sequissimi. Nam isti qui ex pulmonibus ueniunt, prolongant ualeitudinem. Patiuntur isti quando pulmo et thorax concluduntur, inuicem alterutrum se miscentes, et ægre conualescunt. Et quando pulmo patitur, manifeste cum stridore proijcit spumosas saliuas, cum rubore genarum in facie, alboreque oculorum splendescunt maxime. Quibus inueterauerit hæc passio, multoties contorquentur in thorace: pulmo de alio in alium locum, cum extensione præcordiorum mouetur. Euenit autem ista passio raro mulieribus, uiris frequenter, in accedentibus ætatibus, & instanter usque ad senectam ducentibus. Quibus autem in ætatibus puerilibus crescunt, immutantur secundum ætates, et soluuntur a passione. Quibus uero in iuuentute fuerint, ibi senescunt. Loci autem hærent aut frigidi, aut humidum. Hi ergo commouebuntur tempore hyemis, quod est frigidum & humidum. Aliquoties coinquietantur aut ex aere frigido, & frequenter infusiones constringunt. Hæc passio his qui metallica operantur, aut ex purulentia, aut odorum foetore, aut gipsi, aut aliorum euenit. Item ex multis humoribus crassis, plenitudine sanguinis, & ex hæmorrhoidarum continentia fit: mulieribus maxime quæ non purgantur. Contingit hæc passio temporibus frigidis, uel humidis, aliquoties etiam et suffocatio sequitur cum anhelitu. Signa sunt uitalium, uentus temperatus, non multum frigidus, neque calidus, sed humectus, sicuti diximus. Sequitur autem initio grauedo thoracis, & immobilitas totius corporis, & pigricia, & stupor paruus constrictionis per spiritum, hoc est, anhelitum, & uariæ iactationes, iacendo in lecto eminenti, uel humilium graduum scalis. In somno fantasiam patiuntur, & uentris difficultatem. In omni autem accessione Dispnoie difficili anhelitus fortior fit, & anhelitu laborantibus tardus fit pulsus. Infrigidantur articuli omnes: & uicinitate pulmonum & thoracis, recedente anhelitu, ex suffocatione ipsa rubescit facies multum, quæ maxime genarum, quasi qui ad uaporem sederit. Et oculos motos a regionibus suis, infestissimo anhelitu, & pectoris feruore conuocatos esse, contingit: & collum, & oculi eius obtumescunt, ac diuturna sede stertunt, & scabunt nares, ut non sufferant uulnerationem: & in strato frequenter sedent, nec eis placet iacere. Tussis sequitur: præfocatione modica & spumosa, cum multo labore. Aliquoties solent in accessione proijcere sputum narium. Aliquibus autem contingit circa initium appositionis, ut tumidi fiant. In sensu incerti quando febrierint. Non alleuiantur uigilijs, sed omni tempore patiuntur. Aliquoties paulatim dormientes, pereunt subito in ipsa suffocatione accessionis: aliquibus cura fit, et secundum circuli tempus occupantur. Aliquibus flegma ducitur ex uomitu, aut egestione

uentris, aut similiter ex usu uesicæ. Difficile iacent supini, in altum caput **A**
cupiunt gerere, uel frequenter sedere desyderant. In somno sonus guttu-
ris, diuersis sonis ex pulmonibus uenientibus auditur. Curam aliquotis
es ex accessione faciunt, & sponte ad dimissionem ueniunt, quando ab ac-
cessione anhelitus occupatur. Cura eorum. Silentij habeant obserua- **Cura.**
tionem, fricationem pedum & corporis. Coöperiant thoracem ex lana
molli: uentrem non soluant. Quod si accessio anhelitus eos suffocauerit,
& uirtus permiserit, uel ætas, flebotoment ex cubito cum mensura. Et ef-
fusiones thoracis fiant ex rutaceo oleo, aut sicionio, aut gleucino, aut ama-
racino, uno ex præsentibus. Et ligationibus articulorum ligentur, & un-
guentis thermanticis bene olentibus ungi debent. Unguentis, uel cata-
plasmatis uti debent post flebotomum. Post secunda die, uel tertia ca-
taplasmari, uel lanarum embroco: cum uaporatione stomachi liniantur,
uel saccellis triticeis coctis in uino diu uaporitato thoracem, & inter utrasq;
scapulas, ubi pulmonis regiones sunt: & cucurbitas, uel cufas in thoracem
& in præcordia imponant. Quod si transacti fuerint dies xl. & passio
nō declinauerit: inter utrasq; scapulas scarificentur, & cum mensura san-
guis trahatur. Et post paucos dies purgentur ex iera, per singulos an-
nos cum flebotomo & secundum iera: aut humorum, aut sanguinis eua-
cuatio fiat. Ex superiore ratiōe adiutorium, et fortiores clisteres maxime
uentri adhibeantur, ex coloquintidæ decoctione, aut centaureæ, aut ab-
sinthij. Si passio tarda fuerit, sinapizentur circa thoracem: & potiones ac **B**
cipiant elixaturam hysopi, aut origani, aut marrubij, & ireos triti. Pul-
uis cum mulsâ potatus, multum iuuat. Multi probauerunt raphani radi-
ces, tunsum corticem, et radicem colatam in mulsâ potauerunt: et trocisc-
cum anodinum, et diacidnon antidotum, et ammoniacum spleni tritum
ex mulsâ potatum. Lecto pensili iaceant. Cibis uti debent secundum ui-
res, simplicibus, calida, ex alica facta sorbitione, et aneto, et puleio. Dan-
da mellita, uel ptisanæ succus utilissimū fuerit, si coctæ fuerint in eo amygd-
dalæ amaræ, et tusæ. Et cibi qui uentrem molliant, et moueant, ut maluæ,
betæ, coctæ in aqua puteana: in accessionis tempore his cibis utantur. In
dimissionis tempore flebotoment: et si uires creuerint, uel ætas, diureticis
utantur adiutorijs. Hæc sunt fortiora. Et si nimius feruor fuerit, dropa-
cem habeant in thorace. Maxime ex medicamine bitumen, nitrum, anis-
sum, adarcem: admisce resinam. Et post dimissionem, in thorace cauteri-
zantur. Et per multum tempus uectationibus uti debent: non multum se
fatigent, aut cōmoueant. Supra mare, aut circa mare gestentur secundū
tempus. Et potum dato aceti squillitici coclear i. ieiunis, aut cyathos
duos. Fumigationes naribus bene olentes apponantur. In dimissionis
tempore balneas ingrediantur: & uinum optimum, album, bibant. Car-
nes molles, agrestes, uel gallorū, & alicā, & palmulas thebaicas, & amygd-
dalas amaras, et granata matura, lini sperma, amilum, et urticam, et piper-
cum melle mixtum dato post cenam. In cubiculo iaceant bene lucido,

C & lucernæ eorum sint ad carbones. A puluere semoti debent esse. Et uomitus ex radicibus fiant. Et acopo utantur, & pipere, sagapino, & opopanace, abrotano, hyfopo, costo, mixto nardo. Cibos leues, forbiles, & oua, panem, et mulsam calidam, matuas, & pisces aspratiles, & oxymelle accipiant cum pipere et gingibere: et uinū, et mel, et diureticas potiones, et antidota somnifera.

DE STOMACHI causa.

CAP. XXI.

Causæ stomachi.

Stomachi dolor.

Anathimia.

IDEO Stomachi causa nomen accepit, quod in ipso stomacho ipsæ causæ fiunt, scilicet dolor, debilitationes, anathimia, lipothimia, anairophia, catatrophia, diarria, itora, defectus, tumor, duricia, uentositates, reumatismus, frigidor, uocis amputationes, fastidium, indigestio, uel malus ructus, uomitus, uapor, flegmatum infusio, singultus, sudor, ardor, collectio, uulnus, carbunculus, paralisis. Hæ omnes causæ ex stomacho ueniunt. Oportet nos dare signum eorum, et curam. Dolor ex stomacho fit, ex cholera, uel flegmate: quæ si in stomacho procludantur, non habentes exitum, neque per os, neque per uentrem, maximum dolorem faciunt stomachi, ut æger nec loqui possit. Cui uaporationes adhibere debes. xē farina triticea, cocta in uino, & in sacculo stomachū uaporato, & potu dato. Si febrit, elixaturam de rosa coctā in aqua, aut in lacte bouino, aut ciminum tostum, aut apij semen ex æquo tritum cum calda potatum dato. Quod si dolor est sine febribus, potum accipiant elixaturam absinthij pontici, aut centauream: & ungantur ex nardo, aut pentamyron. Quod si antiquus fuerit dolor, pigra accipiant, & epithimo utantur diastoracis. Debilitationem stomachi, quam græci anathimiam uocant, sic agnoscimus. Ex appetitu cibi cessante, quem græci anarexiam uocant, pulsu paruo, cum animi & membrorum defectione, atque post cibum stomachi grauatione, cum acceptorum defectione, tardo sensu illius, ructationibus, aut sonitu uentris, attestantibus priusquam cibus digeri cœperit: aut si pessime corruptus, uaria qualitate transierit, quæ eruictionibus acidis ut brumosi significantur. Hic si cibo abstinerit, ægrotat. Os uentris sibi quasi cucurbita rupta uacuum sentit, attestante sudore, cum pulsu paruo, & oculorum caligine, & interdum uisum obscurari sentit, aut defectionem interpellat. Cibum quærit, & cum paruum cœperit, desinit, aut uirium attestante debilitate, aut corporis nutrimento cessante: & ipsius cibi membris non proficiunt, & officium uiarum deficiente nutrimento corporis detrahunt. Inde coloratus ægrotans efficitur: ex parua occasione, facilis in febre, atque iracundia. Cui medebimur, ut sequitur. Fomentum erit adhibendum stomachi sic. Celticæ 3. i. masticis 3. ij. rosa. 3. iij. apij seminis, 3. ij. absinthij communis sicci, 3. ij. si habuerit citonia matura, uno partibus inciso

3. ij. si non, uel turionis citoniati articulū: omnia in lintheolum ligas, infun-
dens in uino ueteri, optimo, albo, pridie mane coques ad medias. Lanā
carpinatam, lotam intingis, exprimis, & super stomachum ponis. Hæc si
foris adhibita fuerit, aliam spheram calidam intinctam in ipso uino re-
nouabis, necesse est per triduum: prima die nouem, secunda undecim,
tertia quatuordecim sphaeras, ut diximus dabis: aut ubi numerū supra scri-
ptum impleuerit, ambas super pari imponis, & de fascia ligabis: aut ubi
fuerit lana leuis, & de calido sabano extergis. Et potui dabis si febrit, eli-
xaturam apij et aneti. Si febris non fuerit, accipiant elixaturam absinthij
pontici. Quod si solutio uentris fuerit: accipiant oua cum melle, aut e-
lixaturam de citonijs. Quod si cum digestionem, oxymelle. Quod si anti-
qua fuerit causa: epithima dialoes ÷ iij, mastice ÷ viij, absinthij com-
munis & florum ÷ ij, omnia teris diligenter, & cōmiscas cum ceroti con-
fectione. Si febrit, ex nardo, id est, cæra ÷ vi, & oleo ÷ vi, simul diu teris,
in lintheolo grosso inducis, & imponis: & leuas hora tertia diei: et facis per
triduum. Et potum dabis oxymelle, aut oxyporium, diamilon, & pigra
dabis. Et autumnno cibos offerimus leues, & digestibiles, & uarios, qui &
fastidium tollant, & stomachum non euertant. Quod si febres non fue-
rint, balneo utantur. Sed & anathimiā in stomacho sic apprehendimus:
Caput dolet, uel aures sonant, oculi parum cernunt: stomacho dolent,
aut grauantur, aut cibum reijciunt, tarda digestio: uertigo, ut subito ca-
dant cum tremore stomachi. Lipothimia stomachi, hoc est, malfactio,
fit ex nimietate, aut ex sanguinis, uel ex uentris euacuatione, aut ex hæ-
morroidarum fluxu, siue narium, aut mulierum menstruarum fluente,
aut ex plenitudine sanguinis & cholera. Naribus odorem bonum
opponimus, ut puleium, mentā, thymum, & absinthium, laterem perfu-
sum aceto: & sternutatorium naribus apponimus, & uomitum prouo-
camus: & fomentationes stomachi adhibendæ in hyeme, calidæ, in estate
frigidæ. Et potum dato elixaturam de rosa, & malorum citoniorum, aut
origanum, uel puleium, aut hyfopū in mulsa coctū. Quod si frequens
fuerit lipothimia: stomachum foueant ex oxymelle & pigra, & epithima
dialoe ei impones. Et absinthij pontici elixaturam bibat. Anatrophia
stomachi, hoc est, sursum euertens. Si ex uomitu, aut quem acceperint ci-
bum siue potum, de præsentis uomunt, cum defectus fit ex frigore, unge
stomachum ex oleo nardino, aut chamæmilino, aut anetino tepido, et su-
perspargis puluerem de mastice, et super lanam carpinatam lotam, ad tu-
tamentum corporis imponis, aut alicam, aut similam cum ouorum albu-
mine tritam in charta inducis, stomachoq; imponis. Et omphacium cum
melle accipiant in calidum potum. Quod si intra stomachum foueant:
sacellamus, aut cuphas imponant. Aut potū accipiant elixaturā absinthiū
ponticiū, aut granatū uinū. Cibum accipiant desiccatiū, et panē ex pusca
frigida, pultes, et oua assa. Catatrophia stomachi, hoc est, subuersiones.

A

B

Lipothimia.

Anatrophia.

Catatrophia.

Diarrhia.

Cinoperatum, non coctum digerunt. Fit ex nimietate ciborum. Si febres nō fuerint, lauent: & potum accipiant oua cum melle, uel oxymelle cum elixatura apij, & elixatura aneti. Et cibis stipticis utantur qui uentrē non soluunt. Itora stomachi, hoc est, corruptela. Fit item ex nimio potu, uel cibo manducato, ita ut uomitum & uentrem simul soluant. Defectus stomachi maxime fit ex uini putredine, & nimia recētia bibendi. Aliquibus contingit ex corruptela stomachi sine cibo, & sine potu, ut frequenter cibos reijciant, ut dysentericis, uel lientericis. Quibus hæc est adhibenda potio magna & probata. Cidoniæ radicis corticem album in uini myrtini sextarijs tribus coques ad tertias, & super addis mellis lib. & iterum coques lento igne: & subinde moues, ut ad mellis figuram uemat: colas, & das coclear i. ieiuno, per tridua singula. Item granati duri grana, & uinum austerum ex eis cōmixtum coque: & tolle ab igne ubi bullire cœperint: agitas, et mittis mel, & coquis ut spissum fiat: & da ut superius. Tumorem stomachi sic apprehendimus. Ex nimia siti, atq; oris siccitate, et iactatione animi, atq; corporis laxamento, uigiliarum inquietudine, & tumentium partium feruore, pulsu crebro articularum, & frigido corpore. Si ergo digestio difficile consequitur, cum grauatione tumentium partium, aut accēptorum corruptione, ex quo inflatio præcordiorum fit, ac si totus stomachus in tumore fuerit constitutus, omnes supra memoratæ partes tenduntur. Consequenter fomentum supra scriptum fiat, adiecto oleo hispano. Et postea cataplasmetur, ex hordei farina, & seminis lini, & fœnugræci, in uino & melle cocta: uaporentur. Item absinthij uiridis turiones teres, cum axungia ueteri cataplasmato: aut citronia matura, aut dactylos, aut caricas pigues coctas in uino teres cum axungia, & melilotum, & absinthium cataplasmato: & accēpto epithimo dialoes, & adiecto nardo exturbent: & cuphas de cucurbitis accipiant. Et pro indigestione eorum, accipiant oxyporium, & piper cum ruta tritum, cum melle mixtum: secundum uires dato. Quod si inueterauerit, impone epithimum diamelilotum. Et potum accipiant elixaturam absinthij pontici. Duriciam stomachi ita apprehendimus. Ex recentibus signis transactis horis: hoc est, feruore et dolore tumentibus, duricia significatur, initio ueluti igneo sensu attestante grauedinem, atq; sub pectore tactu os resistit duricia. Ex transuoratione difficili, cum præfocatione sensus. Fit aut ex frigore potus, uel uinolenta, & nimio coitu. Curantur autem sic. Primum fomento superscripto cum oleo: & post cataplasmato ex hordei farina, lini semine, fœnugræci. Caricas in uino coctas, panem siccum, tritos absynthij flores, tritas alteæ radices coques in uino: adijcis mel, & caricas, & superscriptos pulueres mittis in stomachum: uaporabis, & spargis puluerem de aloe, & mastice: cataplasmas mane per triduum. Quod si antiqua fuerit duricia: hoc utaris remedio. Myrrham, ammoniacum, & thus excoctum, succos caulium in charitam inducis donec sponte cadat, & imponis epithima diamilon, aut po

Corruptela
stomachi.

Defectus.

Tumor.

Duricia.

lyaricion. Item aliud epithima ad duriciam stomachi. Cuminum, lauri baccas, puleiū, absinthij sicci flores, rutę lib. 1. olei ueteris lib. 1. Ventositatem, uel inflationem stomachi, quam gręci pneumatofin uocant, uel extinctionē, quam sub pectore ægrotantis tactu nostro sentimus, magis post cibum; inflationem cum ructatione continua, ac difficilem cum dolore, & cum fastidio cibi atq; potus consensum, de interuenientibus laxamentorum ructationibus sic apprehendimus. Intestinis inflatis, etiam sonitus eorundem sequitur, uentositas, uentris emissio consequitur, & pondus in stomacho sentiunt, & cum sonitu uentris digerunt, uel uesicę. Hi cufas primum accipiant: stomachum curent oxymelle: bibant cum elixatura aneti. Quod si ætas permiserit, uel uires, flebotoment. Ex his tantum poriones accipiant. Aneti semen, dauci semen, absinthium & castoreum ex æquo tritum, si febrit ex calda: si non febrit, ex uino. Aliud. Calamiten teres cum pipere, ex calda potato. Item Aneti semen, cum minum, puleium ex æquo trita, cum melle mixta, dato coclear 1. ex calda. Quod si antiqua fuerit passio: impone epithima dialoe, aut diaspermaton, aut oxyporium diacitoniten accipiant. Reumatismum stomachi apprehendimus ex humiditate oris, & sputi fluentia, & nausea. Cum fastidium, ac uomitum, & acceptis cibis corruptionē patiuntur: os, item lingua, labia, & bucca coctionem ueluti scabiem sentiunt, ut difficile cibū uel potum accipiant. Gargarizent caldam ubi coxerit rosa sicca, et os coluant: aut diamoron medicamen accipiant potum: aut oua cum melle & calda potum: aut elixaturam aneti sicci, & apiij uiridis in aqua cocti, & granatum uinum, aut citonia matura, tunsa, expressa cum calda potū accipiant. Frigidorem stomachi sic apprehendimus. Ex dolore et frigore totius corporis, cum uomitu frequenti. Si sine ullo humore fit, ex frigida recenti bibendum, Si sine febribus: stomachum curent, & potum accipiant elixaturam aneti sicci: & castoreum cum pipere ex æquo tritū cum calda potum accipiant. Quod si ex recente bibendo stomachus doluerit: saccello uaporidient, et potum accipiant piperis 3. ij. aneti seminis 3. i. cumini 3. i. tundis, ex mero calido potum dato. Vocis amputatio ex stomacho fit, & ex cholerū infusione, aut ex sanguine, aut ex catarro. Quod eo apprehendimus. Ex spiritus obtuso sonitu, atque ex stomachi nimio dolore: aliquibus ex faucibus, aut uue, aut lingue manifesta ratioe. Si ex choleribus, uel ex sanguine uomant, flebotoment: si ex catarro, curentur ijs que in catarro scripsimus. Anarexiam, hoc est, fastidiū, atrofiam, uel siccasmon, ita apprehendimus. Fit ex febribus, uel cholerum feruore. Et si sine febribus fit, molestum est, cōmune in omnibus ægri tudinibus. Nam in febribus si plus comederit, inutile: fastidium autem utile quam maxime in creticis passionibus. Qui in ægri tudine fastidiuerit, in dimissione melius habebit, & bene curabitur. Nam qui in ægri tudine comedunt, in dimissione fastidiunt. Fit autem fastidium ex febribus cum uapore, aut choleribus, Fumositas enim eorum pertransiens, si ad fauces

A
Ventositas
stomachi.

R
Reumatif-
mus stoma-
chi.

B

F
Frigdor sto-
machi.

V
Vocis amput-
tatio.

A
Anarexia.

Ce stomacho uenerit, uel ructuationes, uel æruginis faucium, uel oris fiunt: ut quicquid cibi uel potus acceperint, malum saporem generet, aut amarum, aut brumofum, ex stomacho uenientem cum nauſea. Hi iacere debent in domo splendida & lucida, et odorem bene olentem opponamus, cum exercitatione: & oxymelle accipiant, aut absinthium uinum cum calda, & cibos utiles, bene olentes, quæ delectationem afferant comedendi, & qui bene digerantur. Deinde agrimoniam, et falsamentum, quæ æruginem oris & faucium extergant: aut finapi cum aceto squillitico soluant, & scaria, uel raphano. Et quicquid desyderant, cibum accipiant, etiamsi cibi contrarij fuerint. Parum per singula accipiant: ut ex uapore cibi modici fastidium repellant, oxyporium accipiant, diacitonitem, aut diaciminum. Et balneis utantur.

Orexia.

Orexia, hoc est, multum comestionis desyderium, qui ultra naturam, uel consuetudinem comedunt, post autem ualitudine corripiunt. Sic eos agnosimus. Cum a somno experrecti fuerint, frigido sudore perfunduntur, plus accipiunt, plus dormiunt, & graues corpore fiunt, cum indigestione. Hi non comedant præter unum cibum semel: ac detur eis cibus leuis, ut oua, uel pedes: & uinum calidum ieiunis dandum erit per triduum. Indigestionem, uel acres ructus, & multam comestionem, uel assiduam dimifragiam, uel flegmata in stomachum infusa, seu humores stomachi, uomitu prouocent ex comixtione raphani: & oxymelle potum accipiant, & uentrem purgent.

Vomitus.

D Vomitus fit in stomacho frequenter, ut cibum uomant cum flegmate, & os humectum habeant. Fit ex frigore, uel flegmatis abundantia, aut ex cholera, ut nihil intra stomachum teneant, cum grauedine corporis, uel macie. Stomachum curent, uel uaporidient. Cibos siccos dabis, assos, teneros, constrictiuos: maxime paruum potum accipiant. Cibum diligentia & cura adhibeant, quem in frigore stomachi scripsimus. Ventrem moueant, & lauacro utantur, & unctiõibus thermaticis, ex oleo nardino, uel pentamyron: aut absinthij elixaturam bibant, & granatorum uinum, & omfacium cum melle. In dimissione pusca, uel potiones amaræ dandæ quæ uomitum compescant, ex collectiuo mastices, ex oleo nardino, aut pigano, oxymelle, oxyporio.

Vapor.

Vapor stomachi fit ex inflammatione febrium, uel cholera, ut os semper asperum sentiant & siccum, sine ullo humore. Emendantur autem sic. Mastices 3. ij. mentem uiridis 3. i. addis succum arnoglossæ: & dato fabæ magnitudinem cum calda. Flegmatum infusio in stomachum fit cum tussi & nauſea. Quæ flegmatum est infusio, crassa & frigida est: ut semper stomachum, uel articulos manuum, uel pedum frigidos sentiant ægrotantes, cum indigestione. Quibus medicamentum hoc confici debet, quod flegmata ipsa calefaciat, & incidat. Fœniculi radicis 3. iij. aceti 3. i. coques ad mediam: colas, & mittis mel: potionem illam iterum coques lento igne, ut spissum fiat, dato potu coclearia iij. cum calda ieiunis per triduum. Et oxyporium, diacuminum, aut citonitem accipiant. Singultus ex stomacho fit aut ex frigore, aut ex frigida bibendo, aut ex multa

**Flegmatum
infusio in stomachum.**

to cibo uel potu, aut ex paruo cibo. Curentur autem sic, ut frigidorem ca-
 lefaciant, exinanita cibentur: si ex plenitudine, ieiunium accipiāt, et oxy-
 melle, & oxyporium. Quod si tardauerit, trociscos crudos accipiant. Si
 febriunt, ex calda: si non febriunt, ex uino. In dimissione lauacris utan-
 tur. Sudor frigidus ex stomacho fit per longam ægritudinem. Si fri-
 gidus semper manauerit, longam ægritudinem significat: si calidus, bre-
 uem. Isti curandi ex cura stomachi. Fomententur epithimo: omfaciū, &
 oxymelle accipiant. Ardor stomachi fit aliquoties sine febris, sitis
 nimia cum siccitate oris ex cholericis. Potum accipiant elixaturam apij
 uiridis, cū omfacio, aut oxymelle. Item cucumeris hortulani seminis ÷ i.
 draganti ÷ 5. Dragantum infundis in aqua ubi recens est, & ubi solu-
 tum fuerit, addis puluerem de semine cucumeris: simul teris ut unum cor-
 pus fiant, & facies catapotias fabæ magnitudine: & dato unā sub lingua
 tenendam, & humorem glutiat ad mansionem. Item apij semen, cucu-
 meris semen, coliantri semen, maluarū semen ex æquo tritum cum uuæ
 passæ enucleatæ carnibus, addis mel & butyrum, sine sale tritum bene, ut
 unum corpus fiant: dato coclear i. sorbiendum. Item apium uiride, cum
 semine cucumeris in aqua coctum, potandum dato. Collectio in sto-
 macho fit. Quam sic agnoscimus. Ex humore stomachi, & signis his, cō-
 currentibus febris, & frigore, & horroribus, & pulsibus, cū sensu sto-
 machi iacente. Ex unctione olei cocti tumorem cataplasmas. Vapo-
 rentur donec ad eruptionem sanierum ueniant. Aliquoties & per uen-
 trem digestionem sanierum projiciunt. Quod si eruptio sanierum fetida
 fuerit in stomacho, humores curentur. Potum mulsæ, ubi coxerit rutæ
 & pisanæ succus, adiuncto melle, & alias sorbitiones similes, ut ptisana
 confectas dato: aforis cerotaria quæ constringunt, uel comedant, eligma-
 tia purgatoria, aut antidotum diafinicon. Vulnus in stomacho, uel car-
 bunculus si fuerit, in uicinis partibus dolor magnus, maxime quando
 glutiant sputū, sanguinolentum cōmiscetur cum saniebus. Vti debent
 isti cibus utilibus, sorbilibus, ex lacte, & amilo: & confectionem diacodi-
 on, aut carenum, aut dragantū: & electuaria facta ex lenticula cum melle
 comedendum dato, & ptisanæ succum cum granato uino sorbeant, &
 mel coctum, et de coctione ficuum siccarum pinguium: & aristolochiam
 coctam in melle, dato ipsam cocturam: & adriani antidotum cum mulsæ
 potu. Et cataplasma de foris, in stomachum imponimus diadabnion, &
 citonia, & alia similia stomacho cōuementia. Cibos tenues & erupticos,
 qui expurgent, & uulnus curent. Paralisis stomachū si tentauerit, nulli
 cibi, neq; potus eis sapiunt, neq; desyderant, neq; aliquam digestionem
 faciunt. Quam passionem incurabilem relinquimus: quia celerius mor-
 tis periculum, uel perniciem infert.

Sudor
frigidus.Ardor sto-
machi.

Collectio.

Vulnus sto-
machi.Paralisis
stomachi.

De Paralisi. C A P. XXII.

PARALISIS fit aliquoties in toto corpore, aliquoties cum sen-
 su, aliquoties sine sensu. Cum sensu, Apoplexiam dicimus: sine

C sensu Epilepsiam, uel Maniam. Paralysin appræhendimus ex amisso sensu tactus, uel motus eius partis quæ passa est. Nam ex frigidis, aut calidis rebus nihil sentiunt ægrotantes, neq; mouentur, attestante eius grauedine cum frigido corpore, & totius corporis labore, & defectu partis quæ passa est, extensione, aut contractione totius etiam corporis. Quæ est Paralisis quæ Paradoxon appellat; Quæ ambulantes detinet. Fit paralisis iuxta senes, qui nimium frigidi sunt corpore, & flegmatum infusione. At in iuuenibus qui ætatem nimium calidam habent, ex infusione sanguinis, aut ex uini feruore, aut ex frigore, aut indigestione ciborum, aut ex labore: aliquoties cum sensu, aliquoties sine sensu. Quando commotionem cognoscimus, & cum superuenerit, ut subito sicuti formicæ iuxta partes corporis moueant, & aliquando aliqua pars uelut ignis ardeat, aut infrigidetur una pars articuli, paralisis fit. Quod si in toto corpore fuerit, apoplexia uocatur. Aliquoties cum adductione patitur quis sine ullo dolore, et subito nascitur in dimidia parte corporis: aliquoties aliqua pars corporis soluitur, & difficile mouetur, & infrigidata stupefcit. Virtutem si nō habent permanentem, in eo causam frigoris patiuntur: & membra mouere non possunt, nihilq; sentiunt. Pulsus in eis nō inuenitur, & colorem pallidum habent, & fastidium fit ex frigore. In multis etiã partibus corporis fit paralisis. In parte dextera manus uel pedis: siue in sinistra parte. Aliquando lingua soluitur, & implere non potest articulationem uocis: et angustias, & odorem nō sentiunt. Caput aliquibus & nares, & labia, & buccæ, & supercilia palpebrarū oculorum: aliquibus cum sensu fit, & dolorem sentiunt motus. Quibus sine sensu, nec motum sentiunt. Aliquibus ex plagis, aliquibus crura. Aliquibus lumbi cum spina, aliquibus uesica ex frigore, aut ex humore frigido paralitizantur. Paralisis item fit in hyeme, et in æstate, contractione locorū cum

Cura.

nimio dolore & grauedine. Curationes earum adhibendæ, ut partes ipsæ quæ compressæ sunt, multum fricentur ut uaporationibus in sole calido. Odorificentur unguentis ex pice, resina, pipere, euforbio, adarce, & his similibus confectionibus, utantur. Fortissime frictionis, et cōmotionis uentris exercitationibus mediocriter utantur. Et in locis ipsis superficie tenuis ungantur, cū mordicantibus unguentis, ex squilla assa, euforbio, pipere, piretro, sinapi, adarce. Si in ipsa passione paralisis cibum nō appetierint, accipiant potum. In ipsa parte cucurbitarum raptus apponantur: & post cibū dropaces, post tractum & lauacra. Et partes quæ contractæ fuerint, aut extensæ, aut cū uulneratæ fuerint, iuari debent mollioribus frictionibus: & extensiones ex medullis ceruorum, & adipibus compositis, unguentis, & cibis humidis. Quod si ex sanguine paralisis uenerit, fit tempore uernali, et autumnii & æstiuo: in ætate iuuenili, & uinolentis. Cumq; patiuntur, exsoluuntur, ut eos trahat: & sine dolore formidinem & stuporem habent ueluti ligneum sensum. Inter initia eorum flebotoment ex brachio contrariæ partis. Quod si uires nō permiserint: de

superficie articulorum. Post tertium diem, partes extensæ, uel solutæ ex **A**
 acopo, diacoitnio, & uaporationibus acinorū ualidissime obruantur, &
 ad solem dropace partes ungantur: & sic lauacris utantur, & uomitu, &
 purgatione ex elleboro. Omnes paralitici, si in dextra parte corporis,
 aut in manu paralisis, aut in pede fuerit, aut in quacūq; regione capitis, ex
 brachio sinistro flebotoment. Quod si in sinistro latere fuerit, aut in re-
 gione capitis, ex dextero latere flebotomet: et emissio sanguinis fiat secū-
 dum ætatem, aut secundum mutationem sanguinis. Quod si lingua
 paralisi fuerit uitiata, aliquoties pars una linguæ, aliquoties ambæ partes
 attrahuntur, aliquoties soluuntur articulatione neruorū, aliquoties im-
 pediuntur ut nullum gustum sentiant, & ad bibendum impediuntur, &
 odorem non sentiunt. Vti debent dimifragia, et colluitione oris ex oxy-
 melle. Piper, sinapi, organū, et hysopum, et omnem acrimoniam come-
 dant: et castoreum sub lingua teneant, aut laser tritum cum oxymelle mi-
 xtum. De penna lingua ungatur: et os aperiant, ut humor digeratur. Ca-
 put si paralisis tentauerit: regiones eius omnes subuertentur, scilicet buc-
 cæ, labia, oculi, cilia, lingua, nares. Ista agnoscimus sic. Caput eorū tres
 met: aliquoties exagitantur buccæ, labia. Si sanus, dissoluitur, uel cadit:
 insanus autem torquetur locis. Secundum naturam non possunt conti-
 nere humorem intra os. Maxillæ autem laxationem patiuntur, et secun-
 dum naturam mutationem habere non possunt. Cibum accipere non
 possunt. Cilia palpebrarum dissoluuntur, uel laxantur, et mouere ea nō **B**
 possunt. Oculi eis subtorquentur. Et quando in uno oculo est, aut qñ in
 ambobus, facies eis torquetur quasi cincinum faciant. Est quando unū
 sermonem rectum loquuntur, aliū blesum. Istæ omnes suprascriptæ causæ
 sæ ex commotione cerebri eueniunt. Similiter & odoratum narium non
 sentiunt, neq; odoris boni, neq; putidi. **Cura.** Curantur sic. Si ætas permis-
 serit, inter initia flebotomentur: et capita uaporizentur ex saccello cocto
 in uino, farina triticea. Sed post uaporationē ungatur caput ex oleo nar-
 dino, anetino, aut rosaceo: & lana carminata, lota, caput coöperiant, &
 postea occiput thermanticis ungatur. Potum accipiat oxymelle cum ca-
 storeo: & gargarismatia quæ flegma incidant, piper, sinapi, piretrum, sta-
 phisagriam, organum, gliconum, hysopum, thymum, & nitrum ex æ-
 quo trita cum oxymelle gargarizent ad solem calidum. Quod si sol non
 fuerit, saccellum calidum in caput ponant, & sic gargarizent ieiuni, ut
 humor omnis per os digeratur.

Propter laxationem labiorum oportet masticare piretrum, aut piper:
 aut castoreum sub lingua teneant, & in bucca nucem integram: & ad
 carbones lentiscinos sufflent, ut uel labia, uel cilia, uel oculi ad naturā su-
 am ueniant, & odorem in naribus accipiant ptarmicum. Adhibenda
 erunt & sternutatoria: ueluti piretrum, euforbium ex æquo tritum cum
 aceto: quo cum nares ungantur. Quod si memoriam sensus perdide-
 rint, aut alienatur: stomachum curent, & inter scapulas scarificentur, &

Caput ungant ex acopis thermanticis : & purgentur ex elleboro : & gargarizent oxymelle de puluere cocognidio , & staphisagria . Naribus autem infundi iubemus de succo radicis betarum partes duas , & mellis partem 1. Et exerceantur fabulis, ut sermones componant, & ad sensum pristinum ueniant. Et purgentur ex ihera. Partes autem manuum, siue pedum , si aliquem sensum perdiderint naturalem, neq; frigidum, neq; naturalem sentiant, uel motu careant, & singultus frangitur ut non sentiant : fricari oportet uel radice asari, aut ex licio : aut unguento utantur mordaci, hoc est, oxymelle squilla, sinapi, piretro, pipere, calce, lauri baccis ex oleo, & aceto. Quod si stupor in ipsis partibus permanerit : in balneo sinapismo utantur, aut ad solem dropace ungantur : ut omnis humor de his locis depellatur. Quammaxime ei spina dorsi, uel ceruix ungi diligenter debet ex acopis, uel myracopis. quia omnes iuncturae corporis nostri sibi coniunctae sunt. Quod si ex plaga corporis paralisis obuenerit : statim flebotoment, & illis adiutorijs, uel unguentis ungantur quae proxime superius diximus.

Quod si crura, uel pedes, uel manus paralysin passae fuerint : primum capitis erit diligentia, ut ungetur & fricetur : & cucurbitis inter utrasque scapulas ponantur : & ptarmico utantur, et flegmagogo : & gargarizent. Spinam, uel loca uicina ungant ex acopis, uel cerotarijs thermanticis, & malagmate diaspermaton, & fricationibus locorum ante cibum. Et post cibos coöperiantur loca ex lana molli, carminata, lota, calida. Ungetur ex unguento quod ad proprium faciat, ut est euforbiu, piretrum, piper, adarce, lauri baccae, caccios, & his similia : ut sentiant loca tepida commotionem. Vel uini medicamina, et exercitationes adhibendae mediocriter. Quod si lumbos paralisis tentauerit, pedes gressus negant, unde ambulare non possunt. Quibus utendum erit enemis ex oleo rutaceo, aut anserino adipe, ex oleo laurino : tamen primum enema simplici ex oleo rutaceo : & tum confectionibus uarijs, ex bitumine, piretro, & auripigmento, adarce, castoreo, & his similibus utantur. Et dropace & malagmate utantur diaspermaton, aut diasinapi, aut diaphnidon. Et potum accipiant piper, castoreum, aut radices de prassio ex uino : & alia adiutoria adhibeantur, quae paraliticis praescripta sunt. Guttur autem difficilem paralysin patitur : quia assidue mouetur. Aliquoties fit cum modica tussi, ut secundum consuetudinem non possit moueri. impeditur enim a radicibus linguae : & stomachus aliquoties compatitur, ut cibos non accipiat : prouocantur calido, frigido tonsillae, nec cibo, nec potu nutriuntur cum lenitate. Febriunt. Cibus in stomacho non digeritur, sed in praecordijs remanet : & torpescunt illis femora : sugglutiunt, reijciuntque si aquam acceperint : uentrem tenere non possunt. Squibala proijciuntur, excepto humore foetido. Assellantur cum magno labore, ut subito soluantur, & subito stringuntur. Curationes stomachorum adhibendae. Vesicam autem si paralisis tentauerit : lotium sine dolore dimittunt,

& nesciunt, dum eis ueretur tenditur, & cum arenis e uesica egreditur. **A**
 Gonorrhiam patiuntur, ac semen frequenter proijciunt, et nesciunt. Fre-
 quenter in pulmonibus, & in corde inflationem sentiunt. Paralisis incu-
 rabilis in senibus, cum febris. Facies foueatur. Et medulla ceruina to-
 tam spinā dorsi unge. Et cibū accipiant succū alicę, uel panē in mulla. Pri-
 mo tamen stomachū curent: et post flebotoment, et sic alia adiutoria adhi-

De Coeliacis .

C A P . XXIII.

(beant.

Coeliacorū multę sunt passiones uētri cōpatientes. Græci eīn ^{κοιλίαν} uen-
 trē dicūt. Sunt autē causę uētris dolor, solutio, tumor, collectio, uulnus, ex-
 tensio. Solutio uentris fit frequē cū tumore & malfactiōe & frigore
 articularū, et sudore frigido cū defectu multo: sequit̄ insomnietas, et pul-
 sus erectus. Fit autē ex corruptione ciborū acerrimorū, ex frigore, unde
 dolor in uentre nascit̄. Si ex feruore ciborū uel potus fuerit, aquā purā,
 nō satis frig. nec tep. sed medię temperatā dandā iubeo. **Q** si ex frigd.
 fuerit: uaporationib. omnib. uti debēt, & fricationes adhibere: & iterū a-
 qua cal. sorbiendū da: & cataplasmatibus quę nō soluāt, utant̄, & balne-
 is. Et cataplasmata, & cucurbitarū tenacitates sine scarificatione appona-
 mus. Et cibos leues, et potiōes ad māsionē dato quę coeliacis scripta sunt,
 et cuminū, piper, rutā ex calda. Tumore autē uentris factus dolor, fit cū
 resistentia partis medię quę iecur atq; splenē determinat, cū dolore atq; **B**
 feruore, & accēpti cibi grauatione, uel corruptione, & duricia. Et tumor
 inuentus præcordiorū, & supradictorū uiscerū propter inspectionē, ma-
 gis tactu nostro probat̄. Et iecoris & splenis dolor erit, unitate, uel lōgitu-
 dine, nulla uicinarū partiū cōmunionē. Præcordiorū autē tumores, ten-
 siones, atq; sine ulla declinatione determinatę partes, apprehendunt̄ sic.
 Tumore ex præcordiorū extantia patiunt̄, quę a confinio pectoris, uel
 cordis, uel umbilici terminant̄. Tensiones dolorum ex feruore dexterę,
 aut sinistrę partis. Itē saltū uentris apphēdimus partibus palpitantibus.
 Item inflationē uētris apphēdimus ex eius partis extātia, quę tactui no-
 stro facile cedit, attestante feruore: & sonū reddūt, si palma percussū fue-
 rint. Tumores, uel duriciā, uel extensiōes uentris, uel præcordiorū, si oēs
 in uno fiunt, oīa supradicta signa patiunt̄: et linguarū asperitas, & articu-
 lorū infrigidatio, cū extensiōe et dol. Curari oportet stomachorū curis,
 fomentis, cataplasmatib. de cerotarijs: uel epithimo utant̄, qđ ad tumo-
 rem stomachi diximus, id est, dialoes, & polyarcion, malagmatē diasper-
 maton. Et cibi leues adhibeant̄: & non bibant recentia. Maxime si colle-
 ctio in uentre sit, sic cognoscit̄. nam dolor similis et duricia ex tumore nasci-
 cit̄ circa præcordia. Cataplasma eos oportet, & operari, ut ad amaritu-
 dinē eruptionis ueniant: tñ primo uaporenē cataplasmate. Quod si eru-
 ptio facta fuerit uētris interius: aut uomunt per os humores, aut nasum,
 & per intestina discutiunt: sic cognoscitur. Quod si eruptio sanierum
 fuerit facta cum præcordiorū incisione: recta addimus pro discussione sa-
 nierum, uel humore sordido, et adiutorijs utimur ad deductionē ruptio-

C nis. Per diligentiam curetur ipsa incisio sicut in chirurgica docuimus.

Quod si uulnus in uentre natum fuerit, morsus fit circa descensum potus & cibi: sequuntur nausea, foetores & febres: & circa uentris egestionem digeruntur sanies aliquantæ, sicut ex uulneribus solent manare, sicut pro indigestionibus proijcientes simulant. His conuenit accipere sorbitiones ex careno & ex melle despumato confectas, et ex medijs ouorum, & nucleis confecta eligmata, ex melle & butyro: & polentam cum melle, & lenticulam similiter confectam. Et a foris utantur cerotario ex oleo cyprino, aut rosaceo. Et fricatio & resolutio corporis conuenit, ut humor digeratur. In his color mutatur. Panem, simlam, & uinum dulce, aut carenum accipiant. Si ergo his cibis utuntur, sine periculo curantur, neq; in ipsa passione tardantur. Et si extensio uentris flando fuerit, fricari eos oportet: et encathismo utantur ex oleo et calda, & aquis mollibus, et epithimo diasamsuco, et quod dicimus ileon, et ijs similibus: et cibis sorbilibus, qui uentositatem non præstant, neque extensionem mouent, tenuibus: & post cibum deambulent. Coeliacorum dispositioni, uentris solutio fit frequenter per corruptelam ciborum, uel per crapulam, uel ex frequenti solutione, & potuum plenitudine, & maxime medicaminum frequenti purgatione, & colicorum accessione contingit. Tempore frigido in uentre uentositas extra naturam concluditur, & non digeruntur operationes. Consumitur in hac passione maxime crescentium ætas infantium. Et quibus est naturaliter solutio uentris, si coeliaci sunt, ibi moriuntur. In iuuenibus raro fit. His maxime contingit tempore æstiuo, raro autem alijs temporibus. Ventris solutio uiridis frequenter eruptionem habet gracilem, & solutam, ut similis sit urinæ rubeæ, spumose, uiridi. Est quando emittunt sanguinolentum & putridum, cum macilagine intestinorum. Est quando assellantur die ac nocte. Est quando cum inflatione intestinorum, & dolore uentris sugglutiunt, sitiunt, & uigilias patiuntur. Exardescit illis uenter, fastidiunt, indigestionem patiuntur, & morsum uentris cum dolore. Aliquoties multo cibo delectantur. Palescunt, colore uiridi. Est quando febricitant. Dysenteriam patiuntur, & difficile continentur a solutione, aliquoties intestino exeunte per colamentum, a frequenti solutione, & ntraque passione uexantur: hoc est, aliquoties sponte soluuntur, uel constringuntur. Aliquoties in medio uentre fit, aliquoties in parte uicina uentris, et in ipso loco sentiunt grauedinem. Curantur autem sic, ut reumata constringantur: ne scz ad febres ueniant, aut multum soluantur. Quod si cum tumore & duricia fuerit, sicut superius diximus, loca durissima, uel tumida, uel dolentia infundi debent ex oleo rosaceo, aut maxime græco, dulci, mixto cum rhodino, apposita lana succida, & superligata fortissime. Quod si plus fuerit reuma: infundi debent ex oleo lentiscino, aut anetino, aut myrtino, aut melino: adiuncto illis ciclamini succo, et agatia, et omphacio, aut cataplasmate stiptico, hoc est constrictiuo.

Quod si fluxus & dolor multus non est, sed multū fuerit reuma: ther- A
 mantica adhibeant cataplasmata ex scœnugrœo, semine lini, & hordei fari-
 na: & pro stringendo reumate in uino primo coqui debent dactyli, & ci-
 tonia: quæ teruntur, & sic in ipso uino soluantur, quo puluere spargantur,
 & uaporentur leuiter, & sic cataplasmentur epithimantur dysintericorū,
 & hydropicorum modo: & accipiant potiones simplices, & semen arno-
 glossæ, tritum cum uua passa enucleata. Trocisci fiant magnitudine nu-
 cis, & siccentur ad umbram. Quando opus fuerit, dato uinum ex calda
 potum. Quod si inueterata fuerit passio: dato ex antidoto diacitonion,
 aut trociscum anodion, aut crocodes, aut dianactis ægyptiacæ. Et uomi-
 tum post cœnam prouocent ex raphano. Cibandi constrictiuis, & bene
 digestibilibus, ubi coquantur aliquæ herbæ, ut ozymum, aut origanum, ser-
 pillum, & similem uirtutē habentes. Obseruent se a uectatione, ab iracun-
 dia, a frigidis, & post somnum modice deambulent, & sic sedeant. In di-
 missione balneis utantur siccis, sed ut in solium non descendant: et ompha-
 cium mellis accipiant cum calda, ubi coxerint citonia, et uinum, et grana-
 ta, aut succum orizæ, aut lenticulas ex aceto, et ouorum asforum media-
 na tincta in aceto modicum comedant: et lac caprinum, ubi extincti fue-
 rint lapides candentes: poma, malogranata, mespila, et cibos ubi coquun-
 tur citonia, aut pruna. Quod si anus doluerit, uel intumuerit, enemā ac-
 cipiant leuem. B

D E C O L I C I S.

C A P. XXIII.

EX QVIBVS apprehendimus Colicum: Ex dolore sub um-
 bilico ad sinistram pedente, et nunc in splene perseuerante et parti-
 bus uicinis, nunc iecore, nunc in colo, nunc in uentre: unde Colici dicti
 sunt a parte quæ patitur: Colus enim ex ipsa passione uocatur. Fortissi-
 mus dolor fit, et per multa tempora durat. Passio uocatur colica. His con-
 tingit hæc passio, ex corruptela, aut multa esca, aut ex frigidore, aut luxu-
 ra, aut ex meraca potione, maxime frigida bibendo, ex labore, et totius
 corporis fatigatione, ex frigidore sudoris a labore, et ex medicamine ali-
 quantorum potissimorum neruos nocentium, aliquoties ex clistere for-
 tissimo frequenter utentibus, et his similibus quam maxime commoue-
 tur hæc passio, et frigidore uiscerum, uentositate conclusa. Aetate autem
 iuuenibus multoties fit hæc passio: uiris et mulieribus raro. Est autem hæc
 passio grauis. Curatio eorum talis est. Quum in accessione obtorque-
 tur et extenditur non solum intestinum, sed et renes et uesica compatiun-
 tur, deducentes eos usque ad nouissima, necessario aliquibus in sinistra parte
 fit, ut alteram partem attrahant, et rene set membranarum impetu condolent,
 hoc quoque ipsum intestinum quod colon dicitur, procludit. Hic multi me-
 dici errauerunt, non scientes signa colicorum manifesta, et dixerunt pe-
 riculosam passionem, Nos autem uerifice signa monstrabimus.

Cura colico-
rum;

C Incipiens dolor ab umbilico, & totum ilium tenens dexterum, & præcordia dextera, fit extendens usq; ad sinistrum ilium, per uentrē usq; ad splenem: et extendens inguen sinistrū, perueniens aliquoties usq; ad stomachum: & dolor sub umbilico a dextera parte lateris eius cum summo dolore, ueniet uiolenter, acerrimus, ualidissimus, cū contractione ipsius intestini, cum grauedine, & uocis amputatione. Aliquociens eos procludit, ut nec urinam, nec uentrem, nec squibalam faciant, cum proclutione ani ut nec uentositatem digerant. Extensio fit præcordiorum, cum tremore & rugitu, & pondere ani, & uomitu. Aliquociens fit eruptio intestini. Aliquoties ex toto nihil reddunt, nec squibala, nisi solum delectationē uentris. Aliquoties egerunt modicū cū grauiolentia & pondere, ut diximus. Fastidiunt grauius. Cibum digerunt uentosa egestione, aliquoties cum frigore, & nihil alleuiantur. Quando transierit accessio, omnis extensio præcordiorū, uel uentositas transit, & eruptio digeritur, et dolor paulatim minuitur, & uentositas ani cum tormento digerit, & uesicæ & uentris digestiones, & urina & uenter solutus redditur.

Cura.

Curantur autem sic. Ad omnes dolores colicorum statim uaporationibus omnibus, et sacculo farinarum in uino cocto, et cataplasmate utimur: admiscentes in cataplasmate sulphur uiuum, cuminum tritum, cum uua passa enucleata, omnia ex æquo in unū trita, in linteolo appone in pectine, umbilico, & in cruribus: & cufē & cucurbitē in his locis apponendæ. Quod si pondus ani fuerit cū dolore, cataplasma adhibeant ex calda et oleo, aut aqua ubi coxerint cypressi comæ, aut lauri, et absinthij, aut puleij: calda ipsa sedat. Quod si uentrem et urinam non soluerint, et præelusi fuerint, in iectionem accipiant. Si febricitant, inmittis: si non feбриunt, rutæ articulū, cumini coclearia tria in linteolo ligas, et coquis in olei dulcis partibus ij. aquæ parte una, lento igni, ut ad oleum redeat: colas, ipsum oleum tepidum mittis, butyrum sine sale coclearia ij. ad adipēs anserinos, aut porcinos recentes: et his tepidum inijcies ad mansiones per triduum. Quod si ex frigore commota fuerit passio, aut in dimissione februm: in ipsa oleum anetinum, aut rutaceum dato: aut addis therebinthinam, aut castoreum tritum. Quod si impetus maior fuerit cum eersione stomachi: de antidoto philonio semunciam soluis in uino ueteri: in conclusionē oleum rutaceum inijcies. Cerotaria thermantica adhibenda circa fumen, et acopum, piretrum, euforbium, nitrum, et piper cum ceroto, et ex oleo rutaceo fumen ungit. Et potum dato trociscum anodinum: aut colicus cum sit, trociscum diacastoreum ad mansionem potato: si febrit, ex aqua calida: si nō febrit, ex uino potato. Cibos leues, et digestibiles offerimus.

Quando accessio doloris non est, catartico purgentur pro indigerie: oxymelle quoq; accipiant cum puluere de nitro. Rutam, anetū, semen apij cum oxymelle coctum dato coclearia ij. aut cum calda in accessione: et ungantur loca dolentia præcordiorum, et spina dorsi ex oleorum infusionibus, rutacij, famsucini, aut laurini. Quod si cum parte unius lateris, et

cum tussi acerrimus steterit dolor, ex alia parte ubi dolor nō est. Cibum **A**
accipiant alicę, uel panem in mulsa, primum: post flebotoment, & sic ca-
lidā adiutoria adhibeant. De brachio sanguinem emittere debent, cum
opōpherisi ante omnia, si ætas, uel & uires permiserint. Si in uno loco
fluxus manserit & dolor, cataplasmetur ex fenugræco, & lini semine, &
polline hordei in mulsa cocto. Quod si infrigidauerit, loca dolentia
sacellamus sale tosto: & post uaporationem sacelli, oleo rutaceo loca
unge: & semper loca calenter coōperito & superligato. In declinatione
balneis utantur. Et post balneum potū accipiant bethonicæ puluerem,
cum pipere et lauri baccis in mulsa: et ungantur loca ex oleo cum nitro,
myrrha et cimino: et ungetur anus ex pice liquida et oleo. Quod si tu-
mor ani fuerit: ungere, aut inijcere debemus ex butyro, aut ex adipe an-
serino. Quod si inueterata fuerit caussa, stomachum curent: aut accipiant
antidotum quod accipit papauer, aut mandragorā. Et malagmate utan-
tur diaspermaton, aut diadaphnidon, aut polyarcion. Quod si pondus
uenter fuerit passus sine febribus, in encathisma sedeat de fenugræco, lini
semine, et alteæ radicibus in aqua et oleo coctis. In accessionis tempore
hoc acopo uti debent, omnibus meliore. Piper, nitrum, calcem, piretrū,
cacrios, sinapi, pumices uini combustos, adarce, euforbium ex æquo ter-
ris cum olei uetere, et unges. Et uomitum prouocabit post coenam ex ra-
phano. Purgentur ex hinc elleboro. Cibos accipiant leues, cum uino di-
gestibiles: uel poma, modice ut delectent, nec multum dulcia, nec ematu **B**
rata, ut sunt palmulæ thebaicæ, & nuces, amygdalæ dulces, & nuclei dige-
stibiles. Lac Colicis inimicum est. Sed si delectauerit, coctum in cibo se-
mel aliquantum uteris. Istam potionem Colici probauerunt. Cochle- **Potio pro**
as cum testis suis crudas. vij. tritas cum piperis granis x. luna prima ex **colicis.**
uino potu in folio balnearum dederunt. Interim probatum remediū.
Qui lupum in sylua occidit, lana sublata, & sine ferro a duabus sorori-
bus fascia terna interius uentrem ligent: non ad eas colus accedit. Item
potio alia. Masticem, amomū, semen apij ex æquo tritum, coclear unum
si febrit, ex calida aqua: si non febrit, ex uino potato. Ipsa loca ubi dolor
est unge de pice liquida, & spargis puluerem de sulphure, & super lanā
imponis & ligas.

De Trombo. CAP. XXV.

TR O M B V S, tremor est membrorū solutus ex differentia mo- **Trombus.**
tus. Spasmus autē tensione atq; coniunctione efficitur. Tremor **Spasmus.**
crebro, hoc est, frequenti uibratiōe fit, membrorū saltu, extensione palpi **Tremor.**
tantium. Periculosus est hic tremor membrorū, propter neruorum debi-
litationem. Quammaxime mouentur, uel plus contremiscunt a frigido-
re, cum pallore uultus. Aliquoties fit ex uapore sanguinis, in intima &
altas uiscerum partes concurrans. Fit autem ex contractione & tremo-
re neruorum, aliquoties in una parte, aliquoties in toto corpore. Quan-
do sine sensu hæc passio fit, uidemus eos tremere quasi a timore, aut frige-

C dore tremant. Stomachum primum curent: quia ipse compatitur, sicut scriptum est. In stomacho nostro medius neruus est, dextra leuaq; sanguinis uena. Curentur secundum naturam, & secundum ætatem, uel secundum tempus. Et si hyemis tempus fuerit, potum accipiant uinum uetustum, calidum: aut conditum piperatum bibant. Si ætas pmiserit, & tempus, ante omnia flebotoment: & postea uentrem purgent cum fricatione omnium articularum, cum unguentis thermanticis, & exercitationibus uarijs, depositione uentositatis, & lauatione cum aqua calida, uel marina. Iuuenibus ex medietatibus uomitus prouocetur: & purgentur ex elleboro. Nam senibus si hoc uenerit, difficilis curatio relinquitur.

De Catalepsia.

CAP. XXVI.

EX QVIBVS Catalepticum apprehendimus? Ex febre, atq; uocis emissionem, cum mentis tarda intelligentia, pulsu magno atq; uehementi, oculis patentibus, atq; in motibus palpebrarum, uisu obtuso, in augmento febrium: atq; in declinatione motu deficiunt oculorum. Nam cum eis manus suspensas ante oculos transferimus, easdem obtutus sequitur, aut digitorum obumbrationem expauitantes palpebrae continent. Si etiam clamati fuerint, non respondent ad oculorum refectionem, atq; conuersi audisse noscuntur, & lachrymantur. Odoramentis, aut aliquo ciborum gustu commoti, ingemiscunt, rubore perfusi: & declinantes, calido sudore laxantur, atq; sinceritate proximi afficiuntur, frequenter anhelantes foetidum. Et si linguæ eorum, aut labia ex dulci, aut amaro ungantur, non sentiunt, & pruritus siccum aliquis sudor calidus sequitur. In dimissione febris carent, & item accessio illis fit. Malignus est autem in hac passione feruor, multus in superficie, & uelox anhelitus, & obtorsiones oculorum, & inflationes manuum, & feruor in aquosum sudorem discurret, cum pustulis circa thoracem: & in facie pustillatura. In albescit eis frequenter facies. Stuporem patiuntur, & lethargicum: oculos claudunt, & odores, uel sapes non sentiunt. Hæc passio ex stomacho fit, ut in ipso stomacho aliquoties tumor inuenitur: ideo omnes curæ stomachorum adhibende illis erunt. Muti sunt, sugglutiunt. Fouere stomachum debent uel oxymelle, uel epithimo, uel omnibus adiutorijs stomachi.

Cura.

De Bolimis.

CAP. XXVII.

EX QVIBVS Bolimos apprehendimus? Ex animi, atq; membrorum defectione, frigido corpore, cum neruorum tremore, stomachi atq; uocis debilitatione, pulsu tardo, humilique, cum tremore. Cibum accipiunt multum, & non satiato corpore crassantur, et tabidi efficiuntur. Fit maxime iter agentibus. Genæ soluuntur, lassi fiunt, & subito cadunt, infrigidantur, & uix anhelant. Quod si non cito iuuati fuerint, celerius pereunt, per ciborum grauedinem. Odores bonos odorent, atq; frigidis spargantur, & sorbitiones offerantur, et fricationibus pectoris, & calefactionibus foueantur. Cibos uero & potum accipiant, castos

reum cum elixatura de ruta, & iera: mane iuuentur, & uomitum semper **A**
prouocent: & cibos indigestibiles accipiant, ut nō subinde eos delectet.
Isti fastidiunt ex nimio appetitu ciborum plurimorum, atq; non præma-
sticatos, properant transglutire, consequente grauatione, & tensione,
atq; accæptorum uomitu.

De Ptyriasi. C A P. XXVIII.

PTYRIASIS est pediculorum quantitas, aliquando in capil-
lo, aliquando in toto corpore emergentium: nunc solutæ quanti-
tatis, nunc non solutæ, bellatores ac duriores, & mordaces nascunt. Hos
græci agrios uocauerunt. Fit ex corruptelæ plenitudine, frequenter in
toto corpore. Aliquibus consuetudine, aliquibus ægritudine. Exinde
se discutunt, ut plurimi nascantur, fortes. Aliquibus cū prurigine nimia
corporis, uel capitis aduenit uigilia, morsus, pallor, fastidium. Macri fi-
unt, q̄ soluta est caussa per accessionem quam patiuntur. Cura eorum. **Cura.**
Ut elephantiosi curentur. Et primo psylotrum faciant, & rasuram capil-
lorum in aqua marina lauent: & defricentur corpore, & bulbis nigris &
oleo simul trito, ut mellis crassitudinem habeant utantur, hoc & corpus
ungatur, & staphisagria trita cum sale & oleo. Quod si autem pruritus
nimius fuerit, sulphuris uiui pars. i. staphisagriæ partes ij. salis pars. i.
cum aceto & oleo pingui, fiat unguentum. In balneo diu fricentur, & ca-
put lauent ex abrotano & papauere in aqua cocto: aut elixatura turbisci:
& dropace mixto utantur ad solem, propter falsum humorē. Item utan-
tur affo lapide, pipere, staphisagria, nitro, sulphure, libano ex æquo, bitu- **B**
mine, pice, resina, cæra alba: singulis ad solem totum corpus un-
gatur, ut bene siccentur. Item sulphure, staphisagria, nitro, pipere ex æquo tri-
to, cum aceto & melle mixto in balneo totum corpus perungat. Item
aliud mirum. Elleborū album, cum axungia porcina uetere tere, & un-
gito ad ignem, uel in balneo sicco, & non lauetur usq; diem tertium.

De Lumbricis. C A P. XXIX.

LUMBRICORVM genera sunt tria, Rotundi, Longi, & La-
ti. Nascuntur in modum seminis cucurbitæ, quod græci ascarides
uocant. Tertium genus ut uermib. minutis similes. Et quia in plurimis
partibus corporis nascuntur, signa eorū oportet nos dare. Ex quibus
apprehendimus eos, qui latis lumbricis uexantur: Egestionibus per **Lumbrici lati**
uentrem, orificium corpusculi mouentibus, semini cucurbitarum per
quam similibus, aut paulo maioribus, cum appetitu cibi uehementi, &
pallore corporis, aut uirium debilitate: quod græci atropham uocant, at-
testantib. mordicationis partibus, quæ umbilico subiacent, & magis an-
te cibum. Ex quibus apprehendimus eos qui rotundis uexantur Lum-
bricis. Ex mordicatione cum dolore pungente, ac tormento uentris & **Rotundi.**
intestinorum, nausea cum tensione, ueluti currentibus animalibus supra
stomachum, ita quod sentiunt: attestante aliquando uentris feruore cum

C fastidio, ac debilitatione uirium, pallore faciei, ac gustus, tussicula parua, sicca. Animi defectus, quem græci lipodomiam uocant. Cum sonu turbantur pessimo. Pressi ingemiscunt, aut dentes stringunt: aut proni iacent bunt stramentis infixi, ac propter consuetudinem dormiunt: aut repente clamantes, repentino casu demersi, conquiescunt: aut uario motu cōducti, torquentur cum pulsu paruo, crebro, inæquali deficient. Ex quibus apprehendimus eos qui Ascaridibus uexantur: Pruritu longæonis, atq; frequenti libidine uentris egerendi. Nam plærumq; cōaceruando in sextarij qualitate effundunt animalia. Vsu, ac uirium debilitate, ac solutione membrorum. Etenim parui uermiculi inueniuntur, & donec egerantur grauedinē claudunt. A puluere ægrotantes afficiuntur. Dehinc ex cluso morbo, denuo renascuntur. Hanc passionem in palledine ægrotantis suggeri, ueteres nostri meminere. Quomodo cernimus ab eo, qui ex lumbricis alienatur: Proprietatem signorum intuentes, quæ cuiq; passioni peculiariter tribuuntur. Nam in sanis querela capitis primo occurrit, quæ futurā passionem denunciat, sequentibus cæteris, quæ ab insanis aliena sunt. Ex pulsu deficiente, aut prona iactatione passionis.

Quomodo phreneticum ex lumbricis apprehendimus: Etiam hunc ex capitis antecedente querela, ac sequente iugi p̄seuerantia. Ex lumbricis autem debilitantur, neq; trocidismus sequitur, neq; necessario febris: aut si fuerit, non cum eius accessione mentis alienatione sparguntur, aut dimissione releuantur, sed iugiter plærumq; perseuerant. Quomodo cernimus lethargos: Destgnat febris acuta, pulsus maior, rarus, inanis, & supini iacentes passione, uultus attestante pallore, et plumbeo colore.

Ex lumbricis autem apprehensum alijs agnoscimus signis. Nam non necessario febres eos sequuntur. Pulsus etiam creber, atq; paruus, & inordinatus occurrit, rubro attestante colore, atq; pronis data portione. Item lethargum silere nō necesse est, lumbricorum oppressione interualatum. Quomodo cernimus epilepticos: Ab eo, q̄ ex lumbricis obmutescunt. Epilepticus diuersa patit: cui turisma augere necesse est. Lumbricis autem compræhensus non agit spumas, tamen sic patitur sicut cætera signa quæ diximus. Quomodo catalepticum: Cum febre silere necesse est, pulsu attestante magno, ac ueluti percusso. Ex lumbricis autem oppressos necessario febris sequitur, similiter obmutescunt: pulsus autem parui atq; breues assistunt. Quomodo apoplectici lumbricos discernis: Ex antecedente querela in apoplectici capite, lumbricorū oppressione, intestinorum, uel uentris: dehinc ex consequentibus signis. Apoplecticos eim omnibus sensibus probari necesse est, supinos sæpius iacere: lumbricis silentibus per interualla exclamare, ad pronū iacere sæpius occurrit.

Quomodo præfocationem matricis discernis ad lumbricorū oppressionem: Ex antecedente querela intestinorum, uel uentris, aut diuerso motu matricis: dehinc ex consequentibus signis. Nam matricis rapiu ex superioribus partibus effecto, obtumescunt: ex ipsa parte uexantur

quæ etiam ex lumbricis in matrice quærelas suprascriptas patiuntur.

A

Quomodo discernis Coeliacum ab eo qui lumbricorum uexatione torquetur? Ex occurrentibus signis, quæ lumbricorum tormento tribuuntur, ut inspiratio difficilis, uel propter consuetudinem prona iectatio, dispositione gemitus, & uana exclamatione, cum cæteris, quæ Cæliacum significantes docuimus.

Quomodo stomachum discernis ab eo qui lumbricorū uexatione torquetur? Ex multo tumore stomachi, consequentia intestinorum, perseverantia tormentorum.

Quomodo dysentericum discernis ab eo qui ex lumbricorum uexatione torquetur? Ex occurrentibus signis, querela intestinorum, uel uentris, quæ lumbricorum uexationem significat, manentibus cæteris quæ dysentericorum signa docuimus.

Quomodo discernis eos qui naturaliter, aut per plurimum somnū strident, atq; repentino & inaniter exclamant, ab his q; lumbricorū uexationem patiuntur? Singula considerans quæ specialiter tribuuntur.

Nam quod grauatione cibi hoc patiuntur, detractioe releuantur; aut si lumbricorum fuerit uexatio, detracto cibo magis grauantur.

Qui autem patiuntur, neq; tormentum hac passione uentris, uel intestinorum sentiunt, neq; decolorantur.

Fiunt autē lumbrici, sed pessimi in infantibus, quibus crescunt, & his semper occupari solent, usq; ad iuuentutem.

Apparent autem morsus aliquoties in locis quibus nascuntur; & febres fiunt, et proprie cum fricatione assidua, ut eos subito mordeant, & clament cum corruptela, sine cibo, & fastidio.

Aliquibus in stomachū cadunt. Tunc eos per os p̄iciunt, et per nares quāmaxime.

Sæpius nascuntur senibus longi, & rotundi, ex indigestione ciborū, & corruptela, & ex malis cibis, & malis humoribus.

In infantibus aut sæpissime nutriuntur ex dulcibus cibis, ex pane calido, aut non fermentato, aut non satis cocto.

Curantur autem sic. Cataplasmentur ex lupinorū farina, in careno conspersa, admixto absinthio, siue melantino, abrotano, cardamomo simul coctis.

Comedere iubemus lupinos amaros, et crocū modicū, quæ cōmisceris cum caricis: & rores syriacos comedendū dato. Elixaturā de melantio in mulsa coctam potui dato.

Fortiores autem nasturtiū cum melle comedant, & rephanū, similiter & succos eorū bibant, aut diamoron, aut ipsa mora: & sinapi tritum modicum cum oleo mixtum, & ptisanæ succos bibant, ubi coxerint radices polypodij tunsi.

Aut cornu ceruini combustum, tritum, coclear plenum in mulsa dato potui, lumbricos mire curat. Paralysim curabis senibus cum febre: epilepsiam similiter. Et medulla ceruina totam spinam dorsū ungit, & umbilicum, & plantas cum modico croco.

Hoc adiutorium eis adhibe. Absinthium uiride tritum, & absinthij pontici elixaturam bibant. Similiter et elixatura centaureæ potentur, et folia persicorum contusa uentri et umbilico apponantur: et medullam ossium persicorum comedant ieiuni, aut trita cum careno bibant. Similiter et amygdalas amaras, Et exercitationes et fricationes habeant: et cibos digestibiles comedant.

Cura.

C In dimissione conuenit ad latos lumbricos, ut aquam falsam meratam bibant: & allium comedant, uel omnia acrimonia, & sic uomitum prouocent. Et post catartico exagitentur, ex scammonia, lacteride, cocognidio, nitro, pipere, & his similibus. Et mulsam bibant, & elixaturam centaureæ cum modico melle: & sic ex stomacho eos proijciunt. Per os iactantur, ut euersio uentris fursum ad stomachum reuocet. Oportet intra os salem tenere, & conquassare, & glutire. Sic enim comoti discutiuntur.

DE TENESMONE.

CAP. XXX.

TENESMON passio est intestini recti quod Longæonem, uel Exalem dicimus: desyderium uentris, cum frequenti assellatione, hoc est, spissa. Mucilenta aut, sanguineaq; stercora reddunt: atq; ex hoc magnus dolor habetur ponderis intestini. Catamodica redduntur aliquoties, aliquoties ex unlneratione longæonis cum dolore: & uoluntaria delectantur sessione, cum pondere paruo, cum flegmatibus, uel cum rasuris spumosis. Contingit autem maxime ex frigore nimio, aut ex indigestione, uel frigidis potibus. Fit dolor, cum extensione clunium, et lumborum & pondere ani. Curentur autem ex uaporatione encathisma.

Cura. Elixatura scenugræci, & alteæ, & rosarum supponatur. Et pro ipsius intestini uulneratione, uel ruptura, butyro sine sale, & adipe anserino

D & rosaceo, cum modica cæra alba, soluta ad prunas lenes anum ungitur, & pro pondere eius intestini, pice bricia suffumigato residentem in lecto frequenter, ut fumum ipsum, uel nidore intestinum recipiat. Quoties delectauerit sedere, apponatur ex iniectio. Accipiant ex oleo roseo, aut myrtino & foris ungantur. Ex oleo laurino ungetur pectine, umbilico: ilio, & renibus: & loca uncta coöperiantur ex lana molli lota, carminata: & fascia ligato. Et lemniscum ungitur ex tetrapharmaco medicamine, aut ex uaporato inijcitur: aut finum palumbinum cum rosaceo & modica cæra alba unge leniscum uel inclunium: & inijce intestino longæoni per anum: & cataplasmate calido circa pectinem utendum est, aut uaporatione. Si sine febribus fuerint, balneis utantur, & mox ut ingressi fuerint in saxis calidis anum primum ex oleo perungant, & sic in pauimento sedeant, per fuso loco de calda, & diu sudent: exinde in solio diu fricentur, & foueantur. Et post balneum oleo calido perungantur ex oleo anetino, aut ruta: ceo, aut laurino, aut ex acopis thermanticis, ac superscriptis ungantur loca: & supra calidis lanis coöperiantur, ut dictum est. Cibis digestilibus utantur, et leuibus, et potibus calidis. Quod si pondus fuerit sine aliquo liquore: encathisma facis ex caricis coctis in pusca, in qua scenugræcum infundis, ut calda exeat, et ipsam calidam calefaciat. De muricis coöperis, et supersedeant, aut super sacellum ex cantabro in uino cocto. Et clisterem accipiant ex decoctione rosarum, myrti, et corio granatorum, adiecto butyro, aut oleo rosino. Et potum accipiant elixaturam de myrto uiridi. Si

febriunt, in aqua coquito. Si non febriunt, in uino potui dato. Et collyri- **A**
um in anum iniiciant ex myrrha, libano, agatia, galla, & succo hordei.

De Dysenteria. CAP. XXXI.

DYSENTERIA dicta est a passione intestinorum. Græci enim dysenteriam uulnus intestinorum uocant. Hac passione intestini uulnera nascuntur, ex alto, ex epate, & proximis locis, ex grossis intestinis, & gracilioribus, et ex longatione. Dysenteria item ex stomacho, & uentris egestione, per intestinorum distensionem sanguinatur sine ullo uulnere, quæ fordido liquore impedimento egestionis uentris fit: & sicut superius de catatrophia stomachi, uel celiacorum exposuimus, ex corruptela stomachi, uel uentris & epatis dysenteria fit ex frigido potu. In cisturam epaticorum sic intelligimus. Ex stercoreum qualitate, & mucilentia aliquoties, sanguinisque usu, uel commixtura. Sequitur auersio stomachi, hoc est, uomitus, sitis, ardor, uigilia: aliquoties & febres, merore liuido, iactatio corporis huc atque illuc: aliquando & somnus turbidus atque rumorissimus, dissensio, inflatio, mingendi difficultas: palpitans lingua fit aspera, & cinerici coloris, præcordiorum extensiones, articularum frigiditas, ciborumque frequens corruptio, aquæ recentis uoluntas: dehinc animi subductio, & morsus intestinorum omnium, uicinarumque partium. Quando autem ex alta uulneratione intestinorum uenerit, sic intelligimus: ut primo stercorea reddantur: & tum uarij liquores egerunt. Quando uero **B**
ex proximis locis intestinorum, uel ex longatione uulnerationes fiunt, primo uarij liquores exeunt. Dysenteriam cognoscimus ex doloris sensu supra umbilicum, & stercoreum qualitate mucosa, uaria, sanguinolenta, cum carnis egestione, egestis quibusdam membranulis intestinorum. quia sunt intestina ex triplicibus commixta membranulis, quæ quammaxime egerunt ex grossioribus intestinis quæ sunt fere circa uentrem.

Omnia autem uulnera intestinorum frigidiora redduntur, quum a liquore supra scripto & punctilibus supra umbilicum crassa redduntur, & aliquantum carnosa, frustra stercoreis in se cocta proicientia. Ex gracilioribus intestinis uulneratio si fuerit facta, sic agnoscimus. Dolor sub umbilico circa pectinem sequitur, uel ibi sentitur: stercoreum tenuitas spumosa, et flegmatica. Exinde fluxum sentiunt descendere ægri, cum parua urina, et obtorsione uesicæ, cum dolore et pondere. Urina parua ex longatione digeritur. Item intestini uulnerationem ita intelligimus. Ad reddendam digestionem, stercoreum pondus, uel dolor sentitur in orificio ani uel interius intra longationis collum, guttæque sanguineæ sequuntur, uel mucilenta parua ex ano egerunt, cum quadam uoluntate et pondere et dolore. Tunc spinæ, et cluniu tensiones, et in pectine quoque quidam fit sensus, quasi aliquid sit ibi quod urgeat. Quæ autem redduntur parua sunt, mucilenta, flegmatica, et tota cum pinguedine primum, post quasi sanguinolentum stercus ipsum coagulatum, in modum frusti alicuius eicitur: quod græci tenasmon dicunt, nos autem portionem dysentericæ esse dicimus.

C id est, ex uulnere intestinorum : quoniam ipsum intestinum uulneratur : sicut in crassis, & gracilioribus intestinis superius diximus . Simul autem in utroque nunc fit. Et si tardauerit hæc passio, & non curata fuerit, moriuntur. Oportet autem & nos differentiam uulnerum respicere in hac ualitudine . Fit enim uulnus in impetu, hoc est, in tumore commixtū passione, id est, in strictura et fluxu simul, siue proscindēs & depascens uicina loca, siue uulnus inmundū & sordidum, siue mundum, sanabile, siue insanabile. Ergo intelligimus in impetu esse uulnus, id est, in tumore, cū in dolore uenerit, cum quodam impulsu, cum feruidū & liuidosum redditur, & spumosum, & flegmaticum, sanguinolentum, siccum, & egestione uentris cū foetore, & dolore, sine ullo liquoris fluxu . Uulnus quod in coliacis iam superius diximus, per intestinorum aditus, fluore uentris incessanter redditur, sine ullo uulneris liquore commixtum, ut subito sol uatur, subito constringat, cum pondere ani proscindens & depascens uicina loca . Uulnus sic intelligimus: quando cum grandi sensu, & doloribus uarijs stercora uaria, foeculenta, & nigra, & carnosam cum membranulis, & cum foetore quodam grandi egeruntur. Uulnus inmundum, hoc est, sordidum, sic intelligimus. Quando cessante dolore, in ilio uomitionem, & feruorem animaduertimus: foeculenta reddunt, & nigra, & baltheosa stercora, nullamque egro releuationē afferentia. Uulnus mundum sic intelligimus, si quando laborat, redditione releuatur. Illud autem fit, quum stercora transierint cum uulnerū egestionibus limpidis, sine dolore & facili transitu . Sanabilia autem uulnera, munda, contraria sunt uicinis quæ sunt sordida & callosa . Nullum est odoris signum ex inspectione egestionum, sine ullo sanguine: cibi appetitio, & bona digestio, sine pondere, & sine ullo dolore . Insanabile autē uulnus intelligitur & callosum ex eo, quod sæpe nihil supradictorū cum stercoribus reddunt: aliquoties simul funduntur, aliquoties cessant . Qui hoc genus uulneris habent, per aliquos dies quasi iam cicatrices in uulnere ductæ sint, & in cursu sanguinolenta redduntur & purulenta, hoc est, saniosa: eodē modo ut uulnera quæ sub oculis nostris sunt in exterioribus partibus corporis, quæ cicatricem quandā deducere uidentur, rursusque post aliquos dies soluuntur: ea curabilia fiunt. Interiorum autem uiscerum uulnera facta, incurabilia adprobauimus. De dysentericorum cura nos oportet intumare, quod eorū genera sunt tria. Ex stomacho, & sursum usque ad stomachum dolores qui fiunt, ex potionibus curentur . Qui uero ab umbilico et in anum, per iniectionem, uel encathismata curentur. Ex stomacho, epate, uentre, et in grossis intestinis uulnera dysentericorum, ex potionibus curentur: et per os ex trociscis anotericis, id est, ex trociscorū confectionibus uarijs, diacrocodes, aut diacorallium, aut omphacio . Si febrit, cum calida aqua: si nō febrit, ex uino myrtino, et epithimo, ex citonijs et palmulis, et hippoquistide, et agatia, et gallis, strigno, et rosato, et arnoglossa, et azo, confectionibus cum cerotario et rosaceo. Cibos accipiant

Dysentericorum tria genera.

panem, ex omphacomelle, & uino austero temperatum comedant: & **A**
 ipsum liquorem bibant. Et potum accipiant aquam calidam, ubi coxe-
 ris myrrham uiridem, turiones pampineos, aut dactylorū, aut citoniorū
 maturorum carnes, ut dixi, unum ex istis in aqua calida coctum tepidū
 bibant: & lac caprinum. Lapidem fluuiale magnū album, & ex aqua
 calida falsa, sicut marina, in modum nucium undecim in carbonibus ni-
 mium calefactum, in ipso lacte extinctū, dato calidum, potet ieiunus per
 triduum, si febris non fuerit ualidissima. Quod si februnt, omfacomel
 accipiant, uel uinum de citonijs, uel uinum stipticum. Cibos qui eos cō-
 stringant, accipiant: pultes uel ex ordeo, aut ex lenticulis, succū coctum
 puleio, & cimino, & rore syriaco. Holera aut, caulem coctum cum aqua
 cœlesti, aceto & oleo, et cimino, conditum comedendum iubeo: & lactu-
 cas, siue intuba, q̄ maxime agrestia, & coliandrum, unum ex his come-
 dant coctum, uel cōditum, ut de caulibus diximus. Oua in aceto elixata
 comedant, aut assa in carbonibus, media eorum ieiuni comedant. Fenu
 græci elixaturam bibant ex pusca. Item agatiam, ex aqua cœlesti tritam,
 sicuti collyrium: & catapotias factas in modum fabæ ad umbram sic-
 catas tres accipiant glutitu in ouo forbili, aut in calda, post cœnā ad man-
 sionem: aut tritū unum, aut dimidiū oui unius assi, simul tritum ex aqua
 cœlesti modico, potum dato, si februnt, ex calida aqua: si non februnt,
 ex uino potui dato ieiunis per triduum. Rorem syriacum infusum in ui-
 no, aut in succo arnoglossæ potui dato, cum succo hordei, aut lenticulæ. **B**
 Vrticæ semen, uel arnoglossæ tritum ex calda bibant. Pumicem tostam,
 piculam tostam, corium granati sicci, hordeum siccum crudum, omnia
 ex æquo tunsa, cribellata, colata: si februnt, ex calda, si nō februnt, ex ui-
 no. Et si non curantur, ad lienteriam ueniunt, & ibi moriuntur. Quod
 si in gracilioribus intestinis, uel in longaōne uulneratio fuerit, cum liquo-
 ribus purulentis, uel sanguinolentis, uel diuersis coloribus, sic curantur
 ex indigestionibus. Trociscos diachartō, cōtra omnes uulnerationes in-
 testinorum: qui trocisci conficiuntur ex sandaraca, calce, charta combu-
 sta, et cæra: aut trociscum faustinianum per iniectiōem inijcito, cum eli-
 xatura de myrto uiridi, ita ut primo deiectiones accipiant leues. Et lac ca-
 prinum tepidum, aut elixaturam cantabri, aut ptisanæ succum, aut liciū
 tritum inijcito cum ouorum albumine. Pro longaōnis uulnere encathis-
 ma adhibendum ex myrto uiridi, absinthio, lauro, corio granatorū, sen-
 ticis turionibus, galla, strigno, turionibus pampini, & alia adiutoria, quæ
 in tenesimone superius scripsimus. Et amilum cum lacte bibant.

De Lienteria.

CAP. XXXII.

EX Q V I B V S Lienteriacum apprehendimus: Ex eo, q̄ cibum
 mox accipiant, aqualia multum egerunt, humecta, & spumosa uel
 alba, & urinæ similia, aut paulatim, aut cōaceruata, cum dolore & rugitu
 interaneorum, atq̄ ilium pondere. Vnde Lienteria dicta est: Ab in-

C testinorum lenitate: quod facilius cibi labendo ea pertranseunt. Lion enim lienteriam intestini graeci uocauerunt: aut quoties qualemcumque cibum acciperint coctum, uel inoperatum per anum digerunt: praeter semina pomorum, quae difficile digerunt. Fit aliquoties & cum dysenteria lienteria, aut post dysenteriam, a uulnere, uel a cicatrice ueniente mala: ne fiat in intestino sicut in superficie. Sic interiora intestinorum cibum quem acciperint, non coctum statim per anum digerunt, ut uuam, uel particulas panis, & alios cibos crudos proijciunt statim: quoniam eos continere non possunt. Fit lienteria post longam dysenteriam. transeunte enim humore frequenti, lanugo fit in ore uentris, hoc est, stomachi intestino. Sicut per lapidem aqua frequens discurrens, lanuginem facit: similiter fit ex lienteria. **Cura.** Diligentia huic passioni adhibenda. Enemae fortiores, & catarticum dato lene, & polypodium, quod ipsam lanuginem abluat & extergat. Et cibos fortiores apponimus. Ex holerib. radices, cauli cymas, allia, cepas, & salsamenta dato, sinapi cum ptisanæ succo coctum: coloz quintidas sorbendum dato. Et ambulatio, & exercitatio, & fricatio uentris adhibenda: & cerotum ex oleo cyprino, aut tilino, rutam & cimum, & alijs similibus horum utendum. Ex unguento acopi totum corpus ungit. Et malagmate diaspermaton, aut polyarcion, aut napeos utendum: & omnes potiones dysentericis prescriptae, & his conueniunt.

D

DE EPATICIS.

CAP. XXXIII.

IN EPATE multae fiunt passiones, et acutae, & ueteres. Fiunt ergo in epate dolor, collectio, eruptio, uulnus, tumor, duricia, & extensio nimium dura, quam graeci syrosin uocant. **Dolor Epatis** Dolorem epatis, id est, iecoris, ita cognoscimus. Extat a parte dextera praecordiorum, uelut rotunda eleuatio, quae sub costa reponitur, & pectoris partim cum dolore contingit, cum grauedine, repulsans usque ad ilium, pars ipsius ex scapula: & tussis arida, & pondus intestini, & urina fellei coloris cum fastidio, & pallor in facie, & febris uel frigidor exinde crescit. **Tumor.** Tumor epatis, sicut diximus, fit ex stomachi indignatione, uel ex longa infirmitate, uel ex frigido potu, uel ex frigore, uel sanguine. **Collectio.** Collectio epatis fit in superficie cutis. Nascuntur habentes humorem, quem cum stercoribus digerunt, aut per urinas post cibos. Aliquibus ualde sub sumine, cum pulsatione quadam & grauedine: ac si aliquid in ipso latere ponderis sentiat agrotans: tumor fit longi temporis, sentitur cum grauedine, cum extensione diafragmatis: sitiunt: & malus odor, color, & fastidium sequitur, & duricia totius epatis. Et quando non celerius eruptionem fecerit, uentrem aquosum, aut nigrum, aut sanguinem purum, aut frustum coagulatum, uel nigrum, aut liquores habent quos de dysentericis scripsimus. **Eruptio.** In ipsa passione moriuntur. Quod si eruptio facta fuerit cum uulneratione, humor redditur multus cum stercoribus uentris, ut lotura

carnium : & circa uicina loca dolor , & ipsa loca manifestantur interius **A**
 esse . Gracilantur corpore : & uarietate ciborum delectantur , & eos uo-
 munt , aut eos non digerunt . Hos syntenticos uocant , hoc est , tabidos :
 quia toto corpore tabescunt . Contingit hæc passio & uiris , sed maxime
 mulieribus . Fit ex multis cibis , & assiduis corruptionibus , & ex pluri-
 mis recentibus frigidis potionib. et ex multo uino , et ex multis dulcibus .
 Fit in ægritudine longa , quæ in autumnii tempore fit , aut in hyeme .
 Et tumor & duricia fit , & scyrosis , quod infraxis epatis dicitur , id est , **Scyrosis.**
 præclusio epatis : ut concludat intra se pennas epatis , cum omnium uisce- **Infraxis.**
 rum extensione , & stomachi inflatione . Quod si nō curantur , ad hydro-
 pem ueniunt . Ideoq; oportet nos curas eorum ad singula adhibere .

Cura. Quod si tumor fuerit epatis cum nimio dolore & tussi , & ui-
 res permiserint , flebotoment ex alio latere , & ex sinistro brachio : & infu-
 sio olei rutacei adhibenda , & elixatura papaueris , & aneti seminis , & se-
 men lini , & fenugræci farina cocta in uino , & dactylis , & citonijs , & ca-
 ricis , & capparibus : cataplasmeñ , & stomachum curent . Et po-
 tum accipiant elixaturam origani cum oxymelle . Et epithimo utantur
 dialoen , aut ceroto ex oleo cyprino , aut irino , adiecta ruta : & malagma-
 te diaspermaton utantur circa omnem uentrem & collectionem oris . Et
 cibos leues & sorbiles dato : & potionem accipiant elixaturam absinthij ,
 aut centaureæ , rutæ agrestis seminis , & petroselini , si febrit , ex calda : si
 non febrit , ex uino . **Collectio** si fuerit epatis , cataplasmentur , ut super- **B**
 ius diximus , ex semine lini , & fenugræci farina . Et potiones accipiant
 quæ eruptiones faciant apostematum , aut per urinas digerant . Diuretici-
 cas potiones accipiant , uel cassiam , cinnamomum , nadoftaceos , phu-
 meu , asarum , adianthum , & his similes decoctiones : ut per intestina di-
 gerantur per uentrem . Et medicaminibus & cibis quibus caussæ dige-
 rantur : maxime lactis ceruini hemina , aut caprini , si uires permiserint .
 Quod si membrani , uel eruptio fuerit intestinorum cum dolore & ex-
 tensione inguinum : lac eis inijciatur , uel eo potentur . Quod si febris nō
 adfuerit , nec tussis , nec dolor : balneis utantur , aut in mari natent . Cibi
 dandi fortes de oleribus , caules , & radices . Pisces teneros quos asprati-
 les uocant . Carnes teneras similiter . Conuenit autem , ut comedant oli-
 uas albas , quas columbiadas dicunt , & capparim in aceto conditā , & salsa-
 menta primum accipiant . In dimissione dimifragia adhibenda . Vinum
 austerum bibant , & lene . Cataplasmentur ex caricis pinguibus , & absin-
 thio , & centaurea , et nitro confecto . Et potiones dato odoriferorum de-
 coctiones : et diuretica antidota , ut digestionem faciant .

Quod si eruptio facta fuerit in uulnere epatis : oportet in his inspicere
 liquorem , et egestionem , an maligni fuerint , an boni : sicut in dysentericis
 exposuimus . Potum accipiant lac asininum , aut caprinum bibendum
 dato : et lac comedant . In dimissione accipiant antidoton diaquilon ad-
 mirabile et maximū , aut mithridatis . Cataplasmate utantur ex seminibus

C lini, et fenugræci farina, fimo columbino, sale, nitro, coctis primum in aqua, alteæ radicibus, centaureæ et absinthij. Post malagmate utantur ex pice et resina, cæra libani, manna: et thermantica malagmata adhibenda sunt, quæ tumorem calefaciant, prouocent, et uaporationes ex oleo calido in uesica, aut saccellum cum sale tostum. Quod si multum manauerit sanguis, abstinendum erit a uaporationibus. Quod si innata fuerit collectio, uel in superficie: potiones dandæ thermanticæ, eligmata ex myrrha et piperelle cōfecta, et similia quæ eruptiones purgent, et emūdent. Et quia quando fuerit purgatio uulneris huius, non possunt nisi uicina loca tumescere intestinorum, uel præcordiorum, uel intestinorum grossorum, uel graciliorum, uel renum cum scyphalorum duricia, et urinam reddūt multa sedimina habentē, et crassa siquitur et feculenta, cum graui odore, cum nausea stomachi, uel fellinea et per uentrem & per urinam: ideo quando cibant, primo os lauare debent ex mulsa: et cibi dandi leues qui stomachum non grauent: et uinum leue, odoriferum: et eligmata danda ieiunis ex pini nucleis confecta: et elixatura origani, aut hyssopi, et absinthij succus: sed elixatura danda stomacho nō sapius, propter fastidium. Et epithimo utendum, quod stomachum confortet, et cicatricem iungat. Confectio epithimi ex palmulis, agatia, & cœnante: & stipticia imponemus. Ante omnes curas epaticorum, in cibis disciplinaatio maior sit, ut dentur quæ corruptelam non faciant corporis, uel a frigidis potibus: ne corruptio corporis, id est, solutio irritetur, et ibi pereāt: & obseruent adiutorium, & omnium ordinationem experimentorum secundum potiones, uel epithimata epaticorum. Quod si tumor, & duricia, & extensio nimium dura fuerit, quod græci scirosim uocant, & nullum senserint adiutoriū beneficium, ad hydropem ueniunt: ideo collectioni adhibendæ potiones, uel epythima hydropicorum.

DE SPLENETICIS.

CAP. XXXIII.

EX QVIBVS Splenicum apprehendimus? Stans in parte sinistra præcordiorum, et sub costis mollibus replens pectoris partes, cum dolore uexatur: qui sicut indurat epar, similiter splenē uulnerat. Nam sapius indurescit duricia, uel extensio cum dolore sinistri præcordij, cum tensura, pondere, fastidio, & asperitate lingue, cum horrore, hoc est, frigore: & febres sequuntur post cibos cum contractione quadam: et dura efficitur ut lapis, et cum tumore magno. Curantur aut cum labore, hoc est, impediuntur. Ad currendum cum anhelitu grauantur, & cum dolore uiolento, cum grauedine corporis, et malo colore subliuido, uel nigro. Quando inueterauerit, hydropicum facit, & maxime si epar intumuerit, aut doluerit. Aliquoties et in splene si fuerit collectio, liquorem reddunt per uentrem nigrum ut fecem: mox exinde feruntur cum occupationibus, sicut supra diximus ex epate fieri, cum delatione

uentris, & nausea, inflationib. Quando plus intumuerit pars splenis, usq; ad sinistrū inguen, & præcordia ipsa usq; ad iugulum dolent, & ex uicinitate aliud latus dolet cum colore pallido & liuido: exinde tumescit totū corpus, cum oris foetore in capite. Ante omnia difficultas pedū: & squibala semper reddunt. Exinde tabidī fiunt, uel hydropici ex longa infirmitate, sicuti ex quartanis manifestauimus, ex multo cibo, & plurimo frigore potus. Quamaxime mulieres autumno ex corruptela tabescunt, ex frigore & uentositate patiuntur cum immobilitate. Et aliqui frequenter infantes in ipsa passione consumuntur, & iuuenes, & senes, & maiores homines spleneticis tumoribus. Cura. Curæ adhibenda diligentia in initio. Si uires & ætas permiserint, flebotoment: & cucurbita utantur, cum infusione ex aceto, oleo rosino, in lana succida ex spongia et pusca tenera præclusa spleni apponenda: & lapides candentes super pusca aspera obuoluti apponendi, & cataplasmata ex hordei farina, & capparis radice, & ammoniacum, & mirabolanum ex aceto tritū. Abstinentiū ab omni dulcore cibi uel potus: quoniam uentositatem faciunt. In pusca frigida ferrum candens intingitur, in uase æneo, & potū dato ieiuno frequenter, iuuat. Commouentur autem elixatura tamaricis radicis potata. Et emplastrū ex sinapi, & nitro, & dropaces: & natationes in aqua marina: & ieiuno uomitū prouocare ex raphano: et cibus diureticus, et acerrima malagmata: et acopus pariter trusus, et sinapismi. B Quod si post cataplasmata, et omnia adiutoria tumor inmanferit: faccellentur, et libanum nimium ferueat. Et de presenti ex cucurbita scarificentur, et sanguis ipse niger de ipso splene tollatur. Quod si uires, uel ætas permiserint, flebotoment sanguinem: et post illum, et circa medium digitum extensa uena, aut post aurem sinistram: et sanguinis multum inde tollatur. Maioribus autem utendū cauterio in eodem splene apponendo in tribus locis, in dextera parte splenis, in sinistra, et in medio. Et potiones dandæ. Anagallici succus semucia, cum pusca, magni facit. Et squilla, et lapatium agreste, et chamædryos, et chamæpithyos et capparis radices 3. i. ex pusca potatæ, hederæ grana. x. et tamarisci folia, et fructus ex pusca, et trociscos crocudes ex pusca potui dato. Ad duriciã splenis. Ammoniacum, libanum, myrrham, aloë ex æquo tritum, cum succo caulium pridie in aceto infusum, tritum ut spissum sit, in charta inductum, super splenen durum imposito: et tamdiu ibi sit, quousq; sponte cadat.

Epithyma spleneticis, quod oēs duricies eius, uel extensiones soluit. Aluminis rotundi asiani ÷ 1. picis duræ colatæ ÷ iiij. ceræ ÷ ij. olei communis ÷ 5. alumen cum aceto acri in mortario teris, cerotum lentum ad ignem soluis: et ubi tepuerit, in mortarium infundis, ubi alumen tritum est, et manibus diu malaxas dum indurescat: et linteolum grossum inducis, et super splenem ponis.

Aliquoties ambæ partes tumescunt, & epatis, & splenis, cum uentris, aut splenis, aut præcordiorum dolore atq; feruore, seu quorum partici-

Cpes extant sentiunt aduenientia his. Durata exinde scyrosis fit, dura nimium ut saxum solidatum, atq; corporis totius habitudo in peius mutatur, quam græci cacexiam uocant.

De Ictérico, quem aliqui Arcuaticum uocant.

C A P. XXXV.

SIC ENIM cognoscimus. Ex colore totius corporis, in fellis qualitatem conuerso: quod magis in alboribus oculorum, uel plantarum apparet cauis: & uenæ quæ sub lingua sunt nigrescunt. Vnde etiam arcuaticus dictus est, a colore arcus coelestis. Fit ex infusione fellis in totum corpus: fellineo colore totum corpus perfunditur, & pallido, & subliuido, quod græci melancron dicunt. Et albor oculorum similis est ac si de croco tingantur, & urinæ colore fellis rosei. Plenitudo infusionis fellis & sanguinis quammaxime in urinis apparet, cum abundantia urinarum, aut sanguine diffunditur sicut aqua: aut cum utilis uideat, assellatio uentris subalbida & dura est. Fastidium autem magnum aliquoties, & lassitudo, et pruritus totius corporis cum mordicatione et malfactione sequitur. Aliquibus & febres fiunt, aliquoties et extensio præcordiorum, et dolor epatis cum duricia. Hi periclitantur quando epar eius plus intumescit. Aliquoties multi icterici facti sunt ex splene, & stomacho, & uentre.

D Similiter & mulierib. fit ex matrice. Contingit hæc passio ex corruptela, & frigore, & uomitu frequenti, & ex longa infirmitate, & ex discussione sanguinis cum felle, & uentositatis abundantia. Et ex multo cibo: qui cadens in uentrem sub epate, non solū sub illo, sed in toto q; corpore quando operatur natura in hoc ægrotat, aut infrigidat, aut desiccatur: exinde dissoluitur fel, & totas partes corporis tingit, & ictericum dolorem facit: & urina ante omnia choleram manat de proprietate epatis, & renum qui adiacent. Maxime manifestantur in albore oculorum infusiones fellis, sicut iam dictū est. Sitiunt, siccant illi ora. Nominata est autem hæc passio, quod ea affecti, ex melino colore fellinū habent. Vocatur itē hæc passio ab alijs agrestis mustela: quod auratos habent, oculos icterici: lingua eorū liuida, & extensa et colore ut mediū oui. Similit̄ et genæ apparent ut oui mediū, et totū corpus asperū et fellineū. Sequit̄ eos pallor, uel pigricia ad omne opus, et imobilitas, cum pruritu nimio, et torpulatione unguiū. Contorquent̄ ut comedant, sed amarum ut dulce, et econtra. Assequit̄ aut̄ eos uentris cū tortura angustia, et urinā multā soluētes, redditur ut colore croceo. Aliquoties in somno pressuram patiunt̄, uel fantasmantur. Aliquoties inmutantur in duos colores, aut croconeum, uel mediū ouorum, infusione fellis. Subalbidi apparent. Aliquoties colore nigro, pernicioso, ex melino, simili melancholicorum colore nigro, subuiridi. Tabidi moriuntur. Et uentrem uitrei coloris, uelut æris flos reddunt, quibus interitū nunciat. Contingit hæc passio in iuuenibus, et crescentibus: et mulieres similiter aliquoties impugnat: impugnat et infan-

Mustela agrestis.

tes. Seniores raro icterici fiunt, quia difficile incenduntur ab eo humore. **A**
Contingit autem in febribus peryodicis fieri ictericos.

Quod si in cretica febre ante septem dies morbi regij, mox iecur durū
mali loco hæc caussa inueterauerit, cacexiam faciunt, aut hydropicum,
aut tabidi facti sic moriuntur. Cura eorum diligenter erit ordinanda **Cura.**
sic. Quando februnt, & præcordia extensa habent, & epar doluerit, fle-
botomentur ex sinistro brachio: & post stomachum curent, & cibos te-
nues accipiant. Quod si febres non fuerint, uentrem purgari conue-
nit ex catarticiis, cholagogis, hoc est, choleram deducantibus, id est, eufor-
bio, epithimo, aloë, petroselino, pipere, diagridio ex æquo tritis dato 3.
iiij. ex calida aqua potum, aut secundum uires: magnifice ictericos pur-
gat. Ita purgētur. Sammonea, aloë, coloquintide, coccognidio epithimo,
ut superius diximus, & his similibus. Quod si uentrem purgare non su-
stinuerint, neq; uires habent: comedant radices intinctas oxymelle post
cibum, hoc est, post cœnam: et sic uomitum prouocent. Præcordijs adhi-
bendæ et infusiones: & cataplasma, absinthium, rosmarinus, ruta, nastur-
cium, centaurea. Hæc omnia & urinam mouent, & tumorem epatis uel
splenis compescunt. Vti debent cerotario ex oleo cyprino, habente resi-
nam, melilotum, & ireos. Potio autem danda, elixatura absinthij pontici,
in aqua cocta, aut aristolochia, et sulphur uiuum, dragantum. In ouo glu-
tiendæ hæc potiones quæ ictericis scriptæ sunt, quæ pateem etiam familias
non lædant, hoc est, stomachum. Cibi sint sordiles, bene digestibiles.

Conuenit autem his & dimifragiæ potus: & nitri cum oleo anetato **B**
unguentum: et in naribus eorum aut ciclamini dico succum infunden-
dum, aut anagallidos, aut betarum in balneo naribus, et lac mulieris. Ta-
men initio ictericorum, post septem dies ante omnia adiutoria flebotomū
adhibendum iubemus: quia fel ex sanguine euacuat de omni tumore, &
relaxat: & post flebotomum decem diebus ex ihera antidoto purgentur.
Quod si tensura manserit, epithimo utendum diameliloto, et diaquilon,
& potione diuretica, & elixatura seminis apij, et raphani, radice succo ex
uino potato. Similiter autem absinthij succo in balneo.

Itē lapatij radices elixę in aqua, aut uini heminis iij. radices manu ple-
na coquis usq; ad tertias, & potu dabis, quia & sudorem & digestionem
prouocant: & infusiones narium: & lacteridæ succus cum lacte mulieris
quæ masculum lactat mixtus, maxime in folio infundendus naribus. Ra-
dices herbæ sabinæ, & rutam cum pipere ex uino potato: aut albæ spi-
cis. ix. piperis grana. xxi. trita ex uino: potato singulas potiones: aut a-
fronitri ÷ i. piperis grana numero, xv. ex uino potui dato in balneo.

De Cacexia. CAP. XXXVI.

Mltis nominibus uocatur Cacexia. Sunt em̄ et Syntetici, Marax
mon, & Atrophij. Cacexiā apprehendimus, ex uiridi, atq; pal-
lido, uel plūbeo colore, corpisq; cessante nutrimento, hoc est, fastidio cibi,

C uiriū attestante debilitatione, solitiq; motus extardatione: ægrotant cum inflatione corporis, & uentris fluore, pulsu crebro, paruo, cum fastidio, et minuta uiridi urina, sublatente febricula cum stridore spisso. Ex quibus synteticum apprehendis? Ex nimia macie, atq; corporis conuersione, pulsu debili, paruo: oculorum concauitate, præcordiorum tumore, ac splenis, & fastidio cibi attestante, ac uehementi epatis dein corruptione. quia acuisse accæpta sentit, in ualido egestionis officio: cum febricula, & uentris ordine turbantur, ut nec post multos dies squibala pauca, atq; dura excludant, non dissoluta frequētius una die, atq; corrupta. Quomodo discernis eum synteticū ex proprijs suis signis? Nam ut tylicū, in tussicula eum cum saniosis sputis consequit. Ex quibus apprehendis maraxmon, uel atrophiiū? Quia oculi caui, humecti, cum pituitis pinguibus, pulsu paruo, crebro, cum feruore inflammato, magis articularū: & corpore rubro, tenui tempore, attestante cauitatem, & aliquando lingue asperitatem, cum fastidio cibi. Cacecticos, ex mala caussa muli medici uocauerunt: quoniam fiunt per multam infirmitatem. Et habitu do corporis sine cibo, quam græri atrofiam uocauerunt, fit ex nimia frigiditate: extenditur corpus, aut in frigidatur, aut calescit: debilitatur ex solutione antiqua et corruptela nimia, sicut in passionibus scriptum est, aut ex splene, & epate, aut ex hæmorroidis, aut ex sanguine, aut uomitu frequenti, aut ex dysenteria: & ex multo sanguine diffuso consumuntur.

Cholericis senioribus familiaris est hæc passio, & uix inde effugiunt.

In infantibus autem sæpissime contingit: & si non adiutorijs alleuiantur secundum unamquamq; caussam, in peius exacerbantur: ideo exercitare corpus debent deambulatione, uel uectatione. Fit plærumq; in corporibus graciliorum uirorum, siue mulicrum. Sequitur autem pallor totius corporis cum albore quodam: concauitas uultus apparet, maxime a somno: tumores crurum, ut diu stare non possint: & tumor manifestatur in coxis, quod in una parte stare nō possint, præ tumore: & ambulare desyderant, & non possunt. Aliquoties plus comedunt, & bene digerunt, & tabidi corpus excutiunt, in nouissimo laborāt. Venter eis soluitur cum anhelitu impulsu magno, & cum respiratione difficili: & cum lassitudine desiccantur: & periculū eis affert, & sic marcidi pereunt.

Cura.

Cura eorum ita adhibenda est: ut primum cognoscamus unde facta sit, an ne uiscera tumescant, aut inflentur, aut extendantur, aut dura sint, aut scyrosin patiant, nimium dura ut saxum, aut epati iungat splenem. Ideoq; pro omnibus caussis uaporationes esse debent, quibus locis succurras: ut præ omnibus duricia epatis, uel splenis soluatur, et resumptiua adiutoria cacecticis adhibeantur: ut quæ nimiū soluuntur constringantur, quæ constricta sunt soluantur: & quæ a dolore pulsantur, mitigentur: quæ frigida sunt, calefiant, humecta desiccantur. Et omnia quæ singulis ægritudinibus edocuimus adhibenda: ut si plus cibos accæperint, & corpori oberit, non plus comedant: quod si minus comederint, ut cibū præ

centur. talem qui corruptelam non faciat: et somnum cum mensura uel labore, similiter et uigilias: et ne graui somno in lecto cubent, fomentum facies eis adhibendum: et acre adhibeant, licitum secundum tempus, ut nec frigidorem patiantur, nec calorē. Secundum tempus item si uires permiserint, et febres non fuerint, nec solutio uentris, nec fames, lauacris utantur, et unguento, in balneo oleo dulci cum nitro: aut cum sale fricetur corpus secundum uires, sed non diu: in calda autem non diu foueantur recente. Secundum tempus potum, cibumque accipiant digestibilem, panem maturum, et caricas, et oua ante prandium: et unctio adhibenda. Aliquoties ad hydropem ueniunt per uetustatem cacexiæ: ideoque hydropicorum curæ adhibendę sunt cacecticis, quod utilissimum approbamus.

De Hydropicis. CAP. XXXVII.

QUID EST Hydropisis? Extensio uentris innaturalis, aquosa, atque corrupta humoris defectio. Inde hydropisis dicta est, ab accidentibus, hoc est, ab humoris pfusione aquatica. Græci enim hydor, aquam uocauerunt. Quot, uel quæ sunt species hydropisis? Duæ, totius corporis, & uentris. Quarum prima leucoflegmantia, uel hypofarcha appellatur. Secunda, in duas fere similes diuiditur species: in humores, atque spiritum, commixta materia. Leucoflegmantia est totius corporis mollis inflatio, cum colore subliuido, & grauedine, atque impressis digitis tumore recedente. Hypofarcha, est carniū resistantium solutioni duricia, cum aliqua doloris respiratione. Diuiduntur autem in Ascliten, & Tympaniten. Ex quibus Ascliten apprehendimus? Ex inflatione uentris, & sonitu fluitantis humoris: uel si palma pulsantur, in aures simul plenissimos sonos reddent. Ex quibus Tympaniten apprehendimus? Ex rotunda uentris inflatione, cum tensione plurima: quæ palma percussa tympanorum respirationem fingit, unde nomen accepit. Hydropisis autem est solutio carniū, infusio humoris in toto corpore, quæ uentrem cæperit & intestina. Leucoflegmantia, id est, albi tumores, & solutiones carniū: qui humor aquosus omnimodo soluitur, abundans & discurrens per omnes partes corporis, simulans infusionem spongiarum, cum feruore. Et fit tumor per totum corpus, subinflatus circa faciem: & primo in uentris locum se infundit: per multa tempora tumescunt, sicuti eclipsis coloris fit: & impresso digito in tumorem, statim mergit, & paulatim resurgit. Leucoflegmantia nomen accepit ab albo tumore & humore albi & limpidi coloris. Hypofarcha autem est tumor pallidus, apparens & constringens: quando diffunditur humor simul, & soluitur ab aqua, & sic ipse tumor soluit carnes. Ideo nuncupatur Hypofarcha, quod sub carnes se ipse humor diffundat. Signa eorum hæc sunt. Tumor in facie, cum cavitare & tensura uentris, cum tumore lumborum, et iliroom, et præcordiorum, et lassitudine et fastidio, et anhelitu et tussi. Ascliten autem sequitur tumor in uentre solum, et proclusiones cum

Hydropisis.

Leucoflegmantia.

Hypofarcha.

B

Asclites.

Tympanites.

C sonitu, & cum grauatione pigra, a simili, sicut utres femine pleni, sonitus reddunt, quæ maxime quãdo affellantur cum extensione & inflatione uentris. Aliquoties intumescunt expletura humoris femora sua: pedes, crura, omnia tenduntur, & ueretro subinflato torquentur, & supernæ partes corporis tabescunt, hoc est, thorax brachia, ceruices, & uultus. Sequitur eos anhelitus, fastidium, pallor, difficiles motus corporis. Sitiunt incessanter: quantum autem plus biberint, tantum plus sitiunt: & urinam digerunt. Tympanitis autem hæc signa in eis apparent. Tumescunt, plus inflatur uenter, extenditur: & procluditur. Cum autem percussus fuerit palma, sonum ut tympanum reddit: ideo & nomen accæpit tympanites, eo quod sic extendatur, uel talem sonum reddat uentositate sua ut tympanum. Attenuantur cum anhelitu & fastidio, sitiunt non ualde, cum sudore paruo, & pallore. Quod si in hydropicis leucoflegmanticis, & hypofarchicis exagitantur a tussi, cum febre, periclitantur, & mortem eis inferunt. Corpora autem consumunt Ascliti, & Tympaniti per multa tempora, quæ ex aqua marcida fiunt, & sic pereunt. Catafarcha, discurrens per pulpas, fit plærumquæ in infantibus qui crescunt. Mulieribus autem non ualde fit sicut uiris. Hydropici fiunt ex longa infirmitate, præcordiorum extensione, per multa tempora ex epate & splene dolentes, & podagra. Item ex longis febribus peryodicis, id est, ex quotidianis, & ex quartanis, in ipsis accessionibus aquam multam bibentes, uel falsa, aut ex uini liquore multum potantes. Quam maxime aquam plurimã in febrium ardore multum bibentes, uenter illis impletur: & ex multa extensione descendens per os uentris, hoc est, stomachum, intumescunt et renes et collum, et uesica, et diafragma. Apud mulieres autem ex matrice fiunt, ex dysenteria longa, et ex hæmorrhoidarum fluxu.

Cura. Curam eorum cum diligentia nos scribere oportet. quoniam periculosa est hæc passio apud omnes medicos. Ideoque succurrendum erit adiutorio, ordinatione, et diæta, unde possit hæc ualitudo excludi, uel medicinarum operatione, uel medicorum sollicitudine. Necessariũ ante omnia, ut cõstanter exercitentur. Hydropes qui sine febribus, et sine solutione uentris sunt, et bene cibantur, et marçidi nõ sunt, ipsi possunt ad sanitatẽ uenire: quia emissiones habent, et omnia adiutoria sunt coctio nis adhibenda, & cibi leues ijs dandi. Quod si febres eos excitauerit, prouidendum erit tempus, ut in dimissione febrium cibentur, uel adiutoria adhibeatur. Sine febribus autem fricatio multa adhibenda, cum exercitationibus. Et sint lauacra balnearum tantum ut sudent: in solium nõ descendant, sed uaporationibus siccis utantur, spargentes per omne corpus, quæ maxime uentrẽ, aut ubi tumor fuerit, nitrum tritum, aut salem, cum fricatione corporis, maxime in æstate. Post fricationem in sole diu stent, & tum in mari natent: & acria omnia comedant, & salsamenta, & allium proferendum: & panem cum cibo sicco & asso comedant: & post uinum accipiant austerum, nigrum mediocriter, & parum bibant. Et

in dimissione radices comedant multum : & sub umbilico ubi tensuram **A**
 magnam senserint, uaporatione utendum ex facello, & sale tosto. Iuuat
 eos murena calida, si obruantur, in sole in canicularibus diebus: & acetū
 squilliticū sorbeant, & diureticas potiones. Similiter & hydrogoga me-
 dicamina adhibenda, & malagmata desiccatiua, id est, diaspermaton, aut
 diadaphnidon, aut diameliloton, & alia epithimata ex caricis, granati fo-
 lijs, lenticulæ farina, & his similibus. Quod si adhuc inter initia hy-
 dropicorum epar, uel splen intumuerit, epithimantia in ipsis locis impo-
 nenda, hoc est, ad epar epithima dialoe, ad splenem epithima stipticia
 strongilos, hoc est, ex alumine rotundo: ut in passione splenetorum
 scripsimus. Ambo simul ponantur in suis locis. Aliquibus faciendæ re-
 ctæ incisiones, hoc est, scarificationes super plantas.

Ad uiscera dolentia, uel extensa, adhibendę infusiōes, et cataplasmata,
 cucurbitarum raptus, & sanguisugæ adhibendæ, & malagmata hydro-
 picorum. Cataplasma adhibendum ex hordei farina, eruo, cimino, sale,
 & absinthij flore, omnia tunsa, in oxymelle cocta: & absinthium uiride
 tritum cum caricis & cimino: nitrum cum sale & melle quod sufficit:
 inductum in uentrem. Apponendus & cucurbitarum raptus. Et potum
 accipiant cyclamini succum uiridem, et epithima ex caprino fimo. Si sine
 febre sunt, est spes curæ. Et unguento utantur ex nitro, aut ex sale, aut ex
 lauri baccis cum oleo uetere, aut modica cæra. Quod si cum febribus fue- **B**
 rint, & cum solutione uentris: diureticas potiones accipiant, quæ stoma-
 chum non lædant. Vbi est spes salutis, potionem hanc parato. Apij se-
 men, & radices eius, & dauci semen, adiantos, petroselinū, cassiam, cin-
 namomum, phu, meu, nardum, strutium, iringium, intyba, aspargi ra-
 dices, cucumeris semen, corium granati, ebuli summitates, ex æquo
 omnia in aqua cocta dulci, & inde secundum uires potui dato. Quod si
 ætas parua fuerit, diuretica simplicia accipiant. Apij radices, sparagi ra-
 dices, cucumeris semen, similiter in aqua cocta potentur. Quod si sine fe-
 bribus & sine solutione uentris fuerint, hydrogoga adhibenda sunt, non
 diuretica, id est, titimali turiones cum semine suo, & strutium, polypodij
 radices, simul coctas in aqua dulci ad tertias, colas, & bibendum dabis se-
 cundum uires, & mensuram dierum. Et si plus eos soluerit, semel dan-
 dum: si mediocriter, secundo, si parum tertio die, ut diximus secundum
 uires. Quod si stomachū doluerint, uel aliquantū sanguinem expue-
 rint, aut solutio uentris est: hydrogogo abstinendum, & diuretica adhi-
 benda, uel alia cætera. Cibos accipiant leues qui stomachum digestibilē
 nō lædant, maxime in asclitis hydrope. Adhibendę chirurgię humori,
 ut patientes sedeant recti, & extensi, pressi, uel contracti a multis, ut se nō
 moueant, cubitis rectis contra latera, ut recta incisio fiat, ex flebotomo
 puncta, ab umbilico in uisum digitis quatuor: atq; id q̄ maxime faciendū
 quibus umbilici tument multū, uel dolent mediocriter. Incisura autem
 recta facienda, & spongia molli orificium incisurę claudendum, quæ hu-

C mectetur ex calida, aut tepida aqua, & cōoperiant uentrem totū ex uillo lanarum: & delatis fasciolis ligent per septem dies: ut humor ipse deficet, & tumor recedat. Diligentia plagarum adhibenda, ut in omni chirurgia monstrauiamus: et in catafarcha hydrope hoc adhibendum, ut aliquoties cutis eorū scarificetur in sanis partib. super plantas, et circa inguina, & femora rectis incisionibus. In catafarcha hydrope omnes medici uomitū prouocare iusserūt, ex radicibus: & post ihera antitodo purgentur. Cibi aut adhibendi utiles, unde omnis spes salutis componitur, sicut multoties diximus. Panis nō azymus, bene coctus, oua, pultes. Potiones aut quæ sitim compescant: aquam dulcē bibant, non falsam, neq; grauis ponderis: & appræhendere debent quod sitim ualde cōmoueat: similiter ex uino, sicuti de aqua diximus: ne frigidū multū præsumant: ne percussa uiscera plus tumescāt. Post cibos deambulent mediocriter, uel post cœnam: & simplici unctiōne ungant: & cibos uarios accipiant, & pisces teneros, sardos, mullos, turdos, parcas, gobiones, ostrea, mordica, locustas marinas. Ex uolatilibus atragenas, anates, perdices, ficedulas. Ex omnibus uenationibus lepores, capreolas, & alia agrestia. Et herbarum siue holerum accipiant, porros, apia, sparagos, atriplicem, sinapi, omnia in iuscello. Omnibus aut dulcians in cibo q̄ in potu abstinendum. In dimissionis tempore accipiant ficus, dactylos, cibos digestibiles, & granata parū, propter desyderium: ne solutione uentris irritentur: amygdalas uero pistatas, quantū delectauerint comedant. Post cœnam modicū deambulent: & ungantur, ut celerius somnū accipiant. Lauacrum utilissimū est illis, aqua marina, uel falsa aqua: quoniā eos desiccant, ita ut in balneo ex aqua falsa lauentur. In uapore aspergantur per totū corpus, uel uentrem, puluere de nitro cū sulphure: ut sudor excitetur. In caldam nō descendant: sed siccum lauacrū, hoc est, in uaporē: fimo bubulo recente totum corpus perungatur, ut cum illo diutius sudent. Die intermisso, una hebdomada iterū adhibendū, multis utilissimū adiutoriū probauimus. Non cōtemnas: quia multū est necessariū. Tumori item uentris hoc erit adhibendū. Vuæ passæ pinguis enucleatæ lib. .i. cimini triti ÷ vi. tundis primū uuam passam, et sic ciminū addis primū in unum, et teris, inductū in linteolo tundes, & cataplasmas. Quod si uulnera illis in superficie nascunt: ciminū puluerisatū imponendū, quod siccatiuū est hydropicis.

De Diabiti. CAP. XXXVIII.

S E Q V I T V R Diabites sitis multa, & fortissima. Patiuntur ex Stomacho, & epate, aliqui ex renibus. Apparescent autē ex hydro-pisi fortificata. Fiunt ex aduersitate grauidarum. Plærumq; contingunt et ex purgatione frequenti medicaminū. Commouentur aut in hac passione, et in frigore soluunt, et sic exinde discutunt. Et quādo admoniti fuerint, in passione iuuari debent ut hydropici: quoniā prope una est illis passio, ut et ipsi ab siti nuncupentur. Et multis comestio fit ex siccatione stomachi sub acredine, et secundum humorē quo potant, uel discutuntur, sicuti foris apparent. Sequitur eos et hebetudo totius corporis,

quam maxime nolunt. Vrgentur autē in superficie: & uenæ nigrescunt, **A**
 ex gelatione sanguinis non currentis ex matrice, aut ex aliqua parte cor-
 poris, cum febre & grauedine, per totum uentrem cum rigore male ia-
 ctantur. Circa pectinum loca tumescunt. Multum bibunt, & parū come-
 dunt. Ideoq; paruo potent, & aliquanto plus cibent, propt̄ uires. Quan-
 do exercitantur, uigilias patiuntur, & sitiunt, ac somno paruo dormiunt,
 & fantasmantur in somno a flumine, uel cisterna, quasi inde bibant, aut
 ibi natent. Consumuntur autem ab hac passione crescentes iuuenes,
 maxime senes: et infantes tabescunt, quammaxime in medicaminum po-
 tionibus assidue, et maxime desiccatiuis potionibus. Oportet ergo cu-
 rare hanc passionem, ut dictum est, pro siti, confectionibus quę sitim arce-
 ant. Et epithimo refrigeratorio utendum, & non humectiuo: cibus simili-
 ter & potionibus, & uino non forti, nec uetere. Et aquam accipiant, ubi
 coxerit aliqua herba desiccatiua, ut apium, aut sparagus, aut tyriaca. An-
 tidotum accipiant quammaxime pro somno, & ex parte hydropicorum
 utantur, ut de hydropicis scriptum est.

De Elephantiasi. C A P . X X X I X .

ELEPHANTIASIS ita apprehendis. Primo ex maculis quę in in-
 itio impetigini similes nascunt, & flauæ, sine pruritu, atq; sine ul-
 la curatione adhibita, & sponte transeunt, & rursus nascunt, et eminentes **B**
 perseuerant. Exhinc transgressæ, extensiones solidæ efficiuntur & nigrae,
 quibus uulneratę partes putrescunt, attestante uocis asperitate et tussicu-
 la, & uentris solutione. Vnde elephantiasis dicta est, ab omniū animalium
 maiore: quia color eorū in superficie corporis supradictis similat anima-
 libus in asperitate, & nigredine oculorū. Dicta est autē elephanria hæc
 passio a magnitudine quadrupedis agrestis, quod grande est inter omnes
 elephantes: & simile coriū habet ut elephas, et magnam uirtutem: ideo &
 maior est omnibus passionibus: & maligna passio est. Initio nascunt
 maculæ in superficie et facie nigra siue rubicūda, sine pruritu, ut diximus:
 & cutis illis ingrossatur, quasi cochleæ exurgunt nigrae. Quando in ipsa
 commotione adducuntur eis cilia, & palpebræ, et nares illis clauduntur,
 & odorem non sentiunt, & sanguinem emungunt: oculi rubescunt: fit il-
 lis & uox rauca & aspera: et temporis qualitate et uetustate cacumina pe-
 dum uel manus pinguescunt: & aurium, & nariū, et labiorū partes mar-
 cescunt, uel putrescunt, et foetescunt: et uiscera extenduntur, et suffocati
 pereunt, si non iuuantur a medicis. Fit autem hæc passio magna ex me-
 lancholico humore: exinde pascunt, uel exacerbant. Initiante passioe, co-
 lor faciei fit rubeus, aliquies liuidus ut melancholia: et in rubore ipso eri-
 gunt cum ciborū grauedine, et tumore q̄dam apprehenduntur, et asperi-
 tate uel solutione totius corporis cū sanguinea facie. Initio causæ hu-
 ius si apparuerint supradicta signa, flebotomari oportet: et clystere pur-
 gare uisum, hoc est, deorsum, et excitari catartico sursum uomitum.

Elephantiasis
unde dicta.

Cimolia ex libano cum aceto trita faciem perungimus ad mansionem,

C Ad omnem superficiem: mirabolanum, ex rhodino, cū myrtino oleo, & aceto similiter, stipteriam, & ammoniacum, et alia quæ constringere possunt, et desiccant, adiutoria his adhibēda: & argilla alba cum aceto conspersa, perungi debent in sole, ut desiccari possint. Fricatio & lauatio eos iuuat, aut in marina, aut in salsa aqua. Quod si aqua fuerit dulcis, eos non desiccet. Et multo unguento ex nitro, bitumine, stipteria, sulphure ex æquo trito cum oleo ad crassitudinem mellis perunges faciem. Obseruent oculos ne irruant medicamina. Purgari autem uentrem oportet ex hac confectione. Coloquintide pulparum 3. iij. nardi 3. i. salis ammoniaci 3. ij. myrrhæ 3. i. epithymi 3. i. teres diligenter cum aqua coelesti, & dabis secundum uires: cibos dando leues. Obseruent se a falsamentis, cochleis, leguminibus, & ab omni mala carne, a bubula, & ab omni malorum humorem cibo. Holera autem accipiant apia, & porcadas cum aceto: & panem, et pisces aspratiles, & non meratā potionem. Vomitus ante omnia prouocent ex radicibus post cibos.

Purgentur ex elleboro: & antidotum diæchidnes accipiant, hoc est, ex carnibus uiperarum confectum, sic secundum curationem coctum, nesciēti in cibo dandum. Magna ista causa apud medicos de uipera. Inciditur post caput & caudam quatuor digitorum mensura, et medium eius exenteratum, et excoriatum deforis diligenter, lauetur munde, & aspergatur sale: deinde perfundatur aceto, & sic in aqua dulci, cum aneto & sale modico cum oleo coquitur simul cum aqua diligenter, sicut mos est anguillarum: & de eis dandum erit. Si initium causæ fuerit, sic accipiant, & in perpetuum curabuntur. Quibus autem hæc passio inueterauerit, uulnerantur & depannantur uulnera eorum, et putrescunt ut tinea. Fœnugræci farina cruda aspergendi, et litargyro, et ex cerussa: aut cimolia trita cum aqua modica: et rosaceo perungendi, et loca tuberosa cauterifamus. Ante omnia uulneribus eorum malignis puluerē hunc adhibemus. Calcitum assam, cimoliam assam, et simulam triticeam ex æquo omnia tunsa, et cribrata. Puluere utendum, et in labijs et in ore, et in auribus ubi fuerint tinea. Tere puluerem cum melle mixto. Utendum hoc est ad perungēda loca, et adhibēda adiutoria quæ supra scripsimus. Ante omnia per singulos annos euacuentur a sanguine, et a uentris solutione, uel omnibus quæ superius scripsimus, ante accessionis tēpus, hoc est, uerno tempore: ne humor ipse eos penetret, uel occidat.

De Renum causis. CAP. XL.

Assidue in renibus passiōes uariæ, et longæ. Fiunt ergo tumores, collectiones, uulnera, sanguinis eruptio, et calculus. Contingit autē ex corruptela, multo coitu, multa equitatioe, uel uiarū frequēti ambulatione, ex pondere, multū currēdo, ex uētositate, ex frigore, et frigidū bibēdo. Tumor autē efficitur in renibus, aliquoties in una parte renū, aliqties in ambabus. Quando multū extendit, tunc fortius periclitant. Quando præcludunt et ano, et uesica, tunc subito moriunt: et cū dolore magno nec uentrē, nec

urinam reddunt, quia a lapide clauduntur: dolent illis utręq; partes ilio- **A**
rum, cum mingendi difficultate, intus attestate urina aquata, & mucilen-
ta qualitate, uel flaua, uiridi uel saniosa, aliquoties sanguinolenta. Post
hanc consequitur & tumor membrorum, & interaneorum tormentum,
cum inflatione ex corruptionibus, atq; cum fastidio cibi ac potus, & arti-
culorū frigido torpore, cum grauedine & febre leni, cum frigoribus mo-
dicis, & difficili respiratione, & uertigine, & cholera uel flegmatū uo-
mitu. Quammaxime fit iuuenibus crescentibus, & in peryodicis passio-
nibus. Collectio fit in renibus, quod apostema, uel apotasin græci di-
cunt. Primo tumescunt: & omnia signa in eis apparent quæ in tumore su-
perius diximus. Quando ex tumore ad collectionē ueniunt, tunc & sto-
machus euertitur cum febribus acutis et nausea, fiunt et cholera et flegma
cum sudoribus. Multoties tarda fit passio, quando in collectione, & a la-
pide clauduntur, et tarde urinam digerunt. Prę tumore collectionum in-
mutat collectio, uel tumor, et ut sanies erumpit. Tunc omnes dolores fi-
unt, ut aliquoties sanguinem ex renibus mittant: atq; hinc cognoscimus
maturum apostema crepuisse, quando dolore supra scripto paulatim in-
tumescent, & cum urinæ humor digeritur crassus, ut mellis figura aliquo-
ties emittitur, cum ex urinis uulneratio renum fit. Post eruptionem col-
lectiones uariæ medicamine aliquo corroduntur, & urinam digerunt ca-
tamodicam, cum sanierum fluore uelut feces: est liuida urina, & in ipsis re-
nibus morsum sentiunt cum frequenti delectatione urinæ. In ano pri-
mum morsum doloris patiuntur, et reumatismum aliquod fit: & frequen- **B**
ter tristantur, & circa peryodicas passiones fiunt sine aliquo sensu: pruri-
tu, & dolore acutissimo occupantur, & periclitantur ualde: & ipsa occa-
sione contractionem neruorum, patiunt, & musculorum duricia uexant:
quando uelocius & plus exercebantur, aut ex equitatione acerba, aut
ex labore plurimo, aut ex uaporatione, uel sanguinis feruore, et urinæ.

Sunt autem signa communia colicis et nephriticis, ut tarde urinā di-
mittant, cum dolore ac tumore: tamen colicis quando digestiones urina-
rum uel uentris habuerint, dimissiones efficiuntur a doloribus: nephriti-
ci uero egestionis & egressionis habent, et dolore non releuantur: quo-
niam coniunctiones ossiū dorso uicinę sunt: ideo est passio grauis, et tar-
da. quoniā renes natura musculosi sunt, et nerui se ibi iniecerūt in cauer-
nam eorū quę genitale semen cōtinet. Colica passio accessionē habet, et di-
missionē, et nō periculosam passionē, nisi solū intestinorū obtorsione et
extensione et dolore. Nephriticis uero nerui attrahunt, quammaxime in
opere uenereo, sanguinis eruptione. Et in senib. simili modo fit. Et aposte-
matū eruptione, fit eruptio uenarū: ut in sanguinis anagogi, et hemopto-
icorū caussis supra scripsimus. Eruptio renū ex uno loco, est emanatio
sanguinis, et uenarū renū eruptura. Senibus aut ex locis dolentibus de-
ducitur, ut sanguinem per uesicā digerant abundanter, et quantitate cal-
culorū urinæ in renibus creantur. Primo arenæ in eisdem creantur, et

C dum non purgatae fuerint, lapides faciunt magnos. Aliquoties fiunt urinae lenes & molles & subsolutae, aut arenarum, quae rubicundae fiunt: et haec multis temporibus digeruntur. Quod si non commoti fuerint a potionibus thermanticis, uel conditis, obdurantur non soluendo, & asperae efficiuntur, & uariae figurae inueniuntur, triangulae, & quinque angulae, aliquoties pertusae: magis autem quando per nimium dolorem crepant, sicut in figura baccarum. Aliquanti dixerunt in renibus non nocere lapides, sed in ueretro, hoc est, in uirga. Quod manifeste probaui uerum, quoniam non fiunt in uirga, sed in renibus sibi cohaerent, & suffocant uirgam angustia: ac si homini cuidam aliquid in faucibus inhaereat. Nam in renibus creantur, & ibi crescunt, et digeruntur per urinam: & nisi praecesserint urinam, lati efficiuntur, meatum non habentes de renibus. Aliqui ex uapore renum, & stomacho calido, uel coitu, sine labore eos proijciunt per multa tempora. Significatur autem in renibus factos calculos ex dolore lumborum in costis minoribus, uel in iliorum locis: & infrigidant loca lumborum, uel uerendorum, et curationem spinae, et iuncturas lumborum usque ad clunes: & digeruntur urinae tenues & aquosae: aut cum multo desiderio sedimina non habentes, crassae & spissae deducuntur ex renibus, sicque concluduntur, & ex uentositate non egeruntur. **Cura.** Curationes singulorum oportet nos dicere. Humores autem diligenter sic curare oportet. Primum si aetas permiserit, & uires, sanguinem ex contrario cubito satis auferamus, cooperientes loca dolentia ex lana, & oleo calido. Quod si febres acutae non fuerint, purgari debent ex ihera, quam maxime post flebotomi euacuationem: & post infusiones cataplasmatibus talibus. Rore marino, samfucis, & his similibus. Quod si ista omnia non iuuant, cucurbitarum cuphas imponimus: et sic scarificentur et infundantur: et iterum cataplasma, et uaporationes, et post hoc cerotaria et emplastra malactica, hoc est, mollitiua: et in nouissimo malagma: et ne ad collectionem ueniant, sed ut tumor spargatur, cataplasmandus erit ex lini semine, et foenugraeci, et hordei polline, adiuncto pollio, ita ut primum altheae radices sole coquantur, et abrotanum, et columbinus fimus, faeces resinae, cum libano, galbano, et oleo rutaceo quantum sufficit: et genus epithimi conficis, et imponis. Quod si magnus fuerit impetus doloris in uesica, oleum calidum infunde, et uaporiza loca dolentia. Quod si non fuerit necesse ut infundantur, anodinos troiscos accipiant, et in accessione temporis antidotum Mithridatis, aut tyriacam, aut de duobus piperibus, et theostinum: quod dicimus his solis frequentius utendum. Cibis utilibus utendum mediocriter: et recentes obseruent. Et calidis potionibus utendum, diureticis, qui omnem dolorem uel tumorem soluant et apostemata. Propinandum ex sparagi radicibus, foeniculi, graminis, cucumeris semen, in aqua ad tertias cocti, et conditi. Nephritica collectio fit ex tumoribus, ut diximus, qui eruptionem fecerunt, et uulnus inuenerunt. In ipsas partes quae dolent, uaporationes adhibendae, infusiones, et cata

plasmata: leues et diureticæ potiones, quæ exacerbent uulnus, quæ & ca-
 lesfaciant reuma & desiccant. Cibentur autem ex sorbitione succorum, &
 lacte. In dimissione si ad melius uenerint, fricationes totius corporis ad-
 hibendę, & his locis dolentibus leues raptus cucurbitæ: & minores car-
 nes & recentes accipiant: & imponant malagma diaspermaton, aut po-
 lyarcion, aut diadaphnion, diastorace, galbanum, & uuam passam enu-
 cleatam simul tunfam apponant. Et in hac potione diureticis utendum
 quæ uulnus et urinam extergat, dauci sperma, petroselinum, myrrham,
 crocum, amygdalas amaras, et alias potiones nefriticorum. Troscisci cro-
 codes dandi, cū elixatura de myrto uiridi in aqua coctæ. Bethonicam ex
 mulsa dato, et lac caprinum. Sanguinis eruptio ex renibus fit, quando
 aliqua uena ex renibus crepuerit, sanguis in uesicam fundit, et uelut uri-
 na mingitur sanguis purus cum dolore renum. Adiutoria adhibenda,
 collectio carniū, et ammoniacum cum libano et myrrha, et aceto tritū,
 in charta inductū, renibus apponendum: et tam diu ibi sit, donec sponte
 cadat. Et potum accipiant ex trosciscis qui sanguinem cōstringant, uel de
 adiutorijs hæmoptoicorum. Et his adhibendi aut trosci diacorallion,
 aut dialectrum, aut diachordon, aut succus arnoglossæ ex pusca. Cal-
 culi uero quando in renibus nascuntur, omnem uesicam subtorquent, et
 procludunt cum dolore magno. Utendum embroce, hoc est, ad infusio-
 ne renum, et uaporationibus, et cucurbitarum raptu cum scarificatione:
 et præparandum antidotum dissolutiuum, hoc est, pertundens lapidē,
 hoc. Phu 3. ij. saxifragiæ 3. iij. meu, 3. ij. bethonicæ 3. iij. asari 3. i. pē-
 troselini 3. ij. piperis tunsi cum melle mixti, dato coclear 1. cum apozi-
 ma alicuius herbæ diureticæ, ut radices spargi, aut apij.

A

Sanguinis
eruptio.B
Contra la-
pidem.

D E V E S I C A E caussa.

C A P. X L I.

OMNES caussæ Vesicæ ex renum indignatione fiunt multæ
 et uariæ: quarum nos oportet singularum caussarum signa do-
 cere, uel curarum earum uocabula, sicut & de renibus scribentes docui-
 mus. Vesicæ ergo caussæ sunt, tumor, duricia, collectiones, hæmorrogia,
 trombosis, uulneratio, ptiriasis, stricialis, atonia, almodes, lithiasis, disu-
 ria, reumatismus, diabne, stranguiria, scuria. Tumorem uesicæ cogno-
 scimus ex dolore renum atq; genitalium, iliorum, uel clunium, et magis
 in fine, aut in initio mingitur, attestante etiam earundem partium fer-
 uore, et stricture atq; inflatione, cum frequenti libidine mictus, et ipsi-
 us urinæ mutata qualitate, ut nō tenuis, sed cū sedimine mucilenta exclu-
 datur. Peiorante passione, supradictis augmentis etiam sitis et uigiliæ ac-
 cedunt, aliquoties ista demingunt, aliquoties catamodicum instillant, ali-
 quoties et collum ipsius uesicæ tumescit. Sic agnoscimus ex omnibus su-
 pradictis signis, quæ in nefriticis memorauimus, cum dolore nimio uir-
 gæ et intestinorum conclusione, ut nulla uentositas excludatur: uicina

Vesicæ
Tumor.

C loca contumescant concurrentibus febribus ualidissimis, stomachi euer-
sione, & uentositate uentris, & uomitu, cum perfricatione & uigilijs.

Duricia uesicæ

Duriciam in uesica agnoscimus ex feruore atq; dolore, aucta duri-
cia, & perseuerante impedimento mictus, cum inflatione, et tactui nostro
resistente, præ tumore uesicæ, uel colli, uel fundi, uel duricia cum diffi-
cultate intus, & dolore ualidissimo. Ex cubito sanguis emittendus erit
secundum uires: uel si ætas permiserit, utendum clistere qui uentrem de-
ducat. Et ne forte squibala procludatur urinæ per exitum, aut intestina de
uicino tumescant, mulsæ calidæ & cum oleo quod sufficit iniiciendum: ut
squibala prouocent, & uentrem deponant. Et pro dolore compescen-
do, adhibeatur oleum ubi coxerit ruta in calida lana tinctæ. Coöperiatur
ueretrum & coxæ, aut infusionibus oleorum amaracini, aut famsucini:
aut ex crocino in lana limpida infundenda loca: & cataplasmata cõmu-
nia adhibenda ex meliloti floribus, admixto papaueris semine tunso cū
palmulis: ut primo uaporetur ex pectine, & sic cataplasmetur, ut dixi-
mus. Si creuerit dolor, oleum calidum in uesicam fundendum, uaporan-
di pecten & renes: & encathismus adhibendus in calida & oleo ubi
coxerit melilifagus, & melilotum. Quod si per multum tempus manserit
dolor, aut tumor: cucurbita utendum cum scarificatione, in renibus san-
guis tollatur mediocriter: & cum fasciola in pectine, & ilibus, & coxis,
& in uicinis locis apponendum. Quod si uesica & anus simul intum-
uerint, et totam urinam non dimittant: uaporationes assiduæ adhiben-

D dæ, & cataplasmata circa pectinem: aut spongiarum uaporationes ex cal-
da ubi nitrum mittatur, & encathismo hydrolei calidi diu sudent, donec
urinam prouocent. Quando in sanitatem uenerint, cauterismum adhi-
bendum, sicut in chirurgia scriptum est. In dimissione urinæ cum cata-
plasmatis, & cerotarijs, & emplastris, & malagmatibus desiccatiuis,
diaspermaton, aut diameliloto, & alijs similibus quæ conueniunt medi-
caminibus. Aliquoties non resistente tumore, ex igni sacro occupa-
tur pecten usq; ad ilia. Adhibenda adiutoria calida, & uaria instanter
quæ maturent, & eruptionem faciant, ut distillatio sanierum fiat, & ad
uulnus ueniant, & sic curari possint. Et potiones diureticæ dandæ, quas
in nefriticis diximus.

**Collectio
Vesicæ.**

Collectio autem in uesica fit post tumorem, fitq; in uesica ex arenarum
differentia, secundum colorum urinæ qualitates per uesicam manantes:
aut per calculi colores, ut diximus, digeruntur, aut urinæ, cum asperitate
lapidum, uel arenarum. Aliquoties sub sanguinolenta urina & saniosa:
unde sequitur eos uulneratio. Sic eam agnoscimus. Ex urinarum liquo-
ribus, et mellis lotura humores cum urina digerunt. Hæmorrogia ue-
sicæ, hoc est, sanguinis fluxus, fit ex ruptione uenarum, uel collectione,
aut ex nimio coitu, ut per urinam sanguinem mingunt, aliquoties par-
um, aliquoties ut loturam carniū, cum grauedine lumborum, cum uici-
nis locis uesicæ, et modicum urinæ difficultatis, aut eata modicum reddi-

Hæmorrogia

ur, aut ex toto negetur, aut cum urina guttæ sanguinis cadant, aut super- **A**
 natent, ex fricatione corporali. Aliquoties carcerantur, & sanguis plus
 prouocatur. Quando præ dolore & iracundia clamant, tunc fit urina
 acerrima et calida, & hinc trombus proijcitur, hoc est, gelatio sanguinis. **Trombus.**
 Pro sanguinis fluxu diligentia adhibenda, ne plus sanguis irriteretur. Sed
 istud iuuat, ut cõoperiãtur pecten, & renes ex spongia in pusca, & ibi fa-
 sciantur, ubi pus ipsum remanet, et extensio fit uenarum, uel neruorum.
 Post spongiã adhibenda erit lana succida, ut intingatur in uino & o-
 leo roseo, & superfasciando utilissimum: & si ætas permiserit, sanguis ex
 brachio tollendus est: & collectica adhibenda, quæ sanguinem constrin-
 gant in renibus: sicut in nefriticis iam diximus: & cucurbitarum raptus
 circa uicina loca, & in cruribus, & in coxis ponendi. Potanda autẽ erunt
 simpliciter composita, quæ in sanguinis sputo, uel uomitu supra scripsis-
 mus. Conuenit & epithima, & enema, et encathisma constrictiua, quæ in
 dysentericis scripsimus: ut constringantur.

Trombosis uesicæ fit post sanguinis eruptionem, ut sanguinis fru- **Trombosis.**
 sta proijciant, cum impedimento mictus. lacere debent immobiles: et
 silentium habeant, ut non corpora moueant, et non cancellent. Et si ætas
 permiserit, uel uires, flebotoment: et cusæ circa uicina loca, circa perito-
 neon pectinem et renes: et lana succida cum pusca in ea loca ponenda.
 Quod si trombi aliquid humoris in uesica manserit, puscam bibendum
 dato, et radices coctas comedant, et balsamenta cum oxymelle: et foris ca-
 taplasmata adhibenda, quæ reuma, hoc est, humorẽ abundantem ex ue- **B**
 sica prouocent. Et uaporationes pectini, et peritoneo apponant, et in a-
 lia loca quæ condolent, atq; ad renes: quammaxime, quando eos urina
 delectauerit, in ipso impetu adhibendæ: et diligenter curentur ex embro-
 cis, hoc est, infusionibus olei rosei, cum uino calido, intincta lana succi-
 da, et alia infusione de spongia intincta in uino calido uaporandum, et
 oxyrhodinum calidum spinali intinctum, imponendum frequenter.

Vulneratio uesicæ fit post sanguinis emissionem, uel trombosis. **Vulneratio.** **Vri**
 nam reddunt sanguinolentam et saniosam, cum uarijs liquoribus et foe-
 toribus, aut uelut loturam narium: et uulnera procedunt. Signa in eis sic
 apparent. In exitu urinæ sentiunt morsum, in ipso meatu etiam urinæ,
 quæ significant uulnus esse cum dolore uicinarum partium. Quibus fo-
 ris epithymata erunt imponenda, et encathisma ad uulnus expurgandũ.
 Cibi utilissimi dandi, dulces, constrictiui, et potiones similiter, et inducti-
 ones aforis ueretrorum. Et iniiciendum per ueretri collum, lac, aut om-
 facinum, aut diaquilon solutum, et rosaceum multum, aut tetrapharma-
 cum, diacasmias cum rosaceo solutum, ut liquidum fiat, ut celerius per-
 transeat ueretrum, aut uirgam. Et fomentum, uel uaporationes adhiben-
 dæ ex mali coriorum decoctione, et folijs oliuarum coctis simul, et spon-
 giæ uaporatio. Et post hoc oxymelle ex uino iniiciendum tepidum, ut
 diximus per ueretrum, propter cicatricem iungendam: & foris cataplas-

C matibus utendum constrictiuis, uel desiccatiuis: ut est, caricæ coctæ in mulsâ tunfæ apponendæ pectini, et ad loca dolentia: et simplicis uirtutis medicamē iniiciendum. Quod si in uulneratione sanguis se iterum emisserit, cataplasmate utendum ex corio granatorum. Tamaricis turiones, uel myrti coctos in aqua proijcis, & addis in ipsam elixaturam, dactylos tunfos cum polenta. Cataplasmato pectinem, & renes, aut in pusca cocta similia. Et iniicienda per anum constrictiua: ut rubi succus, aut gallarum decoctio, aut balauftium, aut hippoquistidos. Similiter & potiones ex eorum substantia adhibendæ frigidarum uirtutum, ut sunt dactylo- rum, & citoniorū. Apozima quoq; potandū, & potio danda ad omnia uulnera uesicæ. Nucleos. xxx. amygdalarum, aut dactylorū xv. draganti 3. iij. tundis simul, & das 3. ij. cum calda ubi coxerit myrtus uiridis: & trōciscarijs potato ad uesicæ, uel renum causas p̄inentibus. His q̄ abun- de & ptiriasis efficitur, hoc est, furfura in urinis. Id cognoscimus ex uri- næ densitate, cū pondere, ueluti uesiculis sordidis, & sedimine mucilento a corpusculis auro similibus, attestante dolore cum quadam suauitate pruritus in uulua, ac folliculo, uel proximis locis. Mulieribus autem cō- tingit in pube pudendorū, quod hyflerigomata dicunt, hoc est, pennas. Fiunt ex his cauearum uesicę uulnerationes, modico cum dolore, & pru- ritu, & tensione uerendorum. Vaporations renum, uel pectinis adhi- bendæ, & potiones catarticæ quæ eos extergant. In cibis, uel potionibus utantur dulcioribus, ut uesicam extergant, & lac bibant, uel eo cibentur. Et antidotum diureticum, & cucumeris semē, & amygdalas amaras co- ctas in mulsâ potum dato, & elixaturas diureticas de herbarū radicibus, & condita nefritica in accessionis tempore. Quando urinā faciunt, pru- ritum patiuntur in acumine, & pectine, & in orificio ani. Dulcia ut dixi- mus, comedant, & adiecto in uino dulce coctum propinato: & uirgæ ini- cienda initio fici elixatura, aut apij, aut melanthij, aut siseleos, aut cum melle, aut oleo modico mixtum iniice. Holera autem comedant, et pisces aspratiles, carnes molles, uolatilia: exercitatione, & deambulatione secun- dum tempus, fricationibus, & cibis resumptiuis utantur: & ab iracundiâ & a uocibus se obseruent.

Striciasis.

Striciasis est, quibus capilli in uesica fiunt, et neruorum frigdores, uel humorū infusiones rumpuntur, et capillos faciunt. Hos cognoscimus. Cum dolore fiunt punctiones ex alto uenientes, cum capillorū mictu, et tensione inguinum, uel genitaliū, cum grauedine, et morfu in uesica. Va- porationibus, encathismatibus, & epithymatibus utendum, & exercita- tionibus plurimis, & fricationibus multū utendum, & natationibus in aquis naturalibus: & potionibus ex bitumine & myrrha. In dimissione similium potionibus. Atoniam agnoscimus, ex mictu difficili, atq; cō- natu ægrotantis: sine dolore urinam reddunt, aut præter uoluntatem dor- miunt. Renes & pectines ungantur ex acopis thermanticis, & oxymel- le: aut omfacomelle bibant, cum apozimo de myrto uiridi.

Atonia.

Almodes in uesica sunt arenę, quas agnoscimus ex mictus difficultate, **A**
 & semine rubicundo: & cum eā urinam colauerimus per linteum, in fun-
 do arenosa sedimina inuenimus, aut lapides minutos, cum dolore &
 grauedine renū, & uesicę difficultate: quę magno conatu & pruritu ue-
 reri exeunt, ut id manibus attrectent. Nascuntur ex indigestione ci-
 borum, quammaxime ex aqua turbida & sediminosa bibita. Quę si non
 purgata fuerit, ut per urinam ipsę arenę digerantur, calculum faciunt.
 Curationes autem ut calculosis adhibendę, sicuti supra docuimus. **Lithiriasis!**
Lithiriasis, id est, calculosos in uesica sic agnoscimus. Lapis generat in uesi-
 ca cum grauedine eiusdem & pruritu, mictus item difficultate, aut in to-
 to abstinentia, cum uehementis doloris interpellatione testium, aut ni-
 mia tensione, plerisque longāonis, cum frequenti uentositate: ac si supini
 iacuerint ægrotantes. Ipsa quoque urina uaria, cum sedimine emititur,
 nunc carnosa, nunc frustis subliuidiorib. aut sanguinolentis confusam e-
 gerūt. Lapidem in uesica sentiunt, quando testes dolēt, uel in frigidant, ut
 uirgā quoque differant. Lapis hic per chirurgię rationē extrahendus, quo
 urinę denegatum officium aperiatur, seu mictus difficultas. Quę inter se
 differunt. Nam negatum officium urinę in totum abstinentiam signifi-
 cat: Difficultas autem mictus, ex qua ratione sui impedimentum fecerit. **B**
 Et quia diuersa fit generatio lapidum, ideo non uno genere egeruntur.
 Sunt rotundi, diuersę magnitudinis, aut longi, rubei, subalbidi, liuidi, an-
 gulosi, sunt & asperi & lenes. Quotquot ergo diuersitates habent, tot &
 tam diuersas egestiones per uesicam.

Mictus difficultatem medebimur sic. In ipsa accessione doloris uapora-
 tionibus utendum: ex furfuribus in pulsa coctis, faccellamus pectinem
 & renes, & cum fricatione acopi thermantici. Si febres non fuerint, bal-
 neis utantur.

Quod si fibrescunt, fricatione utendum ex acopis, & uinū dulce pro-
 pinandum mediocriter: & nucleos conditos comedant, & cucumeris se-
 men & papaueris semen: aut piper tritum, ex mulsa potui dato, ut per u-
 rinam lapides digerant: & uaporationibus utendum, & faccellis cum sa-
 le. Encathismate, hydrolea, & cerotarijs thermanticis, & malagmatis &
 uaporatione circa pectinem, peritoneum, & renes, ex oleo anetino, & in-
 iectione ex oleo dulci, ubi coxerit anetum, foenugræcum, semen lini, et
 altea iniicienda. Et cibis diureticis utendum.

Quando uenerint lapides in uesicę collum, aut in uirgam: tunc plu-
 rimum ab urina suffocantur, quoniam occluditur collum foraminis uesi-
 cę, et urinam non dimittūt. Quibus chirurgia adhibenda erit, ut ex incisio-
 nis opera urinę et lapides exeant. Quibus danda erit mulsa primum:
 et clistere iniiciatur, propter squibalas per singulos dies. Et quia squi-
 balarum duricia, & uesicę collum suffocantur, & urinam non di-
 mittunt, et lapides et arenas continent, et exasperationes accipiunt,
 eis diuretica, melanthij elixaturam, flomum, silfium, aristolochiam,

C petroselini semen, et meum: uinum ex his in aqua coctum dato potandum. Omnibus tunsis, ex eis in unum cum melle mixtis, dato coclear unum ex condito: si febrit, ex mulsa: si non febrit, ex condito in balneo dabis in solio: & diu ibi sedeat ut sudet. Post uaporationes omnes, diureticæ potiones calculosis dandæ, quæ & calculos frangant, & arenam minuant, ac per urinas digerant. Quammaxime ex cirenaico opio, hoc est, lasere constrictum cum condito dandum, ut superius diximus: aut cum mulsa soluant. Ac potione ex duorum lapidum confectione utantur, quæ conficitur ex lapide qui inuenitur unus in uesica porcina masculi, & alius in uesica porcina feminae, si adiungatur cum hac confectione quæ dicitur lapidem pertundens, quæ in unum conficitur sic. Herba betonica, petroselinum, phu, meu, nardostatios, daucum creticum, asarum, acorum, ananij, saxifragiæ ÷ iij. piper ÷ ij. sic & lapides supradicti, aut similiter lapides qui per uesicam hominum cum urina prouocantur ex uiris & ex mulieribus: simul omnia tunsis, adiecto melle reponuntur, in dolio plumbeo, & quando opus fuerit potum dato 3. i. si febrit ex mulsa, si non febrit, ex condito nephritico, uel diuretico omnia dato, cum elixatna de radicibus herbarum diureticarum, aut sparagorum, aut apij, fœniculi, graminis, & aliarum similium.

Ad calculum,

Disuria.

Disuria uesicæ, est tarda urinarum digestio, quæ operose sequitur. Constringitur uesica aut ex frigore, aut ex tumore aliquo, aut ex arenæ collectione. Et concluditur orificium uesicæ ex calculis minoribus, ut urinam de præsentibus non digerant, sed per multas horas. Stranguria, est proclusio uesicæ, ut catamodica destillatione urinam non dimittat. Fit ex supradictis causis, calculorum proclusione cum dolore magno, & cum pruritu, & grauedine uerendorum.

Stranguria.

Scuria.

Scuria autem est suffocatio uesicæ, ut omnino urina denegetur, uel uentris officium, ut et ipsa uesica contorqueatur, omnium uenarum partium dolore: & tumor in pectine reperitur, & periculum infert. Hos iubemus flebotomari, & omnia adiutoria illis adhiberi, quæ in calculis scribentes docuimus adhibendum, & dysentericæ. Reumatismus uesicæ fit ex frigido potu, uel ex frigore, cum frequenti mictu, & prurigine: & urinam frigidam digerunt cum frigore uerendorum & clunium. Curentur exthermanticis unctionibus: id est, ex betonica: & piper, & mulsa dandum in balneo.

Reumatismus.

Diabne.

Diabne est uesicæ, & urinarum frequens dimissio: ut quantum acciperint, facile per urinam labatur. In quantitate ciborum insatiabilium uexantur, & mox acceptum potum statim per urinam reddunt, torporis attestante macie, atque pallore. Thermanticis curandi unctionibus, uel potionibus, sicut iam in reumatismo uesicæ scripsimus: & cum costo in calda bibant.

Cancros fluuiales tritos, & cum uino potui dato ieiuno, aut uesicam scrofinam asam, tritam, simpliciter dato.

C A P. XLII.

GONORRHOIA est passio uesicæ, cum ueretrum seminis lapsu uexatur creberrime sine ulla tinctione, uesica quoq; attestante, cum pallore corporis ac macie. Hæc passio maxime fit uiris, & mulieribus sequissime & turpe ualde, ut nesciant quomodo genitale semen dimittant. Cum enim patitur seminalis meatus, non possunt continere substantiam seminis præ debilitatione: & diffundunt urinam tenuem, rubicundam et acerrimam, et aquosum semen, et humorem multum frequente. Tempore incerto sponte proijciunt, non tardantes post unam diffusionem cum morfu factam. Aliquoties autem purgatur corpus: & expurgati debiles fiunt ad usum uenereum; uel corporis sequitur lassitudo, fastidium, malfactio, gracilitas, et imobilitas corporis. Quod si diligentiam non adhibeant, morientur: aliquanti silentio utentes, & per negligentiam præoccupati passione, & non adhibentes curas, deficiunt in passione. Quando exagitati fuerint a frigore, & a labore circa coxarum loca, et laboribus super laborem itineris, aut ex coitu, aut ex uinolentia multa, aut ex satyriasi, aut ex uesicæ frigore, aut urinarum multa conclusionem, uentositatem non egerentes per exitum, seminis foramina obcluduntur. Cura autem eorum inuenitur sicut reumatizantibus. Circa coxas, & in pectine cooperiantur ex lana succida, infusa in oleo roseo, aut lentiscino, aut anetino, aut alijs similibus: & epithymo utendum simili substantia facto. Post horas projectionis molliter facto hydropace utantur, & deductione totius corporis. Abstineant se ab iracundia, a uocibus: & confectionibus epithymatum utendum, quam maxime quæ constringant: ut est epithymum diaurantes. Iuuant post hoc inductiones paruæ: in nouissimo diadaphnidon ex lauro uiridi, quo refrigescat corpus. Quod si uires permanserint, in frigidandi natent in aquis naturalibus, in alueolis tilia. Et potiones dandæ simplices, confectiones ex castoreo. solum potatum probatissimum est. Aliquanti autem erucam bibant, ad mansionem, & quiescant: & coitum exercent cum foemina, aut cum ipsa primo coniaceant, ut nullus ibi uirorum aliquis, sit præter uerecundiam. Et bibant medicamina mithridatis cum confectione escarum. Quod si febrerint, de lenibus adiutorijs, uel cibis iuuentur. Oleribus, & carnibus leuioribus et digestibilioribus utantur, & encathismatibus stipticis: sicut in reumatismo uesicæ diximus. Perungi debet autem ueretrum, & lumbi, & pectines, ex agaria, hippoquistide, papauere: & purificatione purissima circa lumbos utendum: & cibis constrictibilibus ex aceto confectionis, & lecto durissime strato. Et lana lota circa renes, hoc est, in lumbos, apponenda, ut ex frigore lumbi frigescant, et glutinetur digestio seminis: et hi sicut athlete opus exercent, et sic coeant, nam lædunt quando se molliter agent. Et exercitationem omnem iubeo adhibendam, cibis teneris utendo, unguentis aromaticis, hoc est, odoriferis: et mulieres ualde pulchras inspiciant, qui uenerem interritent

B

Satyriasis.

Priapismus.

C suauissime. Cibis ideo utendum desiccatiuis, ut diximus, ex nimia pudendorum tensione cum dolore atq; feruore & pruritu, cum modica uentris appetentia, ac pulsu cerebri & anhelitu, cum creberrima respiratione. Hæc passio turpissima & periculosa. Satyriasis aut est appetitus ad res uenereas incessanter, cum erectione ueretri fortissima & turpissima. Aliquoties accidit cum iactu seminis, cum tensione neruorum & tremore, et quando explicant, sperma dare uix possunt, cum defectu et periculo. Curentur sic, ut insanæ partes fricentur, cum frequenti exercitatione, & alijs quæ in gonorrhia diximus. Abstineant a cibis calidis, & odoriferis, & pinguibus carnibus, & a uino multo, & a lacte, & ab ouis similiter omnibus. Vnde satyriasis dicta est, quod sint deorum satyrorum similes, quos nimium pronos in uenerem fama uulgauit. Priapismus est pudendorum erectio cum sensu nimio, plurimo tempore perseverans, nulloque satis aucta periculo, ueluti in satyriasi: unde est passio. Sed habent in se distantias: quod satyriasis est perfecta res uenerea, et fit uirga marcida: in priapismo & ante operationem & post rem ueneream erecta uirga permanet. Cura autem, uel obseruatio eorum adhibenda est ut in satyriasi diximus, de operatione earum partium, quæ impossibiles in rebus uenereis fiunt, ex debilitate neruorum. Eos apprehendimus ex solito motu corporis pigrescendi atq; exercitandi facillima fatigatione, attestante grauedine omnium membrorum, cum impedimento digestionis, & fastidio cibi, atq; parua iracundia, sudoris facili laxamento, et aquæ potandæ incommoditate: ac si aliquis se motui uehementi ægrotans dederit, cremari interius sentit, et omnium sensuum obtusione confunditur. In usu etiam uenereo difficilis est in ipso usu, atq; seminis iactu non facile celebris. Non affectantes, neq; perficientes opus uenereum, nam dum patiuntur, aliquoties impetū faciunt, et debiles ibi fiunt, et deficiunt sine operatione seminis. Quammaxime contingit senioribus, qui cupiunt adire mulieres, & si ætatem uideant, non possunt cōmisceri, quammaxime puellis, impossibilis enim est illis uirtus ad operandum coitum. Sicut infantes, sic tædent, & deficiunt. Exercitari autem debent, & fricari insanæ partes, & ungi: et lumbi unguento ungantur, quod morsum præstet & titillationem. Ex pipere, nitro, & euforbio fricentur loca fortius. Escas autem accipiant calidæ naturæ, et uinum odoriferum, & mulsam. Et olus comedendum conuenit, porri, erucae, bulbi, portulacæ. Et bibendum dato piper, & erucae semen, ex jæquo tritum, cum uino confectum, & similes uirtutes quæ uiros ad ueneris prouocent desyderium: et dormientes somnient, et complectantur pulchras mulieres, ut primo eas aspiciant: et lectionem legant amorum, sicut inscripserunt Amphipolitus, Philippus, et Acistidos, et similes fabulæ dandæ. Utilissimū lac bubulum bibendum, et ad masnionem calidis unguentis ungantur: id est, lauri baccis, rutæ semine, sulphure uiuo, nasturcij semine, fimo columbino, pipere, sale, cæra, terebintina, singulis olei ueteris lib. .ij. omni-

bus mixtis, ungantur loca suprascripta: et trociscos, et potiones sumat ad **A**
id conuenientes.

De Veretri caussa in orificio ani.

C A P. XLIII.

IN A N O multę fiunt caussę. Aut condilomata, hoc est, glandulę: **Causse ani.**
acrocordines, id est, uerrucę, uel potius diuersorū generum, magni-
tudine granorum, uel pisę, aut fabę. Aliquoties & nuci similes fiunt ra-
gadię: aliquoties tumor eminens, ut ipsum orificium claudere uideatur.
Pro his omnibus tumoribus adhibendū erit hoc. Mortariolum facis
ex molli cum pistillo suo, et mittis ibi olei rosei partes. ij. et uini boni par-
tem i. simul diu terantur, ut unum corpus fiant in modū ceroti spissum:
et loca tuberosa, uel granorum similia, uel condilomata ad mansionem
perunges, ita ut primo uaporationem adhibeas ex calda, ubi coxerit aut
lini semen, aut fenugręcū, aut altea. Primo uaporabis orificiū, et spon-
gia cum calda suprascripta extergis: et dum calet, de ipso mortariolo per-
unges ad mansionem. Quod si magnus fuerit tumor in orificio, ut id
claudat cum feruore: oui assi medium durum teres cum rosaceo, et uino
modico, ut spissum fiat: unges ad mansionem. Quod si ragadia, uel
scabies ani fuerit, oleo roseo cum oui albumine ex æquo trito, hoc est, be-
ne commixto, ungito loca. Quod si collectio fuerit ibi, et excreperit:
emplastrum diablimitium apponendum. Quod si fistulauerit: insi-
bilandum erit, aut injiciendum sicut in chirurgicis scripsimus. **Causse** **B**
ani, indecoro, hoc est, turpissimo cū dolore, uel pōdere, longo tempore,
uel frigore non curatę procedunt: et non solum ipse tumescit, uerum
etiam et uicina loca compatiuntur, et ueretri uulnera exinde fiunt mali-
gna, et immunda ut feces: tales sordes, et ipsas immundicias non curanti-
bus, uel non extergentibus, neq; sollicitudine medici diligentius fouen-
do uel extergendo, nō curando, uel inspiciendo, uel nō uocando ueteres
medicos incisores ut incidant: uel nō cōmonentibus inspicere stercorum
fimos, uel fœtores diligentissime in passione ani. Curantur autem per **Cura.**
stercorum eiectiones, uel urinarum sedimina, similiter & uulnerum gra-
ues liquores, humorum, sanierum uel sanguinum, operationes ut habe-
antur. Vnde & nos supradictas has colorum, uel uulnerum sordes in-
spicere, palpare, uel extergere non pigeat: quoniam & eorum sordes, uel
per urinam immundicias tractantes, uel operantes, ad salutis portū cum
magna uictoria pertingemus, ut cum laborantibus uere ad salutis pal-
mę uictoriam curramus. Quod si negligentes, aut turpia supradicta cō-
temnamus, uel diligentiam nō adhibeamus, diffamationis locū incurri-
mus, ut læsus infirmus & uulneratus pereat. Ergo uti diligentia debent
pro caussa ani operatione medicinę, & uaporationē spongiarum appo-
nendo ad casum, uel tumorem eius: ut supini irceant in lectulo patientes:
ex spongia tenera, uel lana molli, post uaporationem ex calda ubi coxe-
rit aut malua, aut lini semen, aut fenugręci uaporando, ut dixi: & post

C hoc apponendo ut dixi spongiam teneram, uel lanam mollem, & super ligando. Quod si sæpius procedit: cyclamini elixatura, aut ellebori fomentandus, & granati succo, aut senticis perungendus: & cochleis cum testis suis combustis & tunsis, cinis earum spargitur super anum cadentem. Item senticis turiones, granatorum coria, arnoglossæ folia, turiones pampini, lenticulæ modicum, omnia in unum cocta in uino austero, fomentandus anus, & eo puluere spargendus. Baulaustiam, hoc est, centifoliū, & corium granati tundis simul: aluminis scissi, agatiæ, croci modice tussa, in unum cōmixta, puluis apponendus, ita ut primo fomentetur ex uino ubi coxerint herbæ suprascriptæ, & sic puluere spargendus. Curantur etiam ex encathismatibus & epithymatibus constrictiuæ substantiæ, sicut multoties iam diximus. Cibis autem constrictiuis utantur, & positionibus similiter, cum ijs quæ non prouocent, & iniectionibus constrictiuis, et fricatione lumborum et coxarum fortissima, cum quadam lenitate unguenti. Exercitentur secundum uires, ex lauatione aquarum. Cibis qui uentrem non constringant, aut iniectionibus similiter, & omnibus alijs æqualem habentibus uirtutem utantur.

De Sciaticis. CAP. XLIIII.

E X Q V I B V S Sciaticum apprehendis: Primum ex ipso dolore ossium: eo quod de costis descendat uertebra ex uesicæ compagine, attestante formidabili corpore, cum grauedine, difficultateque motus. De his uehemens dolor, cum punctione & feruore, descendens ex inguine, & sura, uel tibia ad talium, cum uestigijs pedū. Quæ etiam nutrimento eius clunis tenuitas consequitur, incipiens a coxa, usque ad femur, ad genu, & tibiam, & suram, & plantam. Si inueterauerit per tempora, claudi efficiuntur, & læsi turpes fiunt. **Cura.** Diligentia patientibus adhibenda, & primum infusiones, & calidæ uaporationes & fricationes ministrandæ. Cataplasmatibus, & cucurbitis circa coxas utantur, & clistere acerrimo, & non parum deponant. Sudent multum. Iuuant & uaporationes spongiarum, aut facelli ex salibus, & uesica oleo calido plena, & aliarum similium uirtutum. Post uaporationes ungantur ex acopis acerrimis: in sole diu multum fricentur. Utendum exercitatione. Dein scarificationibus acerrimis. Fricatio autem fiat diutissima ex pice liquida cum oleo siccionio, aloë, & cassia: oppopanace & adarce similiter ungantur. Aliquoties secundū tempus curari debent. Quammaxime quando passio inueterauerit, utendum hydropace, & sinapismo, & mordacibus medicaminibus. Et cauterio secundum loca utamur in eadem coxa ubi uertitur. Curare autem oportet ex acopis & malagmatibus acerrimis, & emplastris desiccatiuis, quæ probata experti sumus.

De Scialgicis. CAP. XLV.

S C I A L G I C I sunt qui in lumbis dolent. Ex utraq; coxa surgit dolor usque ad femora, & genua, & tibias. Aliquanti coxas uocant: quoniam

signa dolorū per coxas discurrunt, & ex coxa lumbi dolent. Quamma- A
 xime infixus morabitur dolor, ubi uertebras incidit, uel residet secundū
 naturam. Curantur isti ex infusionibus, & uaporationibus, & cata- Cura
 plasmatis quæ prodesse sciaticis diximus. Quamaxime uertigiorū
 uenæ incidendæ circa digitū pusillum pedis. Et unctiones ex acopis lum-
 bis adhibendæ ex sale, nitro, sulphure, & simili substantia utendum: &
 fricatione ad solem & in balneo circa loca sciaticis præscripta. Scialgicos
 item apprehendimus ex clunium difficultate, ut uix se incuruent, atq;
 tardius, cum uehementi dolore: ita ut uix erigere se possit ægrotans. Plæ-
 rosq; etiam earum partium contractus sequitur. Cufæ in utrisq; parti-
 bus coxarū imponendæ, uel unguenta, uel omnia adiutoria quæ de scia-
 ticis diximus.

De Artriticis.

C A P. XLVI.

F I V N T Artritici in omni corporis parte, scilicet articularū, digi-
 torū siue manuū, siue pedū, siue omnium cōmissurarū, siue nodo-
 rum spinæ, siue iugulorū, siue iuncturæ ossiū, siue ex longa podagra. Fit
 ex humorib. frigidis. Aliquoties & uulnera faciunt cū lapidib. Quam-
 maxime irritantur loca dolentia ex temporum qualitate, scilicet ueruo,
 autumno, & hyeme. Silentium & his adhibendum usq; in tertium di-
 em, usq; quo uires permanserint. Spongia tenera in pusca tincta secundū
 uires, si est æstas, in frigida, si hyems, in calida his ponenda. Sed primo
 apponenda est sicca locis dolentibus. Primo mittis adiutoria, quæ come- B
 dant, hoc est, morsum præstent, ut acetum: & oleo fricanda loca ex uino,
 quod absumat. Aut hi sæpius cū aqua frigida soluto panē cataplasman-
 di, aut strigno, aut arnoglossa, aut polygano, aut uitis turionibus, aut co-
 liandro, aut pulicaria, aut semperuīua, aut papaueris folijs, aut intybo cū
 medulla panis: & horum similibus utendum. Ad iungendum, constric-
 tiuum oleum rosinum, aut lentiscinum, aut citonium apponendum lo-
 cis dolentibus: & cum papauere & polenta cataplasmato, & lenticula
 multa, & bulbis, cū melle & hyoscyami folijs, aut radicibus eius cum sto-
 race, & lilij radicibus, & hyacintho, & marrubio cum sale & caseo recen-
 te, & asbesto, et nitro cum porcino adipe uetere, et rosaceo, & similē uir-
 tutem habentium. In accessionis tempore, coōperienda loca ex munda
 lana, & infundendum ex oleo dulci calidum, ubi coxerit in aqua altea,
 fenugræcum, lini semē, & calamite. Quod si fortissimus increpuerit do-
 lor, flebotomia adhibenda, si tempus & ætas permiserit, ad partem bra-
 chij ubi paruus est dolor, inde sanguis emittendus est. Et fricationibus
 calasticis utendū. Et cibo humaniore, molli, simplici, digestibili, calido.
 Et per uentrem deducendum ex solutione confecta: & in locis ubi cucur-
 bitarum scarificatio operari non potest, sanguisugæ apponendæ. Sed ta-
 men scarificentur in locis dolentibus. Quod si morsum fecerint sangui-
 sugæ, uaporationes adhibito: & post hoc fomentationes ex aqua calida
 solutiua, & oleo, ubi coxerit fenugræcum, lini semen, maluæ agrestes: &

C sic cataplasma paragoritam habens uirtutem: quo uis doloris & tumoris marcescat. Item panem infusum cum rosaceo tritum, cum simplicium radicibus, aut altea cocta bene, & alias similes uirtutes & uaporationes. Si id meliorauerit, balneis utantur, & uaporibus, cibis & potibus aquatis, cum auersione morbi, & cerotarijs, & dulci oleo, & cyprino: & ex adipibus: & malagmate diaquilon, fenugræco, aut ex oleo. Agitetur uectationib. uel deambulationib. nudis pedibus, et obseruationibus a uino multo, & ab indigestione, & a uenere: quoniam exinde irritantur nerui, acerrimantur, & reumatizantur. In hac passione in initio mediocria adhibenda adiutoria, mordacia circa accessionem, in statu mollitiua: in dimissionibus fortissima, & diutissima uirtutis. Circa frigidissima, mordacia, & igne acerrima inducta fiant diuersa. Sapientissimus sermo hoc iussit, in omnibus tumoribus frigidis, contra frigida calidis, contra humida sicca, contra sicca humidis uti. Mirabile contra podagricos dixerunt, pedum porcinorum adipem. Si ragadias habuerint, caprinas aluos, cerotaria, & cinerem mustelarum facere attestantur. Similiter & podagricos ungi iubemus ex adipe genæ lupi, cum cerotura. His contra omnium articulorum, uel podagricorum cerotaria, utendum diafricon emplastro, quod ex bulbis conficitur, per singulos annos necessarium medicamentum: conficis & antidotum artriticeum. Contra omnes articulorum, uel podagricorum causas hoc unguentum, siue emplastrum diligenter adhibeto.

D In dimissione fortissimum adiutorium deambulatio, cum exercitatione. Sed in ipsa accessione fricatio adhibenda: & lauacris utantur. Adhibendi in dimissione & cibi uarij, mediocres, uinum paruum & lene. Post cibos dropacem simplicem, & medicamentum paroptesum, & uaporationes folis, & pullorum calidorum circa maris arenas, & simpasmata, & nitrum, adarces, euforbium, & his similia adhibere sæpius diximus: & unguenta, uel acopa ex squilla, & cucumeris agrestis radices, & euforbium, adarces, et malagma dialoen, aut diarcina, aut diadaphnidon, aut diastacte, & similium confectionum: & ex radicibus uomitum, & ex elleboro purgationes: & decoctiones artemisiæ herbæ. Et in aqua marina calida natent, aut in salsa naturali aqua calida, aut frigida in æstate. Quales sunt aquæ in Italia: in ipsis reficiantur. Quando exacerbata fuerit passio, leniora adiutoria adhiberi ex acerbatione doloris poterunt.

DE PODAGRA.

CAP. XLVII.

A PEDVM dolore nomē accepit Podagra: quemadmodum Artriticus ab articulorum dolore nomen accepit. Podagricos apprehendimus, ex tardo dolore pedum, inchōante a maiore digito, id est, a pollice, aut uestigio, aut capite plantæ. Aliquando cum immutatione a naturali colore: aliquando cum rubore, & inflammatione, attestante dolore, aut frigido turbore. Podagrarum genera sunt duo, calida,

& frigida: quæ sic cognoscimus. Calida podagra est, quæ cum tumore, **A**
& rubore uenit. Frigida podagra est sine tumore, seruans naturalem
colorem cum uehementi dolore. Quibus medebimur sic. Contra calidam
Podagram frigidis adiutorijs medemur, contra frigidam calidis.

A pedū dolore (ut dixi) nomen accæpit podagra, sicut ab articulis ar-
tritica, hoc est, commissura totius corporis. Nam uicinam passionem
hac suspitione credimus curari, cum hæ passionēs senescunt. Possunt em̄
medelæ adiutorium habere, amputari autem nō possunt. quoniā omni-
um passionum plus chronica, hoc est, multum longa, quam maxime peri-
culosa et grauis est frig. quæ & uulnera, et lapides: creat: et maximis do-
loribus irritati podagrici lassī fiunt, uel exacerbantur: & ne diutius fati-
gentur, calidis in ætatibus inuenimus iuuenibus factum beneficium, &
adiutorium sentiunt. Oportet ergo cognoscere dolorum loca: quoniam
incipit dolor a maiore digito, & planta, & calcaneo. Ab uno pede in-
cipiens dolor, aliquoties sua sponte recedit, aliquoties in anno semel, ali-
quoties secundo exacerbatur, non solum uno mēbro, uerū etiam & per
totum corpus. Vnde a uino, ab usu uenereo, a carnibus & leguminibus
uetustioribus cessent, ab iracundia, tristitia, & indigestione omnium.
Ante omnia habeant exercitationem tenuissimam. Utendum tenuibus
cibis. Et in dimissione uomitus prouocetur. Radicibus utendum, & fri-
catione, exercitatione, & deambulationibus pedum in arena calida.

Quod si in pede uno fuerit dolor magnus cū tumore & rubore, si uir- **B**
res uel ætas permiserint et tempus, ex alio brachio ubi dolor nō est, flebo
toment: & post sex dies uentrem purgent, & dropace utantur, & sinapif-
mo, & unguento ex oleo sicionio, & alijs similibus. Puluere desiccatio
commixto soluendum. Lauacro item utendum in sole, & aceto ungen-
dum. In initio passionis podagricorum adhibenda bene digestibilis, &
parua commixtio, & aquosæ potiones. A uenere abstinentium conue-
nit, & ab unctiōibus acerrimis, & a manuum operationibus. Fricentur
quantum ferre possunt, & nudis pedibus gradientur: & uentres illis sol-
uantur, & urinæ prouocentur. Et similiter uomitum ex radicibus, ut di-
ximus, tertio in mense prouocando per decem dies interuallent. Et pro
doloribus mitigandis, cataplasmatibus, & embrocis, hoc est, infusioni-
bus, uel unguentis & emplastris, ac diuersa potione utendum. Con-
uenit ergo purgari uentrem secundo in anno. Temperantia corporis fi-
at, ut non exacerbetur passio podagræ. Et adiutoria adhibenda, sicut
docuimus, ut contraria contrarijs adhibeantur. Quam maxime seniori-
bus utendum est calidis adiutorijs: quoniam corpora eorum calida non
sunt. Vbi plenitudo est, ibi euacuatione opus. Omnis nempe salus hu-
mani generis regitur secundum genera caussarum, signa impetus dolo-
ris, & circa regionis competentiam. Podagra, pedum dolor nominatur, Podagra.
sicut chiragra a manuum dolore: quando uero simul genua, & cubiti, & Chiragia.
articuli omnium membrorum condoleſcunt, Artriticus uocatur. Tunc Artritica.

Cæuissima ac molesta est illius passio, & tarda recessio. Si fuerit podagra calida, cum tumore et feruore, quæ fit ex sanguine & choleribus rubris: frigidis adiutorijs curentur. Fouenda loca ex pusca frigida, & spongijs teneris, aut uino aut oleo roseo: & cataplasmandi ex herbis, aut strigno, aut colliandro, aut arnoglossa, aut polygano, aut apio, aut petroselinis, aut aizon, hoc est, semperuina, aut turionibus uitis, aut papaueris foliorum man. 1. aut intybo cum panis polline, infusa estate in aqua, hyeme in uino, adiuncto oleo roseo, aut lentiscino, aut melino: et cataplasmas. Quod si feruor gradis fuerit cum tumore: lentiscilæ puluere coctæ in mulla & oleo roseo cataplasmentur, aut apij folijs, coctis in aqua tritis, adiuncto acetismo, uel ouorum assorum uitellis duobus, uel tribus: addito rosaceo oleo: cataplasmas loca illa cum adiutorijs frigidis quæ in artritico scripsimus: & post dies. xl. utantur cerotario diaquilon cum rosaceo. Quod si frigida podagra fuerit, sine tumore, & sine rubore: fit cum uehementi dolore, & uulnera faciens. Vaporantibus omnibus utantur, et saccello ex sale tosto: et postea cooperiantur loca ex lana intincta in oleo dulci, uetere, & calido. Postea foueantur ex calda ubi coxerit malua agrestis, cum fenugræco, & lini semine, & diacalamenti. Quod si magnus accreuerit dolor, post ea adhibendæ sunt purgationes. Secundum tempus & ætatem flebotomia conuenit: & fomentationes ex aqua marina: & uenter eis cum aqua marina, aut ex aqua uaturali salsa calida foueatur, ut commoueatur: & ex acopis calidis ungantur, aut ex oleo laurino. Et post dies xl. ceroto utantur quod est diafinicon, et malagmate osquiron, aut diaopoponace, aut diaspermaton. Et in dimissione balneis utantur: & super loca dolentia puluere ex nitro, euforbio, adarce, & pipere aspergantur, & baccis lauri. Et post lauacra unguento simplici uti debent. Item unguentum ad hanc passionem. Squilla, ruta, cucumeris agrestis radices coctæ in oleo uetere partes. ij. aquæ pars 1. & tamdiu coquatur donec purum oleum remaneat: & herbas proijcias, & addis ibidem ceram modicam, & spargis super puluerem de nitro, & euforbio, adarces, pipere, & baccis lauri: hoc acopo in balneis utantur, et purgentur ex iera Archilenis ex elleboro. Quod si tumor fuerit cum sciroso: panis candidi medulla in uino infusa, trita, in linteolum inducta superimponatur, et sæpissime renouetur. Et cataplasmas ex fenugræci polline, & lini semine, in mulla coctis. Quod si uulnera lapidosa fecerit, emplastrum fenicen adhibeas: aut hanc confectionem mirificam. Ceræ ÷ vi. olei ueteris ÷ xxi. terebintinæ ÷ vi. afronitri ÷ vi. lixiuæ de saponarijs primæ ÷ xxx. Coquis simul, & oleum & lixiuiam & afronitrum, ut spissum fiat. Deinde mittis ceram & terebintinam, ut pastilli genus fiat. Inducis in alutam, & superimponis. Quod si in acopum facere uolueris, plus de oleo uetere addis, et inungis. Quod si duricia remanserit: malagma diaquilon durum in calda molliatur, et in alutam inductum impones super neruorum contractiones. Abstineant ab omnibus maioribus carnibus, maxime a bubula: et a legum.

Podagra calida.

Podagra frigida.

minibus, uel a falsamentis, & ab acrimonia : adiutoria adhibeant: uel sic se obseruent, sicut in artriticiis superius diximus. In omnibus uero supra dictis caussis utendum est medico ad uirtutem eius qui patitur, ut non lædat potius quam iuuet. Ille est itaq; rectus medicus, qui cognouerit quæ fuerint præterita, & quæ sunt præsentia, et quæ sunt futura. Hæc igitur ei reddenda sunt magis, quæ humanis corporibus ad operandum sanitatem conducunt.

F I N I S.



INDEX uniuersalis omnium Contentorum totius Operis.

A B I E S	80	Agaricus	174. 218	Ampelufarius	182
Abrotanum	51. 180. 221	Agatia	215	Ampelonagria	182
Absinthium	51. 165. 141. 180. 218	Agiros	175	Ampeloleuki	177
Acantaleuci	175	Agnus	174	Anisla	102
Acatia	60.	Agresta	221	Amurca	176 218
Accipiter	99	Agrimonia	13. 126. 217	Amygdalus	79
Aceti uis	242	Agrosteos	174	Amygdalæ	162. 177 219
Acitula	21	Aizon	175	Anagallis	167 177 219
Acoleia	60	Alcyonium	217	Anemis	178
Aconitum	219	Alentidium	67	Andragne	177 220
Acorus	175. 220	Allec	91	Aneta	96
Actis	176	Allium	10. 147	Anetum	25 144 221 178
Adarce	220	Ales	176	Anguilla	92
Adianros	174	Alnus	82	Animalium uariorum esus	235
Aer	3	Aloe	176. 216	Animone	178
Aegilops	174	Alofantus	176. 217	Anisum	178 218
Aerugo	215	Alofacine	221	Anser	95
Aes ustum	60.	Alropa	92	Antidotum diacalamentum	149
Affodillus	180. 221	Altea	128	Antidotum tyriacæ	60.
Affodylus	137	Alumen	216	Antidotum diacodion	60.
Afronitrum	180. 217	Amaracus	181	Antidotum lisopon	60.
Afroselinos	217	Ambrosia	60.	Antidotum hydropium	60.
Agalif	175	Ameos	176	Antidotum diamaces	150
		Amei semen	219	Apiago	45
		Amilum	216	Apis	104
		Ammoniacum	177 215	Apium	26 143 181 218
		Amomum	177 220	Aqua	3 242
		Ampeloprasus	60.	Aquila	98

I N D E X T O F

Aranea	120	Bromus	183	Chalybs	11
Ardua	95	Buglossa	130 170	Chamædaphne	135
Argentum	8	Bulbus	183	Chamædrys	208 227
Agrimonia	180	Bupthalmus	20.	Chamælea	20. 226
Aristolochia	64 124 170	Butracium	222	Chamæmilon	227
123 218		Butyrum	20. 183	Chamæpytis	20. 167
Arminium	221	Buxus	79	Chelidonia	61 168 224 135
Armoniaca	169	Cadmia	222	Chryfocolla	226
Arnoglossa	167 179	Calamites	158 184	Ciamum	190 229
Arona	44 179	Calamus agrestis	156	Chromeum	190
Arsenicum	179	Calamus fragmitus	154	Cicada	105
Arspalatinus	20.	Calchantum	223 229	Cicer	14 152 225
Artafaxis	180	Calcite	20.	Ciclamen	190
Artemetia	169	Calamentum	62	Ciconia	98
Artemisia	37 219 179	Calamus aromaticus	227	Cicuta	41 64
Afarum	220	Calx uiua	226	Cifi	227
Afcalonia	30	Callytrichum	131	Ciminum	19 166 190
Aferum	50	Camelus	107	Cindix	155
Afinus	110	Camerion	156	Cinnabar	224
Asparagus	165 179 219	Camphora	71	Cinnamomum	90 228
Aspaltum	217	Canabus	15 184	Cissos	187
Asphodelus	127	Cancer	92	Citteruurtz	59
Asplenion	181	Canis	115	Citocatia	60
Astafifemeron	180	Canis cerebrum	139	Citonia	159
Asterion	134	Cantharides	225	Cityfus	91 191
Atramentum	218	Capneus	184	Clematis	228
Atriplex	50 146	Capparis	185	Cnicus	228
Auellana	161	Cappareos	156	Coagulum	229
Auena	12 220	Carambria	189	Coccognidium	225
Aurichalcum	10	Cardamum	185	Coloquintis	156 187 224
Auripigmentum	216	Cardamomum	185 226	Coliandrum	141 145 187 226
Aurum	8	Cardamonagrion	170	Colcionium	218
B A C H minza	29	Cardo	48	Columba	98
Balauftium	163 182 221	Carduellus	103	Comi	187
Balsamita	29	Cardus unus	45 68 132	Cominum	226
Balsamum	70 182	Cardus sylvaticus	142	Conchilia	93
Basilicon	59	Caria	185	Conocarpum	191
Basilifca	160	Carpenus	83	Conium	223
Batus	182	Carpo	90	Coniza	218
Bdellium	183 221	Cafei natura	240	Consolida	62
Begefteritz	104	Cassia	185 227	Coprus	188
Benedicta	65	Castanea	72 161	Corallium	222
Beruuurtz	60	Castoreum	186 223	Cornu ceruinum	229
Beta	126	Caulis	31	Cornus	83
Biber. Castor	115	Cedrus	71 186	Corylus	79
Bibinella	60	Centaurea	224 57	Costum	188 225
Birchuon	97	Centaurea maior	124 186	Costros	166
Birchuuurtz	66	Centaurea minor	127 186	Cotyledon	130 188
Blandonia	57	Centaurea utraq;	167	Crassus	91
Blitus	146 183	Cepe	31 148	Creti	189
Boncitherim	74	Cera	187 224	Crinos	20.
Borith	37	Cerasium	161	Crimoleucos	154
Bos	111	Cerafus	77	Crifion	135
Botration	169	Cerifolium	26 141	Cristiana	21
Brambere	68	Cerufa	213	Crocus	222 188
Bratea	183	Cerui lingua	161	Crocomagma	224
Bresma	90	Ceruus	110	Cromion agrion	154
Brionia	41 135 153 222	Cete	88	Cubebe	30
Britannica	225	Cetrus	224		

T I V S O P E R I S.

Cuculus	101 229	Erice	233	Gliganum, onium	164 196
Cucumer domesticus	147	Ericius	116	Glicirya	196
Cucumer erraticus	228	Erifcium	231	Glimum	106
Cuprum	9	Eriffion	146	Gmilæa	156
Cutiæia	154	Eritrodanum	232	Gonnilidon	196
Cursumfacitis	187	Erpelium	194	Gramen	137 167
Cucurbita	32	Erpilum	232	Grandula	96
Cyclamen	225	Eruca	231	Grias	132
Cygnus	95	Esch	91	Grifo	93
Cynoglossa	154	Esculus	78	Grus	94
Cyperus	190 225	Esox	90	Gumi	223
Cypressus	72 190	Esula	45	Gypfus	198
D A C T Y L I	163	Euenum	270	H A M E S T R A	116
Dactylofa	57	Euforbium	194 130	Harrbaum	85
Danubius	6	Eufiscus	192	Haseluuurtz	44
Daphne	191	Eupatorium	194	Hastula ragia	132
Daucus	191 230	Exercitium	245	Hedera	140 144 231
Defrigis	192	F A B A	14 152 235	Helim	109
Denemarcha	62	Facus	194	Heliodoron	153
Derma	191	Fagus	81	Heliotropium	131
Deuuurtz	45	Fasfolus	152	Helus	116
Dictamnus	54 134 167 192 229	Febrifuga	55	Heptaphyllon	143
Diera Hippocratis	247	Fœniculum	124 145 233	Hera	100 197
Diffrigis	229	Fœnugræcum	40	Herbarum usus	236 237
Doriganum	230	Ferrum	10	Hermodactylus	42
Dornella	64	Ficaria	65	Herodius	93
Dorth	67	Ficus	73 160 195 233	Hierobotane	167
Draco	119	Filix	43 136	Hippuris	197
Dracontæa	192	Finicum	195	Hircus	113
Dressa	102	Flomos	168	Hirigeron	197
Drioteris	229	Formica	118	Holderbaum	84
Dromeda	110	Forna	91	Humbelim	106
Dryos	192	Fraga	128	Humela	44
Dulcia	244	Fragaria	68	Humulus	38
E B E C H	61	Fralica	42	Hünerdarm	67
Ebulus	56 140 232	Fraxinus	81	Hüflathedta	66
Echinus	89	Frigellus	103	Hybiscus	61
Echais	194	Fusafus	83	Hydiosmus	197
Elaterium	230	G A L A	195	Hymmelschlüßela	66
Elatine	232	Galanga	16	Hyringius	197
Elea	193	Galbanum	197	Hyrundo	104
Eleon	20.	Gallina	96	Hyofcyamus	52 164
Elleborus	20.	Gallus	20.	Hyssopus	33 166
Elea drachis	230	Galli crus	130	I F F A	84
Ellelphagus	232 155	Gamellæa	156	Imolum	131
Elenion	157	Garyophyllon	20	Intybus	132
Elephas	107	Gelisia	63	Isatis	135 198
Elidrum	230	Gemi	197	Irios	166
Elinon	193	Gentiana	40 123	Isenbardus	102
Elna	90	Gepasa	195	Iteas	199
Elxine	193	Gereres	20.	Iu, id est, uiola	20.
Oenante	133	Gerla	33	Iuniperus	84
Epithymum	212	Gigarta	196	Iufcalcus	198
Epsilion	157	Gith	63	Ixos	20.
Equiseia	129	Gladiola	55 137	Kranchschnabel	62
Equus	110	Glan	7	L A C	235
Erdpfeffer	66	Glandes balanæ	161	Laterta	119
Erebinthus	193	Gleucon	196	Lacteris	142 155
Eria	194	Gleucis	20.		

I N D E X T O

Lactuca	33	126	Melipolus	202	Panacraz	145
Lactuca syluestris	34	126	Melilotum	201	Pandonia	18
Lactuca leporina		155	Melzbaum	84	Panis cretinus	152
Lapatium		198	Menta	144	Panis triticeus	206
Lapatium agreste		165	Mentæ species	29	Papauer	33 132
Lappa		48	Mentastrum	140	Papauer agreste	133
Lapides spongiarum		199	Mercurialis	138 165	Pardus	108
Larus		99	Mespila	160 201	Parix	102
Lauendula		40	Miconium	201	Pastinaca	35 145
Laudula		102	Millefolium	93 139	Pastinaca sylvatica	157 165
Laurus		73	Milium	15 153	Pauo	94
Lauacra		244	Miluus	99	Pegamon	164 205
Leo		107	Mixorus	161	Pfeffertruch	22
Legumina uaria		135	Mogus	6	Pellicanus	100
Lens		24	Morus	202	Pentaphyllon	169 204
Lenticula		152	Mora	160	Peonia	135 157
Lepus		114	Mörschwein	39	Pepones	32 147
Leucoia	154	198	Mofella	6	Perdicalis	138
Leuisticum		27	Mulbörbaum	79	Perdix	97
Libanotis	154	199	Mus	118	Peristerion	135
Libani thus		199	Musca	107	Perfica	159
Licen		200	Muniuua	91	Perficus	76
Licum		CO.	Mustela	117	Personatia	112
Lilium	38	142	Myrica	85	Petroselinum	26 146 205
Lini semen	15	153 200	Myriophyllon	153	Pessa	205
Liquiricium		20	Myrsinon	202	Pica	100
Lithargyrum		200	Myrtus	83	Picea	80
Litron		CO.	N A	6	Picus	101
Lotos		200	Nardofratius	23	Pigmentorum uirtutes	236
Lucinia		103	Narticus	157	Pilosella	55
Lucilia		CO.	Nasturtium	23	Pini filius	205
Lucius		90	Nespebaum	73	Pinei nuclei	163
Linguurz		39	Nisus	99	Piper	70 204
Lupinus		153	Nuces rotundæ	162	Pira	159
Lupinus montanus		142	Nux	76	Pira matura	163
Lupus		114	Nux muscata	69	Pirus	75
Lylim		47	Nymphæa	135 203	Piretrum	20 206
Lynx		16	Olei uirtus	242	Pisa	13 152
M A G G A		105	Olera agrestia	147	Piscium uarietas	26
Mala dulcia		159	Olerum uirtutes	237	Piscium esus	236
Mala acida		CO.	Oliua	74	Piscatia	162
Mala punica		162	Olusatrum	142	Plantago	49
Malua		47	Oon	204	Platanus	32 205
Malua utraq;		119	Opium cirenaicum	203	Platofion	169
Malus		75	Oppoponax	CO.	Plionia	67
Mandragora	45 129 146	201	Orbicularis	123	Plumbum	3
Maratrum		201	Ordeum	13 151 214	Polion	133
Mare		9	Origanum	93 145 164 203	Polygonos	168
Marrubium	40	130	Orobus	153 203	Polygonorum genera	CO.
Martarus		117	Ormentum	152	Polypodium	43 155
Mastix		201	Ostrea	203	Polytrichum	132
Mechefisch		91	Ostriago	124	Poma uaria	242
Medullæ uirtutes	246	202	Ouis	119	Pomphilix	205
Megilana	63	106	Oxyacanthum	209	Poreagla	141
Mel		201	Oxylapatium	124	Porca	91
Melias		202	Oxos	CO.	Porcus	113
Mela		CO.	Ozimum	143	Portulaca	23
Melanteria		205	P A L I urus	204	Forrum	30 142
Melantion		202	Palma	72	Porrum cauum	31
					Porrum sectile	148

T I V S O P E R I S.

Potio mirabilis ad sanitatē	245	Scylla	130	Testudo	122
Prassum	205	Seh	5	Thermus	253 212
Priapiscus	113	Selenium	207	Teuton	212
Propoleus	206	Semperuiua	41 145	Thiu	204
Pruna	160	Senetion	136	Thlaspus	204
Prunus	78	Seri	207	Thymbra	204
Pfiliium	39	Serpillum	40 140 155	Thymus	68 166
Pfimitium	206	Sideritis	210	Thus	72
Pteleus	204	Sicis	208	Tigris	109
Pterion	204	Siciagrium	204	Tilis	212
Puleium	163 35	Silium	204	Tilia	81
Pulex	119	Siligo	12	Titimallus	143 155 212
Pungo	28	Siliurus	90	Tragagantum	212
Pythia	206	Simez	68	Tremulus	81 212
Q V E R C V S	81	Sinapis herba	34 148	Tribulus	85
Quinquefolium	45 169	Sinapis granum	204	Triduca agria	170
Quotanus	76	Siseleos	208	Trifolium	164
R A D I X	32	Sisamum	204	Triticum	21 151 234
Radiolum	138	Sisymbrium	141 144	Tubera	161
Rapa	32 146 207	Smyrna	209	Tytanus	212
Rapanapæ	146	Smyrnum	210	V E H dystel	48
Raphanus	32 148 207	Solata	136	Venich	17
Razola	67	Solatrum	56	Verbascum	135
Rœsch	111	Solidago	134	Verbena	63
Resma	207	Solsequium	47	Vespertilio	104
Reuponticum	204	Sorbæ	160	Vibex	82
Rhenus	6	Sparagus agreftis	138	Vichbona	4
Rhododaphnis	156	Spelta	13	Victriola	133
Ringella	56	Spica	39	Viola	49
Rombus	89	Spina	85	Vini natura, & uaria eius ge-	
Rosa	32 207	Spiriolus	116	nera,	240
Rosagermana	154	Splenium	133	Visela	4
Rosmarinus	137	Spongia	208	Vitis	85
Rubea	65	Spondilium	204	Vlula	100
Rubeta	119	Squinantum	210	Volatilium esus	236
Rubus	100	Stannum	10	Vomitus	244
Rufcus	139	Stafidosagria	155	Vlworm	120
Ruta	22	Stara	103	Vnicornu	109
Ruta hortensis	139 142	Steinbiza	92	Vpupa	103
Ruta syluatica	143	Steinbock	111	Vrhuon	97
S A L	4	Stella	179	Vrfus	108
Salmo	89	Stibium	210	Vrtica	65
Saluia	21 141	Storax	204	Vua	130
Samfucus	166	Storckenschnabel	64	Vua passa	204
Sandaraca	207	Strignum	44 210	Vulpis	115
Sanicula	42	Strutio	94	W A L bere	68
Satureia	63 149	Stur	32	Wazermart	117
Satyrion	170 207	Stutgras	31	Weggras	31
Sauina	79 138	Symphitum	134 146	Weich	65
Saxifrica	60 166	Sycaxyra	210	Welza	89
Scamphonia	67	T A L P A	117	Wespa	106
Scandix	209	Tanacetum	36	Wchim	14
Scinus	210	Tapfia	210	Wichdewalde	101
Schnepfa	101	Taxus	82	Wisant	111
Scolimbus	156 209	Teleos	169	Wynda	46
Scollus	91	Termentum	211	Xlfion	131
Scolopendria	39	Terra	7	Zinziber	17
Scordion	135 209	Terra Calamina	8	Zituar	204
Scorodon	169	Terra creta	204	Zizania	38

FINIS.







No. 20